

Gemeente Almere

7 oktober 2020

Programmabegroting 2021

1	INLEIDING	6
2	PROGRAMMAPLAN	19
	2.1 Bestuur, inwoners en economie	19
	2.2 Duurzaam, leefbaar en bereikbaar	24
	2.3 Ruimte en wonen	38
	2.4 Zorg en welzijn	45
	2.5 Werk, inkomensondersteuning en inclusiviteit	59
	2.6 Onderwijs, sport en cultuur	67
	2.7 Veiligheid	76
	2.8 Bedrijfsvoering	81
	2.9 Financiën	85
3	PARAGRAFEN	93
	3.1 Risicoparagraaf	93
	3.2 Lokale heffingen	102
	3.3 Grondbeleid	112
	3.4 Financiering	122
	3.5 Floriade	126
	3.6 Verbonden partijen	146
	3.7 Bedrijfsvoering	147
	3.8 Onderhoud kapitaalgoederen	153
	3.9 Fonds Verstedelijking Almere	162
4	BIJLAGEN	176
	4.1 Opvolging aanvaarde moties	176
	4.2 Uitgangspunten en eenheden	179
	4.3 Overzicht incidentele en structurele baten en lasten	182
	4.4 Kredieten onderwijshuisvesting	191
	4.5 Kredieten investeringen gemeentelijk materieel	192
	4.6 Reserves	195
	4.7 Voorzieningen	196
	4.8 Bestedingsplan groot onderhoud en vervangingen	197
	Afkortingenlijst	204

Leeswijzer

Dit is de Programmabegroting 2021 van de gemeente Almere. De begroting is een groot document met veel informatie. We proberen deze informatie zo helder en duidelijk mogelijk op te schrijven. Vorig jaar hebben we alleen de bestuurlijke inleiding op B1-niveau geschreven. Bij deze begroting schrijven we meer onderdelen in duidelijke taal, bijvoorbeeld de programma's en een aantal paragrafen. We willen zo een begroting aanbieden die duidelijk en goed leesbaar is. De komende periode blijven we eraan werken om zoveel mogelijk belangrijke documenten in begrijpelijke taal te schrijven.

Inleiding

U kunt de begroting op twee manieren lezen:

- via een traditioneel document (pdf bestand);
- via de digitale omgeving. Deze is te vinden via <https://almere.pcportal.nl/>

In de digitale omgeving is meer informatie opgenomen dan in het pdf bestand. Zo treft u in de digitale omgeving detailinformatie aan van verbonden partijen en bestedingsplannen van alle reserves. In het pdf bestand zijn alleen totaal tabellen opgenomen.

Wij bieden u 2 begrotingen aan:

- de traditionele 'mutatiebegroting' zoals die door de wet is voorgeschreven. U zit nu in de mutatiebegroting te kijken. U kunt de mutatiebegroting vinden via deze [link](#).
- de 'totaal begroting'. In de totaalbegroting treft u de volgende zaken aan:
 - o een beschrijving van alle activiteiten van de gemeente
 - o een beschrijving van de beïnvloedbaarheid van deze activiteiten
 - o de budgetten, gespecificeerd per programma, programmaonderdeel, activiteit en kostensoort.U kunt de totaalbegroting vinden via deze [link](#).

Toelichting totaalbegroting

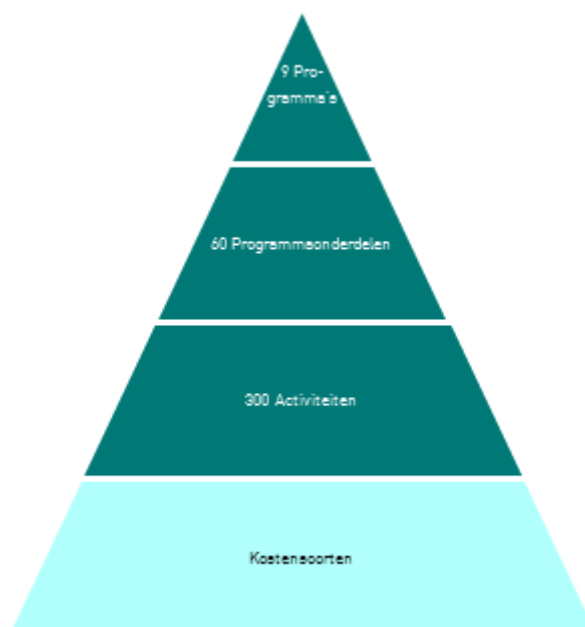
We hebben de begroting als volgt opgebouwd:

- de begroting bestaat uit 9 programma's
- we splitsen de programma's in 60 programmaonderdelen
- we splitsen de programmaonderdelen in 300 activiteiten.
- Per activiteit laten we ook zien welke kostensoorten (personeel, energie, rente, afschrijving etc.) er zijn

Om het inzicht in de totaalbegroting te vergroten hebben we een toelichting per activiteit opgenomen.

Ook zeggen we iets over van de mate van beïnvloedbaarheid. Belangrijk hierbij is dat deze beïnvloedbaarheid aangeeft of het mogelijk is om de beschikbare middelen anders te besteden, niet in hoeverre dit (politiek) wenselijk is.

In het vervolg van deze leeswijzer gaan we nader in op de mutatiebegroting.

We beginnen de begroting met een samenvatting van de belangrijkste punten

We beschrijven hierin hoe de gemeente er financieel voor staat. Ook beschrijven we wat de financiële effecten van corona zijn. Daarna leggen we uit welke bezuinigen we doorvoeren. De inleiding sluiten we af met de voortgang van de opgaven uit het coalitieakkoord.

Programmaplan

Het programmaplan bestaat uit negen programma's. In de programma's geven wij inzicht in de doelstellingen en de financiële- en beleidsmatige ontwikkelingen.

Ambitie en speerpunten

Per programma zijn de ambities en bestuurlijke speerpunten voor het komende jaar opgenomen. In de ambitie vertellen wij wat de doelstellingen voor de komende jaren zijn. Bij de bestuurlijke speerpunten geven we aan welke acties we het komende jaar hiervoor gaan uitvoeren.

Financiën

Per programma geven wij aan welke wijzigingen we willen doorvoeren op de budgetten en welke bezuinigingen we willen doorvoeren. Per wijziging geven we in een tabel aan wat de financiële gevolgen zijn. Voordelen voor de gemeentebegroting, dit zijn hogere baten of lagere lasten, tonen we positief. Nadelen voor de gemeentebegroting tonen we negatief. Per wijziging is onder de tabel een toelichting opgenomen.

Indicatoren (alleen in de digitale omgeving)

Het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) schrijft een verplichte set van beleidsindicatoren voor. Deze zijn per programmaonderdeel via het tabblad 'Indicatoren' terug te vinden. Almere wordt waar mogelijk vergeleken met gemeenten met 100.000 tot 300.000 inwoners. Voor de indicatoren gaan we uit van de gegevens die door het Kwaliteitsinstituut Nederlandse Gemeenten (KING) en via de website waarstaatjegemeente.nl beschikbaar zijn gesteld. Het beschikbare peiljaar kan per indicator verschillen. Wij hebben de laatst beschikbare gegevens opgenomen. Per indicator wordt een korte toelichting gegeven en waar mogelijk de relatie gelegd met het gevoerde beleid.

Risico's

De risico's met een financieel gevolg die de gemeente loopt bij haar activiteiten zijn per programma opgenomen en toegelicht. Een totaaloverzicht is opgenomen in de [risicoparagraaf](#).

Verbonden Partijen

In het programmaplan hebben we informatie over de verbonden partijen opgenomen. In de digitale omgeving geven we per verbonden partij een toelichting. In de toelichting staat bijvoorbeeld hoe een verbonden partij bijdraagt aan het beleid van de gemeente. Een totaaloverzicht van de Verbonden Partijen is te benaderen via de gelijknamige [paragraaf](#).

Beleidsdocumenten

In de digitale omgeving kunt u per programma de belangrijkste beleidsplannen via een link vinden.

Paragrafen

In de negen paragrafen bij deze begroting geven we extra informatie. Dit is extra informatie over een onderwerp, bijvoorbeeld over de [Floriade](#), het [grondbeleid](#) en het [Fonds Verstedelijking Almere](#) (FVA). Het gaat om onderwerpen die bij meer programma's aan de orde zijn, maar in de paragrafen gebundeld worden. We willen hiermee overzicht en verdieping geven.

Een aantal paragrafen zijn wettelijk verplicht. Dit zijn onder andere de paragraaf [lokale heffingen](#), [financiering](#) en [bedrijfsvoering](#). Andere paragrafen, zoals de Floriade en FVA, zijn niet wettelijk verplicht. We voegen deze toe om u inzicht en overzicht te geven over deze onderwerpen.

Bijlagen

In de digitale begroting zitten ook nog bijlagen.

In de bijlage ['opvolging aanvaarde moties en amendementen'](#) kunt u lezen wat we doen met de moties die u heeft aangenomen.

Met de bijlage '[kredieten onderwijshuisvesting](#)' en '[investeringen gemeentelijk materiaal](#)' laten we zien voor welke investeringen u aan ons toestemming geeft om deze te realiseren. In de bijlagen '[reserves](#)' en '[voorzieningen](#)' ziet u wat er met onze reserves en voorzieningen gebeurt. Tenslotte hebben we ook nog het [bestedingsplan](#) voor het groot onderhoud en de vervangingen in de openbare ruimte opgenomen. En natuurlijk mag ook de afkortingenlijst niet ontbreken.

1 Inleiding

Inleiding en samenvatting

Het coronavirus houdt Nederland in zijn greep

We weten niet hoe lang dit nog duurt. We verwachten dat de maatregelen om het coronavirus in te dammen voorlopig nog niet verdwijnen. De gevolgen voor de economie zijn lastig in te schatten. Maar in het algemeen is het beeld somber. Toch vallen de financiële gevolgen van corona op dit moment nog mee. Dat komt omdat het Rijk ons hier netjes voor compenseert.

Onder deze omstandigheden bieden wij u deze begroting aan

Een situatie van onzekerheid maar ook van voorzichtig optimisme en vertrouwen in de toekomst. We blijven door bouwen aan de toekomst van Almere. Dit doen we op een verstandige manier.

We blijven **in de stad investeren** en beschermen wat belangrijk is. De vernieuwde groene Esplanade, de stedelijke vernieuwingsprojecten in de centra van Almere Buiten en Almere Haven en de ontwikkelingen in het centrum van Almere-Stad zijn de meest zichtbare projecten. Maar we doen meer.

We zetten ons in voor **de Almeerse cultuursector** in deze lastige tijden en helpen hen het hoofd zoveel mogelijk boven water te houden.

We zien dat er door corona nu al meer mensen in de bijstand komen. We vinden het belangrijk om zoveel mogelijk mensen aan het werk te houden. Of om zo snel mogelijk aan het werk te krijgen. Dit doen we door samen met marktpartijen het project **Baangericht** te versterken. Dit doen we omdat we verwachten dat de gevolgen van corona nog lang voelbaar zullen zijn. We zien nu al dat meer mensen een beroep zullen doen op een bijstandsuitkering.

Er is nog steeds veel vraag naar woningen. Ondanks corona blijft de **grondverkoop** goed gaan. We verwachten dat we de komende 10 jaar ruim 24.500 woningen kunnen opleveren. Naast grond voor woningen verloopt ook de verkoop van grond bestemd voor bedrijventerreinen goed.

Met deze begroting draaien we de eerdere bezuiniging op **de wijkteams** terug. De wijkteams vormen een belangrijke schakel in het welzijnswerk. Ze helpen Almeeders met zorgvragen verder en kunnen problemen snel signaleren om erger te voorkomen.

We werken daarnaast verder aan verduurzamen van de stad en organisatie. Dit doen we aan de hand van Duurzaamheidsagenda, maar ook door middel van andere projecten. Dit bestaat een breed spectrum, van het sluiten van kringlopen tot aan het realiseren van hernieuwbare energieprojecten. We hebben daarnaast vanaf 2024 structureel geld vrijgemaakt voor **de energietransitie**. Voor de periode tot 2024 zoeken wij nog naar aanvullende middelen.

We bezuinigen om de gemeentefinanciën gezond te houden

We zien al jaren dat de kosten in het sociaal domein bij **jeugdzorg en Wmo** toenemen. Naast de toegenomen vraag komt dit ook doordat we te weinig geld van het Rijk krijgen. Natuurlijk willen we goede zorg blijven leveren. Door de stijging van de kosten van jeugdzorg en WMO moeten we bezuinigen op andere terreinen. Dat willen we niet langer. Daarom gaan we daar nu ingrijpen. We willen dat de kosten in het sociaal domein de komende jaren niet verder stijgen.

Ingrepen op jeugdzorg en Wmo leveren op de korte termijn minder geld op. Daardoor hebben we op de korte termijn nog steeds een tekort. Dus moeten we éénmalig € 14 miljoen bezuinigen. De grootste tijdelijke bezuiniging is op **beheer en onderhoud**. Daar gaan we projecten één of meer jaren uitstellen.

Onze financiële situatie is kwetsbaar. We doen in de begroting daarom ook geen voorstellen voor nieuw beleid in 2021 en gaan structureel bezuinigen. Om te voorkomen dat de kosten in het sociaal domein verder stijgen, willen we hier € 9 miljoen besparen. Ook op andere beleidsterreinen doen we structurele bezuinigingen. Op **economische zaken** bezuinigen we structureel € 0,75 miljoen. Dit doen voor een belangrijk deel op de apparaatskosten, bijvoorbeeld door efficiënter te werken maar ook door taken af te stoten.

Op **parkeren** besparen we verder € 0,55 miljoen. Op vijf andere posten besparen we in totaal nog ruim € 0,7 miljoen.

En we rekenen nu met een lager spaardoel. Zouden we aan € 60 miljoen vasthouden, dan leidt dat in onze ogen tot onverantwoorde bezuinigingen in de stad

We doen dit om de gemeente financieel gezond te houden. Op deze manier kunnen ook toekomstige generaties vertrouwen op goede dienstverlening, genoeg geld voor beheer van de stad, wegen, bibliotheken etc.

De tabel hieronder laat zowel het saldo van onze begroting zien als de eindstand van de buffer

bedragen x € 1 miljoen

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
saldo van de begroting		-5,3	-6,2	-6,9	-0,9	5,8
eindstand buffer per 31 december	42,1	36,8	30,5	23,7	22,7	28,5

In de tabel ziet u dat we verwachten dat het saldo van de begroting de eerste jaren nog negatief is. Dit tekort moeten we uit de buffer betalen.

Samenvatting programmabegroting 2021

In de Perspectiefnota 2021 kwamen we elk jaar bijna € 20 miljoen tekort. Door de bezuinigingen hebben we dit tekort flink weten te verlagen. Maar we konden het niet helemaal oplossen. Het saldo van onze begroting is elk jaar nog steeds negatief. We verwachten dat we alleen in 2024 geld overhouden.

Wij betalen de tekorten tot en met 2023 uit de buffer

bedragen x € 1 miljoen

toelichting	2020	2021	2022	2023	2024
tekort begroting na perspectiefnota	-19,9	-19,8	-17,9	-15,4	-12,5
winst grondbedrijf	23,8				
corona	-1,2	1,0	-0,2	-0,2	
wijziging van budgetten van de programma's	-13,0	0,7	4,0	6,7	7,6
bezuinigingen	4,0	11,8	7,2	7,9	10,6
saldo van de begroting	-6,3	-6,2	-6,9	-0,9	5,8

We lichten de vier belangrijkste punten uit de tabel toe:

- We hebben de winst uit grondverkoop in 2019 ingezet in de begroting van 2020. Het gaat om een bedrag van € 32,2 miljoen. Na het inzetten van geld voor beheer en onderhoud en stedelijke vernieuwing blijft hier nog € 23,8 miljoen van over.
- De coronacrisis is erg ingrijpend. Financieel valt het voor de gemeente vooralsnog mee. Dit komt omdat het Rijk ons compenseert. Per saldo komen we, op basis van wat we nu weten, bijna neutraal uit. De gevolgen voor de komende jaren zijn moeilijker in te schatten. Ook is onduidelijk of het Rijk dan ook de kosten vergoedt. We hebben hiervoor een risico opgenomen.
- De budgetten van alle programma's zijn gewijzigd. De belangrijkste verandering in 2020 is het gevolg van het besluit om door te gaan met de Floriade. We hebben daar € 16,3 miljoen voor ingezet. Ook krijgen we meer geld uit het gemeentefonds en stijgen de prijzen minder snel dan gedacht.
- We voeren bezuinigingen door. In 2020 bezuinigen we al € 4 miljoen. Dit bedrag loopt op tot bijna € 11 miljoen in 2024.

Na al deze veranderingen verwachten we nog steeds tekorten. Dit zullen we bij de jaarrekening uit de buffer moeten halen. Alleen in 2024 verwachten we een overschot.

In het programmaplan geven we een toelichting van alle veranderingen. Hieronder gaan we op hoofdlijnen in op de effecten van corona, de oorsprong van de tekorten en de bezuinigingen.

Wat betekent corona voor onze begroting?

We hebben u bij de Perspectiefnota 2021 beloofd inzicht te geven in de gevolgen van corona. De eerste inschatting bij de Perspectiefnota is grotendeels uitgekomen. We hebben minder inkomsten, bijvoorbeeld voor de toeristenbelasting, de reclamebelasting en uit parkeeropbrengsten. Daarnaast verwachten we extra kosten voor schuldhelpverlening.

De financiële schade voor deze begroting lijkt mee te vallen. Dit komt door de compensatie die we vanuit het Rijk hebben ontvangen.

We maken ons veel zorgen over de indirecte schade op de middellange en lange termijn. Bijvoorbeeld doordat er veel banen verloren dreigen te gaan.

Corona heeft ook gevolgen voor de Floriade. Er zijn extra risico's ten aanzien van bezoekersaantallen en sponsoring. Hiervoor zetten we € 12 miljoen apart. Hier worden wij vooralsnog niet voor gecompenseerd door het Rijk.

In onderstaande tabel en in de programmaplannen van de begroting lichten wij dit verder toe.

bedragen x € 1.000

omschrijving	totaal
1. compensatie gemeentefonds	11.307
2. inkomstenderving	-4.628
3. extra kosten	-7.129
3b. lagere kosten	863
4. bedrijfsvoeringsknelpunten	-1.047
tekort op onze 'normale' taken	-634
tekort Floriade als gevolg van corona	-12.100
totaal	-12.734

Waar komen de tekorten vandaan?

De financiële tekorten waren dit voorjaar bij de Perspectiefnota al in beeld. In de Perspectiefnota kunt u lezen waar de grote tekorten vandaan komen. We herhalen hier de belangrijkste:

- De kosten voor totale jeugdhulp zijn € 67 miljoen. De helft van dit bedrag gaat naar jeugdhulp waarbij kinderen thuis worden geholpen. Deze kosten zijn in 2019 met 17% gestegen. Dit heeft ook gevolgen voor de kosten in de jaren daarna. Dit komt onder andere doordat er 45% meer meldingen 'veilig thuis' waren.
- Bij de Wmo zagen we meer kosten door wijziging van het abonnementstarief. Het Rijk heeft de eigen bijdrage voor midden- en hogere inkomens veel lager gemaakt.
- We hebben de kosten van een nieuwe afvalsysteem in de begroting verwerkt. Over de jaren tot en met 2023 gaat het om € 7 miljoen. We zullen dit bedrag echter nog niet inzetten zolang we hier niet met u inhoudelijk over hebben gesproken. Ook verwachten we dit bedrag vanaf 2024 terug te verdienen door de te realiseren besparingen op de kosten voor afvalinzameling en -verwerking.
- Voor onderwijs geven we € 5 miljoen extra uit. Dit doen we onder andere vanwege afspraken in het kader van de stedelijke vernieuwingsopgave in Almere Haven. We willen daar op termijn graag een nieuwe school bouwen.
- We geven een bedrag van € 9 miljoen uit aan de bedrijfsvoering, onder andere om het archief op orde te brengen. We moeten ook extra personeel aannemen om de privacy te bewaken. Dit is wettelijk verplicht en hadden we al eerder moeten regelen.

Hoe werken we aan een evenwichtige begroting?

We voelden ons onaangenaam verrast door de tekorten. Daarom hebben we in de Perspectiefnota 2021 beloofd een extern onderzoek te laten uitvoeren naar de begroting. Het doel van het onderzoek was om te komen tot een begroting waar de kans op meevallers net zo groot is als de kans op tegenvallers. Het onderzoek is afgelopen zomer uitgevoerd door onderzoeksbureau BMC.

Het onderzoek leverde vijf conclusies op:

- Het financiële instrumentarium is degelijk en op orde. Van elk gevraagd onderwerp waren zowel spelregels als analyses voor handen. Ook de toepassing van het instrumentarium is degelijk. De onderzoekers maken wel de kanttekening dat sommige ramingen aan de voorzichtige kant zijn.
- Beleidsinhoud is vaak dominant ten opzichte van financiën. De onderzoekers zeggen dat de organisatie en college de beleidsinhoud belangrijker vinden dan de betaalbaarheid van de plannen
- Almere doet het niet slechter dan andere gemeenten. Hierbij wijzen de onderzoekers er op dat complexe financiën voor een groot deel niet te vermijden zijn.
- De onderzoekers zoeken de oplossing niet in de financiële techniek, maar meer in het proces van afweging. Zij adviseren om terug te gaan naar één moment om aanvragen voor extra geld in te dienen. Bij voorkeur bij de begroting.
- Er is geen 'laaghangend fruit' beschikbaar. De onderzoekers adviseren diverse bezuinigingsrichtingen.

Wij gaan aan de gang met deze conclusies door:

- het verbeteren van het keuzeproces
- pas met aanvragen voor extra geld komen als er een solide dekking is
- in deze begroting kijken we of wij te voorzichtig zijn bij het ramen van de groei van het gemeentefonds, de rentekosten en dergelijke.

We zijn in oktober 2020 gestart met een project waarbij we post voor post door de begroting gaan. Dit project duurt ongeveer nog een jaar. We controleren of er voldoende rekening is gehouden met de groei van de stad en of structurele kosten niet met eenmalig geld worden betaald. Dit moet ons helpen nog meer inzicht in de totaalbegroting te krijgen. Het moet ook helpen de begroting eenvoudiger te maken en het gemakkelijker maken om een zero-base analyse toe te passen. Voor het einde van deze raadsperiode krijgt u de resultaten.

Waar bezuinigen we op?

Een belangrijk onderdeel van deze begroting is de bezuinigingen. We bezuinigen om de gemeente financieel gezond te houden. We willen dat ook toekomstige generaties kunnen vertrouwen op de gemeente. Zoals uit het onderzoek van BMC bleek, is er geen laaghangend fruit meer. De bezuinigingen zijn daarom vaak pijnlijke maatregelen. In onderstaande tabel staan alle bezuinigingen.

bedragen x € 1.000

toelichting	2020	2021	2022	2023	2024
beperken volumegroei jeugdhulp		1.000	2.400	4.400	6.400
besparingen parkeren			550	550	550
bezuiniging Wmo	300	-600	1.000	2.000	2.700
democratische vernieuwing		50	100	100	100
diversiteit en inclusie		50	50	50	50
economische zaken	100	200	1.000	750	750
Fonds Stedelijke Vernieuwing	150	1.836			
incidentele besparing beheer en onderhoud		8.000	1.000	-500	-500
inzet OAB-middelen	383	500	500		
ombuiging armoede- en schulden beleid		195	145	170	170
sportgala en verenigingsondersteuning		98	64		
topsportlijn ten laste van FVA		142	142	142	142
verbetering informatiebeheer en archivering	143	315	269	280	280
vrijval reserve sociaal domein Wmo regionaal	2.900				
saldo van de begroting	3.976	11.786	7.220	7.942	10.642

Hieronder noemen we de belangrijkste.

We bezuinigen op de jeugdzorg en Wmo

Wij maken ons zorgen over het geld dat we uitgeven in het sociaal domein. Dit deden we al voordat de coronacrisis uitbrak. Dit komt omdat wij elkaar jaar meer geld uitgeven aan het sociaal domein dan dat we

hier voor beschikbaar hebben. Maar wij vinden ook dat iedereen die zorg nodig heeft, deze moet kunnen ontvangen.

Samen met andere gemeenten vragen we daarom bij het Rijk om meer geld. Op die manier hoeft het niet ten koste te gaan van andere zaken. Wij krijgen dit extra geld nog niet. Dit betekent dat wij het tekort zelf moeten oplossen. Dit heeft tot gevolg dat wij moeilijke keuzes hebben gemaakt over wat we wel niet meer kunnen doen.

Wij willen daarom de komende tijd betere afspraken maken met zorgaanbieders en deze afspraken goed controleren. Dit moet ons helpen om onnodige kosten te voorkomen en daarmee geld te besparen. Ook willen wij dure vormen van zorg zoveel mogelijk voorkomen. Bijvoorbeeld door problemen sneller te signaleren. Hoe eerder we problemen signaleren, hoe minder vaak we dure vormen van zorg in hoeven te zetten. Bij de Perspectiefnota zullen we meer concrete maatregelen aan u voorleggen

De extra kosten in het sociaal domein gaan nu noodgedwongen ten koste van andere beleidsterreinen, bijvoorbeeld van hoe we de stad kunnen onderhouden.

We bezuinigen € 8 miljoen op het beheer en onderhoud van de stad

Grootschalige vervangingsprojecten worden waar mogelijk uitgesteld. We kiezen er daarmee voor om de komende periode met name noodzakelijke ingrepen te doen. Dit betekent dat we er voor blijven zorgen dat onze openbare ruimte en infrastructuur wel veilig is en blijft. Voor onze wegen-, voetpaden- en fietspadeninfrastructuur betekent dit bijvoorbeeld dat wij er voor kiezen niet het hele wegdek van een dreef te vervangen, maar alleen de scheuren te repareren. Hiermee verwachten we € 10 miljoen te besparen. We verwachten wel extra noodreparaties te moeten plegen om de veiligheid te garanderen. De extra noodzakelijke ingrepen kosten ook geld. Daarvoor stellen we structureel € 500.000 beschikbaar. In totaal bezuinigen we daarmee € 8 miljoen.

Op economische zaken bezuinigen we uiteindelijk € 0,75 miljoen structureel

In 2020 verwachten we een ton over te houden op het programmabudget. Dit komt omdat er vanwege corona minder activiteiten uitgevoerd zijn. In de jaren daarna willen we besparen door dingen efficiënter te doen, maar ook door taken af te stoten. We willen dat op een manier doen waarbij de doelen van de Economische Agenda nog zoveel mogelijk overeind blijven staan. Maar er is ook een reële kans dat niet alle ambities gerealiseerd kunnen worden. Verder willen we kritisch kijken naar onze samenwerkingsverbanden. Hiermee hopen we € 0,2 miljoen te besparen. Daarnaast zal de toeristenbelasting in 2022 niet naar de sector gaan. We gaan ervan uit dat door de Floriade de toeristische en recreatieve sector in dat jaar al een extra impuls krijgt.

Bij de Perspectiefnota zullen we u verder inlichten over de te nemen maatregelen om deze bezuiniging in te voeren.

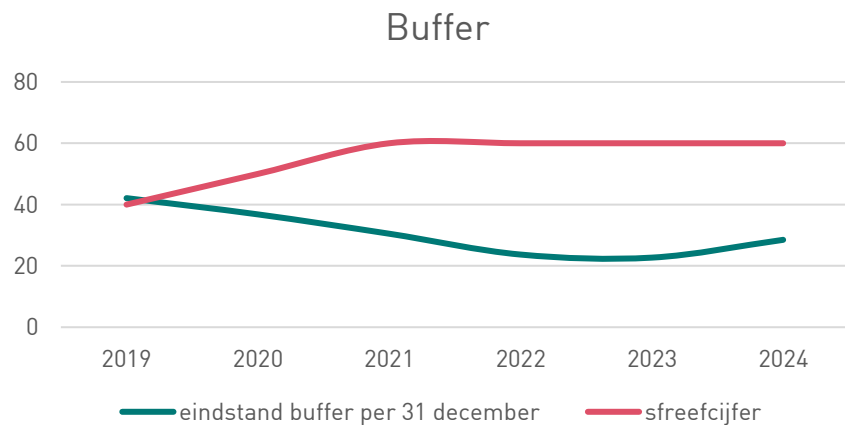
Sparen, reserves en buffers

Onze reserves bestaan grofweg uit drie onderdelen:

- De **bestemde reserves** is geld waarvan we al weten dat we het uit moeten of willen geven.
- De **reserves voor risico's** is geld waarvan we het verwachten aan risico's kwijt te zijn.
- De **buffer** is het geld onze spaarpot dat we kunnen gebruiken wanneer het meer tegenzit dan we verwachten.

We halen de spaardoelstelling in de buffer niet

In het coalitieakkoord "Een Frisse Start 2020-2022" is afgesproken dat we de helft van de winst uit het grondbedrijf met een minimum van 10 miljoen euro sparen. Dit hebben we tot nu toe niet altijd gedaan. Om te voldoen aan het spaardoel van € 60 miljoen moeten we de komende twee jaar nog € 28 miljoen sparen. Dit is om een gezonde buffer te hebben als zich tegenvallers voordoen.

Onder andere door de coronacrisis gaat het ons niet lukken om de buffer aan te vullen tot het spaardoel van € 60 miljoen in 2022. Zoals u hierboven heeft kunnen lezen voeren we de komende jaren ook stevige bezuinigingen door. Dit zorgt ervoor dat we minder geld uit de buffer halen. De buffer staat eind 2022 op ongeveer op € 23,7 miljoen. Hier zitten nog niet de winsten van het grondbedrijf van 2020 of later in. Voor 2020 denken we dat we winst kunnen maken. Voor latere jaren is het heel onzeker of we winst gaan maken.

Er is in 2023 en 2024 reëel begrotingsevenwicht

Dit betekent dat alle structurele activiteiten met structurele inkomsten kunnen worden betaald. Zo houden we de begroting betaalbaar, ook voor onze opvolgers. We vinden dit een belangrijk uitgangspunt. Daar sturen we op. We informeren u hierover via de begroting en de perspectiefnota.

In de jaren 2020, 2021 en 2022 hebben we een reëel begrotingstekort. Dit komt doordat:

- We per jaar ruim € 6 miljoen meer uitgeven dan dat er binnen komt.
- we de bezuinigingen niet volledig in de eerste jaren kunnen doorvoeren
- we hierdoor tijdelijke maatregelen nemen om de structurele lasten te betalen. Het gaat bijvoorbeeld om een eenmalige bezuiniging op het beheer en onderhoud en het inzetten van het overschot op de bijstand.

In de tabel hieronder is het reële begrotingsresultaat opgenomen.

bedragen x € 1 miljoen

toelichting	2020	2021	2022	2023	2024
totaal lasten	-969,8	-930,6	-890,6	-888,9	-885,1
totaal baten	947,3	881,9	890,7	894,1	897,1
inzet reserves	17,2	42,4	-7,0	-6,1	-6,3
<i>totaal begrotingsresultaat</i>	<i>-5,3</i>	<i>-6,2</i>	<i>-6,9</i>	<i>-0,9</i>	<i>5,8</i>
incidenteel resultaat	8,4	9,2	-0,6	-2,4	0,0
structureel resultaat	-13,7	-15,5	-6,2	1,5	5,8

In de bijlage: "[overzicht incidentele en structurele baten en lasten](#)" lichten we het reële begrotingsresultaat verder toe.

Opgaven

De negen opgaven uit het coalitieakkoord 'Een Frisse Start 2020-2022' vormen de bestuurlijke leidraad voor deze raadsperiode.

Floriade

Vanaf 14 april 2022 is Almere een halfjaar lang hét podium voor de wereldtuinbouwtentoonstelling Floriade Expo 2022. Deze zevende editie van de Floriade staat in het teken van Growing Green Cities. De Nederlandse tuinbouw presenteert, samen met nationale en internationale partners, innovaties en oplossingen om steden veilig, groen, gezond, aantrekkelijk en veerkrachtig te maken en te houden. Met de huidige situatie in de wereld rondom het coronavirus is deze opgave urgenter dan ooit.

De Floriade biedt inspirerende oplossingen voor mondiale vraagstukken zoals voedselvoorziening, gezondheid en duurzame energiewinning. Floriade Expo 2022 is ook een digitaal platform waar uitwisseling van kennis plaatsvindt over de vier thema's groen, voedsel, gezondheid en energie. Floriade Expo 2022 is een totaalformule waar via internationale en nationale inzendingen, exposities, kunst en cultuur, kennisuitwisseling, beleving, de vier thema's tot uitdrukking worden gebracht.

Floriade Expo 2022 fungeert als vliegwiel voor de ontwikkeling naar de groene en gezonde stad Almere. Dat is nu al gaande. Bijvoorbeeld met de vergroening van het centrum, het opknappen van het station Almere Centrum en de inmiddels gerealiseerde verbreding van de A6. En met talloze groene en gezonde initiatieven van de Growing Green Spelddragers: inwoners, scholen en ondernemers in en uit de hele stad (o.a. programma making of).

Na de Expo komt in het Floriade Park de nieuwe groene, autoluwe en inclusieve stadswijk Hortus tot ontwikkeling. Met als visitekaartje het Groene Stad Arboretum, een door de stadswijk meanderende botanische tuin

De ambities voor 2021 zijn:

- Opleveren Floriadeterrein ten behoeve van de Expo die start op 14 april 2022
- Realiseren van de eerste permanente gebouwen van de Hortuswijk
- Tijdelijke paviljoens van deelnemers zijn in aanbouw
- Almeerders (bewoners, instellingen, ondernemers) zijn betrokken bij de (aanloop naar) de Expo
- Parkeerplaatsen / voorterreinen worden aangelegd
- Parkmanagementorganisatie voor het beheer van het Floriadeterrein en de wijk van start

Duurzaamheidsagenda

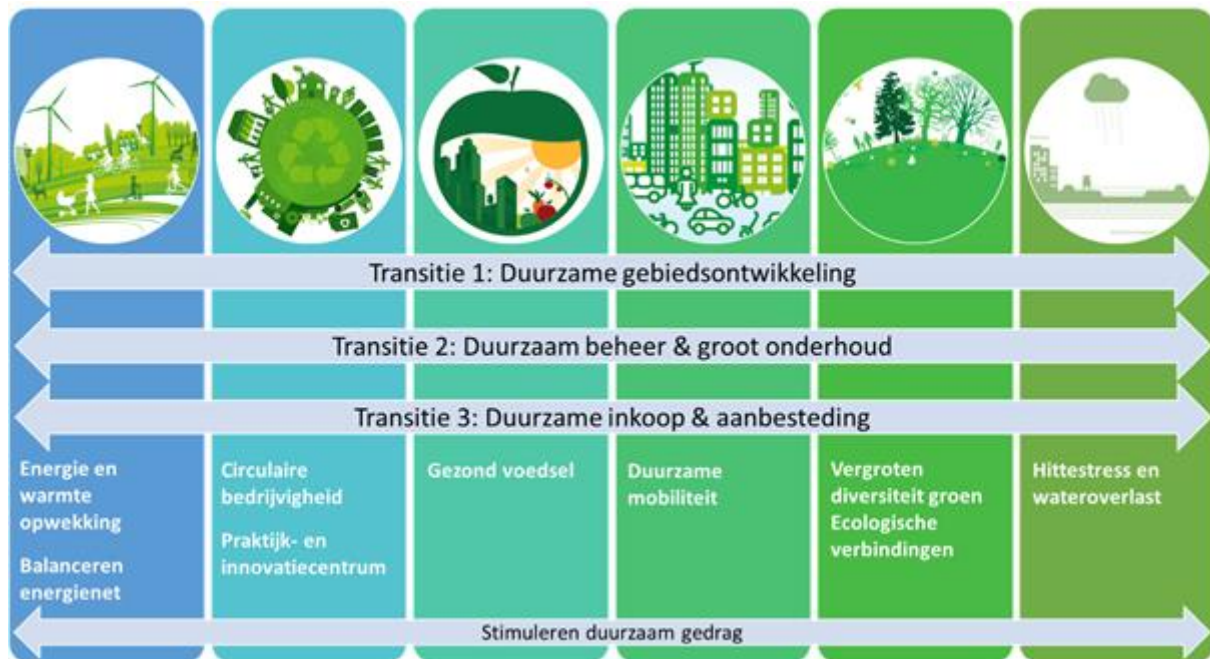
In de ontwikkeling van Almere speelt duurzaamheid al lange tijd een rol. Het groen-blauwe ontwerp van de stad, de Almere Principles, de Floriade en het zorgvuldig hergebruik van materialen zijn slechts enkele voorbeelden die laten zien dat duurzaamheid in het DNA van Almere zit. Met de in 2020 vastgestelde Duurzaamheidsagenda willen wij onze ambities op het gebied van duurzaamheid verder realiseren. Hiermee sluiten we aan bij de nationale (klimaat-)doelstellingen om de CO₂-uitstoot drastisch te verminderen (49% minder uitstoot in 2030 en 95% minder uitstoot in 2050).

In 2021 krijgen de volgende activiteiten prioriteit:

1. We werken expliciet aan het stimuleren van duurzaam gedrag onder collega's van Almere en Almeerders. Ook wordt de gestarte business development voor duurzame ondernemers verder uitgevoerd. Hierbij ondersteunen we bedrijven met duurzame ideeën in het concreet vormgeven van hun activiteiten en verbinding leggen met relevante partners uit ons netwerk.
2. Na uitwerking van beleid in 2020 (o.a. leidraad duurzame gebiedsontwikkeling), werken we aan de implementatie van een duurzame werkwijze binnen de drie gemeente-brede transities: duurzame gebiedsontwikkeling, duurzaam beheer en groot onderhoud, en duurzame inkoop en aanbesteding.
3. Verder werken we aan zogenaamde interventies te weten verschillende projecten op het gebied van Circulaire Economie, Mobiliteit, Voedsel, Ecologie en Biodiversiteit en klimaatadaptatie.

Een aantal interventies pakken we op vanuit specifieke wettelijke verplichtingen. Dit geldt in directe zin voor energieopwekking en klimaatadaptatie. Voor de energietransitie beperken we ons tot datgene wat in het

klimaatpakket is afgesproken. Dat kunnen we nog een half jaar doen met de beschikbare middelen. Bij de Perspectiefnota kijken we hier opnieuw naar.

Realiseren van een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven

Wij willen ervoor zorgen dat Almeerders kans hebben op goed werk in en om Almere. Ook in slechte tijden. Dit willen we bereiken door een aantrekkelijk vestigingsklimaat te ontwikkelen voor een gezonde en toekomstbestendige economie.

Wij zetten ons in voor werkgelegenheid en het bedrijfsleven. Juist nu, in tijden van corona, hebben we hier extra aandacht voor. Aan de hand van de Economische Agenda gaan we ons richten op vijf verschillende sectoren. Dit zijn de ICT, logistiek, circulaire economie, start- en scale-ups en toerisme en recreatie. Ook de Floriade biedt kansen voor de economische ontwikkeling van Almere.

Voor 2021 blijven de speerpunten van de Economische Agenda ons uitgangspunt. Ook met inachtneming van de gevolgen van de bezuinigingen en de coronacrisis. We gaan versneld omscholingstrajecten aanbieden om Almeerders zoveel mogelijk aan het werk te houden. De omscholing is gericht om meer mensen geschikt te maken om te werken in bijvoorbeeld de logistiek, ICT-Tech sector en de circulaire economie. Voor start ups en scale ups blijven we bouwen aan een ecosysteem van talent, financiering, kennis en netwerken. Wij gaan in 2021 onze dienstverlening meer online aanbieden. Dit doen we op het Ondernemersplein bijvoorbeeld met webinars voor en door ondernemers. In de Metropoolregio Amsterdam komt een ontwikkel- en financieringsorganisatie Invest-MRA, dat zich richt op innovatieve bedrijven in deze transitie-markten. Gezien de huidige financiële situatie, zullen wij hier nu nog niet aan deelnemen. Voor toerisme en recreatie zijn wij met marketing en promotie bezig meer bekendheid te geven aan Almere.

We plegen extra inzet plegen om de kansen van de Floriade voor ondernemend Almere te benutten. We willen ondernemers helpen en denken met hen mee in deze lastige tijd. Waar het kan willen we samen optrekken zodat we meer slagkracht hebben.

Stedelijke vernieuwing

In het coalitieakkoord is de stedelijke vernieuwing opgenomen als een van de negen cruciale opgaven voor Almere, waar een doorbraak noodzakelijk is en waar samenwerking met partners en een portefeuille overstijgende aanpak centraal staat. Voor deze periode is daarbij specifiek aangegeven dat de stedelijke vernieuwing wordt uitgevoerd in de binnenring van Almere Haven (De Wierden, De Werven, De Hoven en het centrum van Haven) en het centrum van Almere Buiten. Daarnaast is er ingezet op revitalisering van een aantal bedrijventerreinen.

Stedelijke vernieuwing kan de komende jaren naast Haven en Centrum Buiten en de bedrijventerreinen ook in andere gebieden in de stad gaan spelen. Volgend jaar zullen we starten met een inventarisatie van mogelijke andere gebieden waar meer geconcentreerde aandacht nodig is en waar een complexe problematiek speelt. Daarvoor zullen we een strategische agenda opstellen - gerelateerd aan het Handlingsperspectief - voor de middellange termijn voor stedelijke vernieuwing in de gehele stad. Deze kan ook een onderbouwing vormen voor de nieuwe coalitieonderhandelingen voor de periode van 2022 tot 2026.

De financiële situatie van de gemeente was voor het college aanleiding om ook te bezien of in het Fonds Stedelijke Vernieuwing financiële ruimte te vinden is. Het college acht het verantwoord – ook richting de partners – om een aantal oorspronkelijk beoogde projecten in 2021 uit te stellen naar 2022. Daarmee valt een eenmalig bedrag van € 1.836.000 vrij. Tegelijkertijd gaat het college er wel van uit, gezien de langlopende en gezamenlijk vastgestelde ambities, dat een Fonds Stedelijke Vernieuwing ook in de jaren na 2022 onderdeel vormt van onze aanpak.

Haven

Vernieuwing in Haven had zich al aangekondigd met projecten zoals bijvoorbeeld Stadswerfpark en VOMAR/Sluis. Met het opleveren van een definitieve Visie 2040 heeft het Havenverbond een stip op de horizon gezet. Met de uitvoering van 13 opgaven uit de Aanpak 2020-2024 wordt de basis gelegd voor een meerjarige gezamenlijke inzet voor het toekomstbestendig maken van het oudste stadsdeel van Almere. Per 5 jaar worden opnieuw prioriteiten gesteld in het Havenverbond. Het Fonds Stedelijke Vernieuwing stelt de gemeente in staat om meerjarig een 'plus' op reguliere budgetten en investeringen van de gemeente en andere Havenverbondleden te kunnen doen. Eind 2020 of begin 2021 worden de gezamenlijke uitvoeringsafspraken voor de komende jaren vastgelegd in een convenant, dat aan de gemeenteraad ter bespreking zal worden voorgelegd. Om de inzet van de gemeente daarin te garanderen is het van belang om in de begroting al aan te geven welke bijdrage de gemeente (vanuit onder andere het Fonds Stedelijke Vernieuwing) de komende jaren zal kunnen leveren.

Vanuit de Aanpak 2020-2024 kiezen we voor de volgende accenten in de bestedingen in 2021:

- Havenkom-vernieuwing: de gemeente neemt in deze vernieuwing het voortouw; de realisatie van aanvullende modules is de verantwoordelijkheid van horeca-ondernemers en vastgoedeigenaren, die voort kunnen gaan op de door de gemeente neergelegde basis.
- Voorbereiding herontwikkeling Bivak 1 en Meergronden: in 2021 wordt in goed overleg met de Almeerse Scholen Groep (ASG), corporaties, overige partners in het Havenverbond en Havenaren gewerkt aan uitgangspunten voor her-invulling en ontwerp van dit gebied, zodat de contouren van de meerjarige ontwikkeling zichtbaar worden. De formele start wordt in 2021 aan de raad voorgelegd; het fonds voorziet in extra middelen voor het eerste stukje Singelgracht (zie Visie), voor de andere parkeeroplossing (zie Visie) en om mogelijk te maken dat het schoolgebouw ook voor buurtfuncties inzetbaar is.
- Meer woningen en meer mix: toevoeging van 170 nieuwe woningen, en 30 woningen geschikt voor huishoudens waar een lichte zorg nodig is. Tevens worden in de bestaande sociale huur-woningvoorraad woningen verkocht of naar een hoger segment gebracht om daarmee de wijken meer gemixt te maken. Hiertoe ontwikkelen de partners samen met ons aanvullend instrumentarium om te kunnen sturen op de woningvoorraad en -productie.
- Ruimte voor eigen initiatief van Havenaren: Buitenruimte-projecten-site en Havenfonds die Havenaren beide in staat stellen om over middelgrote zaken in hun directe omgeving zelf keuzes te maken. De Havenaren werken hiervoor samen met de gemeente en De Schoor en de Vrijwilligers en Mantelzorg Central Almere (VMCA).

Daarnaast zien we dat het Havenverbond ook in 2021 een belangrijke coördinerende rol zal blijven spelen om te waken over planning en inhoud van plannen in het kader van Visie 2040, Aanpak 2020-2024 en het convenant. Hoewel de kosten worden gedeeld in het Havenverbond, vinden we het belangrijk dat de gemeente hierin vanuit het algemeen belang een stevige rol in blijft vervullen.

Centrum Buiten

Net als in Almere Haven zal in Almere Buiten Centrum in 2021 en de jaren daarna een aantal majeure projecten uitgevoerd worden teneinde het centrum toekomstbestendig te maken. Een aantal projecten is al gestart, anderen zullen komende jaren gaan starten. We hebben vooruitlopend daarop in 2020 reeds forse investeringen gedaan om een aantal ontwikkelingen op gang te brengen. Dit doen we samen met vastgoedeigenaren, woningcorporaties, winkeliers en cultuur-, zorg- en onderwijsinstellingen in Almere Buiten. Voor de komende jaren zijn eveneens middelen beschikbaar voor nieuwe projecten, met dien verstande dat een en ander wel afhangt van de mate waarin marktpartijen mee gaan doen.

De voornaamste stedelijke vernieuwingsprojecten in Almere Buiten Centrum zijn:

1. Verminderen van aantal m2 detailhandel en toevoegen nieuwe voorzieningen, zoals de ontwikkeling van het hotel, de ontwikkeling van het Cultuurhuis: aankoop + verbouw + programmering (2021-2025) en de verkenning naar een mogelijke upgradering van zwembad De Vrijbouter tot een family entertainment center. Ook zijn intussen de gesprekken met vastgoedeigenaren gestart om te bezien onder welke condities transformatie van de detailhandel naar andere functies kan plaatsvinden.
2. Herinrichten en kwaliteitsimpuls openbare ruimte, zoals: de herinrichting van het Baltimoreplein/het vergroenen van de busbaan (2020/2021), de aanpak van de stationsonderdoorgangen en het Stationsgebied (2021/2022) en het havenetje met het evenemententerrein (2022 en verder)
3. Transformatie en verdichting; stimuleren woningbouw, zoals de ontwikkeling kavel 5 (parkeerplaats voor de Action) (2022), de transformatie Woondôme (2020-2022) en de mogelijke transformatie van het Deltagebouw (2021-2023).
4. Uitvoeringsagenda 2020-2024, waaronder de ondersteuning ondernemers, het opstellen van een ontwikkelingskader en de verkenning van de herontwikkeling van de scholenstrook in de Molenbuurt. Alle genoemde projecten zijn gericht op het realiseren van de vastgestelde kernwaarden en doelen uit de - onlangs aan u aangeboden - toekomstvisie Almere Buiten Centrum 2030.

Bedrijventerreinen

De ambitie is om de bedrijventerreinen / economische kerngebieden samen met partners uit de stad de komende jaren toekomstbestendig te maken. Dit vraagt om een meerjarige aanpak. Uitgangspunten van de aanpak voor revitalisering van bedrijventerreinen zijn de kaders van de Economische Agenda en het Fonds Stedelijke Vernieuwing.

Onze aanpak richt zich op het versterken van de samenwerking met ondernemers op de werklocaties en het oplossen van structurele knelpunten in bereikbaarheid en kwaliteit van de openbare ruimte. Ervaring in Almere en ook elders in de Metropoolregio Amsterdam leert dat het betrekken van ondernemers van cruciaal belang is om gezamenlijk tot toekomstbestendige werklocaties te komen. Het veranderende gebruik van deze werklocaties door de bedrijven zorgt er voor dat in de loop van de tijd knelpunten in de bereikbaarheid en openbare ruimte op kunnen treden, waarvoor investeringen nodig zijn. Wij zien het als een taak van de overheid om ondernemers op deze werklocaties hierin te ondersteunen voor zover zij dat niet zelf kunnen. Vanwege de economisch lastige tijd zal de uitvoering van een aantal projecten in de openbare ruimte worden doorgeschoven van 2021 naar 2022. De wil tot samenwerking blijft bestaan, maar het is lastig voor ondernemers om daar veel tijd en energie in te steken. Om die reden kiest het college ervoor om – naast het afronden van de in 2020 gestarte projecten – in het komende jaar vooral in te zetten op de versterking van de samenwerking. We richten ons daarbij op De Vaart, De Steiger en in het licht van de bredere stedelijke vernieuwingsopgave op de centrumgebieden van Haven (waaronder het ondersteunen van de afgelopen jaar opgerichte BIZ) en Buiten. BIZ staat voor bedrijveninvesteringszones.

Bestedingsplan Fonds Stedelijke Vernieuwing 2021

Onderstaand is het bestedingsplan 2021 van het Fonds Stedelijke Vernieuwing weergegeven.

bedragen x € 1.000

Almere Haven	4.045
herontwikkeling Meergronden / Bivak – start Singelgracht	3.320
Havenaren aan zet (Havenfonds, Wijkonderneming, Buitenruimte-projecten)	315
investering (kleiner) Centrumgebied (aanvullend op projecten 2020: Havenkom, VOMAR/Sluis)	40
wonen en zorg (voorraadbeheer, versnellingsprogramma)	30
Havenverbond	340

Almere Buiten	1.500
toevoegen voorzieningen (Cultuurhuis, verkenning upgrading Vrijbouter) & verminderen m2 detailhandel	950
herinrichten / kwaliteitsimpuls openbare ruimte (aanvullend op projecten 2020: Baltimoreplein, onderdoorgangen)	200
aanjagen transformatie en verdichting	50
overige uitvoering Toekomstvisie (oa samenwerking ondernemers, uitwerking ontwikkelkader)	150
Ronde Tafel en programmakosten	150
revitalisering bedrijfsterreinen	350
versterken gebiedssamenwerking (Steiger-Noord, De Vaart) en voorbereiding bereikbaarheidsprojecten 2022,	250
versterken gebiedssamenwerking Centrum Buiten en Haven / centrummanagement	100
oplossing structurele knelpunten (reeds begroot in 2020): oa Randstad 22 en Binderij	
programmakosten Stedelijke Vernieuwing	100
totaal bestedingen 2021	5.995

Gezond in Almere

Wij werken in 2021 verder aan een gezonde jeugd in een gezond Almere. Dit doen wij samen met kinderen, jongeren, ouders en allerlei organisaties. In Stedenwijk, Staatsliedenwijk en Almere Buiten gaan we door om kinderen te helpen bij een gezond leven en een gezond gewicht. In 2021 gaan we ook verder met de aanpak Gezonde scholen.

De omgeving in een wijk moet mensen uitnodigen om te bewegen en gezond te leven. In 2021 gaat de Omgevingswet in. Bij besluiten over het bouwen van nieuwe wijken, willen we rekening houden met gezondheid. Ook willen we dat meer plekken in de stad rookvrij zijn.

Er zijn veel verschillen in de gezondheid van mensen in verschillende wijken. Dit heeft te maken met hoe mensen wonen en werken. De verschillen kunnen ook komen door stress, een lage opleiding of te weinig geld. We willen de verschillen nu en in de toekomst kleiner maken.

We willen Almeerse afspraken maken met allerlei organisaties. We noemen dit ook wel een preventieakkoord. Dit past ook goed bij de landelijke aanpak voor gezondheid. In de afspraken leggen we vast hoe we samenwerken om problemen met gezondheid aan te pakken of te voorkomen.

Sluitende aanpak personen met verward gedrag

We zijn bezorgd over het feit dat er steeds meer mensen zijn met verward gedrag. Deze mensen moeten kunnen rekenen op goede ondersteuning. Daarom verbeteren we de samenwerking tussen organisaties voor zorg en veiligheid. We proberen vooral om problemen te voorkomen. En we gaan uit van wat mensen zelf kunnen en willen. Dit bespaart mensen en hun familie en vrienden veel problemen.

Onze aanpak heeft twee doelen. We willen minder meldingen van overlast door mensen met verward gedrag. Daarnaast moet er goede hulp en ondersteuning zijn in de wijken. Waar mogelijk 24 uur per dag en 7 dagen per week. Dit zorgt dat we mensen met verward gedrag beter kunnen helpen. En andere mensen in de wijken voelen zich veiliger. We werken al aan deze doelen in Almere Centrum. Hier gaan we mee door in 2021.

Het is belangrijk dat Almeerders het eens zijn met hoe we verward gedrag aanpakken. En we willen dat wijken de aanpak aankunnen. We werken samen met allerlei organisaties om te zorgen dat dit lukt. We gebruiken hierbij wat we hebben geleerd uit de proef 'Thuis in de wijk' uit 2020.

Goud in Almere: het verzilveren van de vergrijzing

Goud in Almere richt zich op drie doelen:

- een betere omgeving voor sociale contacten, wonen en zorg voor ouderen
- mensen bewust maken wat zij kunnen doen om prettig langer thuis te wonen
- een sterker netwerk van alle organisaties die werken met ouderen

We willen bij alle plannen voor de stad rekening houden met ouderen. In de nieuwe Woonvisie is er veel aandacht voor wonen met zorg. Dit is ook belangrijk voor ouderen. Bij veranderingen in het welzijnsbeleid moet de gemeente ook nadenken over wat ouderen nodig hebben.

Het is belangrijk dat ouderen weten hoe zij langer thuis kunnen wonen en hier tijdig over na gaan denken. De gemeente gaat ouderen hier eind 2020 informatie over geven. Dit blijft de gemeente de komende jaren doen.

Er is goede samenwerking nodig met zorgaanbieders, woningcorporaties en andere organisaties. We zijn hier in 2020 al mee begonnen in Almere Haven en Almere Stad. In 2021 volgen de andere stadsdelen. We kijken bij de plannen naar wat de ouderen in elk stadsdeel willen. Betrokken inwoners en organisaties kunnen hun ideeën waar mogelijk uitvoeren.

Eind 2020 en begin 2021 voeren we opdrachten uit van de gemeenteraad (moties RG-176 en RG177). De opdrachten houden in dat we een plan maken voor Goud in Almere. Het plan moet duidelijk maken wat we willen bereiken en hoe we dat gaan doen. Alle onderwerpen die belangrijk zijn voor ouderen moeten terugkomen in het plan. En alle ouderen in Almere moeten kunnen meedenken. We kunnen de ouderen bijvoorbeeld bereiken via organisaties in de stad.

Wonen

Afgelopen jaar is de Woonvisie vastgesteld. Een document dat ons helpt verder vorm en invulling te geven aan hoe wij in Almere willen wonen. Het is geen pasklare oplossing voor de krapte op de Almeerse woonmarkt, maar het is wel een begin. We werken de komende jaren aan een stad die ruimte biedt voor iedereen: jong en oud, rijk en arm, studenten, gezinnen, senioren, starters en doorstromers. Een stad van kwaliteit, gericht op de toekomst.

Almere is ontwikkeld als een meerkernige stad, waar ruim in het groen gewoond wordt met stedelijke voorzieningen in de nabijheid. En een stad met grote diversiteit aan manieren van wonen, met ruimte voor experimenten en eigen initiatief. Met deze doelen voor ogen werken we inmiddels 40 jaar aan een stad waar anno 2020 meer dan 210.000 Almeerders wonen.

Om de Woonvisie te realiseren stuurt de gemeente de komende jaren op een stedelijk woningbouwprogramma. In het woningbouwprogramma staat beschreven wat wij de komende tien jaar gaan doen om ervoor te zorgen dat het goed wonen in Almere is en we het tekort aan woningen aanpakken. Om het groeiend aantal huishoudens een plek te geven in Almere plannen we tussen de 17.500 en 24.500 woningen. Een deel hiervan zijn duurdere koopwoningen, een deel voor huishoudens met een middeninkomen. Dit zijn woningen voor de jonge gezinnen aan het begin van hun werkcarrière. Het zijn ook woningen voor de zelfstandige zonder personeel (ZZP-ers), de leerkrachten en voor vele anderen die essentieel zijn voor de economie van de stad. Verder is het aantal voor lage inkomens betaalbare woningen uitgebreid. Tenslotte willen we tussen de 1.000 en 1.500 woningen voor studenten bouwen, en op deze manier een studentencampus in de stad ontwikkelen.

Maar het woningbouwprogramma is niet in beton gegoten. We willen het programma regelmatig herijken. Dit doen we afhankelijk van de marktontwikkelingen en ontwikkelingen rondom werkgelegenheid, bereikbaarheid en voorzieningen. Perceptieven kunnen zomaar veranderen, zo leert de recente ervaring met corona en stikstof. Maar misschien wel de grootste uitdaging is de ambitie voor woningen voor huishoudens met een middeninkomen. We zoeken met innovaties naar wegen om ook nieuwbouw van eengezinswoningen betaalbaar te houden. In de huidige marktomstandigheden is dat geen makkelijke opgave. Appartementen kunnen eenvoudiger betaalbaar worden gerealiseerd. In de centra in Stad, Buiten en Poort is daarvoor ruimte. Daar kan een deel van de huishoudens met een middeninkomen een woning vinden. We zetten alles op alles om voor hen de stad te blijven waar ze zich willen en kunnen vestigen

Wonen met zorg

In het coalitieakkoord Een Frisse Start is een extra opgave benoemd. Deze opgave gaat over wonen met zorg. Dit komt voort uit de ambulantiseringsopgave. Dit is het streven om mensen met een beperking zo 'normaal' mogelijk te laten participeren en de benodigde hulp aan huis te bieden.

Landelijk én in Almere is het al het streven om mogelijk te maken dat inwoners op een prettige manier 'zo thuis mogelijk' kunnen opgroeien en wonen. Dit geldt voor jeugd en volwassenen en ook voor de groeiende groep ouderen in de stad. We willen dat passende hulp en ondersteuning zo veel mogelijk beschikbaar zijn in de eigen (sociale) omgeving van mensen. Die omgeving is namelijk vertrouwd en hier gedijen Almeerders vaak het best. Daarnaast is in die omgeving vaak ook hulp van het eigen netwerk (vrienden, familie, burens) het beste beschikbaar. Bovendien helpt het mensen om zo veel mogelijk een normale leefsituatie te hebben en er volwaardig bij horen in de wijk. Randvoorwaardelijk is dat de stad leefbare wijken houdt, waarbij voor alle betrokken partijen hun rol duidelijk is om de leefbaarheid te behouden.

In 2021 ondersteunen we in Almere de ontwikkeling van een aantal initiatieven voor wonen en zorg. Dit zijn initiatieven op diverse terreinen, waaronder de maatschappelijke opvang, jeugdhulp, beschermd wonen, ex-gedetineerden, ouderenzorg, gehandicaptenzorg en autisme zorg. Ook wordt gewerkt aan het realiseren van meer tussenvoorzieningen, om de stap van 24-uursvoorziening naar zelfstandig wonen te verkleinen.

In 2020 is gewerkt aan een woon-zorgprogrammering. Hierin wordt duidelijk wat de woningbehoefte is voor de uitstroom uit een 24-uursvoorziening en wat de kaders zijn voor de start en uitvoering van woon-zorg initiatieven in wijken. De woon-zorgprogrammering wordt jaarlijks bijgesteld op basis van periodiek onderzoek naar de huisvestingsbehoeften van verschillende doelgroepen. Gekoppeld aan de woon-zorg programmering wordt in 2020 een afwegingskader voorgelegd aan de raad, om initiatieven te toetsen en op de beste plek in de stad te laten landen. Onderdeel van deze kaderafspraken is het participatietraject met beoogde bewoners, en de beoogde burens in buurten en wijken.

Inwoners met een zorgvraag wonen voor een groot deel in reguliere woningen in de stad. Met zorgpartijen en woningbouwcorporaties zijn in 2020 samenwerkingsafspraken gemaakt die gaan over de uitstroom van bewoners van 24-uursvoorzieningen naar reguliere woningen. Deze afspraken zullen in 2021 worden uitgevoerd en geëvalueerd.

2 Programmaplan

2.1 Bestuur, inwoners en economie

Ambitie

We willen midden in de samenleving staan

Almere maken we samen. De gemeente staat hierin niet centraal maar is een onderdeel van de samenleving. We willen de kennis in en van de stad beter inzetten om Almere nog mooier te maken. Dit hebben we bijvoorbeeld gedaan in Almere Haven. Met partners, inwoners en gemeente hebben we in het Havenverbond een visie voor de toekomst opgesteld. Zo werken we samen aan een Almere van en voor Almeerders.

We werken aan het verder toekomstbestendig maken van de gemeenteraad

In 2021 gaan we verder op de ingeslagen weg. We zetten daarbij nog steeds in op meer contact met en in de stad, het verder verbeteren van de informatievoorziening, het doorontwikkelen van de Politieke Markt en het verder professionaliseren van de raad. Sinds 2015 werken we hieraan en zijn al veel stappen gezet. Daarnaast zal de controlefunctie van de raad door de rekenkamer en het maatschappelijk verantwoorden een groei door gaan maken. Verder zal het jaar 2021 in het teken staan van de voorbereiding op de gemeenteraadsverkiezingen in het voorjaar van 2022. En dit alles met de restrictie van de effecten van corona voor het werk van de raad.

We willen duidelijk communiceren en toegankelijk zijn

Almeerse inwoners moeten erop kunnen vertrouwen dat ze bij ons terecht kunnen met hun vragen. Vanwege de maatregelen rondom corona hebben wij in de afgelopen periode meer producten en diensten online beschikbaar gemaakt. We hebben de ambitie om in hetzelfde tempo ook andere producten en diensten online beschikbaar te maken. Inwoners mogen verwachten dat ze op onze site 24/7 zaken kunnen doen.

Op het gebied van vernieuwing sluiten wij aan bij het project GT-connect. Hier verstaan we de gemeentelijke telecommunicatie onder. Het biedt nieuwe mogelijkheden om de dienstverlening verder te verbeteren. Daarnaast hebben we in 2020 de gemeentelijke website geüpgraded en is de toegankelijkheid verbeterd. In 2021 gaan we hier mee verder. Ook de achterkant van digitalisering heeft onze aandacht. We willen namelijk goed omgaan met de privacy van onze inwoners.

We zetten ons in voor de Almeerse belangen

De Tweede Kamerverkiezingen in het voorjaar van 2021 maken aankomend jaar een belangrijk lobbymoment. We zijn in 2021 binnen onze netwerken zoals de VNG en G40 actief op verschillende belangrijke dossiers. Voorbeelden hiervan zijn: de tekorten in het sociaal domein, de effecten van de coronacrisis, de uitwerking van het klimaatakkoord, de implementatie van de Omgevingswet en de Wet inburgering. Maar ook op het gebied van cultuur zetten we ons in. Wanneer nodig kan er eigenstandige lobby worden ingezet in Den Haag als opgaven specifiek zijn, zoals op het vlak van de groeiopgave van Almere. Ook zijn we actief rondom het Fonds Podiumkunsten en de regioprofielen voor het behoud van de Almeerse cultuursector.

In 2021 werken we ook verder aan de uitvoering van de nieuwe MRA Agenda. De bestuurlijke opdrachten in deze periode zijn:

- We versterken van de samenwerking in de metropoolregio Amsterdam (MRA).
- We maken werk van een veerkrachtige, inclusieve en schone MRA-economie.
- We bouwen voor de woningbehoefte.
- We maken vaart met het metropolitane mobiliteitssysteem.

Als MRA-deelregio Almere-Lelystad betrekken wij de MRA actief bij de programmering van de Floriade.

We willen voorop lopen als het gaat om het gebruik van een digitale identiteit door onze inwoners

Het werk aan de balies verandert in hoog tempo. Dit vraagt om nieuwe manieren van werken. Samen met de VNG en andere grote gemeenten werken we samen om een digitale identiteit goed te ontsluiten voor onze diensten.

We starten met omscholingstrajecten om Almeerders zoveel mogelijk aan het werk te houden

De omscholing is erop gericht om meer mensen geschikt te maken om te werken in bijvoorbeeld de logistiek, ICT-Tech sector en de circulaire economie. We gaan in 2021 onze dienstverlening meer online aanbieden. Dit doen we op het Ondernemersplein bijvoorbeeld met webinars voor en door ondernemers. We willen ondernemers helpen en denken met hen mee in deze lastige tijd. Waar het kan willen we samen optrekken zodat we meer slagkracht hebben.

Bestuurlijke speerpunten

Democratische vernieuwing

We willen de kwaliteit van de participatie verder verbeteren. Eind 2020 willen we hier graag met de gemeenteraad over spreken, om er in 2021 verder uitvoering aan te geven. We willen bewoners meer mogelijkheden bieden om zelf invloed uit te oefenen en om initiatieven te nemen, bijvoorbeeld door te experimenteren bewoners en organisaties ons te laten uitdagen zelf beleid voor ons op te stellen of locaties in de stad te beheren. We willen de kennis uit de stad zo goed mogelijk benutten. We blijven daarom in gesprek met de stad. We willen inwoners, ondernemers, deskundigen en instellingen intensiever bij onze trajecten betrekken. Net als de Ochtend en de Middag voor Almere in de afgelopen jaren, organiseren we komend jaar een Avond voor Almere waar we met onze maatschappelijke partners stilstaan bij de urgente uitdagingen van het moment en die in de toekomst op ons afkomen. Dit willen we doen op een manier die toegankelijk en passend is. Hierbij hebben we extra aandacht voor groepen die we niet zo vaak spreken. Op deze manier willen we de verbinding tussen gemeente, inwoners en partners verbeteren. Want Almere maken we samen.

Economische agenda

Wij hebben maken met financieel zwaar weer waardoor we moeten bezuinigen. Een deel van de bezuiniging is op economische zaken. Dit betekent dat mogelijk niet alle ambities uit de Economische Agenda volledig gerealiseerd kunnen worden. Bij de Perspectiefnota informeren wij u over de taken die wij geen of minder aandacht geven.

Wij willen ervoor blijven zorgen dat Almeerders kans hebben op goed werk in en om Almere. Ook in slechte tijden. Dit willen we bereiken door een aantrekkelijk vestigingsklimaat te ontwikkelen voor een gezonde en toekomstbestendige economie.

Waar we ons voor blijven inzetten is voor werkgelegenheid en bedrijfsleven in Almere. Juist nu, in tijden van corona, hebben we hier extra aandacht voor. Nog altijd aan de hand van de Economische Agenda blijven wij ons richten op vijf verschillende sectoren. Dit zijn de ICT, logistiek, circulaire economie, start- en scale-ups en toerisme en recreatie. Daarnaast geloven wij dat ook de Floriade kansen blijft bieden voor de economische ontwikkeling van Almere.

We gaan versneld omscholingstrajecten aanbieden om Almeerders zoveel mogelijk aan het werk te houden. De omscholing is gericht om meer mensen geschikt te maken om te werken in bijvoorbeeld de logistiek, ICT-Tech sector en de circulaire economie. Voor start ups en scale ups blijven we bouwen aan een ecosysteem van talent, financiering, kennis en netwerken. Wij gaan in 2021 onze dienstverlening meer online aanbieden. Dit doen we op het Ondernemersplein bijvoorbeeld met webinars voor en door ondernemers. In de Metropoolregio Amsterdam komt een ontwikkel- en financieringsorganisatie Invest-MRA, dat zich richt op innovatieve bedrijven in deze transitie-markten. Gezien de huidige financiële situatie, zullen wij hier nu nog niet aan deelnemen.

Voor toerisme en recreatie zijn wij met marketing en promotie bezig meer bekendheid te geven aan Almere.

We gaan extra inzet plegen om de kansen van de Floriade voor ondernemend Almere te benutten. We willen ondernemers helpen en denken met hen mee in deze lastige tijd. Waar het kan willen we samen optrekken zodat we meer slagkracht hebben.

Bezuinigingen

bedragen x € 1.000

	2020	2021	2022	2023	2024
democratische vernieuwing		50	100	100	100
economische zaken	100	200	1.000	750	750
totaal	100	250	1.100	850	850

Democratische vernieuwing

We stellen voor om op het budget voor democratische vernieuwing € 0,1 miljoen te besparen. Met de rest van het budget willen we blijven inzetten op het gesprek met de stad. Zo willen we de verbinding tussen gemeente, inwoners en partners verbeteren.

Economische zaken

bedragen x € 1.000

omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
a. onderbesteding economische agenda i.v.m. corona	100				
b. besparing bedrijfsvoering/programmamakosten		100	400	550	550
c. kritisch beschouwen samenwerking			200	200	200
d. terugvloeiën niet bestede middelen AiB		100			
e. niet teruggeven toeristenbelasting aan de sector			400		
totaal	100	200	1.000	750	750

a. We verwachten in 2020 € 100.000 over te houden op de uitvoering van de economische agenda als gevolg van corona.

b. Er is taakstelling bepaald voor Economische Zaken. Deze vullen we in door enerzijds efficiënter te werken en daarmee (vanaf 2022) te besparen op de bedrijfsvoering. Maar ook door taken af te stoten en daarmee op programmamakosten te besparen. De wijze waarop we dat doen, wordt nog nader ingevuld. We willen dat op een manier doen waarbij de doelen van de Economische Agenda nog zoveel mogelijk overeind blijven staan. Bezuinigen betekent wel een reële kans dat niet alle ambities gerealiseerd kunnen worden. De financiële omstandigheden vragen echter om ingrijpende maatregelen.

c. We willen vanaf 2022 het aantal samenwerkingsverbanden en beurzen waaraan we deelnemen, kritisch bekijken. Hiervoor boeken we een taakstelling in van € 200.000.

d. We verwachten in 2021 voor € 100.000 te besparen door een betaalde bijdrage aan een samenwerkingsverband terug te vragen. Het is niet zeker of we dit bedrag ook terug kunnen krijgen. Mocht dat niet lukken, dan is dat een nadeel voor het perspectief.

e. Voor 2022 gaan we er van uit dat de toeristische en recreatieve sector een extra impuls krijgt door de bezoekers aan de stad in verband met hun bezoek aan de Floriade. Dit rechtvaardigt in onze ogen de beslissing om in 2022 eenmalig een deel van de opbrengsten van de toeristenbelasting niet te investeren in de sector (€400.000).

Actualisatie perspectief

bedragen x € 1.000

	2020	2021	2022	2023	2024
pensioenvoorziening wethouders	165	176	186	197	207
samenwerkingsbudget	95				
totaal	260	176	186	197	207

Pensioenvoorziening wethouders

Aan het einde van ieder jaar laten wij een actuaris berekenen wat de hoogte van voorziening moet zijn. Op basis van die berekening wordt de voorziening in de jaarrekening bijgesteld. Als deze te laag is wordt deze aangevuld. Als deze te hoog is valt het overschot vrij. Zo zorgen we er ieder jaar voor dat er precies genoeg geld in de pensioenvoorziening zit.

We verlagen de jaarlijkse indexatie van de pensioenvoorziening wethouders van 2,58% naar 1,2%. De indexatie is gebaseerd op de interne rekenrente. Deze is aangepast naar 1,2%. Dit leidt tot een structureel voordeel van € 0,2 miljoen.

Samenwerkingsbudget

Een aantal samenwerkingspartijen (zoals de VNG, KING, A&O fonds en de waarderingskamer) brengen hun diensten bij ons in rekening. Op dit samenwerkingsbudget blijft in 2020 incidenteel € 95.000 over.

Corona-effecten

bedragen x € 1.000

	2020	2021	2022	2023	2024
legesopbrengsten burgerzaken	-323				
verkiezingen coronaproof	-294	-36	-37	-38	-40
totaal	-617	-36	-37	-38	-40

Legesopbrengsten burgerzaken

De legesopbrengsten vallen tegen. Dit komt door de coronacrisis. Er komen minder klanten aan de balie. Er worden dus minder documenten verstrekt.

Daar tegenover zullen de rijksafdrachten en inhuurkosten ook afnemen.

Verkiezingen coronaproof

bedragen x € 1.000

omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
Hogere kosten verkiezingen	-294	-36	-37	-38	-40
lasten	-86				
verlaging storting reserve verkiezingen	86				
totaal	-294	-36	-37	-38	-40

Als gevolg van COVID-19 en de aanschaf van een nieuw verkiezingssysteem worden er hogere voorbereidingskosten gemaakt voor de verkiezingen 2021. Hiervoor worden we deels gecompenseerd door het Rijk. Ook ontvangen we een jaarlijkse bijdrage voor de waterschapsverkiezingen. In totaal komen we € 86.000 tekort. Hierdoor moeten we de storting in de egalisatiereserve verkiezingen met hetzelfde bedrag verlagen.

Neutrale bijstellingen

bedragen x € 1.000

	2020	2021	2022	2023	2024
actualisatie Fonds Verstedelijking Almere					
internationale betrekkingen	65	-65			
raadsprojecten	65	-65			
administratieve bijstellingen	121	54	78	77	62
loon- en prijscompensatie		-129	-128	-102	-102
totaal	251	-205	-50	-25	-40

Actualisatie Fonds Verstedelijking Almere

bedragen x € 1.000

omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
bijdragen derden	424	450	400		
lasten	2.945	-3.060	-3.308	-2.350	-2.000
onttrekking reserve FVA	-3.369	2.610	2.908	2.350	2.000
totaal					

De eerste tranche van het Fonds Verstedelijking Almere (FVA) loopt van 2017 tot en met 2021. De tweede tranche van het FVA begint 2021 en loopt tot en met 2026.

In deze begrotingswijziging hebben wij de afwikkeling van de eerste tranche opgenomen.

Daarnaast hebben we de verwachte budgetten voor de tweede tranche opgenomen voor de huidige perspectiefperiode.

Internationale betrekkingen

Door de uitbraak van corona is het aantal uitgaande missies en ontvangsten van internationale delegaties grotendeels stil komen te liggen. Deze uitgaande missies en ontvangsten zullen hierdoor een jaar verschoven worden.

Raadsprojecten

Door corona zijn er raadsprojecten verschoven naar 2021.

Administratieve bijstellingen

Bij de actualisatie van de meerjarenbegroting heeft een administratieve herordering van budgetten plaatsgevonden. Sommige budgetten verschuiven hierdoor over de raadsprogramma's heen. Het betreft een veelvoud aan wijzigingen met een administratieve oorzaak.

Loon- en prijscompensatie

De budgetten zijn aangepast naar aanleiding van de loon- en prijsontwikkeling.

Risico's

Op dit programma zijn er geen risico's met een geldgevolg voor de algemene dienst.

2.2 Duurzaam, leefbaar en bereikbaar

Ambitie

Bewaken van de balans tussen goed en betaalbaar onderhoud van de openbare ruimte

De openbare ruimte, met onze straten, parken, oppervlaktewater en pleinen, vervult haar functie normaal gesproken bijna als vanzelfsprekend. De afgelopen periode hebben we met zijn allen bewuster ervaren dat het een belangrijk deel van onze leefomgeving is. Een leefomgeving die zich in Almere kenmerkt door het vele groen, rijk is aan oppervlaktewater en vele recreatieve (fiets)paden kent. Met het beheren van deze leefomgeving zorgen we ervoor dat we de openbare ruimte optimaal kunnen gebruiken. De doelen die we in het beheer nastreven leggen we vast in de vernieuwde Visie Openbare Ruimte en in de beleidskaders die we ontwikkelen en hebben ontwikkeld.

Dit neemt niet weg dat de staat van onze gemeentefinanciën ons steeds weer voor de uitdaging stelt om kritisch te kijken naar de betaalbaarheid van het beheer van onze stad. Dit mag niet ten koste gaan van de veiligheid van bijvoorbeeld onze bruggen, steigers en wegen. Tegelijkertijd nemen onze ambities met betrekking tot het onderhouden van de stad steeds verder toe. We willen dit zo duurzaam, klimaatbestendig en inclusief mogelijk doen, waarbij we zo goed mogelijk luisteren naar onze bewoners. Dit vraagt ons om voortdurend te balanceren tussen al deze belangen.

De financiële positie van de gemeente maakt het noodzakelijk om geld te besparen. We besparen daarom op onderhoud. Dit doen we door vervangingsinvesteringen 1 jaar uit te stellen en groot onderhoudsprojecten in de Hoven en de Marken 2 jaar uit te stellen. We blijven wel doen wat noodzakelijk is om de veiligheid te waarborgen. Ook houden wij ons aan de contractuele afspraken die al zijn gemaakt. Dat betekent bijvoorbeeld dat wij ervoor kiezen niet het hele wegdek van een dreef te vervangen, maar alleen de scheuren te repareren. Het uitstellen van projecten vraagt meer correctief onderhoud om veiligheidsrisico's te voorkomen. Daarnaast zien we de achterstand met betrekking tot het beheer en onderhoud van de openbare ruimte verder oplopen. Bij financiële meevallers wordt er in de eerste plaats gekeken hoe we deze achterstand kunnen inlopen.

We gaan verder met het professionaliseren van de keten rondom dierenwelzijn in Almere

In 2021 gaan we verder met het professionaliseren van de Almeerse keten voor dierenhulpverlening. Hierbij gaan we uit van het dierenwelzijnsbeleid dat op dit moment geëvalueerd en geactualiseerd wordt. Een belangrijk aandachtspunt is het verbeteren van onze communicatie. Hiervoor ontwikkelen we een online platform waarop bewoners en organisaties terecht kunnen voor al hun vragen over dierenwelzijn en ecologie. Verder blijven we alert op de positie van het dierenasiel, die als gevolg van de coronacrisis opnieuw onder druk is komen te staan. Een bijkomend aandachtspunt is dat mede door corona de bereidheid af lijkt te nemen om vrijwilligerswerk te doen bij dierenopvangorganisaties. Waar mogelijk denken we met hen mee om te voorkomen dat niet meer voldaan kan worden aan de wettelijke taak om dieren op te vangen.

We houden de stad schoon

Wij maken de stad elke dag schoon. In de Visie Schoon schrijven wij op hoe we de stad in de komende jaren schoon willen maken en houden. Wij schrijven deze visie niet alleen. Dit doen we samen met inwoners. Dit vinden wij belangrijk omdat zij elke dag te maken hebben met het schoononderhoud. We spreken over hun ervaringen en wensen, en leren van hen. Dit moet ons helpen ons werk nog beter te doen.

We vinden duurzaamheid belangrijk

Daarom hebben we een Duurzaamheidsagenda opgesteld. Hierin staan acties die ons helpen om te voldoen aan de nationale (klimaat)doelstellingen. De doelstelling is om in 2030 de CO₂-uitstoot met 49% te verminderen en in 2050 met 95%. Dit doen we op verschillende manieren. We gaan op sommige terreinen verder op de ingeslagen weg en waar nodig starten we nieuwe projecten en initiatieven op. We willen ervoor zorgen dat duurzaamheid nog meer onderdeel wordt van hoe we als organisatie werken.

In 2021 werken we samen met onze partners zoals de provincie en het Rijk aan een circulaire economie en hernieuwbare energie. We willen meer afgedankte producten uit de lokale en regionale reststromen opnieuw gebruiken. Hiervoor werken we aan een circulair Ambachtcentrum en een sorteerhub op De Vaart. Daarnaast toetsen we aanvragen van bewoners, bedrijven en maatschappelijke instellingen voor financiering van nieuwe hernieuwbare energieprojecten. Meer informatie over deze en andere duurzame projecten kunt u vinden in de [paragraaf Fonds Verstedelijking Almere](#).

We werken aan de introductie van een nieuw afvalinzamelsysteem

We willen onze scheidingsresultaten verder verbeteren en de kosten voor afvalinzameling en -verwerking verlagen. We hebben daarom begin 2020 een voorstel voor een nieuw afvalinzamelsysteem aan u voorgelegd. Zodra u daar een besluit over heeft genomen gaan wij aan de slag met de implementatie daarvan. Zo vervangen we bijvoorbeeld vuilniswagens die niet langer meer mee kunnen. We gaan ook aan de gang met het plaatsen van meer ondergrondse en bovengrondse containers in de hoogbouw. Dit moet inwoners helpen in het beter scheiden van afval zodat meer grondstoffen hergebruikt kunnen worden. Dit moet leiden tot een kostenbesparing, ook door een efficiëntere werkwijze.

We gaan in 2021 een meerjarig uitvoeringsprogramma opstellen rondom de Mobiliteitsvisie

Een goede infrastructuur (voet- en fietspaden, wegen en busbanen) is belangrijk. Almere heeft dat in haar bestaan goed voor elkaar gekregen met haar grotendeels gescheiden vervoerssysteem. De Mobiliteitsvisie Almere 2020-2030 vertelt hoe we het vervoerssysteem nog beter willen laten werken en hoe we het systeem willen verduurzamen. Het is een verhaal over betere wandel- en fietsverbindingen, over snel openbaar vervoer en over autovervoer dat minder gebruik maakt van fossiele brandstoffen en meer van bijvoorbeeld elektriciteit of waterstof. De Almeerse Mobiliteitsvisie kijkt niet alleen naar vervoer binnen Almere. We willen versterken wat we al hebben.

Daarnaast gaan we in 2021 ook twee grotere projecten realiseren:

- De snelfietsroute Spoorbaanpad
- De overkapping van busstation 't Oor

Zoals in de nieuwe visie staat verschuift de toekomstige MIPA opgave naar een bredere mobiliteitsopgave. Hier gaan we in 2021 mee beginnen en we nemen daarin ook de voorgestelde maatregelen uit het Uitvoeringsprogramma Mobiliteit mee.

Bestuurlijke speerpunten

Invulling eerdere bezuiniging op beheer en onderhoud

In deze begroting stellen we voor om € 10 miljoen te bezuinigen op groot onderhoud. De bezuiniging wordt als volgt ingevuld:

Zo wordt bijvoorbeeld het groot onderhoud aan de Marken en de Hoven uitgesteld. Tegenover deze besparing trekken we wel structureel € 500.000 extra uit om de veiligheid van de openbare ruimte te waarborgen.

Bij de Programmabegroting 2020 is vorig jaar ook besloten om structureel € 1 miljoen te bezuinigen op het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Om te bepalen hoe deze bezuiniging precies moest worden ingevuld, was eerst verder onderzoek nodig naar de verschillende opties. Hieruit blijkt dat de mogelijkheden om nog verder te bezuinigen op het dagelijks verzorgend onderhoud van de stad zeer beperkt zijn. Hierop is al flink bespaard met de Bestuursopdracht beheer uit 2015. De evaluatie van deze bestuursopdracht raadt verder bezuinigen op kwaliteit van het beheer af. Door te onderzoeken of we intensief beheerd gras kunnen omvormen naar soorten die minder intensief hoeven te worden beheerd, kan mogelijk € 0,1 miljoen worden bespaard, maar het overgrote deel van de bezuiniging moet op een andere manier worden gevonden.

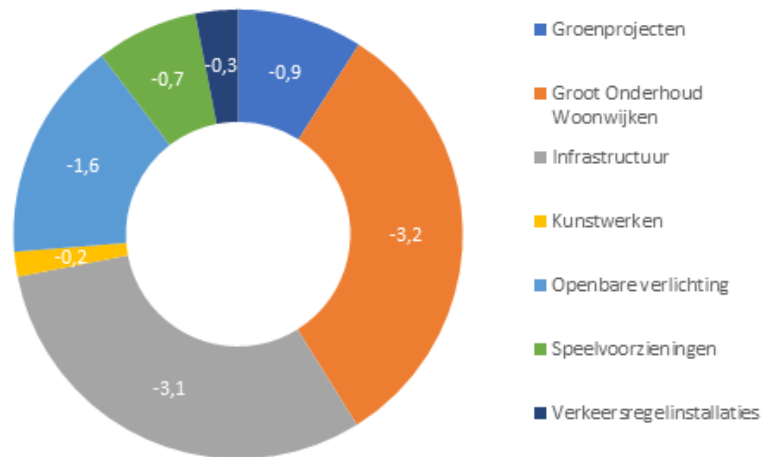
We stellen voor om nieuw te ontwikkelen delen van de stad zo in te richten dat überhaupt minder onderhoud nodig is. Zeker bij inbreiding van de bestaande stad kan gebruik worden gemaakt van bestaande infrastructuur en groenvoorzieningen, waardoor de gemiddelde beheerkosten per woning dalen.

Bij elke gebiedsontwikkeling wordt berekend tot welke kosten dit leidt voor beheer per woning. Dit wordt afgezet tegen de extra middelen die voor het beheer worden gereserveerd uit het gemeentefonds. Door niet de extra middelen voor beheer uit het gemeentefonds te verlagen, maar wel zodanig te ontwikkelen dat de beheerkosten per woning met € 50 dalen kan de bezuiniging (op termijn) worden ingevuld. Om de bezuiniging van € 1 miljoen in te vullen dienen er 20.000 woningen bijgebouwd te worden. Jaarlijks bouwen we ongeveer 2.000 woningen. Na 10 jaar verwachten we de bezuiniging volledig ingevuld te hebben. Tot die tijd stellen we jaarlijks enkele beheerprojecten uit.

In 2021 betekent dit dat op basis van het afwegingskader van het MPBA de volgende projecten worden uitgesteld:

- Vervangen bomen Sambastraat
- Verlichting Dijkmeent Terpmeent
- Groot onderhoud Pirellipad
- Bewegwijzering dreven Haven
- Groot onderhoud iepen Poseidonsingel
- Groot onderhoud populieren Gooise poort
- Vervangen bomen Monacostraat/Nederlandstraat
- Planmatig onderhoud Boelijnbrug
- Groot onderhoud brugdam Noorderleedeweg
- Groot onderhoud rotonde Boegdreef/Hogering/Muziekdreef
- Groot onderhoud Ebenezerbrug

Hier komt het verdere uitstel als gevolg van de extra bezuiniging in deze programmabegroting nog bovenop.

Mobiliteit en de meerjarige infrastructuurplanning

In 2021 worden twee omvangrijke projecten gerealiseerd: De snelfietsroute Spoorbaanpad en de overkapping van busstation 't Oor. De snelfietsroute zal drie lange fietsbruggen krijgen over de Hoge Vaart, Lage Vaart en Koppeldreef.

In 2021 wordt een meerjarig uitvoeringsprogramma opgesteld rondom de Mobiliteitsvisie. Met de nieuwe Mobiliteitsvisie geven we een kader mee voor duurzame mobiliteit in Almere voor de komende 10 jaar. De visie gaat in op vragen over de groei van de stad, de technologische en sociaal-economische ontwikkelingen waarmee Almere te maken heeft en de invloed die dat heeft op mobiliteit. Met het uitvoeringsprogramma willen we ervoor zorgen dat we op een duurzame, gezonde, veilige en intelligente manier verder werken aan een kwalitatief sterk verkeersnetwerk.

Bezuinigingen

bedragen x € 1.000

	2020	2021	2022	2023	2024
besparingen parkeren			550	550	550
Fonds Stedelijke Vernieuwing	150	1.836			
incidentele besparing beheer en onderhoud		8.000	1.000	-500	-500
totaal	150	9.836	1.550	50	50

Besparing parkeren: digitaal handhaven en fietsenstallingen

bedragen x € 1.000

omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
a/b. parkeren blauwe zone en digitaal handhaven			350	350	350
c. fietsenstallingen			200	200	200
totaal			550	550	550

a. Parkeren blauwe zone

We gaan de blauwe parkeerzones omzetten in betaald straatparkeren. Dit zal leiden tot een betere benutting van de bestaande parkeer capaciteit. Ook zullen de inkomsten van de naheffingen, die anders naar het Rijk vloeien, ten gunste van de gemeente komen. Voor de bewoners van die zones wordt de gratis ontheffing omgezet in een gratis vergunning.

b. Digitaal handhaven

We gaan het proces van het betaald parkeren (verder) digitaliseren. Hierdoor kunnen we de handhaving van het straatparkeren effectiever en efficiënter uitvoeren. Dit kan dan met behulp van scanvoertuigen.

Maatregelen a en b leveren samen een structureel voordeel op van € 350.000.

c. Fietsenstallingen

Fietsen en het bezoeken van de stad met de fiets is populair. We willen onze bezoekers die met de fiets komen maximaal faciliteren. Door het plaatsen van tourniquets (automatische toegangscontrole) kunnen de stallingen 24x7 open blijven. Er zijn hiermee goede ervaringen opgedaan in Almere Buiten. Er is dan geen personeel meer nodig om de stallingen te bezetten. Dit levert een structureel voordeel op van € 200.000.

Fonds Stedelijke Vernieuwing

bedragen x € 1.000

omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
bedrijventerreinen	150	836			
projecten Haven/Buiten		1.000			
totaal	150	1.836			

In 2020 gaan we drie projecten niet uit het fonds stedelijke vernieuwing betalen, wat € 150.000 bespaart. Het gaat om het fietspad Vlotburgweg, bereikbaarheidsmaatregelen openbaar vervoer aan de Stichtsekanal en de bewegwijzering aan de Veluwe, Gooise en Lagekant.

Daarnaast gaan we in 2021 € 1,8 miljoen besparen door projecten die gepland stonden voor 2021 uit te stellen. Het gaat om de projecten De Vaart 1-3: reconstructie Vlotbrugweg, Steiger: nieuwe fietspadverbinding, OV-bereikbaarheidsmaatregelen voor bedrijventerreinen. Hiermee besparen we € 0,8 miljoen. De overige € 1 miljoen wordt gerealiseerd door projecten in Almere Haven/Buiten uit te stellen.

Incidentele besparing beheer en onderhoud

bedragen x € 1.000

omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
a. uitstellen projecten		8.500	1.500		
b. noodmaatregelen		-500	-500	-500	-500
totaal		8.000	1.000	-500	-500

Gezien de noodzakelijke bezuinigingsopgave is ervoor gekozen om waar mogelijk onderhoudsprojecten uit te stellen. Dit is niet voor alle projecten mogelijk. De fysieke veiligheid is leidend en we willen geen kapitaalvernietiging van ons areaal. Ook respecteren we vanzelfsprekend de al afgesloten contracten. Door projecten uit te stellen besparen we in 2021 en 2022 totaal € 10 miljoen. Het gevolg is dat de onderhoudsachterstand ('boeggolf') verder oploopt. Op plekken zal een verslechtering van de openbare ruimte optreden. Om de veiligheid te waarborgen is structureel een bedrag van € 0,5 miljoen nodig. Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen en de bijlage bestedingsplan groot onderhoud en vervangingen.

Actualisatie perspectief

bedragen x € 1.000

	2020	2021	2022	2023	2024
afvalstoffenheffing	446	-646	-646	-646	-646
energietransitie					-1.366
fietsenstallingen	-75				
omzetten parkeerterreinen		-30	80		-90
ozb parkeergarages	-78	-78	-78	-78	-78
parkeergarages en -installaties	-79				
tuinvergrotingen	-200				
Floriade	-16.150				
beheer en onderhoud	-2.000				
totaal	-18.136	-754	-644	-724	-2.180

Afvalstoffenheffing

bedragen x € 1.000

omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
a. PMD nieuw inzamelvergoeding	600	845	846	846	846
b. actualisatie restafval	-400	-1.036	-1.036	-1.036	-1.036
c. actualisatie GFT	250	237	237	237	237
d. actualisatie stromen via recyclingperrons en overig	-4	-703	-704	-704	-704
e. dekking uit prijsindexatie en areaal		657	657	657	657
f. lagere btw op restfracties		-646	-646	-646	-646
totaal	446	-646	-646	-646	-646

De afvalstoffenheffing wordt in 2021 niet verhoogd. We verlagen het tarief met € 0,50. In 2021 is het tarief € 377,68 per huishouden. Dit is het resultaat van de actualisatie van de kosten en opbrengsten voor de inzameling en verwerking van afval.

De kosten voor de verwerking van restafval stijgen. Dat komt door de groei van de stad. Ook moet een groter deel van het groente-, fruit- en tuinafval (gft) verwerkt worden als restafval. Door strengere eisen wordt meer gft afgekeurd. De verwerking van restafval is duurder dan gft. De kosten voor de verwerking van met name hout en klein chemisch afval stijgen ook. Daarnaast vallen de opbrengsten uit ijzer lager uit.

Hier staat tegenover dat de kosten voor de verwerking van pmd juist dalen. Dit komt door gewijzigde regelgeving en nieuwe afspraken tussen de verpakkingsindustrie en de gemeenten. In 2020 leidt dat tot een incidenteel voordeel voor het perspectief. Vanaf 2021 komt dat ten gunste van het tarief afvalstoffenheffing. Ook dalen de btw-kosten. De belastingdienst heeft bepaald dat de activiteiten waarvoor wij opbrengsten ontvangen geen overheidstaak zijn. Dit wordt door de belastingdienst als een ondernemersactiviteit gezien. Dat betekent dat de gemeente geen btw meer hoeft te betalen op kosten hiervan. Het gaat om een bedrag van € 646.000. We verlagen nu het tarief met dit bedrag. We zien hier nu de lagere opbrengst op de afvalstoffenheffing. Hier staat een hogere uitkering uit het gemeentefonds tegenover. Dat staat op het programma financiën. Per saldo leiden al deze effecten tot een tariefsdaling van € 0,50. Een uitgebreidere toelichting is opgenomen in de paragraaf lokale heffingen.

De effecten van het voorstel voor het nieuw afvalinzamelsysteem zijn niet verwerkt in het tarief. U heeft daarover nog geen besluit genomen.

Energietransitie

Voor dit onderdeel was in de begroting nog geen structureel geld beschikbaar. We hebben steeds incidenteel geld beschikbaar gesteld. Met ingang van 2024 hebben we structurele financiering opgenomen voor onze activiteiten in het kader van de energietransitie. De dekking in de jaren tot 2024 moet gevonden worden binnen bestaande middelen. Voor het eerste half jaar van 2021 zijn middelen beschikbaar. In de perspectiefnota 2022 komen wij hierop terug.

Met het gevraagde budget kunnen twee hoofdactiviteiten uitgevoerd worden. Dit zijn deelname aan de RES (Regionale Energie Strategie) en de warmtetransitie.

Deelname Regionale Energie Strategie

In de RES staat het voorstel voor CO₂-reductie van de deelnemende gemeenten binnen de regio opgenomen. De totale optelling van alle plannen moet voldoende bijdragen aan de landelijke doelstelling. Zo'n voorstel kan ook gaan over het realiseren van hernieuwbare energieprojecten zoals zonnevelden en windmolenparken.

Warmtetransitie

Voor de warmtetransitie is de gemeente verplicht om warmtetransitieplannen en wijkuitvoeringsplannen op te stellen. Deze plannen moeten iedere 2 jaar geactualiseerd worden.

Fietsenstallingen

We doen ons best om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt een baan bij de fietsenstallingen aan te bieden. Doordat dit niet tot een volledige bezetting heeft geleid hebben we personeel moeten inhuren. Hierdoor is er in 2020 een knelpunt van € 75.000.

Omzetten parkeerterreinen

In de begroting 2020 is een bezuiniging doorgevoerd. We halen de slagbomen weg bij het Hospitaalterrein, het Hennepveld en het Koolzaadveld. De gemeente hoeft dan geen btw en vennootschapsbelasting te betalen. We willen het Koolzaadveld benutten voor de campusontwikkeling in de binnenstad. Gevolg is dat dit terrein nog 2 jaar als parkeerterrein kan worden gebruikt. Hierdoor wordt de besparing in 2024 en 2025 per jaar € 90.000 lager. Daarnaast zijn de effecten van de bezuinigingsmaatregel op basis van actuele inzichten opnieuw berekend. In 2021 valt de bezuiniging € 30.000 lager uit en in 2022 € 80.000 hoger.

Ozb parkeergarages

De belastingdienst heeft ons gevraagd om de parkeergarages opnieuw te waarderen voor de WOZ. Dit omdat de WOZ waarde bepalend is voor de waardering van deze garages voor de Vennootschapsbelasting. De gemeente is sinds 2015 verplicht om deze belasting te betalen.

De garages zijn hoger gewaardeerd. Dit leidt tot hogere kosten voor de onroerendzaakbelasting (Ozb). Hier staan hogere Ozb inkomsten tegenover, maar die zijn bij de perspectiefnota al in de begroting verwerkt.

Parkeergarages en -installaties

bedragen x € 1.000

omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
onderzoek constructieve kwaliteit	-34				
straatapparatuur ombouwen naar 4G	-45				
totaal	-79				

Naar aanleiding van de tijdelijke sluiting van de Metropolegarage is vorig jaar onderzoek uitgevoerd naar de constructieve kwaliteit van onze parkeergarage. Naar aanleiding daarvan moet voor een aantal garages aanvullend onderzoek worden gedaan. Ook moet er een aantal aanpassingen plaatsvinden. De totale kosten hiervan bedragen € 34.000.

Verder moet de dataverbinding van de parkeerapparatuur omgebouwd worden van 3G naar 4G. Dit omdat binnenkort de ondersteuning voor 3G vervalt.

Tuinvergrotingen

De opbrengsten uit tuinvergrotingen (grondverkoop) zijn in 2020 € 200.000 lager.

We verkopen vooral grond als we bezig zijn met groot onderhoud. Op dat moment zien we of er sprake is van illegaal gebruik van gemeentegrond. Er is in 2020 relatief weinig groot onderhoud in woonwijken, waardoor er minder verkopen plaatsvinden.

Ook hebben we de grondprijs voor tuinvergrotingen verhoogd van € 85 naar € 140 per m2. Hierdoor blijkt het moeilijker de grond te verkopen. Het lange termijn effect hiervan is nog niet duidelijk.

Floriade

bedragen x € 1.000

omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
a. hogere kosten Floriade BV	-2.850				
b. toename risico's	-13.300				
totaal	-16.150				

We hebben ervoor gekozen om vast te houden aan een A1-wereldtuinbouwtentoonstelling. Om dit mogelijk te maken is er in totaal € 8,7 miljoen extra werkbudget voor de Floriade BV nodig. Bij de jaarrekening is hiervoor al € 5,8 miljoen gereserveerd. Dit houdt in dat er nog € 2,9 miljoen nodig is. Daarnaast hebben wij de risico's nogmaals bekeken. Hieruit is gebleken dat er voor de risico's nog een aanvullende reservering van € 13,3 miljoen nodig is. Van de aanvraag is € 12,1 miljoen te wijten aan de gevolgen van de coronacrisis. Voor een nadere toelichting verwijzen wij u naar de paragraaf Floriade.

Op 4 juni 2020 is besloten in de raad besloten de organisatie van Floriade in 2022 voort te zetten (RV-31/2020).

Beheer en onderhoud

In het coalitieakkoord is afgesproken om deze raadsperiode jaarlijks € 2 miljoen uit de winsten van het grondbedrijf in te zetten voor onderhoudsprojecten. Gezien de financiële positie van de gemeente blijkt het nu nodig om projecten zoveel mogelijk uit te stellen, zoals bij de bezuinigingen staat toegelicht. Daardoor zien we de achterstanden in het beheer en onderhoud van de stad vanaf 2021 toch weer verder oplopen.

Corona-effecten

bedragen x € 1.000

	2020	2021	2022	2023	2024
afvalkosten corona	-1.144				
coronamaatregelen in het stadshart	-150				
haven- en sluisgelden	-29				
naheffingen straatparkeren	-85				
opbrengsten uit evenementen		-135			
parkeeropbrengsten	-2.200				
wijkbudget	103				
totaal	-3.505	-135			

Afvalkosten corona

Door de coronacrisis hebben onze inwoners veel meer afval aangeboden. Helaas hebben onze inwoners ook veel afval illegaal gedumpt. Hierdoor hebben wij extra capaciteit moeten inzetten. Ook zijn de verwerkingskosten hoger.

Coronamaatregelen in het stadshart

Door de coronacrisis hebben wij maatregelen moeten treffen in het stadshart. Dit hebben wij samen met de ondernemersvereniging gedaan. De gemeente heeft daarbij gezorgd voor looproutes, bebording, communicatie en extra hygiënemaatregelen. De kosten hiervoor bedragen € 150.000.

Haven- en sluisgelden

bedragen x € 1.000

omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
baten	-44				
lasten	15				
totaal	-29				

Door de coronacrisis is de bezetting van de havenligplaatsen lager dan verwacht. Hierdoor zijn de opbrengsten uit haven- en sluisgelden € 44.000 lager. Daar staat tegenover dat de beheerkosten ook € 15.000 lager zijn.

Naheffingen straatparkeren

Onze toezicht en handhaving is dit jaar anders ingezet. Dit heeft met de coronacrisis te maken. We hebben veel tijd gestoken in handhaving van de noodverordening. Dit betekende dat we minder tijd hadden voor andere taken. Hierdoor hebben we minder boetes voor het straatparkeren opgelegd. We denken dat deze opbrengsten daarom € 85.000 lager uitvallen.

Opbrengsten uit evenementen

In de Programmabegroting 2019 en 2020 zijn bezuinigingen doorgevoerd. Er moest meer geld worden verdiend met de opbrengsten van evenementen, vooral door het hanteren van marktconforme tarieven (€ 150.000). Door de huidige situatie rondom corona is het nu niet het juiste moment om dit door te voeren. Of er überhaupt weer (grote) evenementen kunnen plaatsvinden komend jaar is nog erg onzeker. We verwachten dat in 2021 de bezuiniging voor € 15.000 gerealiseerd kan worden. Hierdoor ontstaat een nadeel in 2021 van € 135.000.

Parkeeropbrengsten

bedragen x € 1.000

omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
kortparkeren garages	-1.865				
overige opbrengsten parkeren	-50				
parkeerabbonementen	-105				
parkeerontheffingen	-66				
parkeeropbrengst straat	-114				
totaal	-2.200				

Door de coronacrisis verwachten we € 2,2 miljoen minder parkeeropbrengsten in 2020. Via het gemeentefonds krijgen we in 2020 compensatie van het rijk voor dit tekort. Deze inkomsten staan op het programma financiën.

We weten niet of we in 2021 ook nog last van de coronacrisis zullen hebben. Hiervoor hebben we een risicoreservering opgenomen in de risicoparagraaf.

Wijkbudget

Door de coronamaatregelen zijn veel activiteiten niet doorgedaan. Een voorbeeld is het Havenfestival. Sommige activiteiten worden verplaatst naar het eind van het jaar.

Neutrale bijstellingen

bedragen x € 1.000

	2020	2021	2022	2023	2024
aanpak bewust reizen					
actualisatie Fonds Verstedelijking Almere					
actualisatie meerjarenbegroting Busvervoer					
actualisatie meerjarenprogramma Almere 2.0					
bestedingsplan Fonds Stedelijke Vernieuwing	-1.160	-7.761			
fasering nieuw afvalinzamelsysteem	562	-562			
fasering van budgetten Floriade					
Fonds Wijkontwikkeling					
regeling reductie energieverbruik					
samenwerking afvalwaterketen Flevoland					
verbreding Hogering					
we hebben de indeling van de begroting verbeterd		26	26	26	26
administratieve bijstellingen	9	-396	-124	-117	-117
loon- en prijscompensatie	-27	-449	-465	-394	-315
totaal	-616	-9.141	-562	-484	-406

Aanpak bewust reizen

bedragen x € 1.000

omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
lasten	-271	-317	-335		
subsidie Rijk	271	317	335		
totaal					

Rijkswaterstaat geeft ons gespreid over 3 jaar een subsidie van € 1 miljoen voor de aanpak bewust reizen. We willen huidige en nieuwe bewoners verleiden om vaker thuis te werken, buiten de spits te reizen en met de fiets of het openbaar vervoer te reizen. Ons doel is het verminderen van drukte op de weg en het spoor, nu en in de toekomst. Verder willen we minder uitstoot van uitlaatgassen.

Actualisatie Fonds Verstedelijking Almere

bedragen x € 1.000

omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
lasten	157	377	-637		
onttrekking reserve FVA	-157	-377	637		
totaal					

De eerste tranche van het Fonds Verstedelijking Almere (FVA) loopt van 2017 tot en met 2021. De tweede tranche van het FVA begint 2021 en loopt tot en met 2026.

In deze begrotingswijziging hebben wij de afwikkeling van de eerste tranche opgenomen.

Daarnaast hebben we de verwachte budgetten voor de tweede tranche opgenomen voor de huidige perspectiefperiode.

Actualisatie meerjarenbegroting Busvervoer

bedragen x € 1.000

omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
bijdrage provincie	52	-111	-104	1.403	1.821
lasten	-52	111	104	-1.403	-1.821
totaal					

In deze begrotingswijziging ziet u 2 veranderingen:

- een actualisatie van de lopende begroting voor het openbaar vervoer;
- extra subsidie van de provincie en uitgaven voor het busvervoer in Duin.

Actualisatie meerjarenprogramma Almere 2.0

bedragen x € 1.000

omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
lasten	49	-4.919	-10.877	-11.608	-8.931
onttrekking reserve FVA	-49	4.919	10.877	11.608	8.931
totaal					

In deze begrotingswijziging ziet u de actualisatie van het meerjarenprogramma van Almere 2.0. Er zijn 2 veranderingen:

- de planning van de lopende projecten is aangepast;
- er zijn nieuwe projecten opgevoerd voor de jaren 2021 - 2025.

Een toelichting over deze projecten staat in de paragraaf Fonds Verstedelijking Almere.

Bestedingsplan Fonds Stedelijke Vernieuwing

Met deze begrotingswijziging actualiseren wij de budgetten van het Fonds Stedelijke Vernieuwing in 2020 en 2021. Hiermee voegen we ook de middelen toe die in 2019 niet meer uitgegeven konden worden.

Deze kosten dekken we uit de reserve Fonds Stedelijke Vernieuwing. Die onttrekking staat bij het programma Financiën.

Het bestedingsplan 2021 is opgenomen bij het onderdeel Opgaven in deze begroting.

Fasering nieuw afvalinzamelsysteem

U heeft in de Perspectiefnota 2021 budget beschikbaar gesteld voor het nieuwe afvalinzamelsysteem. U heeft ervoor gekozen eerst onderzoek te doen naar drie scenario's. Het besluit over het nieuwe afvalinzamelsysteem is daardoor uitgesteld. We verwachten daarom dat we het budget voor 2020 dit jaar niet meer uitgeven. Dit schuiven we door naar 2021. We actualiseren de fasering van de budgetten in 2021 op basis van de uitkomsten van de besluitvorming.

Fasering van budgetten Floriade

bedragen x € 1.000

omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
bijdrage derden	-1.000	1.000	-1.000		
correctie dotatie reserve Floriade	2.000	2.000	2.000	2.000	
correctie onttrekking reserve FVA	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000	
dotatie reserve Floriade	1.000	1.000	1.000	2.000	
lasten	3.407	-1.933	-1.474		638
onttrekking reserve Floriade	-4.407	1.076	1.474	-2.000	-638
storting reserve investering openbare ruimte	1.000	-1.143			
totaal					

We hebben de planning van de Floriade aangepast. Dat leidt ook tot een wijziging in de begroting. In de paragraaf Floriade vindt u de toelichting.

Fonds Wijkontwikkeling

bedragen x € 1.000

omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
batens	-395	395			
lasten	395	-395			
totaal					

Door corona hebben we minder projecten kunnen uitvoeren. We gaan deze projecten nu volgend jaar doen.

Regeling reductie energieverbruik

bedragen x € 1.000

omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
lasten	-180				
subsidie Rijk	180				
totaal					

We hebben een subsidie van het Rijk ontvangen voor reductie van energieverbruik. We moeten dit geld in 2020 uitgeven. We doen dit samen met de externe partij 'Klimaatroute'.

Samenwerking afvalwaterketen Flevoland

bedragen x € 1.000

omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
batens gemeenschappelijke regeling	310				
lasten	-310				
totaal					

We hebben de begroting voor de projecten in het kader van de samenwerking afvalwaterketen Flevoland (SAF) geactualiseerd. Deze kosten worden gedekt door een bijdrage uit het samenwerkingsverband.

Verbreding Hogering

bedragen x € 1.000

omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
bijdrage derden	250				
lasten	-250				
totaal					

Het provinciale project verbreding Hogering levert kosten op voor de gemeente. Deze kosten gaan we verhalen op de provincie.

We hebben de indeling van de begroting verbeterd

De gemeenteraad wil graag een totaalbegroting. In de totaalbegroting staat waar wij ons geld aan uitgeven. Dit moet zo duidelijk mogelijk zijn. We hebben daarom de onderdelen en activiteiten per programma aangepast. Ook hebben we inkomsten uit het gemeentefonds voor specifieke taken op de raadsprogramma's neergezet waar de kosten staan. Deze inkomsten stonden op het programma financiën.

Administratieve bijstellingen

Bij de actualisatie van de meerjarenbegroting heeft een administratieve herordening van budgetten plaatsgevonden. Sommige budgetten verschuiven hierdoor over de raadsprogramma's heen. Het betreft een veelvoud aan wijzigingen met een administratieve oorzaak.

Loon- en prijscompensatie

De budgetten zijn aangepast naar aanleiding van de loon- en prijsontwikkeling.

Risico's

risico's	restrisico (A)	kans (B)	risicobedrag (A x B)	risicobedrag PB 2020	verschil
belangrijkste risico's					
Floriade businesscase	42.000	div	26.600	13.300	13.300
Floriade grondexploitatie	7.200	div	2.682	2.482	200
garantstelling Huisvuilcentrale	37.300	pm	pm	pm	
indexatie beheer en onderhoud	5.000	40%	2.000	3.000	-1.000
vertrouwelijke risico's	614	30%	223	23	200
overige risico's	1.100	50%	540	360	180
totaal	93.214	44%	33.045	19.165	12.880

Floriade businesscase

Rondom het Floriade evenement zijn diverse risico's te onderscheiden. Deze risico's monitoren we en indien nodig worden beheersmaatregelen getroffen. Op 18 juli 2020 heeft de Raad ingestemd met het scenario doorgaan. Afgelopen periode is de risicoanalyse geactualiseerd. Hieruit blijkt dat het risicobedrag stijgt met € 13,3 miljoen ten opzichte van het risicobedrag dat was opgenomen in de Programmarekening 2019. Dit wordt voor een belangrijk deel veroorzaakt doordat de risico's met betrekking tot de sponsoropbrengsten en ticketopbrengsten zijn verhoogd. Daarnaast is een risico opgenomen voor onvoorziene kosten bij de BV. Een nadere toelichting op het risico Floriade is terug te vinden in de [paragraaf Floriade](#).

Beheersmaatregelen

Voor de onderliggende deelrisico's gelden verschillende beheersmaatregelen. Hierop wordt in de [paragraaf Floriade](#) een nadere toelichting gegeven.

Floriade grondexploitatie

Het risico van de grondexploitatie Floriade is gebaseerd op:

- de algemene marktrisico's binnen het plan. De algemene marktscenario's die van toepassing zijn, zijn gebaseerd op de laatst bestuurlijk vastgestelde MPGA;
- een totaaloverzicht van het risicoprofiel opgebouwd uit gewogen projectrisico's, gewogen projectkansen en algemene marktrisico's;
- een toelichting op de projectrisico's en projectkansen. Hierbij worden de aard, omvang, kans van optreden en beheersmaatregelen vermeld;
- niet verrekenbare btw in verband met het evenement.

Het risico is met € 0,2 miljoen gestegen ten opzichte van de Programmarekening 2019. Dit wordt veroorzaakt door het extra risico dat naar voren is gekomen vanuit de besluitvorming van het Raadsvoorstel

permanent vastgoed Floriade. Een nadere toelichting op de overige risico's in de grondexploitatie Floriade zijn terug te vinden in het MPG 2020.

Beheersmaatregelen

In deze fase van het proces zijn er nog geen beheersmaatregelen getroffen.

HVC

De gemeente Almere bezit 5,9% van de aandelen van de huisvuilcentrale (HVC) en heeft samen met de andere aandeelhouders een garantstelling afgegeven. Almere staat garant voor de langlopende leningen, zoals overeengekomen bij de aanvang van de HVC in 1996. De omvang van de leningen op 31 december 2019 is € 628 miljoen (€ 37,3 miljoen voor Almere op basis van 5,9% aandelen).

Het plafond voor alle aandeelhouders samen is € 670 miljoen. Dat betekent dat bij een faillissement het maximale risico voor Almere € 39,5 miljoen is (op basis van 5,9% aandelen).

Beheersmaatregelen

Omdat er de afgelopen jaar vele veranderingen in de afvalmarkt zijn geweest maakt de HVC op dit moment een omslag door. Daarom heeft de aandeelhoudersvergadering van HVC besloten om diverse beheersmaatregelen door te voeren, zoals:

- een kredietplafond voor de garantstelling van € 670 miljoen;
- diversificatie van de activiteiten, waarbij voor nieuwe investeringen geldt dat slechts de kernactiviteiten van de HVC onder garantstelling vallen. Deze activiteiten komen voort uit de wettelijke taken met betrekking tot het afvalstoffendomein. Voor overige projecten/investeringen zijn aandeelhouders niet verplicht om te mee te doen. Hiervoor dient aparte financiering te worden aangetrokken;
- er is een ombuigingsprogramma doorgevoerd.

De wethouder Financiën is namens de gemeente Almere afgevaardigde in de Algemene Leden Vergadering en werkt daarbij in de voorbereiding samen met andere Flevolandse aandeelhouders. Via de aandeelhoudersvergadering oefent de gemeente Almere invloed uit op het beleid van de HVC.

Financiële inschatting

Het restrisico is gelijk aan de garantstelling. Deze bedraagt € 37,3 miljoen. Het risicobedrag nemen we op als pro memorie; de kosten komen maar we weten nog niet hoeveel. We verwachten de komende jaren geen direct risico. De afgelopen jaren heeft de HVC samen met de aandeelhouders de strategie aangepast en beheersmaatregelen genomen. De HVC laat daardoor een positief resultaat zien en de som van de leningen onder garantstelling daalt.

Indexatie beheer en onderhoud

We lopen het risico dat wij niet aan onze beleidsnormen voor het beheer en onderhoud kunnen voldoen. Dit komt door prijsstijgingen, waardoor we met hetzelfde budget minder kunnen doen. De prijsstijging in de markt is namelijk hoger dan de loon- en prijscompensatie die wij via het gemeentefonds ontvangen.

Beheersmaatregelen

Wij hebben geen directe invloed op de prijsstijgingen, dit is een gevolg van de markt. Het is mogelijk om op twee manieren om te gaan met de hogere indexatie:

- De hogere indexatie oplossen binnen de huidige budgetten. We sturen dan bij op de programmering. Bijvoorbeeld door het aanpassen van kwaliteitsniveaus of het uitstellen van projecten waar dat mogelijk is.
- De budgetten voor beheer en onderhoud verhogen om tegemoet te komen aan de prijsstijgingen. Dit betekent dat er dan ergens anders meer moet worden bezuinigd.

Financiële inschatting

Als de prijsstijgingen zich zo voortzetten leidt dit tot een tekort op het beheer en onderhoud van structureel € 5 miljoen. De kans dat dit zich voordoet is ingeschat op 40%. Het percentage is lager ingeschat dan bij de programmarekening omdat we de inflatie zien dalen.

Vertrouwelijke risico's

De vertrouwelijke risico's zijn toegelicht in de raadsbrief vertrouwelijke risico's die als bijlage bij deze programmabegroting is meegestuurd. Openbaarmaking van deze risico's kunnen een negatieve invloed hebben op de onderhandelingspositie van de gemeente. Daarom worden ze hier niet toegelicht.

Overige risico's

De overige risico's betreffen risico's waarvan het individuele risicobedrag van beperkte omvang is. Voor dit programma zijn het twee risico's.

- De ontwikkelingen op de afvalmarkt: door verschillende ontwikkelingen krijgen we mogelijk te maken met hogere verwerkingskosten en/of lagere baten. Daarnaast is het tarief afvalstoffenbelasting van het Rijk op het restafval nog onbekend.
- Het contract voor gladheidsbestrijding: door een ongunstig contract komen we in 2021 misschien geld tekort. Dit is mede afhankelijk van de winterse omstandigheden. Na een nieuwe aanbesteding, die pas in het najaar van 2021 plaats kan vinden, weten we of dit structureel opgelost kan worden.

2.3 Ruimte en wonen

Ambitie

Wij zijn trots op Almere als stad waar het prettig wonen, werken en recreëren is. Een stad gebouwd op idealen. Een groen-blauwe woonstad met ruime, betaalbare woningen met stedelijke voorzieningen in de nabijheid. Wij moeten helaas ook constateren dat een betaalbare woning in Almere niet voor iedereen vanzelfsprekend is. Dat komt omdat prijzen zijn gestegen, maar ook omdat onze bevolking en daarmee de woningbehoefte verandert. We gaan meer sturen op de woningvoorraad. Wij zetten ons in om onze wijken leefbaar en in balans te houden. Dit hebben wij ook opgeschreven in onze nieuwe Woonvisie: we willen dat Almere een stad is voor iedereen, een stad van kwaliteit, gericht op de toekomst.

We bouwen voor de behoefte die in de stad nodig is

We willen zorgen voor een woningmarkt die in balans is met de groei van en vraag uit de stad. We bouwen daarvoor niet alleen extra woningen in nieuwe gebieden. We zullen ook woningen bouwen in gebieden waar nu al woningen staan. Dit noemen we inbreiding. We bereiden ons hier op voor bij de belangrijke knooppunten in de stad. Bijvoorbeeld in de centra van Almere Stad en Almere Poort. Hier willen we vooral appartementen toevoegen. Dit moet ervoor zorgen dat ook studenten en ouderen gemakkelijker in Almere kunnen blijven wonen.

Het bouwen van betaalbare woningen vraagt om de inzet van nieuwe instrumenten en om innovatie. Het aantal woningen dat betaalbaar is voor huishoudens met een laag- en middeninkomen moet immers omhoog. Om dat voor elkaar te krijgen is meer sturing nodig dan alleen het aanbieden van bouwlocaties. We gaan samen met de markt proberen te innoveren zodat voor lage- en middeninkomens betaalbare gezinswoningen worden gebouwd. Verder werken we aan nieuwe manieren om deze woningen betaalbaar te houden.

Samen met wijkbewoners gaan we na aan welke woningtypen in de wijk behoefte is. Verder gaan we met bewoners na of de woningen, via kleinschalige inbreiding, toegevoegd kunnen worden. Zo kunnen bijvoorbeeld levensloopbestendige appartementen worden gebouwd die het mogelijk maken dat senioren doorstromen vanuit hun eengezinswoningen.

We maken de woningvoorraad toekomstbestendig en duurzaam

Dit doen we ook omdat we als stad ouder worden en meer te maken krijgen met vergrijzing. De bestaande voorraad moet ook helpen op andere terreinen. Bijvoorbeeld op het gebied van het tegengaan van hittestress, het verwerken van extreme regenval en om op termijn geen gebruik meer te maken van gas. We experimenteren met het oplossen van deze uitdagingen. Hiervoor maken we onder andere gebruik van het geplande groot onderhoud in de stad wat hierbij kan dienen als vliegwiel. Uiteindelijk zullen er per stadsdeel of wijk voorstellen komen over welke bronnen van duurzame warmte de juiste keuze zijn. We houden daarbij rekening met de betaalbaarheid en woonlasten voor bewoners op de korte en lange termijn. We hebben met woningcorporaties voor meerdere jaren afspraken gemaakt over verduurzaming. Wij gaan deze afspraken de komende jaren uitvoeren. Op deze manier worden ook huurwoningen verder verduurzaamd.

We zetten ons in voor aantrekkelijke wijken

Bewoners hebben soms hulp nodig om thuis te kunnen blijven wonen. Dit is onderdeel van de opgave Wonen met zorg. We willen deze hulp zoveel mogelijk organiseren in de eigen omgeving. Die eigen omgeving is vertrouwd en daar gedijen Almeeders het best. In de wijk is vaak ook het eigen netwerk van vrienden, familie en burens het beste beschikbaar. We streven naar een wijk en samenleving waarin iedereen zelfstandig zijn of haar plek vindt en mee kan doen. Een eigen woonplek met zorg op maat in de wijk. Dit vormt de basis voor goed herstel en deelname aan de samenleving. Sommigen hebben ondersteuning nodig, ook vanuit het woonbeleid. Daarbij is 'gewoon wonen' de doelstelling. Net zo gewoon wonen als zij die zonder ondersteuning hun plek hebben in de samenleving. Daar zijn maatwerkoplossingen voor nodig.

We geven ruimte aan de ontwikkeling van Oosterwold

Het jaar 2021 wordt een belangrijk jaar in de verdere ontwikkeling van Oosterwold. Dan volgt namelijk de raadgevaluatie van de eerste fase van Oosterwold en een eventueel besluit over de start van de tweede fase. Met dit besluit wordt het gehele gebied volgens de ambities en filosofie ontwikkeld. Dit betekent een nieuw organisch groeiend intergemeentelijk stadsdeel dat plek biedt aan ongeveer 15.000 woningen. Uiteraard met de bijbehorende voorzieningen en bedrijvigheid.

We voegen nieuwe recreatieplekken toe aan de stad

Almere groeit verder als een aantrekkelijke, groene stad waar het naast wonen ook goed recreëren is. We zorgen voor plekken waar gerecreëerd kan worden. Dit zijn plekken waar iets te doen is en waar mensen elkaar kunnen ontmoeten. We werken aan verblijfsplekken waarmee we bezoekers van binnen en buiten de stad nieuwsgierig maken en willen verrassen. Bijvoorbeeld op en rondom de kustlijn van Almere Poort. Een unieke plek in Almere die alles in zich heeft om uit te groeien tot een populair recreatiegebied.

Bestuurlijke speerpunten

Bestuursopdracht lange termijn verstedelijking

Almere is in ruim veertig jaar tijd gegroeid naar een stad van meer dan 200.000 inwoners. En de stad groeit nog steeds. Het gaat echter niet om groei alleen. Maar om gezonde groei. De groei moet worden ingezet om de stad nog aantrekkelijker te maken. Dan gaat het over zaken als cultuur, werkgelegenheid en een goede bereikbaarheid. Samen met het Rijk en de provincie Flevoland wordt daar al langer aan gewerkt in het programma Almere 2.0. In 2013 is deze ambitie opgenomen in de Rijksstructuurvisie Amsterdam Almere Markermeer. In hetzelfde jaar is ook de Uitvoeringsovereenkomst Almere 2.0 ondertekend door Rijk, provincie en gemeente. Deze Uitvoeringsovereenkomst is vastgesteld door de Gemeenteraad.

In 2020 is de in 2013 opgestelde regionale visie geactualiseerd in het document Perspectief Oostflank. In dit document zijn de actuele Almeerse beleidsvisies verwerkt (onder meer de centrumvisie, woonvisie en economische agenda). De Almeerse doelen en ambities worden daarmee ook op regionaal niveau geborgd. Daarnaast is door Almere deelgenomen aan het onderzoek Amsterdam Bay Area waarbij is onderzocht wat nodig is rondom de ontwikkeling van Almere Pampus, de IJmeerverbinding en de ecologie in het Markermeer/IJmeer. Dit heeft plaatsgevonden in het kader van het Meerjarenprogramma Infrastructuur Ruimte & Transport (MIRT). Vanuit het MIRT worden de grote investeringen in de bereikbaarheid, water en ecologie in Nederland geprogrammeerd. Tot slot is een eerste concept van de actualisatie van de Almeerse visie opgeleverd: Het Perspectief Almere.

In 2021 worden het Perspectief Oostflank en de resultaten van het MIRT Onderzoek gebruikt als basis om nieuwe besluiten te nemen op het vlak van verstedelijking, ecologie en infrastructuur. Bijvoorbeeld bij het vaststellen van de MRA Verstedelijkingsstrategie. En bij vervolgbesluiten rondom Almere Pampus en een IJmeerverbinding. Daarnaast wordt het Perspectief Almere verder uitgewerkt zodat – net als in 2013 - afspraken kunnen worden gemaakt hoe de samenwerkende overheden bijdragen aan een gezond groeiend Almere. Dit Perspectief Almere wordt in 2021 ook nader met de raad en met de stad besproken. Uiteindelijk vormt dit document de basis voor een nieuwe Uitvoeringsagenda voor de komende 10 jaar. Dit wordt medio 2021 ter besluitvorming voorgelegd aan de gemeenteraad.

Omgevingswet

De invoering van de Omgevingswet is door het Kabinet uitgesteld. Dit heeft onder andere te maken met een goede invoering van het Digitaal Stelsel Omgevingswet en de coronacrisis. Dit zorgt er echter niet voor dat we nu stil gaan zitten. We zijn al meerdere jaren bezig met de voorbereiding en zetten dit door. Dit doen we aan de hand van het vastgestelde Koersdocument. We willen ervoor zorgen dat we bij de invoering van de Omgevingswet in 2022 de basis op orde hebben om te werken met de Omgevingswet. Tegelijkertijd willen we ook de kansen benutten die de Omgevingswet ons gaat bieden. De Omgevingswet geeft namelijk nieuwe kansen om samen met bewoners en bedrijven invulling te geven aan onze stad.

Taskforce Oosterwold

Oosterwold is een bijzonder gebied dat op bijzondere wijze wordt ontwikkeld. Samenwerken, participatie en ruimte voor initiatief zijn de bouwstenen voor dit gebied. Initiatiefnemers bouwen in Oosterwold niet alleen een eigen huis, maar geven ook vorm aan hun leefomgeving. Dit vraagt van ons een andere manier van werken. Het is een zoektocht naar wat mensen zelf doen en wat de overheid doet. We kijken samen met bewoners en nieuwe initiatiefnemers over hoe we ervoor zorgen dat het in Oosterwold goed en veilig leven is. Het betekent niet dat we als gemeente alles loslaten. De taskforce Oosterwold blijft zich bezig houden met lastige zaken zoals hoe we omgaan met het afvalwater, het beheer van de kavelwegen en de komst van voorzieningen. Met de ontwikkeling en groei van Oosterwold zal dit laatste thema de komende periode steeds meer aandacht krijgen.

Ambtelijke inzet MRA

De Metropoolregio Amsterdam (MRA) is een aantrekkelijke regio. Een regio met veel werkgelegenheid, natuur, voorzieningen en een goede infrastructuur. De groei van deze regio brengt opgaven met zich mee. Met de partners in de MRA denken we na over hoe we deze groei in goede banen leiden. We zetten ons hierbij in voor een goede samenwerking en een goede positionering van Almere. Dit gebeurt ook vanuit het besef dat Almere als tweede stad van de metropoolregio Amsterdam, veel te betekenen heeft in het oplossen van de diverse opgaven. Bijvoorbeeld op het gebied van wonen.

In 2021 werken we verder aan de in 2020 vastgestelde MRA-agenda 'Werken aan een internationale topregio met hoge leefkwaliteit'. In MRA-verband zijn afspraken met het Rijk gemaakt die tot versnelling van de woningbouw moeten leiden. Om de effectiviteit van onze inzet in de metropoolregio te vergroten gaan wij ook steviger samenwerken met de provincie Flevoland en de gemeente Lelystad. We willen de vruchten plukken van gemaakte afspraken tussen Rijk en de regio in het kader van de Rijks-regioprogramma's 'MRA-verstedelijkingsstrategie' en Samen Bouwen aan Bereikbaarheid. Dit moet leiden tot een verbeterde verbinding en voorzieningen passend bij een stad als Almere.

Bezuinigingen

Niet van toepassing op dit programma.

Actualisatie perspectief

bedragen x € 1.000

	2020	2021	2022	2023	2024
versterking omgevingsdiensten					
hogere bijdrage omgevingsdienst		-250	-250	-250	-250
huisvesting stathouders	-220				
omgevingsvergunningen	153				
totaal	-67	-250	-250	-250	-250

Versterking omgevingsdiensten

bedragen x € 1.000

omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
bijdrage Rijk		26	26	26	26
lasten		-26	-26	-26	-26
totaal					

We krijgen van het Rijk extra geld om de omgevingsdienst te versterken. Samen met de omgevingsdienst gaan we kijken hoe we het geld het beste kunnen inzetten.

Hogere bijdrage omgevingsdienst

De Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV) voert voor ons milieutaken uit. Een deel van de taken doen wij als gemeente nog zelf. De Provincie draagt ons nu op om deze taken ook over te dragen. Het gaat om het milieutoezicht op de zogenoemde type B-bedrijven. Voor deze bedrijven hanteert de gemeente een andere (goedkopere) werkwijze dan de omgevingsdienst. Op basis van de eerste gesprekken

met de omgevingsdienst zou de overdracht de gemeente structureel tussen de € 0,2 en € 0,3 miljoen extra kosten.

Huisvesting statushouders

bedragen x € 1.000

omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
leegstand wooneenheden statushouders	-170				
woonbegeleiding	-50				
totaal	-220				

Bij de huisvesting van de statushouders is er sprake van leegstand van wooneenheden. De gemeente staat garant voor de lasten van de leegstand. Voor deze leegstand is voor 2020 niets begroot.

Daarnaast wordt er woonbegeleiding verleend aan de (minderjarige) statushouders. Dit doen we ook voor het draagvlak in de buurt. De lasten van deze begeleiding zijn ook niet begroot.

Omgevingsvergunningen

Voor een aantal algemene taken en projecten in het kader van omgevingsvergunningen zijn de kosten iets lager in 2020. Dit leidt tot een incidenteel voordeel van € 153.000.

Corona-effecten

bedragen x € 1.000

	2020	2021	2022	2023	2024
participatie gebiedsontwikkeling	250				
totaal	250				

Participatie gebiedsontwikkeling

In de perspectiefnota is voor 2020 en 2021 € 750.000 beschikbaar gesteld voor participatie bij gebiedsontwikkeling. Dit was omdat er in de grondexploitatie geen budget mag worden opgenomen. Door de coronacrisis hebben er in 2020 minder bijeenkomsten plaatsgevonden. Daardoor valt er incidenteel € 250.000 vrij.

Neutrale bijstellingen

bedragen x € 1.000

	2020	2021	2022	2023	2024
actualisatie begroting n.a.v. MPGA 2020					
actualisatie meerjarenprogramma Almere 2.0	-577				
actualisatie Oosterwold 2020-2023					
fasering van budgetten Floriade					
invoering omgevingswet en wet kwaliteitsborging	1.686	-1.686			
vergunningverlening Floriade	337	-337			
we hebben de indeling van de begroting verbeterd		180	180	180	180
administratieve bijstellingen	2	116	15	15	15
loon- en prijscompensatie		38	41	49	49
totaal	1.448	-1.689	236	244	244

Actualisatie begroting n.a.v. MPGA 2020

bedragen x € 1.000

omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
baten	5.472	-25.308	-4.685	-10.176	-10.757
lasten	-5.472	25.308	4.685	10.176	10.757
totaal					

Op basis van het vastgestelde MPGA 2020 hebben we de budgetten geactualiseerd. Dit is onderdeel van de jaarlijkse actualisatie.

Actualisatie meerjarenprogramma Almere 2.0

bedragen x € 1.000

omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
lasten	8.279	-11.941	-3.882	-3.031	-3.031
onttrekking reserve FVA	-8.856	11.941	3.882	3.031	3.031
totaal	-577				

In deze begrotingswijziging ziet u de actualisatie van het meerjarenprogramma van Almere 2.0. Er zijn 2 veranderingen:

- de planning van de lopende projecten is aangepast;
- er zijn nieuwe projecten opgevoerd voor de jaren 2021 - 2025.

Een toelichting over deze projecten staat in de paragraaf Fonds Verstedelijking Almere.

Actualisatie Oosterwold 2020-2023

bedragen x € 1.000

omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
baten	3.325	33	-1	-1	-1
bijdragen Rijk	-1.300	-7.300	-6.400	-6.400	-6.400
dotatie reserve FVA	1.300	7.300	6.400	6.400	6.400
dotatie voorziening Oosterwold	-3.325	-33	1	1	1
totaal					

Bij de programmabegroting wordt de meerjarenbegroting van het kostenverhaal Oosterwold geactualiseerd.

Fasering van budgetten Floriade

bedragen x € 1.000

omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
dotatie reserve Floriade	-447				
lasten	447				
totaal					

We hebben de planning van de Floriade aangepast. Dat leidt ook tot een wijziging in de begroting. In de paragraaf Floriade vindt u de toelichting.

Invoering omgevingswet en wet kwaliteitsborging

Het kabinet heeft eerder dit jaar besloten de inwerkingtreding van de Omgevingswet en Wet kwaliteitsborging (Wkb) met een jaar uit te stellen naar 1 januari 2022. De redenen zijn vooral een goede invoering van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) en de coronacrisis. Wij staan achter deze beslissing. In Almere gaan wij onverkort door met de implementatie van deze wetten. Een jaar uitstel betekent geen afstel, maar wel meer tijd om de implementatie goed uit te voeren. We hebben het hele programma Omgevingswet/Wkb integraal doorgenomen. Van het beschikbare budget voor 2020 schuift € 1,7 miljoen door naar 2021. Wat de precieze (financiële) effecten zijn van deze wetten brengen wij de komende periode zijn wij in kaart aan het brengen. Dit gaan wij in de Perspectiefnota 2022 aan u voorleggen.

We hebben de indeling van de begroting verbeterd

bedragen x € 1.000

omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
decentrale taken VTH		206	206	206	206
Stedenbouw & landschap		-26	-26	-26	-26
totaal		180	180	180	180

De gemeenteraad wil graag een totaalbegroting. In de totaalbegroting staat waar wij ons geld aan uitgeven. Dit moet zo duidelijk mogelijk zijn. We hebben daarom de onderdelen en activiteiten per programma aangepast. Ook hebben we inkomsten uit het gemeentefonds voor specifieke taken op de raadsprogramma's neergezet waar de kosten staan. Deze inkomsten stonden op het programma financiën.

Vergunningverlening Floriade

De kosten voor de vergunningverlening in het Floriade gebied kunnen niet volledig gedekt worden uit de leges. U heeft daar daarom extra geld voor beschikbaar gesteld. We werken volop aan de verschillende activiteiten die we hiermee betalen. We verwachten echter dat een deel van de werkzaamheden doorschuift naar 2021. Daarom schuiven we een bedrag van € 337.000 door.

Administratieve bijstellingen

Bij de actualisatie van de meerjarenbegroting heeft een administratieve herordening van budgetten plaatsgevonden. Sommige budgetten verschuiven hierdoor over de raadsprogramma's heen. Het betreft een veelvoud aan wijzigingen met een administratieve oorzaak.

Loon- en prijscompensatie

De budgetten zijn aangepast naar aanleiding van de loon- en prijsontwikkeling.

Risico's

risico's	restrisico (A)	kans (B)	risicobedrag (A x B)	risicobedrag PB 2020	verschil
belangrijkste risico's					
Omgevingswet en Wkb	5.000	60%	3.000	3.000	
vertrouwelijke risico's	500	60%	300	300	
totaal	5.500	60%	3.300	3.300	

Omgevingswet en Wkb

Door de Omgevingswet (OW) en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) veranderen de taken en verantwoordelijkheden van de gemeente in het proces voor omgevingsvergunningen. Daardoor bestaat de kans dat:

- de werkzaamheden aan de voorkant van het proces intensiever worden;
- er aan de achterkant, bij de uitvoering en handhaving, werkzaamheden bij komen;
- we minder leges kunnen heffen.

Hierdoor maken we misschien meer kosten en ontvangen we minder opbrengsten uit leges of andere vergoedingen.

Wij werken op dit moment aan de implementatie van deze wetten. De invoering van beide wetten is door de coronacrisis een jaar uitgesteld. De verwachting is dat de wetten op 1 januari 2022 ingaan.

Beheersmaatregelen

We volgen de ontwikkelingen op de voet en spelen waar mogelijk tijdig in op deze ontwikkelingen. Er is ruimte voor bestuurlijke keuzes om het financieel tekort dat dreigt te verkleinen. Er is dan eerst een breder aanvullend onderzoek nodig om de daadwerkelijke effecten en alternatieven in kaart te brengen. Hiervoor overleggen wij ook met mede-overheden en kijken we ook naar de rol van de Rijksoverheid.

Financiële inschatting

De financiële impact van de invoering van de Omgevingswet en de Wkb is op dit moment nog heel onzeker. Het is daarom niet mogelijk om het risico in een concreet bedrag uit te drukken. Het tekort op de leges wordt, zonder het treffen van maatregelen, ingeschat op enkele miljoenen per jaar. Ook zijn wij na 2020 nog

niet klaar met het invoeren van deze wetten. Mogelijk kost het goed invoeren van de wetten toch nog extra geld of zijn er nog andere onvoorziene financiële effecten.

Het totale risico schatten we op € 2,5 miljoen per jaar. Voor de perspectiefperiode (4 jaar) is dat in totaal € 10 miljoen. Omdat we een aantal beheersmaatregelen kunnen inzetten, schatten we in dat het bedrag gehalveerd kan worden. Daarmee komt het risico op € 5 miljoen. De kans van optreden wordt geschat op 60%.

Vertrouwelijke risico's

In de raadsbrief vertrouwelijke risico's, die als bijlage bij de programmabegroting is meegestuurd, staan de vertrouwelijke risico's beschreven. Openbaarmaking van deze risico's kunnen een negatieve invloed hebben op de onderhandelingspositie van de gemeente.

2.4 Zorg en welzijn

Ambitie

De coronacrisis maakt van 2021 voor het sociaal domein een jaar vol onzekerheden. De coronacrisis leidt tot uitstel van zorgvragen. Daarnaast is er een effect op langere termijn op de vraag naar hulp en ondersteuning als meer mensen in een kwetsbare positie komen als gevolg van de crisis. Hoe langer dit aanhoudt, hoe meer die onzekerheid zal worden gevoeld. Voor ons maakt dit de urgentie van de opdracht voor het sociaal domein alleen maar groter. Die opdracht zorgt voor een passende inrichting van het Almeerse aanbod van hulp en ondersteuning. Een aanbod waarbij zorg en welzijn samenhangen, dat dichtbij is en flexibel inspeelt op wat de inwoner ervaart en nodig heeft. En waar de nieuwe opgave Wonen met zorg een belangrijke plek inneemt. Ons uitgangspunt is dat iedereen die dat nodig heeft goede ondersteuning kan krijgen in de eigen omgeving.

We nemen in 2021 maatregelen die zowel op korte als lange termijn effect op de verwachte uitgaven hebben. Daarbij zoeken we de balans tussen de kwaliteit van de zorg, de maatschappelijke effecten die we met de hulp en ondersteuning willen bereiken en de lange termijn betaalbaarheid van het Almeerse sociaal domein. We zetten een mix van instrumenten in en monitoren de ontwikkelingen nauwlettend.

We willen Almeeders ondersteuning geven die noodzakelijk, nuttig en goed is

Soms heeft iemand ondersteuning nodig om problemen op te lossen. Vaak kunnen gezins- en familieleden, vrienden en buren helpen. Of er zijn plekken in de wijk waar mensen kunnen aankloppen voor advies of praktische hulp. Maar er zijn grenzen aan wat mensen zelf en met hun eigen omgeving kunnen oplossen. Daarom moeten Almeeders kunnen rekenen op de gemeente voor goede ondersteuning.

Steeds meer Almeeders vragen de gemeente om ondersteuning. Als de gemeente niets doet, is er elk jaar te weinig geld. Het risico is dat de gemeente niet iedereen goed kan blijven helpen. Dit is vooral het geval bij de huishoudelijke hulp en jeugdhulp.

In 2021 en daarna werken we aan beter passende huishoudelijke hulp, individuele begeleiding en dagbesteding. We noemen dit ook wel de ondersteuningsarrangementen Wmo. We kijken verder naar manieren om minder kosten te maken. Heel veel gemeenten in Nederland proberen hetzelfde te doen. We kijken wat we van hen kunnen leren en zij leren van ons. Tegelijkertijd weten we dat het lastig is om op een andere manier te gaan werken. Je verandert niet zomaar dingen die je al heel lang op een vaste manier doet. Toch is dit nodig en gaan we er alles aan doen om dit voor elkaar te krijgen.

We willen Almeeders ondersteuning geven die noodzakelijk, nuttig en goed is. De ondersteuning moet zorgen dat mensen zo veel mogelijk zelf kunnen. Zo verdelen we het geld dat er is zo effectief mogelijk. Goed partnerschap is daarbij essentieel.

We willen goed samenwerken met andere organisaties, zoals zorgaanbieders en de zorgverzekeraar. Zij zijn nodig om tot succes te komen. De gemeente vraagt de organisaties om actief mee te doen. We gaan contracten en subsidies anders opstellen en willen strakker vasthouden aan bestaande contracten.

In 2021 doen we ook deze dingen:

- We verbeteren de manier van werken bij de huishoudelijke hulp. We bepalen ook op een nieuwe manier welke hulp Almeeders nodig hebben. Dit doen we op basis van het Almeers protocol.
- We meten wat de resultaten zijn van de ondersteuning.
- We stimuleren zorgaanbieders om Almeeders te helpen om zo veel mogelijk zelf te doen.
- We onderzoeken hoe we ondersteuning anders en dichterbij Almeeders kunnen organiseren. We zoeken daarbij naar slimme combinaties met welzijn en (vrijwilligers)werk.

We werken aan de verbetering van de jeugdhulp

Het is nodig de groei in de kosten voor de jeugdhulp naar beneden te brengen, dit willen we doen door de groei van het aantal aanvragen anders op te gaan pakken. We willen kortere jeugdhulptrajecten en meer gebruik maken van algemene voorzieningen en de problematiek vroegtijdiger oppakken. In 2021 voeren we acties uit om voor elkaar te krijgen dat we € 1 miljoen minder uitgeven aan de verwachte jeugdhulp ten

opzichte van de Perspectiefnota 2021. Uiterlijk in 2024 willen we dat de kosten voor jeugdhulp niet elk jaar meer extra stijgen. Dit doen we door actiever contractmanagement te voeren dat de focus legt op aanbieders of producten waar normen uit de contracten vaak overschreden worden. Ook gaan we zorgen dat de regie op de hulpverlening verbeterd zodat de hulp vaker tot duurzame resultaten leidt en onnodige verlengingen teruggebracht kunnen worden. Daarnaast nemen we maatregelen gericht op de ontwikkeling van alternatieven voor jeugdhulp en worden de criteria voor de inzet van jeugdhulp aangescherpt.

In 2021 doen we ook een aantal andere dingen.

- Starten met teams gezinsbegeleiding: we willen betere hulp voor gezinnen in de wijken. De hulp moet net zo goed zijn als jeugdhulp op beschikking. Dit is hulp waar toestemming voor nodig is van een (huis)arts of een andere specialist. In de teams gezinsbegeleiding werken professionals met verschillende kennis. Zij kunnen gezinnen samen helpen bij hun problemen. Dit is de uitvoering van de ambitie '1 gezin, 1 plan'.
- Anders organiseren van de jeugdveiligheid: samen met de andere gemeenten in Flevoland organiseren we de jeugdveiligheid beter. We willen van keten naar netwerk toewerken om de jongeren en het gezin heen, zodat kinderen niet als een pakketje van de ene naar de andere organisatie worden doorgeschoven. We willen dat organisaties vanaf het begin samen bedenken wat jongeren nodig hebben. De acties die nodig zijn, moeten ze daarna ook snel kunnen uitvoeren.
- Anders organiseren van jeugdhulp in het speciaal onderwijs: we geven de jeugdhulp in het speciaal onderwijs alleen nog tijdens schooluren.

We brengen wonen en zorg bij elkaar

We willen dat iedereen die dat nodig heeft goede ondersteuning kan krijgen in de eigen omgeving. We zetten ons hiervoor in onder de noemer Wonen met zorg. We vinden dit zo belangrijk dat we deze opgave hebben toegevoegd aan de acht eerder vastgestelde opgaven uit het coalitieakkoord. We willen namelijk dat Almeerders 'zo thuis mogelijk' kunnen opgroeien en wonen. Omdat veel beleidsvelden bij deze opgave betrokken zijn, vraagt dit om een intensieve samenwerking tussen de gemeentelijke afdelingen en portefeuilles. Ook dit vormt een uitdaging.

Vaak krijgen mensen ook al hulp van mensen die ze kennen (vrienden, familie, burens). Mensen vinden het fijn als hun leven zo normaal mogelijk is en ze erbij horen in de wijk. Hierbij is het belangrijk dat het voor iedereen fijn is in de wijk. Alle mensen die er wonen en werken, zijn nodig om te zorgen dat dit zo blijft.

Almeerders met (zware) psychische problemen moeten kunnen wonen waar dat het beste past. Ook zij wonen het liefst in een wijk waar zij zich thuis voelen. Contact met andere mensen is daarbij belangrijk. Bij de hulp die we bieden gaan we zoveel mogelijk uit van wat mensen en hun familie en vrienden zelf graag willen.

Sommige inwoners veroorzaken overlast. Een deel van deze mensen vindt hulp niet nodig. Een ander deel krijgt soms wel al langere tijd hulp. Toch verbetert hun situatie niet. Voor deze mensen werken we aan andere oplossingen om overlast te voorkomen.

Door snel te reageren op signalen willen we er ook voor zorgen dat minder mensen opvang of beschermd wonen nodig hebben. Bijvoorbeeld door mensen veel hulp te geven in hun eigen omgeving. Het is ook belangrijk dat familie, vrienden en buurtbewoners vragen en zorgen kunnen doorgeven. Samen met de zorgaanbieders kijken we hoe we dit het beste kunnen doen.

Inwoners en organisaties moeten slim samenwerken om te zorgen dat mensen langer thuis kunnen wonen. In 2021 willen we dat er hulpmiddelen zijn in wijken die iedereen kan gebruiken. Ook zijn er duidelijke afspraken nodig met organisaties in de wijken. En we zorgen daarnaast voor meer verschillende soorten opvang. Bijvoorbeeld plekken om te logeren of plekken met meer begeleiding (beschut of beschermd wonen). Daarnaast kijken we hoe slimme techniek mensen thuis kan helpen. Verder werken we aan oplossingen tussen 24-uursopvang en weer thuis wonen.

Bestuurlijke speerpunten

Verhogen van de slagkracht van de wijkteams

Wij draaien de eerder voorgenomen bezuiniging op de wijkteams terug. Hierdoor kunnen de wijkteams zich blijven verbeteren. Het doel is dat zij hun werk goed kunnen blijven doen, ook als situaties veranderen. Er moet een goed evenwicht zijn tussen verbeteren en letten op de kosten. De wijkteams doen dit door zo goed mogelijk te kijken wat mensen in wijken nodig hebben. Ze werken anders in wijken waar veel problemen zijn dan in wijken waar het beter gaat.

De wijkteams gaan van zestien naar negen teams in de stad, naast een alternatief aanbod voor de recent ontwikkelde wijken. Vanaf 2021 sluit de manier van werken beter aan bij wat er nodig is in de verschillende wijken. Almeerders kunnen daardoor gemakkelijk aankloppen bij de wijkteams met hun vragen. Er is verder veel samenwerking met andere organisaties. Bijvoorbeeld om inwoners samen beter te kunnen ondersteunen. En om samen nieuwe activiteiten of praktische hulp te organiseren in de wijken. De komende jaren willen we dat inwoners vaker goede activiteiten en hulp kunnen vinden in hun eigen wijk. Dit zorgt ervoor dat minder mensen ondersteuning via een zorgaanbieder nodig hebben.

Het is belangrijk dat we problemen van inwoners van alle kanten bekijken. We willen voorkomen dat professionals langs elkaar heen werken. Ook willen we dat inwoners hun verhaal niet steeds opnieuw hoeven te vertellen. Daarom werken de wijkteams samen met organisaties voor jeugd, werk en inkomen, en schulden. Ze werken met elkaar aan het oplossen én het voorkomen van problemen. Zijn ze er op tijd bij, dan voorkomt dit dat de situatie van mensen erger wordt.

De medewerkers in de wijkteams hebben allemaal hun eigen kennis en expertise. Meer dan eerder komt er ruimte om te doen waar ze zelf het beste in zijn. Wel blijven ze samenwerken om Almeerders goed te helpen. Daarbij moet een aantal zaken goed geregeld zijn voor de medewerkers. Bijvoorbeeld de gebouwen waar ze werken en de systemen die ze gebruiken. Daarnaast is er aandacht voor de samenwerking in de teams en met andere organisaties. Het is belangrijk dat de medewerkers zich een team voelen. Ze moeten hun wijken goed kennen. En ze moeten samen met andere professionals de ondersteuning kunnen geven die nodig is.

Wonen met zorg

We willen de afbouw van voorzieningen gelijke tred laten hebben met de opbouw van wonen met zorg thuis. Om die reden is besloten een 9e opgave toe te voegen. Dit is de opgave 'wonen met zorg'.

Landelijk én in Almere is het streven om mogelijk te maken dat inwoners op een prettige manier 'zo thuis mogelijk' kunnen opgroeien en wonen. Dit geldt voor jeugd en volwassenen en ook voor de groeiende groep ouderen in de stad. We willen dat passende hulp en ondersteuning zo veel mogelijk beschikbaar zijn in de eigen (sociale) omgeving van mensen. Die omgeving is namelijk vertrouwd en hier gedijen Almeerders vaak het best. Daarnaast is in die omgeving vaak ook hulp van het eigen netwerk (vrienden, familie, burens) het beste beschikbaar. Bovendien helpt het mensen om zo veel mogelijk een normale leefsituatie te hebben en er volwaardig bij horen in de wijk. Randvoorwaardelijk is dat de stad leefbare wijken houdt, waarbij voor alle betrokken partijen hun rol duidelijk is om de leefbaarheid te behouden.

In 2021 ondersteunen we in Almere de ontwikkeling van een aantal initiatieven voor wonen en zorg. Dit zijn initiatieven op diverse terreinen, waaronder de maatschappelijke opvang, jeugdhulp, beschermd wonen, ex-gedetineerden, ouderenzorg, gehandicaptenzorg en autisme zorg. Ook wordt gewerkt aan het realiseren van meer tussenvoorzieningen, om de stap van 24-uursvoorziening naar zelfstandig wonen te verkleinen.

In 2020 is gewerkt aan een woon-zorgprogrammering. Hierin wordt duidelijk wat de woningbehoefte is voor de uitstroom uit een 24-uursvoorziening en wat de kaders zijn voor de start en uitvoering van woon-zorg initiatieven in wijken. De woon-zorgprogrammering wordt jaarlijks bijgesteld op basis van periodiek onderzoek naar de huisvestingsbehoeften van verschillende doelgroepen. Gekoppeld aan de woon-zorg programmering wordt in 2020 een afwegingskader voorgelegd aan de raad, om initiatieven te toetsen en op de beste plek in de stad te laten landen. Onderdeel van deze kaderafspraken is het participatietraject met beoogde bewoners, en de beoogde burens in buurten en wijken.

Inwoners met een zorgvraag wonen voor een groot deel in reguliere woningen in de stad. Met zorgpartijen en woningbouwcorporaties zijn in 2020 samenwerkingsafspraken gemaakt die gaan over de uitstroom van bewoners van 24-uursvoorzieningen naar reguliere woningen. Deze afspraken zullen in 2021 worden uitgevoerd en geëvalueerd.

Bezuinigingen

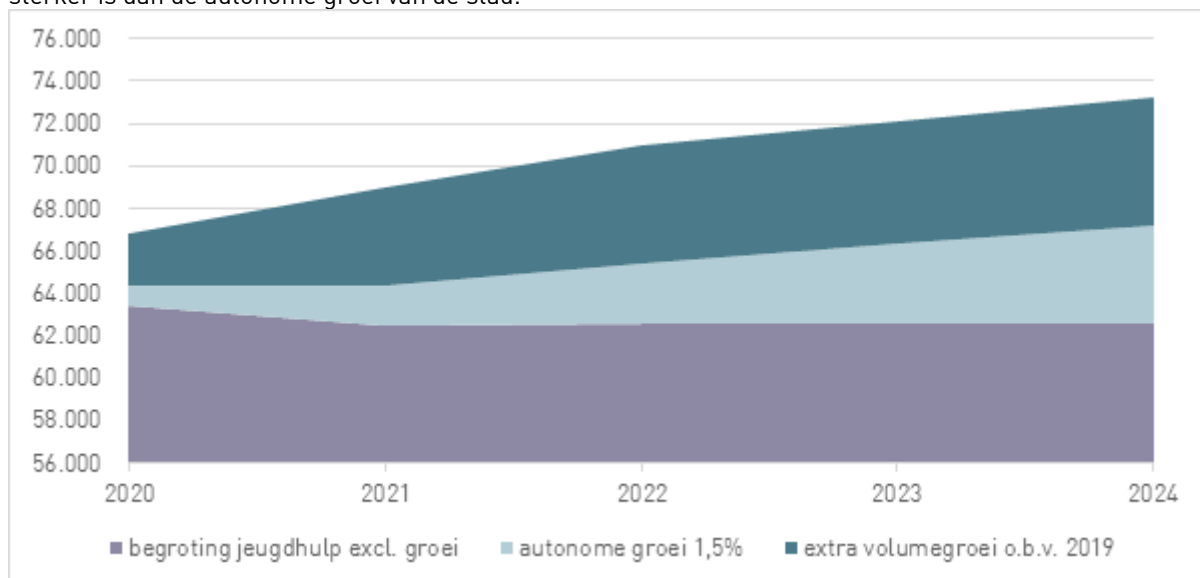
bedragen x € 1.000

	2020	2021	2022	2023	2024
beperken volumegroei jeugdhulp		1.000	2.400	4.400	6.400
bezuiniging Wmo	300	-600	1.000	2.000	2.700
vrijval reserve sociaal domein Wmo regionaal	2.900				
totaal	3.200	400	3.400	6.400	9.100

Beperken volumegroei jeugdhulp

We willen € 6,4 miljoen bezuinigen op de jeugdhulp

Dat is nodig omdat de kosten stijgen tot € 73 miljoen in 2024. Dit blijkt uit de ramingen van de perspectiefnota, die dit voorjaar door de gemeenteraad is vastgesteld. Uit de grafiek blijkt dat de groei veel sterker is dan de autonome groei van de stad.

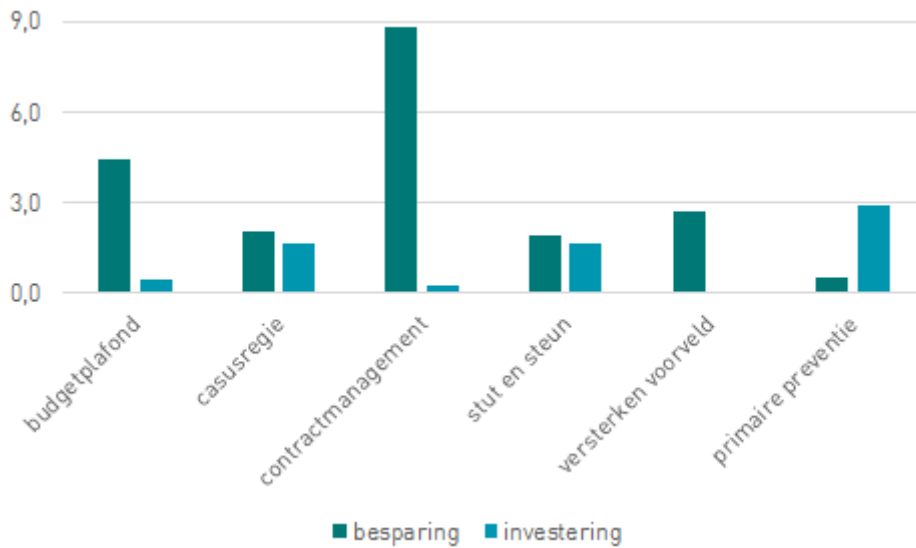
Als we geen maatregelen nemen wordt de zorg voor de gemeente onbetaalbaar. We moeten daarom ingrijpen. We hebben een extern onderzoek laten doen om onze zorgkosten te analyseren. Uit deze analyse komen korte termijn oplossingen en lange termijn oplossingen.

Bezuiniging 2021 vullen we in door te sturen op betere handhaving van contractafspraken

We denken dat een belangrijk deel van de kostenstijging kan worden beperkt door bedrijfsmatige oplossingen en sturing op efficiëntie en kwaliteit van zorg. In feite komt het erop neer dat we onze partners houden aan datgene wat we met hen hebben afgesproken en ze aanspreken op resultaten. We willen de behandelkosten vanaf 2021 met € 1 miljoen verlagen. Uit het onderzoek blijkt dat de behandelkosten van de jeugdigen vanaf 2018 fors zijn gestegen. De behandeltrajecten per cliënt duren vaak langer dan de norm van zes weken. Ook vindt in één derde van de gevallen verlenging van de behandeling plaats. We willen de aanbieders vanaf 2021 gaan aanspreken op de geleverde kwaliteit en resultaten om de behandeltermijnen te verkorten.

Bezuiniging vanaf 2022 vullen we in via 6 maatregelen

In de grafiek hieronder staan de maatregelen die we voor de korte en lange termijn willen doorvoeren. De bedragen in de grafiek zijn een indicatie. Het is het totaal van de besparing en de investering over een periode van 4 jaar. We moeten dit de komende maanden uitwerken.

Uit de grafiek blijkt dat er voor elke maatregel een flinke investering nodig is. Dit zijn nog zeer globale inschattingen. Daarom komen we bij de perspectiefnota met definitieve voorstellen. Hieronder lichten we de 6 maatregelen kort toe.

Korte termijn:

1. **We stellen een hard budgetplafond vast per aanbieder.** Doel hiervan is onder andere stimuleren van alternatieve behandelmethoden en meer grip op de groei van het aantal behandelingen. Ook willen we hiermee meer druk creëren om na behandeling af te schalen naar goedkopere alternatieven. Vanwege lopende contracten starten we hier in 2023 mee.
2. **We gaan via casusregie beter sturen op het resultaat** van een behandeltraject. We hebben dan ook meer zicht op effectieve inzet van zorg door de aanbieder.
3. **We gaan veel actiever om met contractmanagement.** We gaan meer sturen op effectiviteit en kwaliteit van de geleverde zorg. We voorkomen dat er onnodige behandelingen plaatsvinden. Ook willen we niet meer dat professionals cliënten naar zichzelf blijven doorverwijzen.

Lange termijn:

4. Bij stut en steun gaan we **lichte ondersteuning bieden aan kwetsbare gezinnen.** Hiermee voorkomen we dat kinderen in de jeugdhulp terecht komen.
5. Bij het versterken van het voor veld willen we **lichte vormen van jeugdhulp aanbieden.** Daarmee voorkomen we dat jongeren duurder maatwerk krijgen aangeboden.
6. Bij het versterken van de primaire preventie gaan we **we hulp geven aan ouders.** Daarmee voorkomen we dat het mis loopt in een gezin, waardoor de kinderen in de jeugdhulp terecht komen.

De belangrijkste maatregel is actief contractmanagement

Zoals uit de tabel blijkt verwachten we dat we de helft van de totale besparing met actief contractmanagement kunnen bereiken. Hiermee beginnen we nu al. De andere maatregelen worden eerst verder uitgewerkt.

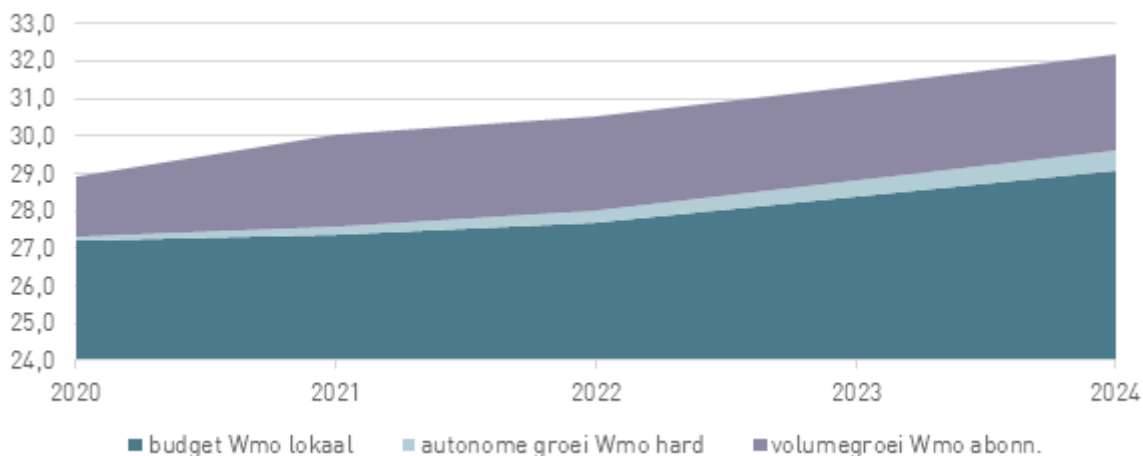
Bezuiniging Wmo

bedragen x € 1.000

omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
a. beperken volumegroei			1.235	2.150	2.850
b. projectkosten ondersteuningsarrangementen	300	-600	-235	-150	-150
totaal	300	-600	1.000	2.000	2.700

a. We willen de komende jaren € 2,9 miljoen bezuinigen op de Wmo

Als we dat niet doen stijgen de kosten naar € 32,2 miljoen in 2024. Dat blijkt uit de ramingen van de perspectiefnota, die dit voorjaar door de gemeenteraad is vastgesteld. Uit de grafiek blijkt dat de groei veel sterker is dan de autonome groei van de stad.

Als we geen maatregelen nemen wordt de zorg voor de gemeente onbetaalbaar. We moeten daarom ingrijpen.

In 2019 hebben we twee wijzigingen doorgevoerd:

- de tarieven van de ondersteuningsarrangementen zijn verlaagd. Een ondersteuningsarrangement is een pakket van zorg, wat bestaat uit huishoudelijke hulp, begeleiding en dagbesteding.
- De toegangscriteria, vooral voor duurdere zorg, zijn aangescherpt waardoor er kritischer gekeken kan worden naar de daadwerkelijke benodigde ondersteuningsbehoefte bij het verstrekken van de indicaties aan de klanten.

Op dit moment zijn we bezig om de ondersteuningsarrangementen verder te verbeteren.

We kijken daarbij naar diverse elementen van het systeem, zoals kwaliteit van de toegang, doelmatigheid van de ondersteuning, wijze van financiering en mogelijkheden voor het benutten van voorliggende voorzieningen.

Maar we willen ook de verdere groei beperken.

Hiervoor hebben we een 'ontwikkelprogramma Wmo 2020-2022' vastgesteld. Het doel is verbetering van de kwaliteit, doelmatigheid en betaalbaarheid. We denken daarbij aan de volgende 6 hoofdmaatregelen:

1. We gaan de **toegangscriteria qua zwaarte en duur van de ondersteuning nog beter passend maken aan de feitelijke zorgbehoefte** en aanbieders kritisch beoordelen op geleverde kwaliteit;
2. We gaan de effecten van de **geleverde zorg meten en resultaatafspraken maken** met zorgaanbieders. Hierdoor krijgen we meer uitstroom van klanten.
3. We gaan ons systeem van **bekostiging van de zorg geleidelijk aanpassen**. We willen positieve en negatieve prikkels inbouwen. Een soort bonus/malus systeem.
4. We gaan sturen op **het zoveel mogelijk inzetten van kortdurende en eenvoudigere zorg**. Hierbij denken we bijvoorbeeld aan het aanbieden van producten voor dagbesteding en individuele begeleiding. Dit is

goedkoper dan het inzetten van duurdere Wmo ondersteuningsarrangementen. We willen daarbij maximaal gebruik maken van de zelfstandige mogelijkheden van de klanten. We noemen dit 'transformatie' van de zorg.

5. We willen de **huishoudelijke hulp selectiever inzetten**. Dit doen we door de toewijzing van zorg aan te scherpen. Hiervoor maken we in opdracht van de raad en in nauwe samenwerking met partners een eigen Almeerse protocol voor huishoudelijke hulp. Bij het verlengen van de huishoudelijke hulp gaan we strenger toetsen of dit nog steeds nodig is.
6. We willen **minder individuele voorzieningen** en meer collectieve voorzieningen (laten) aanbieden. U kunt hier bijvoorbeeld denken aan dagbesteding of begeleiding in groepen of collectieve uitleenpunten van scootmobielen

De voorgestelde maatregelen zijn grotendeels voorbereid en zullen geleidelijk nader worden uitgewerkt en uitgevoerd

We doen dit in samenspraak met de zorgpartners en vertegenwoordigers van cliëntenraden. We verwachten dat we hiervoor ook investeringen moeten doen. Bij de perspectiefnota komen we met concrete voorstellen. We gaan alleen investeren als er ook een reële kans is op besparingen.

b. Projectkosten ondersteuningsarrangementen

Eind 2019 hebben wij met u gesproken over het plan om de ondersteuningsarrangementen te verbeteren. We hebben met dit plan drie doelen:

- meer kwaliteit;
- doelmatiger ondersteuning;
- lagere kosten op de middellange en lange termijn.

Door de coronacrisis konden we niet verder met het programma. We konden geen gesprekken met onze partners in de stad voeren. Daardoor blijft er dit jaar € 300.000 over.

We hebben wel voorbereidingen getroffen voor deze gesprekken. Ook zijn we begonnen met de actualisatie van de prognoses.

We willen de komende jaren doorgaan met het project. Dit is nodig om de bezuinigingen op de Wmo te kunnen halen.

We zetten extra geld in. Dit gebruiken we om de organisatie te versterken. Zo kunnen we zorgen dat de maatregelen ook worden uitgevoerd.

Vrijval reserve sociaal domein Wmo regionaal

Almere is centrumgemeente voor de zes Flevolands gemeenten voor de regionale Wmo taken. Dit is:

- beschermd wonen,
- maatschappelijke opvang
- vrouwenopvang.

Voor deze regionale taken heeft Almere een reserve. In deze reserve worden de overschotten gestort. Tekorten worden uit de reserve gehaald.

We hebben de afgelopen jaren veel geld overgehouden. Elk jaar bespreken we in de regio wat we met dit geld gaan doen. Het geld is niet van Almere maar van de regio. Er zit nu € 2,9 miljoen 'Almeers geld' in de reserve. Dit geld halen we nu uit de reserve.

Actualisatie perspectief

bedragen x € 1.000

	2020	2021	2022	2023	2024
diversiteit/regenboogagenda					
impuls kansrijke start				-44	
Wmo regionaal	-4.062				
dienstverlening MO platform	-91	-91	-91	-91	-91
indexatie tarieven jeugdhulp zonder verblijf					
lasten voorgaande jaren jeugdhulp met verblijf	-254				
moeder en kind toeslag	-131	-131	-131	-131	-131
ondersteuningsarrangementen	450				
onderwijs jeugdhulp arrangementen	584				
terugdraaien bezuiniging wijkteams		-400	-400	-400	-400
Waterbeleefcentrum en NBC Oostvaarders	256	446	190		
totaal	-3.248	-176	-432	-666	-622

Diversiteit/regenboogagenda

bedragen x € 1.000

omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
bijdrage van het Rijk	20	20	20		
extra kosten	-20	-20	-20		
totaal					

Wij vinden diversiteit en gelijkheid belangrijk. We zetten ons daarom in voor de positie van lesbiennes, homoseksuelen, biseksuelen, transgenders en interseksuelen (LHBTI). Met de uitvoering van de regenboogagenda wordt hieraan gewerkt. We krijgen hiervoor ook een bijdrage van het Rijk.

Impuls kansrijke start

bedragen x € 1.000

omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
bijdrage van het Rijk		44	44		
extra kosten		-44	-44	-44	
totaal				-44	

Landelijk is er een actieprogramma kansrijke start. Doel is om kinderen een betere toekomst te bieden. De eerst 1.000 dagen van een kind zijn hierin van cruciaal belang. Hierop zetten wij in via het actieprogramma.

Wij krijgen hiervoor nu voor een derde keer geld van het Rijk. We krijgen in 2020, 2021 en 2022 € 44.000. De uitgaven doen we in de jaren 2021, 2022 en 2023.

De inkomsten voor 2020 staan op programma financiën

Wmo regionaal

bedragen x € 1.000

omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
a. lagere inkomsten van het Rijk	114	-7.761	-8.875	-8.875	-8.875
b/c/d. wijziging kosten	-3.916	9.843	9.985	9.985	9.985
e. lichtere zorg naar gemeenten		-1.344	-1.110	-1.110	-1.110
f. meer zorg thuis	-260	-738			
totaal	-4.062				

Beschermde wonen, maatschappelijke opvang en vrouwenopvang zijn activiteiten die vallen onder de Wmo. Deze activiteiten voeren wij samen met de zes Flevolandse gemeenten uit. Almere is de grootste gemeenten en dus ook centrumgemeente. De inkomsten en kosten van de Wmo staan daarom in onze

begroting. De begroting wordt jaarlijks vastgesteld door de Flevolandse gemeenten. De inkomsten krijgen we van het Rijk via een specifieke uitkering.

a. We krijgen € 8,9 miljoen minder van het Rijk

De inkomsten voor 2020 staan op het programma financiën. Er zijn verschillende oorzaken. We lichten de oorzaken hieronder toe

b. Wmo klanten gaan over naar de Wet langdurige zorg (Wlz)

De Wlz wordt uitgevoerd en betaald door het Rijk. Vanaf 2021 kunnen mensen met een psychische stoornis gebruik maken van de Wlz. Hierdoor daalt het aantal mensen dat gebruik maakt van de Wmo. We maken hierdoor ook minder kosten. We krijgen voor de Wmo € 13,3 miljoen minder van het Rijk

c. De kosten en inkomsten voor beschermd wonen zijn verhoogd naar het prijsniveau van 2021

We krijgen hiervoor structureel € 3,0 miljoen extra. Hierin zit ook extra geld omdat het aantal klanten toeneemt.

d. Extra geld voor vrouwenopvang en dak- en thuislozen

Voor vrouwenopvang krijgen we € 1,4 miljoen structureel extra. Dit komt vooral omdat er meer meldingen zijn bij Veilig thuis. Dit komt door de nieuwe meldcode. Ook krijgen we in 2020 en 2021 € 2,4 miljoen eenmalig voor de opvang van dak- en thuislozen.

e. We gaan vanaf 2021 lichtere zorg per gemeente (lokaal) uitvoeren

Dit gaat bijvoorbeeld om verslavingszorg en begeleiding van mensen thuis. Gemeenten kunnen dan zelf keuzes maken hoe ze dit aanpakken. De kosten van deze activiteiten moeten gemeenten zelf gaan betalen. Omdat activiteiten niet meer uit de regionale begroting worden betaald houden we hier geld over. Het geld dat over is wordt verdeeld over de Flevolandse gemeenten. Almere kiest ervoor om deze activiteiten voort te zetten. Het geld dat we hiervoor krijgen is niet genoeg. Daarom zullen we vanaf 2022 de kosten met € 0,2 miljoen omlaag moeten brengen.

f. We willen meer zorg thuis geven in plaats van zorg in een instelling

Dit noemen wij transformeren. Er is geld nodig om te onderzoeken hoe we dit het beste kunnen doen. Dit geld zit in het regionaal transformatiefonds Wmo. Iedere gemeente moet ook zelf goede voorzieningen hebben. Het gaat om voorzieningen om zware zorg te voorkomen. Voorbeelden zijn welzijn, preventie, vroegsignalering, integratie in de wijken en terugvalvoorzieningen dicht bij huis. Wij krijgen € 1 miljoen uit het regionaal transformatiefonds Wmo om deze voorzieningen te verbeteren

Dienstverlening MO platform

Het budget voor de administratie en vastlegging van de zorgkosten is vanaf 2020 met € 200.000 verlaagd.

De kosten zijn ook teruggebracht, maar niet volledig. Hierdoor ontstaat een knelpunt van € 91.000.

We zijn bezig met de aanbesteding van een nieuw systeem. Dit traject loopt nog. Het nieuwe systeem moet vanaf 2022 gaan werken. We hopen met het nieuwe systeem ook de kosten verder te verlagen, maar dit is onzeker. Het knelpunt is daarom structureel opgenomen.

Indexatie tarieven jeugdhulp zonder verblijf

In 2020 hebben we de budgetten jeugdhulp zonder verblijf:

- voor 70% verhoogd met de indexatie voor loonstijging
- voor 30% verhoogd met de indexatie voor prijsstijging

We willen dat vanaf 2021 structureel doen. Omdat de looncompensatie nu lager ligt dan de prijscompensatie kost dit nu geen extra geld.

Lasten voorgaande jaren jeugdhulp met verblijf

Dit zijn kosten voor jeugdhulp uit voorgaande jaren. Het blijkt dat deze kosten alsnog voor rekening van de gemeente komen.

Moeder en kind toeslag

In 2019 waren de kosten voor de 'moeder en kind toeslag' € 131.000 hoger dan begroot. Wij verwachten dat de kosten structureel hoger zijn.

Deze kosten zijn onderdeel van de jeugdhulp met verblijf, maar vallen buiten de lumpsum financiering.

Ondersteuningsarrangementen

Voor de ondersteuningsarrangementen zijn de uitgaven over 2020 lager. Het aantal klanten stijgt nog steeds fors maar de gemiddelde kosten per klant zijn lager. Hierdoor ontstaat een voordeel van € 450.000. Het voorstel is om in 2021 € 300.00 hiervan in te zetten voor extra projectkosten ondersteuningsarrangementen (onderdeel oplossingsrichtingen)

Onderwijs jeugdhulp arrangementen

In Almere bieden wij in het speciaal onderwijs 'onderwijs jeugdhulp arrangementen' (OJA's) aan. De zorgverleners moeten de kosten van jeugdzorg voor de kinderen op deze scholen betalen uit de subsidie van de gemeente. De OJA's komen in de plaats van individuele trajecten.

In de jaren 2018 tot en met 2020 hebben de zorgaanbieders jeugdhulp voor deze kinderen onterecht extra gedeclareerd. De gemeente heeft dubbel betaald voor de zorg. Het dubbel betaalde bedrag ontvangen wij nu terug.

Terugdraaien bezuiniging wijkteams

Vorig jaar is er besloten om € 400.000 te bezuinigen op de wijkteams. We draaien deze bezuiniging terug. Deze bezuiniging maakt het onmogelijk de wijkteams te verbeteren. Wij noemen dat 'doorontwikkelen'. Wij verwachten veel van de wijkteams. Ze moeten onze inwoners helpen. De wijkteams gaan hun aanbod nog meer richten op de vraag in de wijk. Ze werken samen met jeugdgezinsteam, de GGZ-organisaties en welzijnsorganisaties. Samen met deze organisaties beantwoorden ze de vragen van de inwoners.

De stad groeit en de vraag van de inwoners groeit mee. Meer ouderen en andere inwoners blijven langer thuis wonen en hebben thuis zorg nodig. De wijkteams moeten meer preventief werken. Ze moeten achter de voordeur de vraag ophalen. Ze hebben de volgende taken:

- Zorg bieden aan inwoners
- activiteiten organiseren voor groepen
- praten met inwoners en een collectief aanbod ontwikkelen

De bedoeling is dat we hiermee zware zorg kunnen voorkomen of uitstellen. De bezuiniging op de wijkteams gaat ten koste van dit doel.

We gaan de besparing alsnog realiseren door de kosten van de jeugdhulp te verlagen. Hiervoor is een bezuiniging doorgevoerd.

Waterbeleefcentrum en NBC Oostvaarders

bedragen x € 1.000

omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
a. waterbeleefcentrum	346	346	190		
b. NBC Oostvaarders		100			
c. bestuursopdracht	-90				
totaal	256	446	190		

a. Waterbeleefcentrum

De bouw van het Waterbeleefcentrum in Almere Poort is in 2022 klaar. Dit is later dan verwacht. Hierdoor zijn er in 2020 en 2021 ook geen exploitatiekosten, Vanaf 2023 gaan we afschrijven op het gebouw.

b. Natuur-beleefcentrum Oostvaarders

De bouw duurt 1 jaar langer doordat er pas later vergunningen zijn afgegeven Het centrum wordt in de loop van 2021 in gebruik genomen. De exploitatielasten zijn daardoor in 2021 € 100.000 lager.

c. bestuursopdracht bevolkingsvolgende voorzieningen

In 2020 hebben we € 90.000 aan kosten gemaakt voor de uitwerking van de bestuursopdracht bevolkingsvolgende voorzieningen.

Corona-effecten

bedragen x € 1.000

	2020	2021	2022	2023	2024
eigen bijdrage Wmo	-200				
maatschappelijke opvang en vrouwenopvang	-2.037				
stimulering burgerkracht	150				
totaal	-2.087				

Eigen bijdrage Wmo

De eigen bijdrage voor de Wmo is € 200.000 lager. Dit komt doordat klanten vanwege corona in april en mei niets hoefden te betalen.

Maatschappelijke opvang en vrouwenopvang

bedragen x € 1.000

omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
maatschappelijke opvang	-1.858				
vrouwenopvang	-179				
totaal	-2.037				

De vrouwenopvang en maatschappelijke opvangen kost € 2,5 miljoen extra door corona. Er waren extra opvangplekken nodig om ons te houden aan de regels van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM). We krijgen van het Rijk € 2 miljoen voor de extra kosten. € 0,5 miljoen betalen we uit de regionale begroting voor de Wmo.

Stimulering burgerkracht

Met dit geld willen we de sociale samenhang in de stad vergroten en bewoners mondiger en zelfstandiger maken. Door de corona was het niet mogelijk om activiteiten te organiseren. Op het budget voor stimulering burgerkracht is € 150.000 over.

Neutrale bijstellingen

bedragen x € 1.000

	2020	2021	2022	2023	2024
invoeren nieuw welzijnsbeleid	50	-50			
minder IPS trajecten					
projectkosten Almeers protocol	-50	50			
transformatiebudget jeugdhulp	682	225	-355	-552	
we hebben de indeling van de begroting verbeterd		71.456	71.601	71.601	71.601
Zorglandschap jeugdhulp	128	-157	29		
administratieve bijstellingen	6	-409	-409	-409	-409
loon- en prijscompensatie		-2.064	-2.085	-2.081	-2.111
totaal	815	69.051	68.781	68.559	69.081

Invoeren nieuw welzijnsbeleid

Dor corona is de invoering van het nieuwe welzijnsbeleid vertraagd. Grote samenkomsten konden niet doorgaan. De inwonersparticipatie is daarom ook later gestart. We vinden het betrekken van bewoners wel heel belangrijk. Daarom gaan we bijeenkomsten alsnog houden.

Minder IPS trajecten

bedragen x € 1.000

omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
lagere inzet reserve	-110				
lagere kosten	110				
totaal					

Een Individuele Plaatsing en Steun (IPS) traject is het begeleiden van mensen met een ernstig psychische aandoening naar betaald werk. Door corona kon niet al het werk doorgaan en hebben we minder mensen kunnen begeleiden.

Projectkosten Almeers protocol

We zijn in het voorjaar gestart met het opstellen van een nieuw Almeers Protocol voor de huishoudelijke hulp. Het protocol moet ingaan per 1 januari 2021. We hebben daarom extra personeel ingezet voor:

- communicatie
- uitwerken van de werkwijze
- en het aanpassen van systemen.

Transformatiebudget jeugdhulp

Bij de Programmabegroting 2020 is er € 4,5 miljoen uitgetrokken voor de verbetering van de jeugdhulp. In 2020 is € 0,2 miljoen gebruikt om de bezuiniging op de wijkteams terug te draaien.

De overige € 4,3 miljoen wordt gebruikt om de teams gezinsbegeleiding te betalen. Ook kosten voor de jeugdhulp zonder verblijf en de beheersing van de kosten worden uit dit budget betaald.

De uitvoering van dit plan is door corona vertraagd en wordt de komende jaren ingehaald. Daarom verschuiven we een deel van het budget met deze wijziging door naar 2022 en 2023.

We hebben de indeling van de begroting verbeterd

bedragen x € 1.000

omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
actieprogramma dak- en thuisloze jongeren		20			
beschermd wonen		51.436	51.759	51.760	51.760
geweld hoort nergens thuis		75			
gezond in de stad		82			
jeugd		458	458	458	458
jeugdhulp kinderen in AZC		103	103	103	103
maatschappelijk opvang en OGGz		8.416	8.416	8.416	8.416
voogdij/18+		6.811	6.810	6.809	6.809
vrouwenopvang		4.055	4.055	4.055	4.055
totaal		71.456	71.601	71.601	71.601

De gemeenteraad wil graag een totaalbegroting. In de totaalbegroting staat waar wij ons geld aan uitgeven. Dit moet zo duidelijk mogelijk zijn. We hebben daarom de onderdelen en activiteiten per programma aangepast. Ook hebben we inkomsten uit het gemeentefonds voor specifieke taken op de raadsprogramma's neergezet waar de kosten staan. Deze inkomsten stonden op het programma financiën.

Zorglandschap jeugdhulp

In 2018 heeft de jeugdhulpregio Flevoland € 3 miljoen van het Rijk gekregen om de zorg te verbeteren. Hiervoor is een plan opgesteld: "het programma zorglandschap jeugd Flevoland". De kosten van het programma staan in onze begroting. Door vertraging schuiven er kosten door van 2020 naar 2021.

Administratieve bijstellingen

Bij de actualisatie van de meerjarenbegroting heeft een administratieve herordening van budgetten plaatsgevonden. Sommige budgetten verschuiven hierdoor over de raadsprogramma's heen. Het betreft een veelvoud aan wijzigingen met een administratieve oorzaak.

Loon- en prijscompensatie

De budgetten zijn aangepast naar aanleiding van de loon- en prijsontwikkeling.

Risico's

risico's	restrisico (A)	kans (B)	risicobedrag (A x B)	risicobedrag PB 2020	verschil
belangrijkste risico's					
volumegroei jeugdhulp en Wmo	8.800	60%	5.280	7.803	-2.523
vertrouwelijke risico's	4.000	60%	2.400	0	2.400
totaal	12.800	60%	7.680	7.803	-123

Volumegroei jeugdhulp en Wmo

Bij de perspectiefnota is een risico opgenomen voor een hardere groei van de jeugdhulp en de Wmo dan in de begroting is opgenomen. In aanloop naar de programmabegroting is onderzoek gedaan naar de belangrijkste oorzaken van de groei in 2019 en de mogelijke maatregelen die de gemeente kan treffen om de groei de komende jaren terug te dringen. Deze maatregelen richten zich met name op de wijze waarop de jeugdhulp en de Wmo is georganiseerd tussen gemeente en aanbieders. De maatregelen hebben potentie om de groei de komende jaren te beperken. We zien ondanks de potentie een aantal risico's:

- De maatregelen zijn algemeen van aard en nog niet hard. Ze moeten nog worden uitgewerkt naar de Almeerse situatie.
- De maatregelen moeten worden geïmplementeerd. Daarna is pas duidelijk wat het effect is.
- Voor diverse maatregelen zijn voorinvesteringen nodig. Dit legt extra druk op de bezuinigingen.

- Ook is er het risico dat de groei van klanten in de Wmo en Jeugdzorg meer toeneemt dan in de begroting opgenomen (apart risico).

Beheersmaatregelen

Naast de maatregelen die uit de onderzoeken bij de Wmo en de jeugdhulp naar voren zijn gekomen, zijn er nog aanvullende maatregelen geformuleerd. Hiermee wordt het besparingspotentieel vergroot om tegenvallers op te kunnen vangen. Er wordt daarbij gewerkt met gecommiteerde projectteams om de implementatie van de maatregelen mogelijk te maken. De effecten van de maatregelen worden periodiek gemonitord zodat tijdig kan worden bijgestuurd indien de besparingen niet behaald dreigen te worden.

Financiële inschatting

Op dit moment is het nog lastig in te schatten wat de financiële effecten zijn van de maatregelen. Omdat invoering van de maatregelen complex is wordt rekening gehouden met een vertraging in de besparingen. Het risico wordt in totaal ingeschat op € 8,8 miljoen tegen een kans van 60%, ofwel een risicoreservering van € 5,3 miljoen.

Vertrouwelijke risico's

De vertrouwelijke risico's zijn toegelicht in de raadsbrief 'vertrouwelijke risico's' die als bijlage bij de programmabegroting is meegestuurd. Openbaarmaking van deze risico's kan een negatieve invloed hebben op de onderhandelingspositie van de gemeente.

2.5 Werk, inkomensondersteuning en inclusiviteit

Ambitie

We helpen kwetsbare groepen

In 2021 is er meer aandacht voor kwetsbare jongvolwassenen, inwoners met schulden en kinderen in armoede. Kwetsbare jongvolwassenen zijn onder andere voortijdige schoolverlaters en jongeren, met kinderen, die afhankelijk zijn van een bijstandsuitkering. We werken aan een brede aanpak van hun problematiek. Op die manier willen we verslechtering voorkomen. Dit doen we samen met werkgevers, onderwijsinstellingen en partners in de regio.

We verwachten een toename van 25% in het aantal inwoners met schulden. We gaan deze groep ondersteunen door meer schuldhulpverlening in te zetten. We breiden ook de 'vroeg erop af aanpak' uit. Dit moet helpen om inwoners met problemen snel in beeld te krijgen. Daarnaast gaan we verder met de ontwikkeling van het jongeren perspectief fonds en het financieel huis.

Ten slotte zien we dat de kansenongelijkheid voor kinderen in armoede toeneemt. In 2021 gaan we hier meer tegen doen. We gaan intensiever samenwerken met onderwijs, partners en onderwijsinstellingen. We willen armoede en schulden voorkomen. Daarom doen we veel aan preventie. Dit doen we door op scholen en daarbuiten te informeren over hoe ze verstandig om kunnen gaan met geld.

We willen ervoor zorgen dat werken loont

We zien steeds vaker dat een baan niet altijd een garantie is voor voldoende inkomsten. Dit komt bijvoorbeeld voor bij zelfstandigen zonder personeel en deeltijdwerkers, maar ook mensen met meerdere banen. We willen voorkomen dat deze groep in de problemen raakt en in staat is tegenslagen op te kunnen vangen. In samenwerking met onze partners zullen we hier nieuwe instrumenten voor ontwikkelen en inzetten.

We ondersteunen en begeleiden werkzoekenden en werkgevers

Dit doen we om personen die niet gemakkelijk aan werk komen perspectief te bieden op een passende match. We proberen de gevolgen van de coronacrisis zoveel mogelijk te beperken. We werken hiervoor intensief samen met werkgevers om de kansen op de arbeidsmarkt te benutten. We willen ervoor zorgen dat werkzoekenden duurzaam instromen. Dit betekent dat zij werk vinden waar ze voor lange tijd aan de slag kunnen en zich kunnen ontwikkelen. De kans dat zij opnieuw gebruik moeten maken van bijstand neemt hierdoor af.

We zetten ons in om ervoor te zorgen dat iedereen mee kan doen

Almere streeft ernaar de stad te zijn voor iedereen en door iedereen. We willen dat alle Almeerders mee (kunnen) doen. Daarop anticiperen wij met onze bouw, onze voorzieningen en onze systemen.

Met ons actieprogramma "Almere voor iedereen, door iedereen" starten we in het najaar 2021 met verschillende activiteiten op uiteenlopende thema's die een inclusieve stad als doel hebben. We gaan uitsluiting tegen en willen belemmeringen op ieder vlak tegengaan.

Dit doen we door vraagstukken te agenderen, de dialoog te faciliteren, stelling te nemen wanneer uitsluiting aan de orde is, zelf het goede voorbeeld te geven en de inclusieve staat van de stad te monitoren. Zodat we daar waar nodig is kunnen inspringen.

Omdat gelijkwaardigheid en inclusie nog niet op alle terreinen vanzelfsprekend zijn werken we in 2021 aan de verdere acceptatie en emancipatie van LHBTI-inwoners (lesbische, homoseksuele, biseksuele, transgender en intersekse inwoners). Dit is onderdeel van de Regenboogagenda.

Bestuurlijke speerpunten

De inclusieve stad

Omdat gelijkwaardigheid en inclusie nog niet op alle terreinen vanzelfsprekend zijn werken we in 2021 aan de verdere acceptatie en emancipatie van LHBTI-inwoners (lesbische, homoseksuele, biseksuele, transgender en intersekse inwoners). Dit is onderdeel van de Regenboogagenda.

Almere streeft ernaar de stad te zijn voor iedereen en door iedereen. We willen dat alle Almeerders mee (kunnen) doen. Daarop anticiperen wij door als stad met onze bouw, onze voorzieningen en onze systemen. Met ons actieprogramma "Almere voor iedereen, door iedereen" starten we in het najaar 2021 met verschillende activiteiten op uiteenlopende thema's die een inclusieve stad als doel hebben. We gaan uitsluiting tegen en willen belemmeringen op ieder vlak tegengaan.

Dit doen we door vraagstukken te agenderen, dialoog te faciliteren, stelling te nemen wanneer uitsluiting aan de orde is, zelf het goede voorbeeld geven en de inclusieve staat van de stad te monitoren. Zodat we daar waar nodig is kunnen inspringen.

Vluchtelingenplan

De afgelopen jaren is er een goede basis gelegd voor de nieuwe wet Inburgering. Deze wet gaat in op 1 juli 2021. Met de komst krijgen gemeenten de regie over de inburgering. Nu is dit nog de verantwoordelijkheid van de inburgeraar. Onze ambitie is om een inburgeringsstelsel te maken dat echt werkt. Dit betekent dat inburgeringsplichtigen zo snel mogelijk de taal leren en volwaardig aan de Nederlandse samenleving deelnemen, het liefst via betaald werk. De gemeente zal met alle nieuwe inburgeraars een persoonlijk plan maken dat hierop gericht is. Dit moet helpen nieuwkomers te laten inburgeren én participeren. Wij begeleiden hen daar actief bij.

Bezuinigingen

bedragen x € 1.000

	2020	2021	2022	2023	2024
diversiteit en inclusie		50	50	50	50
ombuiging armoede- en schulden beleid		195	145	170	170
uitbreiding business case baangericht					
totaal		245	195	220	220

Diversiteit en inclusie

We willen een volwaardige en gelijke deelname aan de samenleving van iedereen. Daarvoor hebben we inclusie en diversiteitsbeleid. We willen beide beleidsterreinen meer met elkaar verbinden. Daarmee kunnen we € 50.000 besparen.

Het inclusiebeleid is gericht op het wegwerken van obstakels die verhinderen dat iedereen mee kan doen. Diversiteitsbeleid wil het diversiteitsdenken versterken.

Ombuiging armoede- en schulden beleid

bedragen x € 1.000

omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
a. hotspotaanpak		65	65	65	65
b. nieuw beleid		65	65	90	90
c. sociale supermarkt		65	15	15	15
totaal		195	145	170	170

We kunnen op drie posten besparen:

- hotspotaanpak € 65.000
- nieuw beleid € 90.000
- sociale supermarkt € 15.000

a. Hotspotaanpak

Hotspotaanpak is een onderdeel van vroegsignalering. Vrijwilligers maken in 'probleemstraten' huishoudens bewust van mogelijke hulp bij financiële problemen. We stoppen met deze aanpak. Wij leggen prioriteit bij het project "Vroeg erop af". De gemeente werkt samen met corporaties en andere signaalpartners. Ook worden er huisbezoeken gedaan door maatschappelijk werk en schuldhulpverlening. Deze gerichte aanpak krijgt de voorkeur boven de meer algemene aanpak van de hotspots.

b. Nieuw beleid

We hadden een budget voor nieuwe armoedebeleid gereserveerd in de begroting. We stellen nu voor om deze reservering vrij te laten vallen en nieuwe activiteiten binnen het huidige budgettaire kader op te lossen.

c. Sociale supermarkt

We stoppen met de sociale supermarkt. We werken alleen nog maar met de voedselbank Almere. De voedselbank is 'hoofdaannemer' in de distributie en verspreiding van voedsel onder de samenwerkende noodhulporganisaties. Omdat alles nog in ontwikkeling is, en de relaties met de partners nog fragiel zijn, zien we geen ruimte voor een sociale supermarkt.

Uitbreiding business case baangericht

bedragen x € 1.000

omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
a. Investeren om zoveel mogelijk mensen aan het te werk te krijgen		-930			
b. besparing op de bijstandsuitgaven		930			
totaal					

a. Investeren om zoveel mogelijk mensen aan het te werk te krijgen

Wij vinden het heel belangrijk dat zoveel mogelijk inwoners werk hebben. Door de coronacrisis neemt de werkloosheid nu al toe. De verwachting is dat het aantal werklozen de komende jaren verder gaat toenemen. Er hebben daardoor ook meer mensen een bijstandsuitkering nodig. Het vinden van nieuw werk zal ook lastiger worden. Wij gaan daarom extra investeren om zoveel mogelijk mensen aan het werk te houden en te krijgen. De investering bedraagt € 0,93 miljoen en doen we alleen voor 2021. Als het project succesvol is komen we met een nieuw voorstel voor 2022. We verwachten dat we per saldo 200 inwoners extra naar werk kunnen begeleiden.

We gaan investeren in de volgende onderdelen:

1. Fastlane+: Bijstandsgerechtigden die zich melden direct weer aan nieuw werk helpen.
2. Re-integratie werk overeenkomsten: Bijstandsgerechtigden krijgen een arbeidsovereenkomst bij Randstad. Ze kunnen direct aan het werk bij een werkgever.
3. Baangericht: Het vergroten van de samenwerking met Randstad waar we nu ook al op inzetten
4. Omscholing: Bijstandsgerechtigden omscholen naar beroepen waar een tekort is aan personeel. Voorbeelden zijn zorg, techniek en ICT. We kijken eerst naar werk binnen de arbeidsregio.
5. Werkervaringsprojecten: Bijstandsgerechtigden werkervaring laten opdoen. Deze werkplekken zijn gekoppeld aan ontwikkelingen in de stad zoals de Floriade Pampus en Oosterwold.

b. besparing op de bijstandsuitgaven

We moeten eerst € 0,93 miljoen investeren. Daarna zien we pas hoeveel we werkelijk op de bijstandsuitgaven besparen. Als we 200 inwoners naar werk weten te begeleiden dan dalen de kosten van de bijstand met € 1,4 miljoen. Bij de begeleiding van ongeveer 150 inwoners naar werk is de investering van € 0,93 miljoen terugverdiend. Hier houden we in de begroting rekening mee. De marktsituatie is door corona onzeker. Ook het geld dat we voor de bijstand krijgen van het Rijk is nog onzeker.

Actualisatie perspectief

bedragen x € 1.000

	2020	2021	2022	2023	2024
invoering wet inburgering	-414				
specifieke taken werk en inkomen	-1.727				
Wet sociale werkvoorziening (Wsw)	-236				
afrekening Wsw 2019 en correctie begroting	-289	-215	-209	24	167
geen stadspas Almere	134				
kosten van de bijstand	6.000				
totaal	3.468	-215	-209	24	167

Invoering wet inburgering

bedragen x € 1.000

omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
bijdrage Rijk		421	936	1.030	1.030
geld voor implementatie	-414	414			
inkomsten wet inburgering		755	1.558	1.913	1.985
inzet reserve vluchtelingen		468	153		
nieuwe wet inburgering		-2.058	-2.647	-2.943	-3.015
totaal	-414				

Per 1 juli 2021 wordt het nieuwe inburgeringstelsel ingevoerd. Gemeenten worden verantwoordelijk voor de inburgeringstrajecten en uitvoering van de wet. De invoering en uitvoering van deze taak kost geld. Hiervoor ontvangen wij geld van het Rijk. Het uitgangspunt is dat we niet meer geld uitgegeven aan inburgering dan dat we van het Rijk krijgen.

Almere ontvangt € 417.000 eenmalig voor de invoering en ruim € 3 miljoen structureel voor de uitvoering. Met dit geld zetten we een team op van ongeveer 12 fte die de inburgeringstrajecten begeleiden en zorgt dat de wet wordt uitgevoerd. Verder kopen we onderdelen van het inburgeringstraject in zoals leerroutes, Module Arbeid en Participatie (MAP) en het participatieverklaringstraject (PVT)).

Ook maken we nog kosten voor inburgeraars die vallen onder de huidige wet uit 2013. Dit wordt de 'ondertussengroep' genoemd. Deze groep wordt maximaal 3 jaar intensief begeleid en daarna overgedragen aan het reguliere proces. Hiervoor krijgen we incidenteel geld van het Rijk.

Verder is er nog een groep van circa 200 inburgeraars die valt onder de oude regeling uit 2007 en die nog niet aan hun inburgeringsverplichting heeft voldaan. Hiervoor ontvangen we tot op heden geen extra geld. Voor deze mensen zullen we dus ook geen extra faciliteit bieden.

Specifieke taken werk en inkomen

bedragen x € 1.000

omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
armoedebestrijding onder kinderen		16	16	16	16
begeleiding naar werk	-1.273	-385	-399	-399	-399
beschut werken en wajong	-250	-50	-55	-60	-64
bijdrage Rijk		419	438	443	447
maatschappelijke begeleiding statushouders	-204				
totaal	-1.727				

We voeren taken uit waarvoor we van het Rijk geld krijgen. Dit geld mogen we niet uitgeven aan andere taken. Tegenover de extra inkomsten van het Rijk staan dus ook kosten. De inkomsten voor 2020 staan op het programma financiën.

Wet sociale werkvoorziening (Wsw)

bedragen x € 1.000

omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
bijdrage Rijk		154	179	149	173
lasten	-236	-154	-179	-149	-173
totaal	-236				

Afspraak is dat we de Wsw middelen één op één doorzetten naar de Tomin groep. In de meicirculaire is de vergoeding voor Almere bijgesteld. De bijstelling is gemaakt op basis van:

- het gemiddeld aantal Wsw-ers in 2019
- de blijfkansen voor de jaren 2020 en verder
- en de loon- en prijsontwikkeling.

De inkomsten in 2020 staan op het programma financiën

Afrekening Wsw 2019 en correctie begroting

bedragen x € 1.000

omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
correctie op de begroting	-220	-215	-209	24	167
nabetaaling 2019	-69				
totaal	-289	-215	-209	24	167

Wij betalen de Tomingroep voor het aantal Wsw-ers dat werkzaam is in 2020. Hiervoor hebben we een eindafrekening gekregen. We moeten € 69.000 extra betalen

Ook zat er een fout in de begroting. De subsidie aan de Tomin was niet gelijk aan de middelen die we van het Rijk ontvangen. Dit is nu gecorrigeerd.

Geen stadspas Almere

Er komt geen stadspas voor Almeerders. We hebben onderzocht hoe een stadspas een meerwaarde kan zijn voor de stad. De conclusie is dat we binnen de begroting geen stadspas kunnen invoeren. Op dit moment zijn de financiële risico's te groot. Het ontwikkelingsbudget dat niet is uitgegeven is niet meer nodig.

Natuurlijk gaan we wel door met het bevorderen van het gebruik van voorzieningen in de stad. Ook blijven we de gemeentelijke dienstverlening verbeteren. We maken daarbij ook gebruik van de uitkomsten van het onderzoek naar de stadspas.

Kosten van de bijstand

bedragen x € 1.000

omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
a. bijstelling kosten	-3.190	-12.759	-19.410	-17.553	-15.621
b. bijstelling inkomsten	3.181	-3.444	-3.560	-3.543	-3.110
c. stelpost macrobudget	6.009	6.581	6.422	6.541	7.051
d. benodigde bijstelling doeluitkering Rijk		9.622	16.548	14.555	11.680
totaal	6.000				

Voor 2020 verwachten we een voordeel op de bijstand van € 6 miljoen. Vanaf 2021 verwachten wij een neutraal resultaat. Hieronder staan de belangrijkste oorzaken.

a. bijstelling kosten

Door de coronacrisis neemt de werkloosheid toe. Hierdoor komen er ook meer mensen in de bijstand. Het gemiddelde aantal bijstandsklanten ligt in 2020 waarschijnlijk op 5.485. Dit zijn 220 klanten meer dan ingeschat bij de begroting 2020. De extra klanten kosten ongeveer € 3,2 miljoen meer.

De kosten in de jaren daarna hebben we berekend op basis van het basisscenario van het CPB. In dit scenario stijgt de werkloosheid van 4,4% in 2020 tot 6,5% in 2021.

Het gemiddelde aantal bijstandsklanten stijgt in dit scenario ook fors.

Voor Almere betekent dit:

- voor 2021: 6.265 klanten (880 klanten meer dan begroot), extra kosten € 12,7 miljoen

- voor 2022: 6.844 klanten (circa 1.200 klanten meer dan begroot), extra kosten € 19,4 miljoen

b. bijstelling inkomsten

In de miljoenennota staat dat de doeluitkering voor de bijstand in 2020 stijgt. Wij krijgen er € 3,2 miljoen bij. Hieruit kunnen de hogere bijstandskosten door corona worden betaald. We weten nog niet hoeveel extra geld we krijgen voor 2021 en verder.

c. stelpost macrobudget

We hadden nog een buffer staan in onze begroting van ongeveer € 6 miljoen. Deze buffer zetten we nu in om de inkomstendaling en de kostenstijging in 2020 op te vangen.

d. benodigde bijstelling doeluitkering Rijk

We verwachten geen tekort vanaf 2021 op de bijstand, De bijstandskosten in heel Nederland stijgen. We krijgen daarom ook meer geld van het Rijk. In 2021 hebben we € 9.6 miljoen extra nodig om de hogere bijstandskosten te kunnen betalen. In de jaren daarna neemt dit bedrag toe.

Corona-effecten

bedragen x € 1.000

	2020	2021	2022	2023	2024
regeling MKB Doorgaan en Vroegsignalering	46				
reservering hogere kosten Tomin door corona	-704				
schuldhulpverlening		-674	-225	-225	
vrijval inclusie agenda	50				
totaal	-608	-674	-225	-225	

Regeling MKB doorgaan en vroegsignalering

bedragen x € 1.000

omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
hogere kosten door meer hulpvragen	-42				
minder huisbezoeken en overige	88				
totaal	46				

Door de coronacrisis hebben we meer hulpvragen vanuit het Midden en Klein bedrijf gehad. Dit leidt tot een nadeel van € 42.000.

Hiertegenover staan minder huisbezoeken door corona bij Vroegsignalering en enkele overige kleinere voordelen

Reservering hogere kosten Tomin door corona

Via het gemeentefonds worden we gecompenseerd voor de hogere kosten van Wsw-bedrijven. De reguliere methodiek is dat we het geld dat we voor de Wsw krijgen één op één doorgeven aan de Tomin-groep. We krijgen nu extra geld in verband met corona.

Daarnaast heeft de Tomin ook aangegeven dat ze in 2020 een fors tekort verwachten. We reserveren daarom deze extra middelen.

Schuldhulpverlening

We verwachten door de coronacrisis voor 2021 een groter beroep op schuldhulpverlening. Omdat een traject altijd 3 jaar duurt, loopt een deel van deze kosten door in 2022 en 2023.

Landelijk gaat men uit van een stijging tussen de 30% en 50%. Er is dus ook een reële mogelijkheid dat het aantal aanvragen nog verder toeneemt. Het zekere deel van de extra kosten nemen wij op in het perspectief. Voor het onzekere deel hebben we een risicoreservering opgenomen.

Vrijval inclusie agenda

Door corona is er vertraging in de uitvoering. Daardoor is er een incidenteel voordeel van € 50.000.

Neutrale bijstellingen

bedragen x € 1.000

	2020	2021	2022	2023	2024
begeleiding van vluchtelingen					
hogere kosten tozo-regeling					
Regionaal Werkbedrijf Flevoland (RWF)					
we hebben de indeling van de begroting verbeterd		11.760	11.572	11.525	11.397
administratieve bijstellingen	42	76	133	179	191
loon- en prijscompensatie		-356	-348	-349	-351
totaal	41	11.481	11.357	11.355	11.237

Begeleiding van vluchtelingen

bedragen x € 1.000

omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
a. lasten	256				
b. baten	106				
c. inzet reserve	-362				
totaal					

a. lasten

We maken minder kosten voor de begeleiding van vluchtelingen. Dit komt omdat:

- er door corona trajecten zijn uitgesteld
- er minder vluchtelingen zijn die maatschappelijke begeleiding nodig hebben.

b. baten

We verwachten een extra subsidie te kunnen binnen halen. Dit moet nog wel worden getoetst door de partij die de subsidie verstrekt.

c. inzet reserve

Door de lagere kosten en hogere inkomsten hoeven we € 0,4 miljoen minder uit de reserve te halen.

Hogere kosten tozo-regeling

bedragen x € 1.000

omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
baten	6.900				
lasten	-6.900				
totaal					

Sommige ondernemers komen in de financiële problemen door corona. Hiervoor heeft het Rijk een overbruggingsregeling opgesteld (tozo).

De kosten voor de tozo en de bijstand voor zelfstandigen liggen € 6,9 miljoen hoger dan begroot. Dit wordt gecompenseerd door het Rijk.

Regionaal Werkbedrijf Flevoland (RWF)

bedragen x € 1.000

omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
lagere inzet reserve	-150				
minder begeleidingskosten	150				
totaal					

We hebben minder mensen naar werk begeleid. Dit komt doordat tijdens corona niet al het werk doorging. Het gaat om bijeenkomsten, begeleiding en trajecten. Het RWF voert het werk voor heel Flevoland uit. Het geld dat over is wordt gereserveerd voor volgende jaren.

We hebben de indeling van de begroting verbeterd

bedragen x € 1.000

omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
armoedebestrijding kind		1.413	1.413	1.413	1.413
landelijke voorziening		40			
participatie		10.347	10.199	10.152	10.024
startbegroting		-40	-40	-40	-40
totaal		11.760	11.572	11.525	11.397

De gemeenteraad wil graag een totaalbegroting. In de totaalbegroting staat waar wij ons geld aan uitgeven. Dit moet zo duidelijk mogelijk zijn. We hebben daarom de onderdelen en activiteiten per programma aangepast. Ook hebben we inkomsten uit het gemeentefonds voor specifieke taken op de raadsprogramma's neergezet waar de kosten staan. Deze inkomsten stonden op het programma financiën.

Administratieve bijstellingen

Bij de actualisatie van de meerjarenbegroting heeft een administratieve herordening van budgetten plaatsgevonden. Sommige budgetten verschuiven hierdoor over de raadsprogramma's heen. Het betreft een veelvoud aan wijzigingen met een administratieve oorzaak.

Loon- en prijscompensatie

De budgetten zijn aangepast naar aanleiding van de loon- en prijsontwikkeling.

Risico's

risico's	restrisico (A)	kans (B)	risicobedrag (A x B)	risicobedrag PB 2020	verschil
vervallen		pm		420	-420
overige risico's	1.540	20%	308	308	
totaal	1.540	20%	308	728	-420

Vervallen

De nieuwe Wet inburgering gaat per 1 juli 2021 in. We weten nu welk bedrag we voor de uitvoering van de wet ontvangen. De middelen zijn voldoende om de kosten te dekken. Het risico komt te vervallen.

Overige risico's

De overige risico's zijn van beperkte omvang. Voor dit programma zijn dat de bestaande risico's voor de borgstellingen sociale zaken (bijstand zelfstandigen).

2.6 Onderwijs, sport en cultuur

Ambitie

We willen de basisvaardigheden lezen en schrijven verbeteren

We willen dat iedereen mee kan doen in Almere. Goed kunnen lezen en schrijven helpt daarbij. Maar het kunnen bedienen van een tablet of een mobiele telefoon is tegenwoordig ook nodig. De coronacrisis maakte duidelijk hoe belangrijk dat is. Je kunt dan contact houden met familie, vrienden of wijkverpleging. We zien laaggeletterdheid dus niet alleen als een tekort aan taalkennis. Het gaat om basisvaardigheden die nodig zijn om prettig te leven in de buurt, wijk en stad.

We doen wat we kunnen om te voorkomen dat kinderen te weinig basisvaardigheden opdoen. We sluiten aan bij de stedelijke taalaanpak. Jonge ouders ondersteunen we om de taalontwikkeling van hun kinderen te verbeteren. Zo voorkomen we problemen op latere leeftijd.

Om goed aan te sluiten bij andere leerwensen van onze inwoners luisteren we goed naar geluiden uit de stad. We werken samen met het sociaal domein op overkoepelende thema's.

We stemmen het aanbod zoveel mogelijk af op de vraag. Voorbeelden van leerwensen zijn:

- het leren gebruiken van het ouderportal van een schoolbestuur,
- het leren begrijpen van een etiket in de supermarkt,
- het leren maken van een dag- en weekstructuur voor je kinderen.

We willen het makkelijk maken voor Almeerders om mee te doen aan cursussen. Ieder op het eigen niveau.

We doen dit vooral door intensief samen te werken met onze partners in de stad, zoals de schoolbesturen, kinderopvangorganisaties en welzijn. Dit op de thema's zoals opgenomen in de Lokaal Educatieve Agenda (LEA), die deel uitmaken van het overkoepelend thema Kansengelijkheid. Deze thema's zullen ook onderwerp van gesprek zijn met de raad.

We gaan nieuwe scholen bouwen of vernieuwen oude scholen

We werken samen met de schoolbesturen aan de herstructurering van de schoolgebouwen in Stedenwijk. Daar komen twee nieuwe brede buurtscholen. Daarnaast gaan we de basisscholen in de Molenbuurt, Almere-Haven en in Almere-Stad vernieuwen. Dit duurt tot 2034. Daarna wordt begonnen met de vernieuwing van scholen die dan veertig jaar oud zijn. Naast het vervangen van schoolgebouwen, gaan we ook nieuwe scholen bouwen. In 2021 leveren we het schoolgebouw voor De Verwondering in Nobelhorst op. In Almere-Poort gaan we ook een nieuw schoolgebouw opleveren. En we gaan in 2021 aan de slag met het realiseren van het eerste schoolgebouw in Oosterwold. Volgens de planning vindt de oplevering hiervan in de zomer van 2023 plaats. We hebben voor de komende jaren nog een aantal nieuwe schoolgebouwen in de planning staan. De nieuwbouw van De Meergronden vormt een belangrijk vliegwiel voor stedelijke vernieuwing in Haven. De school staat in de binnenring van Almere Haven. De nieuwbouw en locatie De Meergronden zijn met de raad besproken en goedgekeurd bij de bespreking van de op 19 mei 2020 vastgestelde Gemeentelijke Feedback Concept-Visie 2040 en Aanpak 2020-2024 voor Almere Haven. De financiële verwerking hiervan zit in de begroting.

We komen in 2021 met een nieuwe Sportvisie

Deze Sportvisie gaat over hoe Almere in de toekomst sport en beweegt. In het aangepaste uitvoeringsbeleid geven wij een beeld hoe wij de toekomst zien. Daarnaast heeft de gemeente van het Rijk extra geld gekregen voor het Nationaal Sportakkoord. In 2021 gaan we dit geld inzetten via het Lokaal Sportakkoord Almere. Met als doel het voortbestaan en het professionaliseren van de sportverenigingen. Maar ook dat deze toegankelijk zijn zodat nog meer Almeerders kunnen sporten en bewegen. Op een manier die het best bij hen past. Sporten en bewegen dragen bij aan onze gezondheid en ons welzijn. Buurtsportcoaches en combinatiefunctionarissen spelen hierin een belangrijke rol. Met het Almere Kenniscentrum Talent (AKT) verbeteren we de beweegvaardigheid van de Almeerse kinderen. Een leven lang sporten en bewegen is het doel. Verder hebben we aandacht voor het verbeteren van sporten en bewegen in de openbare ruimte.

We bouwen aan een sterke cultuursector

De cultuursector wordt hard getroffen door de gevolgen van de coronacrisis en verkeert op dit moment in zwaar weer. Wij spannen ons in om onze Almeerse instellingen door deze moeilijke tijd te loodsen. Wij worden daarbij gesteund door de noodmaatregelen van het Rijk voor de landelijke en lokale culturele infrastructuur. Juist in deze tijd van onzekerheid door corona is het goed dat wij starten met meerjarige subsidiëring van onze Almeerse culturele basis. De zekerheid die wij onze cultuurpartners daarmee bieden hebben zij nodig om in te spelen op de veranderde omstandigheden. We nemen ook het Cultuurfonds Almere op in onze basisinfrastructuur. Daarmee maken we ruimte voor groei, vernieuwing en verbreding van ons cultuuraanbod.

Er bestaat een mogelijkheid dat Windesheim in de toekomst verhuist naar de huidige locatie van de Voetnoot. Wij onderzoeken daarom alternatieve huisvesting voor Suburbia en BonteHond. Wij ondersteunen hierbij de ambitie van Suburbia, BonteHond en Kunstlinie. Zij willen een sterk cultuurcluster aan de vernieuwde Esplanade ontwikkelen. De mogelijke consequenties van de huisvesting van beide gezelschappen en Kunstlinie worden in kaart gebracht.

Bestuurlijke speerpunten

Onderwijsachterstandenbeleid

Goed onderwijs is van groot maatschappelijk belang. Het is de springplank voor Almeerse kinderen en jongeren naar een goede plek in de (Almeerse) samenleving. Maar in de praktijk zijn onderwijskansen ongelijk verdeeld. Sommige kinderen hebben beperkte kansen door een taalachterstand in de Nederlandse taal. Dit komt door een weinig talig of anderstalig thuissituatie. We investeren daarom in taalontwikkeling van kinderen in de voorschoolse- en basisschoolleeftijd. Ook gaan we door met de gesprekken met schoolbesturen over de onderwijskwaliteit in de stad. Het doel is de kwaliteit duurzaam te borgen. Een belangrijke factor bij het op peil houden van de onderwijskwaliteit is de beschikbaarheid van voldoende bevoegde leraren. Door het toenemende lerarentekort staat de onderwijskwaliteit onder druk. Om dit tekort tegen te gaan is voor Almere extra (Rijks)geld beschikbaar gekomen. We hebben een noodplan opgesteld met de schoolbesturen en het ministerie. In 2021 voeren we de maatregelen van het noodplan lerarentekort uit.

Cultuurplan

Cultuur versterkt een levendige en bruisende stad. De nabijheid van culturele voorzieningen is van doorslaggevend belang voor de vestiging van nieuwe bewoners en bedrijven. De culturele ambitie die wij in mei 2019 vastlegden in het Cultuurplan 2019-2024 is onverminderd.

De culturele sector wordt hard geraakt door corona. Voorstellingen kunnen niet doorgaan of worden uitgesteld. Grote evenementen worden afgelast en culturele instellingen zijn beperkt toegankelijk. We hebben vanuit het Rijk geld ontvangen om de cultuursector te ondersteunen in deze lastige tijden. Dit gaat om een bedrag van € 1,4 miljoen. Dit is opgenomen in de begroting.

Cultuur is voor Almeerders dichtbij

Deze eerste ambitie brengt cultuur dichtbij de bewoners van Almere. Van jong tot oud, voor alle lagen van de samenleving. Dichtbij de culturele en sociale gemeenschappen in de verschillende stadsdelen. De verbinding tussen vraag en aanbod, programmering en inzetbaarheid van bestaande faciliteiten staan centraal. Het doel is om voor iedereen een breed en divers cultuuraanbod beschikbaar én toegankelijk te maken.

In Almere Buiten werken we aan de transformatie van gebouw Extravert naar een Cultuurhuis voor het stadsdeel. Dit als onderdeel van de stedelijke vernieuwingsopgave. Op dit moment onderzoeken wij de wensen voor Almere Poort. Onderdelen van het onderzoek zijn onder meer een participatietraject binnen Poort, de verbinding met Kunstzone Poort, Vis a Vis en StrandLAB en de opzet van een exploitatieplan voor de voorziening in Stadstuinen. Dit resulteert in 2021 in een gedragen visie op culturele voorzieningen in Almere Poort.

Cultuur krijgt de ruimte om te groeien

De culturele infrastructuur in Almere is klein en compact. In tegenstelling tot grote en oude steden kent Almere geen historisch gegroeide culturele infrastructuur. Dit betekent dat er ruimte voor de culturele sector is om zich verder te ontwikkelen, uit te breiden en te groeien. Belangrijk aspecten hierbij zijn Cultuurfonds Almere als structureel instrument om dit te ondersteunen, en de mogelijkheid voor de vele talenten uit de stad om zich hier verder te ontplooiën. Het doel is om de cultuursector de gelegenheid te bieden om zich tot een krachtige culturele infrastructuur te ontwikkelen.

Met het Flevoprofiel hebben Almere en provincie Flevoland een duidelijke ambitie uitgesproken om zelf te investeren in groei van de cultuursector. De cultuurplannen van Almere 2019-2024 en van de provincie Flevoland 2021-2024 onderstrepen die ambitie: er wordt meer geïnvesteerd in cultuur zowel door de provincie als door de stad Almere.

Wij investeren in het verstevigen en ontwikkelen van de culturele infrastructuur door:

- de totstandkoming van de definitieve plek voor Vis a Vis
- meerjarige afspraken met de organisaties in lijn met de subsidieperiode van rijk en rijksfondsen en samen met de provincie
- De ontwikkeling van Kunstmuseum Flevoland
- een ontwikkelinstelling Flevolab. Dit is een samenwerkingsverband van 2Turvenhoog, Vis a Vis, BonteHond, Suburbia en StrandLAB. Deze is gericht op talent- en publieksonwikkeling en de ontwikkeling van de culturele infrastructuur van Almere en Flevoland.

Cultuur geeft vorm aan de identiteit van Almere

Een uniek kenmerk van Almere is de ruimte die de stad biedt. Er is fysieke ruimte voor grootschalige kunst en unieke Land Art. Daarnaast is er ruimte om te experimenteren buiten de gebaande paden. In Almere is pionieren vaker de norm dan de uitzondering. Cultuur geeft daarmee vorm aan de identiteit van Almere. In 2021-2024 draagt het Rijk bij aan de versterking en ontwikkeling van de culturele infrastructuur, door opname in BIS van BonteHond en de programmering van het Kunstmuseum Flevoland (in oprichting). Ook Suburbia, Vis à Vis (na een sterke gezamenlijke lobby) en het festival 2turvenhoog worden meerjarig gefinancierd door het Fonds Podiumkunsten. Ook voor uitbreiding van onze podiumkunsten voor nieuwe aanvragers. Denk aan Gouden Haas en Black Pencil; nieuwe Almeerse gezelschappen. Flevoland is één van de 6 regio's die vanaf 2021 een extra rijksimpuls krijgt voor de ontwikkeling van de culturele infrastructuur.

Bezuinigingen

bedragen x € 1.000

	2020	2021	2022	2023	2024
inzet OAB-middelen	383	500	500		
sportgala en verenigingsondersteuning		98	64		
topsportlijn ten laste van FVA		142	142	142	142
totaal	383	740	706	142	142

Inzet OAB-middelen

bedragen x € 1.000

omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
Asschermiddelen	383	383	383		
overige programma's		117	117		
totaal	383	500	500		

We hebben onderzocht of er kosten zijn voor onderwijs en jeugd die gedekt kunnen worden uit de Rijksmiddelen voor het onderwijsachterstandsbeleid (OAB). Dit kan als deze uitgaven aansluiten bij het doel van het beleid van het Rijk. In 2020 kan dit voor een bedrag van € 383.000 en in 2021 en 2022 voor een bedrag van € 500.000 per jaar.

We onderzoeken de komende tijd of meer OAB-middelen (incidenteel) hiervoor ingezet kunnen worden. Op dit moment is dat nog niet duidelijk.

Sportgala en verenigingsondersteuning

bedragen x € 1.000

omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
a. sportgala		34			
b. verenigingsondersteuning		64	64		
totaal		98	64		

a. Sportgala

Door de coronacrisis annuleren we het sportgala 2020. Dit levert in 2021 een incidenteel voordeel op van € 34.000.

b. Verenigingsondersteuning

We betalen de sport services uit het lokaal Sport Akkoord Almere. De consequentie is wel dat we afhankelijker worden van derden. We kunnen de inzet niet meer helemaal zelf regisseren. Wij gaan de komende tijd onderzoeken hoe de verenigingsondersteuning meer aangepast kan worden naar de huidige tijdgeest. Dit wordt dan verder meegenomen in de toekomstige uitvoeringsnota's Sport.

Topsportlijn ten laste van FVA

In 2021 wordt de sportvisie opgeleverd. Deze sportvisie gaat over hoe Almere in de toekomst sport en beweegt. Topsport is belangrijk omdat het breedtesport stimuleert. De programmering van het topsportcentrum is hierbij van belang. De evenementen daar bieden vermaak aan het Almeerse publiek en hebben ook een bredere, vaak zelfs landelijke, uitstraling. Bovendien zetten ze Almere op de kaart als sportstad. Het heeft daardoor een effect op de sportbeoefening in de stad.

Sport is op dit moment nog geen onderdeel van de programmalijnen van het Fonds Verstedelijking Almere (FVA). Met de partners zijn wij in overleg om een programmalijn (top)sport toe te voegen aan het FVA. Op dit moment zijn er binnen het FVA dan ook nog geen middelen voor sport gereserveerd. De volgende gelegenheid via het reguliere proces is om dit in het volgende jaarprogramma (2022) op te nemen. In de spelregels van het FVA staat dat het mogelijk is om, middels een apart besluit, tussentijds een bijdrage te vragen. Wij stellen voor, vooruitlopend op de sportvisie 2021, een bedrag van € 0,7 miljoen aan te vragen voor de programmering van topsportevenementen in de topsporthal. De opgenomen bedragen in de begroting kunnen daardoor vrijvallen ten gunste van het perspectief. Het betreft een periode van 5 jaar (2021 t/m 2025) op basis van een maximaal bedrag van € 142.000 per jaar.

Actualisatie perspectief

bedragen x € 1.000

	2020	2021	2022	2023	2024
berging Short Stirling	-1.080	-40			
laaggeletterdheid		-153			
actualisatie nieuwe onderwijshuisvesting	65	139	1.313	1.670	1.010
asbestsanering sporthallen	60	60	-48	-48	-48
bestaande onderwijshuisvesting	-25	-68	6	-24	11
bevolkingsvolgende voorzieningen	289	889	760	176	7
bibliotheekwerken	77	77	77	77	77
leerlingenvervoer	-40				
totaal	-654	904	2.108	1.851	1.057

Berging Short Stirling

De kosten voor de berging van de Short Stirling bedragen in totaal € 1.120.000. Deze kosten worden gedragen door het ministerie van Binnenlandse Zaken. Hiervoor ontvangen wij een uitkering via het gemeentefonds. Declaratie kan plaatsvinden nadat de ceremoniële herdenkingsbijeenkomst heeft plaatsgevonden. Deze is door corona uitgesteld tot 2021. Hierdoor ontvangen wij de bijdrage ook pas in 2021. De bijdrage komt via het gemeentefonds en staat op het programma financiën.

Laaggeletterdheid

We krijgen in 2020 meer geld voor de aanpak van laaggeletterdheid.

Actualisatie nieuwe onderwijshuisvesting

bedragen x € 1.000

omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
a. correcties	-42	-194	-166	34	119
b. nieuwe investeringen					-53
c. fasering scholenbouw	107	333	612	1.473	77
d. onderwijsleerpakketten				-704	
e. De Meergronden			867	867	867
totaal	65	139	1.313	1.670	1.010

a. correcties

Dit betreft met name een administratieve correctie van de bijstelling van de rekenrente van 1,75% naar 1,2%. Daarnaast verwachten we lagere opbrengsten uit medegebruik van de gebouwen in Poort.

b. nieuwe investeringen

Door een snellere toename van het aantal leerlingen moet de 2e school in Oosterwold een jaar eerder opgeleverd worden (van 2025 naar 2024). Het bedrag in 2024 betreft de exploitatiekosten in het jaar van oplevering. De kapitaallasten vangen aan in het jaar na oplevering (vanaf 2025). Vanaf 2025 nemen de kosten daardoor structureel toe naar € 248.000.

c. fasering scholenbouw

Een aantal scholen worden later opgeleverd dan oorspronkelijk gepland. Dit leidt tot een incidenteel voordeel (lagere kapitaal- en exploitatielasten).

d. onderwijsleerpakketten

De gemeente draagt zorg voor de eerste inrichting van nieuwe schoolgebouwen. Dit ligt vast in de verordening onderwijshuisvesting. Deze kosten dekken wij uit de reserve Onderwijsleerpakketten (OLP). Deze reserve moet aangevuld worden met een bedrag van € 704.000. Dit is gebaseerd op de aanvragen van de schoolbesturen, die voldoen aan de verordening. Hier valt ook de nieuw geplande scholenbouw in Oosterwold onder. Onderwijshuisvesting moeten we betalen uit onze algemene uitkering uit het gemeentefonds. Dat geldt dus ook voor de onderwijsleerpakketten.

e. De Meergronden

Bij de Perspectiefnota 2021 is krediet beschikbaar gesteld voor de herontwikkeling van De Meergronden. Ook was er in de jaren 2022-2024 een incidenteel bedrag begroot van totaal € 2,6 miljoen (3 x € 867.000) voor tijdelijke huisvesting. Dit schrappen we nu. We kunnen de plannen zo maken dat de tijdelijke huisvesting niet nodig is, bijvoorbeeld door de nieuwbouw op de plaats van de gymzalen te realiseren. Hierdoor kan de oude locatie tijdens de bouw gebruikt worden. De besparing is incidenteel in de jaren 2022-2024.

Het krediet moet met € 1,2 miljoen verhoogd worden voor de kosten bouwrijp maken. Dit leidt voor de komende vier jaar niet tot extra kosten, de kapitaal- en exploitatielasten wijzigen niet. De school wordt naar verwachting in 2024 opgeleverd. De kapitaallasten starten met ingang van 2025. De kosten stijgen met ingang van 2025 daarom met circa € 1,0 miljoen. Omdat dit buiten de perspectiefperiode valt (2025) is dat niet direct zichtbaar in deze begroting.

Asbestsanering sporthallen

Bij de programmabegroting 2019 is een krediet van € 1,6 miljoen beschikbaar gesteld. Dit was voor asbestsanering en vervanging van gevel- en dakbeplating van twee sporthallen in Buiten en Waterwijk. Na aanbesteding blijkt dat de kosten € 2,5 miljoen bedragen. Er is daarom een aanvullend krediet nodig van € 0,9 miljoen. De structurele meerkosten hiervan bedragen € 48.000. Uitvoering zal plaatsvinden in 2021. De kapitaallasten die zijn opgenomen voor 2020 en 2021 kunnen daarom vrijvallen.

Bestaande onderwĳshuisvesting

bedragen x € 1.000

omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
a. sloop en leegstand	-50	-122	2	-28	7
b. kredieten gymzalen	25	54	4	4	4
totaal	-25	-68	6	-24	11

a. sloop en leegstand

Als gevolg van sloop en leegstand van onderwĳshuisvesting worden de exploitatielasten en baten geactualiseerd.

b. kredieten gymzalen

Voor 2 gymzalen zijn in het verleden kredieten toegekend voor levensduurverlengende investeringen. Deze komen ter vervallen omdat deze nu onderdeel zijn van het Integraal Onderwĳshuisvestingsplan Stedenwĳk. Voor gymzaal Pijnackerpad is als gevolg van technische problemen levensduurverlenging noodzakelijk in 2021. Hiervoor is een krediet aangevraagd. Hierbij worden de kapitaallasten in de begroting opgenomen.

Bevolkingsvolgende voorzieningen

bedragen x € 1.000

omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
a. fasering	289	889	562		
b. jaarschĳf 2024					-147
c. technische correctie			198	176	154
totaal	289	889	760	176	7

a. fasering

Bij de begroting 2020 is geld vrijgemaakt voor noodzakelijke bevolkingsvolgende voorzieningen. Deze hebben vaak een relatie met de gebiedsontwikkelingen en zijn ook afhankelijk van externe factoren. Een aantal voorzieningen worden later opgeleverd dan gepland. Dit leidt tot een incidentele voordelen.

b. jaarschĳf 2024

Bij de begroting 2020 is het budget tot en met 2023 opgenomen. Daar komt nu het jaar 2024 bij. Met ingang van 2024 stijgen de kosten structureel met € 147.000 voor de exploitatielasten van Voortuin Extra.

c. technische correctie

Bij de begroting 2020 is er van uitgegaan dat er in één jaar direct € 2 miljoen geïnvesteerd wordt in de kunst in de openbare ruimte. Deze investering blijft in totaliteit onveranderd, maar de uitgaven worden uitgespreid over meerdere jaren (gemiddeld € 220.000 per jaar). Hierdoor ontstaat er een incidenteel voordeel op de kapitaallasten.

Bibliotheekwerken

De kapitaallasten voor het bibliotheekwerk zijn te hoog begroot. Het budget kan structureel met € 77.000 verlaagd worden.

Leerlingenvervoer

In het voorjaar 2020 is de vervoerder failliet gegaan. Als gevolg daarvan is (duurder) vervangend vervoer nodig geweest. De extra kosten hiervan bedragen € 40.000.

Corona-effecten

bedragen x € 1.000

	2020	2021	2022	2023	2024
cofinanciering compensatiemaatregel KAF	-105				
compensatie ouderbijdrage kinderopvang	-90				
huuropbrengsten sportaccommodaties	-257				
sportbeleid	89				
steunmaatregel cultuursector	-1.330				
toezicht kinderopvang	175				
totaal	-1.518				

Cofinanciering compensatiemaatregel KAF

De cultuursector wordt hard getroffen door de coronacrisis. Het Rijk heeft via het Fonds Podiumkunsten een steunmaatregel ingesteld. De Kunstlinie Almere Flevoland (KAF) heeft daar een aanvraag ingediend die ook is toegekend. Hiervoor is het nodig dat ook de gemeente en provincie een bijdrage leveren van ieder € 105.000. Het Fonds draagt dan € 210.000 bij. De totale steunmaatregel voor het KAF bedraagt daarmee € 420.000. De gemeentelijke bijdrage wordt geleverd door een eenmalige huurverlaging.

Compensatie ouderbijdrage kinderopvang

Tijdens de sluitingsperiode als gevolg van corona moesten de ouders de eigen bijdrage doorbetalen. De ouders met recht op kinderopvangtoeslag (KOT) krijgen van het Rijk de kosten volledig terug. Ouders die gebruik maken van een gemeentelijke regeling (voorschoolse educatie, peuteraanbod of mensen met een sociaal-medische indicatie) en niet in aanmerking komen voor kinderopvangtoeslag ontvangen een compensatie voor de eigen bijdrage. De kosten van de eigen bijdrage betaalde de gemeente aan de kinderdagverblijven die op hun beurt deze groep ouders compenseerden. Het gaat daarbij om een bedrag van € 90.000. Hiervoor worden wij gecompenseerd via het gemeentefonds. Dit is onderdeel van de coronacompensatie (programma Financiën).

Huuropbrengsten sportaccommodaties

bedragen x € 1.000

omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
lagere inkomsten	-282				
lagere kosten	25				
totaal	-257				

Door de coronacrisis hebben wij sporthallen, gym, -en sportzalen moeten sluiten. Hierdoor hebben wij van 16 maart tot 1 september minder huurinkomsten ontvangen. We krijgen ook geen inkomsten uit de verhuur voor evenementen die dit jaar niet doorgaan. Het totale nadeel wordt geschat op € 282.000. We verwachten dat de kosten € 25.000 lager uitvallen.

Er is een landelijke regeling tegemoetkoming kwijtgescholden huur aan amateursportverenigingen. Wij gaan een verzoek indienen. Uitkering zal plaatsvinden in 2021. Toekenning is onzeker, en naar verwachting niet genoeg om het hele nadeel te compenseren.

Sportbeleid

Door de coronacrisis zijn geplande opleidingen en trainingen niet doorgedaan. Verder zijn geplande sportevenementen verboden, waardoor minder evenementsubsidies zijn verstrekt. Hierdoor verwachten we in 2020 een bedrag van € 89.000 niet uit te geven.

Steunmaatregel cultuursector

Er is een eerste inventarisatie uitgevoerd naar de verliezen voor de gesubsidieerde cultuursector in Almere als gevolg van corona. Tot 1 juni wordt dit tekort geschat op € 1,2 miljoen. De verwachting is dat dit tot 1 september 2020 oploopt tot € 1,8 miljoen en tot 31 december 2020 nog verder zal oplopen tot € 2,8 miljoen.

Op dit moment is nog onduidelijk op welke wijze de gemeente deze instellingen precies kan en moet

ondersteunen. Dat een belangrijke bijdrage nodig is, is duidelijk. Om welk bedrag dat voor 2020 zal gaan is dan ook nog onduidelijk.

De gemeente ontvangt van het Rijk een uitkering als compensatie voor de gevolgen van corona. Voor de verdeling hiervan wordt gebruik gemaakt van clusters, waaronder cultuur. Op basis hiervan is voor 2020 een bedrag van € 1,4 miljoen toegerekend aan het cluster cultuur.

Voor het knelpunt is uitgegaan van het bedrag dat is opgenomen in het compensatiepakket voor corona: € 1.435.000. Hiervan wordt € 105.000 ingezet voor een huurkorting aan het KAF (zie afzonderlijk knelpunt). Per saldo resteert er dan nog een bedrag van € 1.330.000.

Toezicht kinderopvang

De GGD voert voor ons het toezicht op de kinderopvang(-organisaties) uit. Als gevolg van de coronacrisis zijn in 2020 aanzienlijk minder inspecties uitgevoerd dan gepland. De kosten zijn in 2020 daardoor € 175.000 lager.

Neutrale bijstellingen

bedragen x € 1.000

	2020	2021	2022	2023	2024
actualisatie Fonds Verstedelijking Almere					
actualisatie kosten OAB 2020					
actualisatie meerjarenprogramma Almere 2.0					
fasering onderwijsleerpakketten	600	-600			
we hebben de indeling van de begroting verbeterd		1.620	1.620	1.620	1.620
administratieve bijstellingen	-353	-96	-96	-96	-96
loon- en prijscompensatie		-466	-500	-508	-519
totaal	247	458	1.024	1.016	1.005

Actualisatie Fonds Verstedelijking Almere

bedragen x € 1.000

omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
bijdrage Rijk	600				
bijdragen derden		1.062	1.550	1.881	1.683
dotatie reserve afschrijving investering	584	-327	-1.182		-1.250
lasten	-456	-4.317	-7.608	-7.184	-9.485
onttrekking reserve FVA	-728	3.582	7.240	5.303	9.052
totaal					

De eerste tranche van het Fonds Verstedelijking Almere (FVA) loopt van 2017 tot en met 2021. De tweede tranche van het FVA begint 2021 en loopt tot en met 2026.

In deze begrotingswijziging hebben wij de afwikkeling van de eerste tranche opgenomen.

Daarnaast hebben we de verwachte budgetten voor de tweede tranche opgenomen voor de huidige perspectiefperiode.

Actualisatie formatie OAB 2020

bedragen x € 1.000

omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
bijdrage Rijk	4.457				
lasten	-4.457				
totaal					

We hebben de budgetten van de OAB geactualiseerd op basis van de werkelijke kosten in 2020. Het effect hiervan is neutraal.

Actualisatie meerjarenprogramma Almere 2.0

bedragen x € 1.000

omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
lasten		-1.334	-2.000	-1.500	-1.500
onttrekking reserve FVA		1.334	2.000	1.500	1.500
totaal					

In deze begrotingswijziging ziet u de actualisatie van het meerjarenprogramma van Almere 2.0. Er zijn 2 veranderingen:

- de planning van de lopende projecten is aangepast;
- er zijn nieuwe projecten opgevoerd voor de jaren 2021 - 2025.

Een toelichting over deze projecten staat in de paragraaf Fonds Verstedelijking Almere.

Fasering onderwijsleerpakketten

De gemeente draagt zorg voor de eerste inrichting van nieuwe schoolgebouwen. Dit ligt vast in de verordening onderwijshuisvesting. We hebben de begroting geactualiseerd. Een bedrag van € 600.000 blijkt in het verkeerde jaar te zijn begroot. Dit schuiven we door naar 2021. Per saldo is het effect neutraal.

We hebben de indeling van de begroting verbeterd

De gemeenteraad wil graag een totaalbegroting. In de totaalbegroting staat waar wij ons geld aan uitgeven. Dit moet zo duidelijk mogelijk zijn. We hebben daarom de onderdelen en activiteiten per programma aangepast. Ook hebben we inkomsten uit het gemeentefonds voor specifieke taken op de raadsprogramma's neergezet waar de kosten staan. Deze inkomsten stonden op het programma financiën.

Administratieve bijstellingen

Bij de actualisatie van de meerjarenbegroting vond een administratieve herordening van budgetten plaats. Sommige budgetten verschuiven hierdoor over de raadsprogramma's heen. Het betreft een veelvoud aan wijzigingen met een administratieve oorzaak.

Loon- en prijscompensatie

De budgetten zijn aangepast naar aanleiding van de loon- en prijsontwikkeling.

Risico's

risico's	restrisico (A)	kans (B)	risicobedrag (A x B)	risicobedrag PB 2020	verschil
overige risico's	5.090	33%	1.109	737	372
vertrouwelijke risico's	2.700	40%	1.080	1.604	-524
totaal	7.790	36%	2.189	2.341	-152

Overige risico's

De overige risico's zijn risico's van beperkte omvang is. Voor dit programma zijn dit de bestaande risico's voor de afgegeven garantstellingen voor Corrosia, Integraal Kind Centrum (IKC) de Laren en nog een aantal andere sport- en cultuurinstellingen. De afgegeven garantstellingen zijn als restrisico opgenomen. De kans dat de garantstelling wordt aangesproken is laag (20%) met uitzondering van IKC de Laren (60%).

Vertrouwelijke risico's

De vertrouwelijke risico's zijn toegelicht in de raadsbrief 'vertrouwelijke risico's' die als bijlage bij de programmabegroting is meegestuurd. Openbaarmaking van deze risico's kunnen een negatieve invloed hebben op de onderhandelingspositie van de gemeente.

2.7 Veiligheid

Ambitie

Als achtste gemeente van Nederland worden wij steeds meer geconfronteerd met grootstedelijke vraagstukken op sociaal, fysiek en economisch vlak. Dit brengt een uitdaging mee op het gebied van veiligheid.

Grote steden in Nederland hebben meer dan gemiddeld te maken met zogenaamde high impact crimes (overvallen, straatroven, woninginbraken en geweld), jeugdoverlast en -criminaliteit, mogelijke radicalisering en overlast van personen die verward gedrag vertonen. In Almere is het veiligheidsbeeld nog altijd positiever dan de gemiddelde cijfers van de grote steden. Het is onze ambitie om deze positie ten opzichte van de grote steden te behouden en bij voorkeur de veiligheid en de veiligheidsbeleving in Almere te verbeteren. Daar werken we aan via de vier beleidsthema's zoals vastgelegd in het actieplan Veiligheid 2019-2022: veilige wijken, ondermijning & georganiseerde criminaliteit, zorg & veiligheid en rampenbestrijding & crisisbeheersing.

De coronacrisis heeft de onvoorspelbaarheid van de realiteit duidelijk voor het voetlicht gebracht. De grote inzet die de bestrijding van de pandemie van ons als lokale overheid, voor de stad en de regio was niet te voorzien. Het verdere verloop van de crisis en daarmee onze vergrote inzet op crisisbeheersing is onduidelijk. De vraag naar interventies en beleid op het gebied van veiligheid blijft onverminderd groot en wij houden forse ambities. Het is hierbij een grote uitdaging om de beschikbare capaciteit zo efficiënt mogelijk in te zetten om zo de ambities waar te maken. Dit geldt eveneens voor onze belangrijke partners politie en Openbaar Ministerie.

Veilige wijken

Als dicht bij huis of op het werk criminaliteit en/of overlast plaatsvindt, raakt dat mensen direct. De impact is vaak groot en kan dat leiden tot een gevoel van onveiligheid. Een overheid die op dit soort momenten passend handelt en persoonlijk en duidelijk communiceert, wekt vertrouwen. Dit levert een bijdrage aan het vergroten van het veiligheidsgevoel. Daarom heeft de aanpak van de high impact crimes blijvende prioriteit. Bijvoorbeeld woninginbraken overvallen en straatroven. Via een informatiegestuurd aanpak richten wij ons met name op preventie, repressie en nazorg. In 2021 blijft het voorkomen van straatroven onze specifieke aandacht houden. Gezien de vaak jeugdige leeftijd van daders en slachtoffers bundelen wij onze krachten en kennis met die van onze partners op het gebied van high impact crimes, zorg & veiligheid en schoolveiligheid. De uitvoering van de aanpak uit de notitie 'trends en ontwikkelingen jeugdcriminaliteit in Almere' is hierbij onze leidraad. Daarnaast zetten wij in op voorlichting aan ondernemers, inwoners en bezoekers. De voorlichting richt zich op het voorkomen om slachtoffer te worden. We doen een beroep op burgers om verdachte situaties (sneller) te melden. Zo worden bewustwording en weerbaarheid gestimuleerd.

De coronacrisis heeft ook duidelijk gemaakt dat criminaliteit mee verandert met de omstandigheden. Zo daalde het aantal woninginbraken in het voorjaar enorm, maar stegen de gemelde gevallen van cybercrime fors. Steeds meer mensen worden slachtoffer van een vorm van digitale criminaliteit. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om fraude met onlinehandel, betaalfraude zoals phishing, skimming of bank spoofing. Dit is een gevolg van de steeds verdergaande digitalisering. Deze biedt veel voordelen, maar er wordt in het algemeen nog onvoldoende nagedacht over de risico's en zwakheden en het nemen van beschermende maatregelen. Waar het fysieke huis doorgaans goed wordt beveiligd, blijven ramen en deuren in het digitale huis nog te vaak openstaan. Het vergroten van de weerbaarheid van burgers op dit gebied, om te voorkomen dat zij slachtoffer worden van digitale criminaliteit, is daarom een belangrijk speerpunt.

Een daling van de jeugd-, drugs- en drankoverlast op straat is een doel waaraan wij werken. We zetten gemeentelijk toezicht en handhaving en de politie in. De maatregelen van het jeugdinterventieteam en de samenwerking met zorgpartners voor personen met verward gedrag zijn ook belangrijke schakels. Ook hier zien wij effecten van corona; het vaker en langer thuiszitten leidt gemiddeld genomen tot meer ervaren overlast.

Ondermijning en georganiseerde criminaliteit

Er is een verschuiving gaande van zichtbare criminaliteit naar onzichtbare en ondermijnende criminaliteit. Het gaat hierbij om criminele netwerken, zoals illegale hennep telers of mensenhandelaren, die misbruik maken van bestaande, maatschappelijke structuren. Door bijvoorbeeld drugsgeld wit te wassen, te frauderen met vergunningen, of buurtbewoners onder druk te zetten om criminele activiteiten te ondersteunen. Hierdoor neemt de criminaliteit toe en verliest men ook vertrouwen in de overheid. Bij de bestrijding van dergelijke vormen van criminaliteit speelt de gemeente een hele belangrijke rol. Zij beschikt over veel informatie en kan alle betrokken partners bij elkaar brengen. Denk aan politie, Openbare Ministerie en Belastingdienst. Wij werken met hen aan de bewustwording van ondermijning en het signaleren van diverse verschijningsvormen. Ook burgerparticipatie en maatschappelijke coalities zijn belangrijk om de weerbaarheid te vergroten tegen ondermijning. Communicatie is hierbij een belangrijk instrument. We zetten de deelname aan de City Deal Zicht op Ondermijning in 2021 voort. Hiermee investeren wij ook in analysemogelijkheden en het slim combineren van databronnen. Daardoor krijgen wij meer inzicht in de vormen van ondermijning. Daarmee kunnen wij de preventieve aanpak verbeteren. Al met al proberen wij de grote ambities op deze problematiek te bereiken met een lage capaciteit.

Experiment gesloten coffeeshopketen

Met het besluit van de raad op 2 juli 2020 werd de deelname van Almere aan het landelijke experiment gesloten coffeeshopketen definitief. De voorbereidingsfase voor het experiment is gestart en loopt door tot aan de experimenteerfase. De voorbereiding staat onder andere in het teken van het gezamenlijk verder uitwerken van de noodzakelijke beleidsvoorbereiding. Ook stemmen we werkzaamheden tussen de toezichthouders, gemeenten en ministeries af, en training we toezichthouders. Daarnaast zullen tijdens de voorbereidingsfase van het experiment de telers worden aangewezen door het Rijk. Wanneer een aspirant teler zich wil vestigen in Almere zal de voorbereiding plaatsvinden in 2021. Onderdeel hiervan is het in kaart brengen van de gevolgen van een teeltlocatie voor de openbare orde en veiligheid in Almere. Naar verwachting start de experimenteerfase in augustus 2021

Zorg & Veiligheid

Een goede verbinding tussen zorg en veiligheid is van belang. Hiermee voorkom je onder andere jeugdcriminaliteit, radicalisering, (woon)overlast, en huiselijk geweld en kindermishandeling, of maakt het minder erg. Het is onze ambitie om met het verder ontwikkelen van de gebiedsgerichte, groepsgerichte en persoonsgerichte aanpak, de jeugdoverlast en jeugdcriminaliteit te verminderen. Dit in lijn met onder meer de notitie 'trends en ontwikkelingen jeugdcriminaliteit in Almere'.

Wij zoeken hierbij actief het onderwijs op. Het onderwijs heeft een steeds belangrijkere rol bij het tijdig signaleren van maatschappelijke trends en ontwikkelingen op het gebied van zorg en veiligheid. Daarom zetten wij in op het versterken van bestaande netwerken met onze partners. Kennis en structuren om elkaar snel te vinden zijn hierdoor beschikbaar. Ook bieden wij trainingen aan om de deskundigheid op het gebied van radicalisering bij onderwijspartners verder te bevorderen. Hierdoor zijn zij dan in staat radicalisering te herkennen en hebben handvatten voor het omgaan met polarisatie. Dit met als doel het vergroten van de weerbaarheid bij jongeren en hun omgeving tegen invloeden van het radicaal gedachtegoed.

Het voorkomen dat woonoverlast ontstaat of verergert staat hoog op de agenda. Ook het integraal en effectief ingrijpen bij meldingen van woonoverlast staat hoog op de agenda. Om dit te bereiken zetten wij buurtbemiddeling en burgerparticipatie in. Bijvoorbeeld in de vorm van de pilot met buurtambassadeurs. Daarnaast zetten wij de integrale aanpak van woonoverlast in de volle breedte door; van overlast van personen met verward gedrag tot ernstige burenc conflicten.

De aanpak van huiselijk geweld, kindermishandeling en seksueel geweld is een gezamenlijke opgave van het sociaal domein en veiligheid. De ambitie is om geweld te stoppen en de gezinssituaties veilig te maken. Gezinnen die dat nodig hebben, krijgen hulp. Slachtoffers worden snel en blijvend in veiligheid gebracht.

Plegers worden aangepakt. Om herhaling te voorkomen, maar ook als signaal naar het slachtoffer. Waar nodig en mogelijk wordt naast straf ook deelname aan een hulpverleningstraject als voorwaarde gesteld.

Rampenbestrijding & crisisbeheersing

De gemeente heeft een belangrijke verantwoordelijkheid als het gaat om de veiligheid van haar inwoners. Ook op het gebied van brandweezorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing. De 6 gemeenten in de regio Flevoland hebben een gemeenschappelijke regeling "Veiligheidsregio Flevoland". Hiermee zijn de gemeenten gezamenlijk opdrachtgever voor deze veiligheidsregio. Daarnaast zijn we partner als het gaat om brandpreventie advies, het uitvoeren van de gemeentelijke taken bij een ramp of crisis en eigenaar van de brandweerkazernes.

In 2020 heeft de bestrijding van het coronavirus veel van de veiligheidsregio en de gemeente Almere gevraagd. De onzekerheid van het verdere verloop van de crisis maakt het lastig om te voorspellen hoe lang en hoeveel dit nog van ons zal vragen in 2021.

Tegelijkertijd staat de ontwikkeling van de Veiligheidsregio Flevoland niet stil. De aanbevelingen uit de kwaliteitsmeting en benchmark worden verder geïmplementeerd. Dit om de paraatheid en slagkracht binnen de veiligheidsregio in de toekomst te garanderen. Hiervoor wordt geïnvesteerd in paraatheid en slagkracht. Worden nieuwe eisen op het gebied van vakbekwaamheid en arbeidshygiëne doorgevoerd. We moeten ons aanpassen aan een groter verloop onder vrijwilligers en investeren in nodige ICT-systemen.

Naast het op orde brengen van de eigen veiligheidsregio wordt de samenwerking met de veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek en de GGD organisaties in 2021 verder uitgewerkt. Zo wordt het gezamenlijke regionale beleidsplan 2021-2024 opgeleverd.

In aanloop naar de Floriade in 2022 wordt door de Floriade BV in 2021 een veiligheidsplan gemaakt. Het veiligheidsplan maakt een belangrijk onderdeel uit van (aanvraag voor) de evenementenvergunning. De Floriade is een bijzonder evenement dat vraagt om een goede voorbereiding en afstemming met alle partners. Zo waarborgen we om veiligheid van de vele internationale bezoekers, bezoek van hoogwaardigheidsbekleders en de extra (avond)evenementen. Met Floriade BV en hulpdiensten wordt voorafgaand aan en tijdens de Floriade samengewerkt en afgestemd. Als gemeente toetsen wij het veiligheidsplan bij de vergunningverlening. De toetsing wordt ook gebaseerd op advies vanuit de hulpdiensten.

Bezuinigingen

Niet van toepassing op dit programma.

Actualisatie perspectief

bedragen x € 1.000

	2020	2021	2022	2023	2024
experiment gesloten coffeeshopketen	-50	-100			
veilige steden	-28				
crisisbeheersing en brandweer		-295	-295	-295	-295
totaal	-78	-395	-295	-295	-295

Experiment gesloten coffeeshopketen

Bij de meicirculaire is via het gemeentefonds € 150.000 beschikbaar gesteld. Dit is bestemd voor de voorbereidingsfase van het experiment. Vooralsnog zetten we de taakmutatie in de tijd weg 2020 € 50.000 en 2021 € 100.000.

Veilige steden

bedragen x € 1.000

omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
bijdrage Rijk		28			
lasten	-28	-28			
totaal	-28				

Voor de aanpak straatintimidatie hebben we geld gekregen vanuit het gemeentefonds.

Crisisbeheersing en brandweer

De bijdrage van Almere voor 2021 aan de Veiligheidsregio Flevoland is €11.445.000. Dit is een stijging van € 460.000. De stijging wordt voornamelijk veroorzaakt door loon- en prijscompensatie, van verschillende jaren. Een bedrag van € 165.000 wordt gedekt uit de beschikbare loon- en prijscompensatie van het gemeentefonds. Het resterende knelpunt bedraagt structureel € 295.000. De gemeenteraad heeft de ontwerpbegroting Veiligheidsregio Flevoland eerder al besproken en daarop een positieve reactie gegeven.

Corona-effecten

bedragen x € 1.000

	2020	2021	2022	2023	2024
leges evenementen	-180				
totaal	-180				

Leges evenementen

We hebben besloten geen leges te heffen voor het behandelen van aanvragen van evenementen tot 1 juli. De evenementen die vanwege het coronavirus niet doorgegaan zijn. Ook daarna lieten veel organisatoren hun evenement niet doorgaan. Dit vanwege de risico's die zij lopen van een eventuele late annulering. Als gevolg hiervan verwachten we € 180.000 minder leges te ontvangen in 2020.

Neutrale bijstellingen

bedragen x € 1.000

	2020	2021	2022	2023	2024
aanpak radicalisering					
veiligheidsprojecten	40	-40			
we hebben de indeling van de begroting verbeterd		206	206	206	206
administratieve bijstellingen	-137	-61	-11	20	20
loon- en prijscompensatie		-229	-227	-231	-231
totaal	-97	-124	-32	-5	-5

Aanpak radicalisering

bedragen x € 1.000

omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
bijdrage Rijk	291				
versterkingsgelden aanpak radicalisering	-291				
totaal					

Van het Rijk ontvangen wij € 291.000 voor onze lokale integrale aanpak van radicalisering, extremisme en terrorisme.

Veiligheidsprojecten

Vanwege de COVID-19 maatregelen is het straatbeeld en -leven gedurende langere tijd veranderd, hierdoor is besloten om activiteiten zoals een voorjaarscampagne op een later tijdstip uit te voeren (2021).

We hebben de indeling van de begroting verbeterd

De gemeenteraad wil graag een totaalbegroting. In de totaalbegroting staat waar wij ons geld aan uitgeven. Dit moet zo duidelijk mogelijk zijn. We hebben daarom de onderdelen en activiteiten per programma aangepast. Ook hebben we inkomsten uit het gemeentefonds voor specifieke taken op de raadsprogramma's neergezet waar de kosten staan. Deze inkomsten stonden op het programma financiën.

Administratieve bijstellingen

Bij de actualisatie van de meerjarenbegroting heeft een administratieve herordening van budgetten plaatsgevonden. Sommige budgetten verschuiven hierdoor over de raadsprogramma's heen. Het betreft een veelvoud aan wijzigingen met een administratieve oorzaak.

Loon- en prijscompensatie

De budgetten zijn aangepast naar aanleiding van de loon- en prijsontwikkeling.

Risico's

risico's	restrisico (A)	kans (B)	risicobedrag (A x B)	risicobedrag PB 2020	verschil
vervallen				100	-100
totaal	pm	pm	pm	100	-100

Vervallen risico's

Het risico voor cameratoezicht is komen te vervallen. Dit risico had betrekking op verouderde apparatuur en de mogelijke extra kosten door het uitvallen van deze apparaten. Bij de Perspectiefnota 2021 is geld beschikbaar gesteld om het huidige camerasysteem in 2021 te vervangen.

2.8 Bedrijfsvoering

Ambitie

We zetten creatieve en nieuwe manieren in om nieuw personeel te werven

De krapte op de arbeidsmarkt maakt het namelijk moeilijk om goede mensen aan te trekken. Dit is vooral zo bij ICT, financiën en in het ruimtelijk domein. Ook het aantrekken van goede managers en vrouwen voor topposities blijft lastig. We proberen daarom dingen anders te doen om ons te onderscheiden. We gaan bijvoorbeeld met kandidaten de stad in, naar het Floriadeterrein of organiseren korte koffiegesprekken. Dit doen we om mensen enthousiast te maken over Almere.

We willen in 2021 dat medewerkers nog meer betrokken zijn bij hun werk

De waardering voor de gemeente als werkgever is hoog. We hebben twee werkbelevingsonderzoeken in 2020 uitgevoerd waaruit dit blijkt. Uit het onderzoek blijkt dat er veel waardering is voor de leidinggevenden en een hoge sociale veiligheid. De onderwerpen waar we aandacht voor hebben zijn de hoge werkdruk en de samenwerking tussen afdelingen.

Wij willen gelijke kansen voor iedereen

We hebben in 2020 het Charter Diversiteit getekend. Hiermee zetten we ons nog duidelijker in voor gelijke kansen voor iedereen. Het mag niet uitmaken wat je achtergrond, seksuele geaardheid of politieke voorkeur is. Wij geloven dat een divers personeelsbestand leidt tot de beste resultaten. Maar ook dat het zorgt voor goede verbinding met onze stad.

Ook in 2021 blijven we werken aan het versterken van de informele aanpak

In Almere werken we al een aantal jaar met de informele aanpak. Dit komt erop neer dat we op een informele manier contact met onze inwoners hebben. Als er een probleem is sturen we geen brief, maar pakken we de telefoon. We blijven medewerkers hierin trainen en opleiden. De gesprekken monitoren en evalueren we. Dit doen we zodat we leren van wat we misschien nog fout doen om het in de toekomst nog beter te doen.

We kijken of we echt het juiste besluit hebben genomen

De behandeling of afwijzing van een bezwaar zetten we niet in als middel om ons gelijk te halen. Het gaat ons om het nemen van de juiste besluiten. We toetsen besluiten daarom meerdere malen. De persoon die de beslissing heeft genomen is hierbij in de lead. De jurist kan ondersteunen wanneer dit nodig is. Deze aanpak draagt bij aan een betere en informele afhandeling van bezwaren. Daarnaast leidt dit tot een betere kwaliteit van besluiten.

Wij passen onze software en de apparatuur aan

Het coronavirus heeft een enorme invloed. Niet alleen op de samenleving maar ook hoe wij ons werk uitvoeren. Wij breiden in 2021 de mogelijkheden van Microsoft Teams daarom verder uit. Dit is een grote opgave die nodig is omdat het gebruik door het thuiswerken toeneemt. Thuiswerken zal voor de ambtenaren steeds normaler worden.

Een andere grote en risicovolle opdracht is de vervanging van alle applicaties in het domein Zorg & Welzijn. We willen op tijd klaar zijn voor de invoering in 2022. In 2021 gaan we hiermee aan de slag.

Tot slot wil de organisatie stappen maken op het gebied van datagedreven werken. Hiervoor zijn we gestart met het programma "Gegevensmanagement". Met daarin een team van Business Intelligence-specialisten die dit gaan uitwerken.

We brengen ons archief op orde

In 2021 gaan we verder waar we in 2020 mee zijn begonnen. Dat is de uitvoering van het opgestelde "plan van aanpak verbetering informatiebeheer en archivering". Het plan beschrijft hoe wij de informatiebeheer

en de archivering op orde willen brengen. We geven concreet aan hoe wij als organisatie digitaal gaan werken. We hebben continu aandacht voor verbetering op het gebied van informatiebeheer en archivering.

We gaan zorgvuldig om met de informatie van onze inwoners

We bezitten veel gegevens over de inwoners van Almere. Wij gaan daar voorzichtig mee om. Daarom hebben we als gemeentelijke overheid een grote verantwoordelijkheid op gebied van informatieveiligheid en privacy. De Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) geeft aan hoe we om moeten gaan met persoonsgegevens zowel intern als extern. Het vraagt van ons voortdurende inspanning om aan de gestelde eisen te blijven voldoen. Zo hebben we bewustwordingscampagnes gehouden onder de medewerkers. We denken na over onze volgende stap op de lange termijn. Met als doel dat iedere medewerker zich bewust is van het feit hoe om te gaan met informatie.

Bestuurlijke speerpunten

Organisatieverandering

In 2021 gaan we verder met het verbeteren van de organisatie. Wij zijn van plan om vooral op afdelings- en teamniveau de kwaliteit van onze organisatie te verbeteren. Dit doen we door korte acties in het proces door te voeren en met interventies. Wij vragen van de gemeentelijke organisatie meer samenhang en slagvaardigheid. Op deze manier kunnen we de samenleving en het bestuur zo goed mogelijk helpen. In 2018 zijn wij hiermee begonnen. We hebben toen de top van de organisatie en de bedrijfsvoering anders georganiseerd. Ook in de afgelopen jaren hebben we hier steeds verder aan gewerkt. We zien in verschillende indicatoren dat dit ons steeds beter lukt. Voorbeelden is de afname van bezwaren, de hoge waardering voor onze leidinggevenden en grote betrokkenheid van medewerkers. Tegelijk merken we dat verbinding met partners en inwoners uit de stad niet altijd goed gaat. En dat we op de interne samenwerking nog altijd kunnen winnen.

Bezuinigingen

bedragen x € 1.000

	2020	2021	2022	2023	2024
verbetering informatiebeheer en archivering	143	315	269	280	280
totaal	143	315	269	280	280

Verbetering informatiebeheer en archivering

bedragen x € 1.000

omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
a. lagere inschaling coördinatoren informatiebeheer		12	23	35	35
b. Inlopen achterstanden	127	92	41	41	41
c. projectteam ondersteuning afdelingen	16	211	205	205	205
totaal	143	315	269	280	280

In de Perspectiefnota hebben wij extra geld beschikbaar gesteld voor het op orde brengen van onze archivering. De toezichthouder had ons gewezen op deze noodzaak. We hebben incidenteel en structureel geld beschikbaar gesteld.

We hebben ons verbeterplan zeer kritisch bekeken. We zien mogelijkheden om de volgende bedragen te bezuinigen:

- lagere inschaling van de coördinatoren informatiebeheer;
- Meer tijd nemen voor het inlopen van achterstanden. Dit kan tot 2030.
- Een kleiner team inzetten om de vakafdelingen van de gemeente te ondersteunen.

Actualisatie perspectief

Niet van toepassing op dit programma.

Corona-effecten

bedragen x € 1.000

	2020	2021	2022	2023	2024
coronakosten bedrijfsvoering	-1.047				
totaal	-1.047				

Coronakosten bedrijfsvoering

bedragen x € 1.000

omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
crisisbeheersing	-155				
extra inzet stadstoezicht	-90				
ICT-kosten corona	-479				
lagere productiviteit gebiedsontwikkeling	-200				
overige coronakosten bedrijfsvoering	-123				
totaal	-1.047				

Als gevolg van de coronacrisis moeten wij extra kosten maken voor de bedrijfsvoering. Compensatie van het Rijk vindt plaats door het schrappen van de opschaaikorting.

Neutrale bijstellingen

bedragen x € 1.000

	2020	2021	2022	2023	2024
actualisatie meerjarenprogramma Almere 2.0					
totaal	-2.701	-2.808	-2.885	-2.936	-2.947
administratieve bijstellingen	-380	-220	-307	-360	-371
loon- en prijscompensatie	-2.322	-2.587	-2.578	-2.575	-2.575

Actualisatie meerjarenprogramma Almere 2.0

bedragen x € 1.000

omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
lasten			-202	-202	-202
onttrekking reserve FVA			202	202	202
totaal					

In deze begrotingswijziging ziet u de actualisatie van het meerjarenprogramma van Almere 2.0. Er zijn 2 veranderingen:

- de planning van de lopende projecten is aangepast;
- er zijn nieuwe projecten opgevoerd voor de jaren 2021 - 2025.

Een toelichting over deze projecten staat in de paragraaf Fonds Verstedelijking Almere.

Administratieve bijstellingen

Bij de actualisatie van de meerjarenbegroting heeft een administratieve herordening van budgetten plaatsgevonden. Sommige budgetten verschuiven hierdoor over de raadsprogramma's heen. Het betreft een veelvoud aan wijzigingen met een administratieve oorzaak.

Loon- en prijscompensatie

De budgetten zijn aangepast naar aanleiding van de loon- en prijsontwikkeling.

Risico's

risico's	restrisico (A)	kans (B)	risicobedrag (A x B)	risicobedrag PB 2020	verschil
vertrouwelijke risico's	100	60%	60	159	-99
overige risico's	835	20%	167	167	
vervallen				480	-480
totaal	935	40%	227	806	-579

Vertrouwelijke risico's

De vertrouwelijke risico's zijn toegelicht in de raadsbrief vertrouwelijke risico's die als bijlage bij de programmabegroting is meegestuurd. Openbaarmaking van deze risico's kunnen een negatieve invloed hebben op de onderhandelingspositie van de gemeente.

Overige risico's

De overige risico's betreffen risico's van beperkte omvang is. Voor dit programma is dit een nieuw opgenomen risico voor datalekken. De gemeente kan een boete ontvangen of extra kosten moeten maken als er een datalek is. We schatten het risico in op € 0,8 miljoen. Door onze inspanningen en beheersmaatregelen schatten we de kans dat het risico optreedt op 20%.

Vervallen risico's

Het risico voor de invoering van de Wet arbeidsmarkt in balans is komen te vervallen. Deze wet is in 2020 inwerking getreden.

2.9 Financiën

Ambitie

De laatste jaren ging het goed met de economie. Toch hebben we elk jaar moeten bezuinigen. Dat kwam in de eerste plaats door bezuinigingen van het Rijk. Daarnaast hadden we veel extra uitgaven in het sociaal domein. Uit de Perspectiefnota blijkt dat we hiervoor de komende jaren ook veel extra geld nodig hebben. Voor volgend jaar komen daar de gevolgen van de pandemie van het coronavirus nog bij. De economie heeft een flinke klap gehad. We weten nog niet wat hiervan de gevolgen voor Almere zijn. We zien nu dat de werkloosheid groeit. Het kan niet anders, dan dat dit volgend jaar ook gevolgen heeft voor onze inwoners. Dat betekent ook voor ons meer uitgaven voor bijstand. Verder moeten we afwachten hoe het Rijk de extra uitgaven voor de pandemie gaat betalen. Als het Rijk gaat bezuinigen dan moeten gemeenten ook bezuinigen.

We willen beter zicht op onze risico's en buffers

We moeten genoeg buffers hebben om onze risico's te kunnen opvangen. En daarom gaan we alle risico's in kaart brengen. Het doel is dat we onze buffers moeten versterken. Verder willen we de totaalbegroting scherper in kaart brengen. Bij elke begrotingspost willen we weten of deze begrotingspost wel of niet beïnvloedbaar is.

We gaan betere inschattingen maken in het sociaal domein

Er is een bestuursopdracht om de prognosekracht van het sociaal domein te verbeteren. Hierbij gaat het om het verbeteren van onze informatie en het professioneler maken van de organisatie. Het doel is dat er samenhang is in beleid, sturing en het lerend vermogen van de organisatie. In 2020 hebben we hierin al een aantal stappen gezet. We hebben gekeken naar de rapportagevormen wij gebruiken binnen de organisatie en het bestuur. En ook naar de manier waarop wij de overlegstructuren met onze externe partners hebben. Daarnaast naar de wijze waarop wij de jaarlijkse tarieven bepalen. We zijn begonnen met het uitwerken en aanscherpen van de beleidscyclus. Denk aan de inkoopstrategie, monitoring en sturingsprincipes, beleidsevaluatie en de koppeling met de budgetcyclus. Dit alles met het oog op de komende aanbestedingen in het sociaal domein. We denken dat we dit in 2021 gaan afronden. Verder heeft de organisatie bestuursopdrachten ontvangen voor jeugd en Wmo. Om de groei voor de volgende jaren terug te dringen moet er een set aan maatregelen komen. Bij de begroting 2021 neemt het college hierover een besluit. Een groot deel van de maatregelen gaan we in 2021 invoeren.

We willen dat de begroting makkelijk leesbaar is voor de gemeenteraad

In 2021 gaan we verder met het toegankelijker maken van financiële documenten. We zorgen dat alle onderdelen in de begroting goed leesbaar zijn. Iedereen moet de tekst goed kunnen begrijpen en kunnen volgen. Dit geldt niet alleen voor de begroting maar voor alle documenten in de budgetcyclus. We willen ook dat er meer detailinformatie beschikbaar is in de digitale begroting. Bijvoorbeeld de verandering van de budgetten en een beschrijving van de activiteiten. De gemeenteraad weet dan waar het college geld aan uitgeeft.

Opbrengst toeristenbelasting onzeker door COVID-19

De toeristenbelasting is 1 mei 2020 ingevoerd. Het is nu erg onzeker wat de opbrengsten zullen zijn. Dit komt doordat de toeristensector erg zwaar getroffen wordt door de coronacrisis.

Bestuurlijke speerpunten

Reserve opbouw weerstandsvermogen

Hoewel consumenten erg onzeker zijn, gaat de grondverkoop nog steeds goed. Maar ook hier weten we niet hoe dit de komende jaren zal gaan. Het is belangrijk voor de stad dat dit goed gaat. In de eerste plaats omdat er dan meer huizen komen voor onze inwoners. In de tweede plaats voor onze financiën. We verdienen geld met de verkoop van grond. Hiermee kunnen we onze buffer groter maken. We hebben van de gemeenteraad een opdracht gekregen. We moeten ten minste de helft van de winstafdracht van het grondbedrijf sparen, met een minimum van € 10 miljoen. We kunnen de buffer goed gebruiken in deze onzekere tijden. We willen aan het eind van deze raadsperiode € 60 miljoen vrije ruimte hebben in onze algemene reserve.

Bezuinigingen

Niet van toepassing op dit programma.

Actualisatie perspectief

bedragen x € 1.000

	2020	2021	2022	2023	2024
algemene uitkering gemeentefonds	2.882	3.358	3.340	3.337	3.308
dividend Alliander	167				
incidentele hogere opbrengsten OZB	53				
indexering groeiopgave Almere					
taakmutaties	7.087	1.273			
extra toeristenbelasting Floriade			100		
inzet stelpost volumegroei Jeugd en Wmo				2.150	4.300
lagere rentekosten		200	300	1.500	1.800
verlagen egalisatiereserves gesubsidieerde instellingen		150	150	150	150
Fonds stedelijke vernieuwing	-6.400				
winstafdracht grondbedrijf 2019	32.200				
tekort saldireserve dekken uit buffer	-10.147				
totaal	25.842	4.981	3.890	7.137	9.558

Algemene uitkering gemeentefonds

bedragen x € 1.000

omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
a. algemene uitkering	1.534	1.294	1.286	1.295	1.278
b. lagere loon- en prijsstijgingen 2021		1.938	1.938	1.938	1.938
c. voogdij 18+	209	-520	-530	-542	-554
d. vrijval btw-compensatiefonds (bcf)	1.139	646	646	646	646
totaal	2.882	3.358	3.340	3.337	3.308

a. algemene uitkering

Om te voorkomen dat gemeenten door de coronacrisis in de financiële problemen komt, heeft het Kabinet tot een steunpakket besloten. Het bevriezen van de accessen 2020-2021 is één van de maatregelen uit dit pakket. Omdat die maatregel al in de "meicirculaire" is verwerkt, daalt onze uitkering de komende twee jaar niet. Hierop hebben wij de inkomsten uit het gemeentefonds bijgesteld. Zoals uit onderstaande tabel blijkt ontvangen we daardoor € 1,3 miljoen meer.

b. lagere loon- en prijsstijgingen 2021

De verwachte loonstijging is naar beneden bijgesteld. Hierdoor hoeven wij hiervoor minder geld te reserveren. Omdat de accessen zijn bevroren gaan onze inkomsten niet omlaag. Er kan hierdoor € 1,9 miljoen vrijvallen

c. voogdij 18+

Het Rijk heeft met een aantal nadeelgemeenten afspraken gemaakt, dat zij extra geld krijgen voor jeugdzorg voor jongeren die ouder zijn dan 18 jaar. Dit omdat deze gemeenten voor jeugdzorg in instellingen te weinig gecompenseerd krijgen. Dit heeft te maken met het 'woonplaatsbeginsel'. De compensatie wordt bekostigd uit het gemeentefonds. Almere betaalt daar aan mee.

d. vrijval btw-compensatiefonds (bcf)

De btw die we betalen op (bepaalde) overheidstaken krijgen we vergoed uit het BTW compensatiefonds. De definitieve afrekening van deze declaraties vindt jaarlijks achteraf plaats. Volgens een eerste inschatting blijft er in 2020 geld over. Deze middelen zijn via het gemeentefonds uitgekeerd en kunnen vrijvallen. Vanaf 2021 mogen we minder btw declareren via het bcf. Hierdoor zal er geld overblijven binnen het bcf. Dit krijgen wij uitgekeerd via het gemeentefonds.

Het gaat om activiteiten die te maken hebben met de verwerking van grondstoffen uit de afvalinzameling. We mogen de btw hiervan terugvragen bij de belastingdienst in plaats van via het bcf. De afvalstoffenheffing is met hetzelfde bedrag verlaagd. Dit is toegelicht op programma duurzaam, leefbaar en bereikbaar.

Dividend Alliander

Over het boekjaar 2019 ontvangen wij meer dividend dan eerder begroot.

Incidentele hogere opbrengsten OZB

bedragen x € 1.000

omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
OZB - eigenaren niet woningen	-46				
OZB - eigenaren woningen	250				
OZB - gebruikers	-151				
totaal	53				

Bij de begroting hielden we nog rekening met een gemiddelde waardestijging van 11,34%. Achteraf blijkt dat het effect van de hertaxatie uit komt op 12,34%. Dus 1% meer. Het tarief in 2021 gaan we hiermee verlagen. Daarom is dit bedrag niet structureel geraamd. Voor de bedrijven valt de waarde iets lager uit. Dit verschil is zo gering dat wij daarvoor de tarieven niet bijstellen.

Indexering groeiopgave Almere

bedragen x € 1.000

omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
groeiopgave Almere	950	475	475	475	475
indexering groeiopgave Almere	-950	-475	-475	-475	-475
totaal					

Met deze begrotingswijziging indexeren wij het budget binnen het Fonds Verstedelijking Almere voor de groeiopgave van Almere. De groeiopgave wordt jaarlijks achteraf geïndexeerd. Dat gebeurt met het zelfde percentage waarmee onze uitkering uit het gemeentefonds – vorig jaar – definitief is verhoogd. Over 2019 is dat percentage vastgesteld op 6,15%. Hierdoor ontvangen wij vanaf 2020 een hogere uitkering van € 475.000. Daarnaast ontvangen wij ook nog een nabetaling over 2019 van € 475.000.

Taakmutaties

bedragen x € 1.000

omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
baankansen	196				
beschermd wonen	1.590				
bonus beschut werk	626				
brede aanpak dak- en thuislozen	1.214				
experiment gesloten coffeeshopketen	150				
gezond in de stad	44				
inburgering	414				
laaggeletterdheid		153			
maatschappelijke begeleiding statushouders	204				
maatschappelijke opvang	-10				
participatie	287				
perspectief op werk	1.000				
Short sterling		1.120			
veilige steden	28				
versterking arbeidsmarktregio's	77				
vrouwenopvang	1.267				
totaal	7.087	1.273			

We krijgen van het Rijk extra geld voor de uitvoering van specifieke taken. Voor deze taken krijgen wij geld van het Rijk dat alleen voor deze taken mag worden ingezet.

De inkomsten voor 2020 staan op het programma financiën. De inkomsten vanaf 2021 en de uitgaven staan op de andere programma's

Extra toeristenbelasting Floriade

Vanwege de bezoekers van de Floriade in 2022 verwachten we eenmalig hogere inkomsten bij de toeristenbelasting.

Inzet stelpost volumegroei Jeugd en Wmo

Voor de jaren 2023 en 2024 is er binnen onze begroting nog ruimte gereserveerd voor volumegroei voor de jeugdzorg en Wmo. De kosten van de jeugdzorg en Wmo zijn bij deze begroting zo realistisch mogelijk bijgesteld. Deze stelpost kan daarom vrijvallen

Lagere rentekosten

De marktrente blijft laag. Hierdoor dalen de rentekosten voor de gemeente ook.

Verlagen egalisatiereserves gesubsidieerde instellingen

Gesubsidieerde instellingen mogen een egalisatiereserve hebben. Hierin zit subsidiegeld dat ze van ons hebben gekregen maar nog niet hebben uitgegeven. De egalisatiereserve mag een omvang hebben van maximaal 10% van de subsidie inkomsten. Dit staat in de subsidieverordening.

Een aantal partners heeft een grotere egalisatiereserve. Wij gaan de komende jaren samen met de subsidiepartners de reserves afbouwen naar maximaal 10%. We verwachten dat dit de komende 5 jaar ongeveer € 750.000 aan kosten bespaard in onze begroting.

Fonds stedelijke vernieuwing

Vanuit de winstafdracht van het grondbedrijf 2019 wordt 20% ingezet voor projecten van het Fonds Stedelijke Vernieuwing. Dit is zo afgesproken in het coalitieakkoord. De winstafdracht was € 32,2 miljoen.

Winstafdracht grondbedrijf 2019

In 2019 heeft het grondbedrijf een winst gemaakt van € 32,2 miljoen. De winst wordt bij de begroting verdeeld naar de beleidsvoornemens: stedelijke vernieuwing (20%) en beheer en onderhoud (€ 2 miljoen). Door de financiële situatie is er geen ruimte om te sparen.

Bij de Perspectiefnota 2021 is het geld vastgehouden. Toen was nog onduidelijk wat de effecten van de coronapandemie waren op onder andere het grondbedrijf. De middelen blijken hiervoor niet nodig te zijn en worden nu ingezet

Tekort saldireserve dekken uit buffer

Ons risicoprofiel ligt circa € 10 miljoen hoger dan het aanwezige weerstandsvermogen in de saldireserve. De buffer dient als achtervang hiervoor. Om goed inzicht te geven in hoe groot de buffer is hevelen we deze middelen over naar de saldireserve

Corona-effecten

bedragen x € 1.000

	2020	2021	2022	2023	2024
compensatie coronakosten	9.220	1.972	37	38	40
reclame-inkomsten openbare ruimte	-690	-123			
toeristenbelasting	-406				
totaal	8.124	1.850	37	38	40

Compensatie coronakosten

bedragen x € 1.000

omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
diverse beleidsterreinen	8.086				
uitstel opschalingskorting	840	1.936			
verkiezingen	294	36	37	38	40
totaal	9.220	1.972	37	38	40

We maken extra kosten en verliezen inkomsten door de coronacrisis. We krijgen hiervoor compensatie van het Rijk. Het Rijk en de VNG hebben hier afspraken over gemaakt. Het gaat hier niet alleen om de nadelen voor de gemeente. Ook de verliezen voor de partners in de stad worden hiermee (deels) gecompenseerd. Het ministerie van Binnenlandse zaken heeft aangekondigd dat ze deels achteraf willen afrekenen op basis van de werkelijke tekorten.

Er zijn inmiddels 2 steunpakketten toegekend. De middelen hebben wij ingezet voor het dekken van de nadelen in onze begroting.

We hebben nog niet alle corona-effecten in beeld. Daarom reserveren we de middelen die nu nog niet zijn ingezet.

Reclame-inkomsten openbare ruimte

Door de coronacrisis is de reclamemarkt fors gekrompen. Hierdoor hebben wij de geplande aanbesteding voor reclame in de openbare ruimte moeten uitstellen. We hebben afspraken gemaakt met de huidige exploitant. We verlengen het lopende contract tot en met 1 april 2021.

De opbrengsten zijn hierdoor wel lager dan begroot. Deze worden nu over een langere periode uitgesmeerd. De opbrengsten in 2020 zijn hierdoor € 690.000 lager. In 2021 zijn de opbrengsten over het eerste kwartaal € 122.500 lager.

Het is onzeker of de marktomstandigheden per 1 april beter zijn dan nu. Dat betekent dat ook de structurele opbrengsten onzeker zijn. Hiervoor hebben wij een risico opgenomen in de risicoparagraaf.

Toeristenbelasting

Vanaf 1 mei hebben we de toeristenbelasting ingevoerd.

Door de coronacrisis verwachten wij het eerste jaar minder inkomsten. Het Kabinet geeft hier gedeeltelijke compensatie voor.

neutrale bijstellingen

bedragen x € 1.000

	2020	2021	2022	2023	2024
actualisatie meerjarenprogramma Almere 2.0	577				
bedrijfsvoering belastingen & uitkeringen					
bestedingsplan Fonds Stedelijke Vernieuwing	1.160	7.761			
correctie accres gemeentefonds					
stelpost onvoorzien 2021					
terugdraaien inzet buffer	-19.888				
we hebben de indeling van de begroting verbeterd		-85.249	-85.205	-85.158	-85.030
administratieve bijstellingen	910	718	722	692	707
loon- en prijscompensatie	2.349	6.242	6.290	6.191	6.155
totaal	-14.892	-70.528	-78.194	-78.276	-78.169

Actualisatie meerjarenprogramma Almere 2.0

bedragen x € 1.000

omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
bijdrage overheden	5.531	2.232			
dotatie reserve FVA	-5.531	-2.232			
dotatie reserve investeringen openbare ruimte	2.957	-5.260	-1.260	-1.310	-1.810
onttrekking reserve FVA	-2.380	5.260	1.260	1.310	1.810
totaal	577				

In deze begrotingswijziging ziet u de actualisatie van het meerjarenprogramma van Almere 2.0. Er zijn 2 veranderingen:

- de planning van de lopende projecten is aangepast;
- er zijn nieuwe projecten opgevoerd voor de jaren 2021 - 2025.

Een toelichting over deze projecten staat in de paragraaf Fonds Verstedelijking Almere.

Bedrijfsvoering belastingen & uitkeringen

bedragen x € 1.000

omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
aanvraag fte belastingen		-150	-150	-150	-150
dekking vervolgingsopbrengsten		150	150	150	150
totaal					

Door de groei van de stad in de afgelopen jaren is de huidige capaciteit van de afdeling belastingen niet meer voldoende. Er zijn 2 extra fte's nodig. Zonder deze uitbreiding wordt de tijdigheid en kwaliteit van de dienstverlening aangetast. Deze kosten worden gedekt uit hogere vervolgingsopbrengsten.

Bestedingsplan Fonds Stedelijke Vernieuwing 2020

bedragen x € 1.000

omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
Onttrekking FSV		1.621			
onttrekking reserve	1.160				
onttrekking reserve FSV		6.140			
totaal	1.160	7.761			

Met deze begrotingswijziging actualiseren wij de budgetten van het Fonds Stedelijke Vernieuwing in 2020 en 2021. Hiermee voegen we ook de middelen toe die in 2019 niet meer uitgegeven konden worden.

Deze kosten dekken we uit de reserve Fonds Stedelijke Vernieuwing. Die onttrekking staat bij het programma Financiën.

Het bestedingsplan 2021 is opgenomen bij het onderdeel Opgaven in deze begroting.

Correctie accres gemeentefonds

bedragen x € 1.000

omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
lagere inkomsten					-921
lagere kosten					921
totaal					

Uit controle van de budgetten blijkt dat het accres op het gemeentefonds en de stelpost accres in 2024 te hoog zijn geraamd. Dit is nu gecorrigeerd

Stelpost onvoorzien 2021

bedragen x € 1.000

omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
a. stelpost onvoorzien		-485			
b. inzet saldireserve		485			
totaal					

a. stelpost onvoorzien

We hebben een stelpost onvoorzien voor uitgaven die we niet verwachten. Hieruit kunnen onverwachte uitgaven worden betaald zonder dat de raad een besluit hoeft te nemen. De stelpost onvoorzien is € 2,25 per inwoner. Op 1 januari 2021 verwachten we 215.445 inwoners te hebben. De stelpost onvoorzien is € 485.000.

b. inzet saldireserve

De stelpost onvoorzien betalen we uit de saldireserve.

Terugdraaien inzet buffer

We hebben bij de begroting 2020 en de perspectiefnota 2021 al € 20 miljoen ingezet uit onze buffer. We draaien de inzet nu terug. We willen in de begroting per jaar laten zien wat we werkelijk tekort komen. De inzet van de buffer vertroebeld het beeld.

We hebben de indeling van de begroting verbeterd

De gemeenteraad wil graag een totaalbegroting. In de totaalbegroting staat waar wij ons geld aan uitgeven. Dit moet zo duidelijk mogelijk zijn. We hebben daarom de onderdelen en activiteiten per programma aangepast. Ook hebben we inkomsten uit het gemeentefonds voor specifieke taken op de raadsprogramma's neergezet waar de kosten staan. Deze inkomsten stonden op het programma financiën.

Administratieve bijstellingen

Bij de actualisatie van de meerjarenbegroting heeft een administratieve herordening van budgetten plaatsgevonden. Sommige budgetten verschuiven hierdoor over de raadsprogramma's heen. Het betreft een veelvoud aan wijzigingen met een administratieve oorzaak.

Loon- en prijscompensatie

De budgetten zijn aangepast naar aanleiding van de loon- en prijsontwikkeling.

Risico's

risico's	restrisico (A)	kans (B)	risicobedrag (A x B)	risicobedrag PB 2020	verschil
vertrouwelijke risico's	2.367	60%	1.420	1.290	130
corona risico's	7.300	30%	1.940	pm	1.940
vervallen	pm	pm	pm	130	-130
totaal	9.667	38%	3.360	1.420	1.940

Vertrouwelijke risico's

De vertrouwelijke risico's zijn toegelicht in de raadsbrief 'vertrouwelijke risico's' die als bijlage bij de programmabegroting is meegestuurd. Openbaarmaking van deze risico's kunnen een negatieve invloed hebben op de onderhandelingspositie van de gemeente.

Corona risico's

In het voorjaar van 2020 kreeg Nederland te maken met de gevolgen van de wereldwijde coronapandemie. De gevolgen voor de gemeente zijn ingrijpend. In 2020 verwachten we € 10,8 miljoen aan extra kosten. We krijgen € 9,3 miljoen van het Rijk om de kosten te betalen. Vanaf 2021 verwachten we ook nog voor € 11 miljoen aan extra kosten en risico's. Hiervan is € 1,4 miljoen als kosten inde begroting opgenomen. Voor € 9,6 miljoen reserveren we geld in de risicoparagraaf De totale kosten zijn niet goed in te schatten. Dit hangt bijvoorbeeld af van:

- of er nog een tweede golf komt
- wanneer er een vaccin is
- en welke maatregelen de overheid (lokaal) doorvoert.

Om de risico's te betalen hebben we gekeken naar:

- de kosten die zich in 2020 voordoen
- de scenario's van Het Centraal Planbureau (CPB)
- de risicoanalyse van andere gemeenten

We hebben de volgende risico's opgenomen:

risico's	risico	kans	reservering
lagere inkomsten	4.417	47%	2.060
hogere kosten	5.250	25%	1.300
inkomsten Rijk	pm		pm
bezuinigingen Rijk	pm		pm
totaal	9.667	35%	3.360

bedragen x € 1.000

Vervallen risico's

Er is een vertrouwelijk risico komen te vervallen.

3 Paragrafen

3.1 Risicoparagraaf

Inleiding

Gevormde reserves

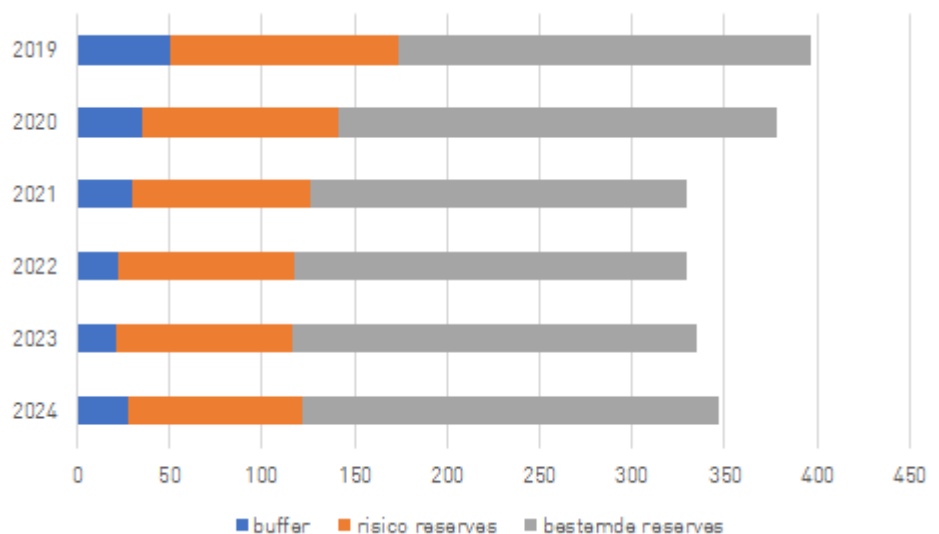
De gemeente heeft eind 2019 circa € 396 miljoen aan reserves. Eind 2021 hebben we naar verwachting € 329 miljoen aan reserves. Onze reserves nemen af doordat:

- We tekorten hebben in de jaren 2020-2022
- We uit reserves beleid betalen dat al is vastgesteld.

Reserves kunnen worden ingedeeld in:

- bestemde reserves (grijs),
- risico reserves (oranje),
- buffer (blauw).

De buffer en de risicoreserves zijn samen de algemene reserves van de gemeente Almere.

De risicoreserves zijn bedoeld om de verwachte verliezen af te dekken.

Een verwacht verlies is iets waarvan je denkt dat het gaat gebeuren, maar je kan geluk hebben dat het meevalt, of pech dat het tegenvalt. Dit noemen wij in ons huidige beleid 'risico's'. Als de hoogte van de risicoreserves lager is dan de risico's hebben we naar verwachting onvoldoende middelen om verliezen in de toekomst op te vangen.

We hebben totaal € 360 miljoen aan risico's. De helft hiervan, € 180 miljoen, zijn risico's waardoor we minder winst maken op gebiedsontwikkeling. We houden in de begroting vooraf geen rekening met deze winst. Voor deze risico's is daarom geen risicoreserve opgenomen. Ook hebben we € 180 miljoen aan risico's die wel tot tekorten leiden. Risico's doen zich nooit allemaal tegelijk voor. We maken daarom een inschatting van de kans dat een risico zich voordoet. Het risico en de kans worden met elkaar vermenigvuldigd. Dit leidt tot het risicobedrag van € 95 miljoen.

Het geld uit de buffer is bedoeld voor onverwachte verliezen.

Een onverwacht verlies is iets waarvan je denkt dat het niet zal gebeuren, maar je kunt het zeker niet uitsluiten. Eén belangrijk onverwacht verlies is dat er een nieuwe financiële crisis komt. De grondverkoop kunnen dan vertragen en grondprijzen kunnen gaan dalen. We hebben voor gebiedsontwikkeling risico's opgenomen voor deze effecten. Als er een crisis komt kan de grondverkoop nog verder vertragen en de prijzen nog verder dalen. We hebben een scenario gemaakt van de mogelijke verliezen. De extra verliezen zijn berekend op maximaal € 42 miljoen. Hiervoor dient een buffer beschikbaar te zijn.

We verwachten dat er eind 2022 € 22,7 miljoen in de buffer zit

Het verloop van de buffer is als volgt:
bedragen x € 1 miljoen

toelichting	2020	2021	2022	2023	2024
beginstand buffer per 1 januari	42,1	35,8	29,5	22,7	21,7
perspectief	-6,3	-6,2	-6,9	-0,9	5,8
buffer na begroting	35,8	29,5	22,7	21,7	27,5

Begin 2020 zat er € 42 miljoen in de buffer. Bij deze begroting stellen we voor € 7 miljoen extra uit de buffer te halen. Er zit eind 2022 hierdoor nog € 22,7 miljoen in de buffer.

We stellen ons tot doel dat er eind 2022 € 60 miljoen in de buffer zit

In het coalitieakkoord is afgesproken dat de buffer aan het einde van de coalitieperiode een omvang heeft van € 60 miljoen. Zoals het er nu uitzit komen we tot € 22,7 miljoen. Dit bedrag kan nog hoger worden door de winstafdracht van het grondbedrijf over het boekjaar 2020.

We hebben € 195 miljoen aan gespaard geld waar kosten tegenover staan

Hiervan zijn € 16 miljoen verwachte uitgaven van het grondbedrijf. Dit zijn bijvoorbeeld extra uitgaven voor parkeren en (sport)voorzieningen in Almere Poort.

Ook hebben we € 179 miljoen gespaard binnen andere potten. Hierdoor lijkt het alsof we veel geld hebben om financiële tegenvallers op te vangen. Dit is niet zo, omdat we nu al weten dat we dit geld moeten uitgeven aan:

- € 145 miljoen is voor het betalen van afschrijvingskosten van investeringen
- € 15 miljoen is voor projecten uit het Fonds Verstedelijking Almere (FVA)
- € 8 miljoen is voor infrastructuurinvesteringen
- € 11 miljoen voor diverse andere uitgaven zoals beheer van de stad, Wmo, verkiezingen en stedelijke vernieuwing.

Structurele risico's in de begroting

We hebben nog geen afspraken gemaakt over hoe we omgaan met structurele risico's. Dit betekent dat we geen buffer hebben om structurele verliezen op te vangen. Bij structurele verliezen moeten we, net zoals andere gemeenten, bezuinigen. De belangrijkste structurele risico's zijn:

- Volumegroei en invullen van taakstellingen in het sociaal domein van circa € 11 miljoen
- Invoering van de Omgevingswet en de wet private kwaliteitsborging van circa € 3 miljoen
- Bezuinigingen van het Rijk door een economische crisis waardoor onze inkomsten ook afnemen

We hebben voor het sociaal domein een risicoreservering opgenomen van € 5,3 miljoen. Dit is een reservering voor als de bezuinigingen met één jaar vertraging worden doorgevoerd. We hebben geen buffer voor als de kosten in het sociaal domein structureel hoger zijn. Ook voor de invoering van Omgevingswet hebben we alleen geld gereserveerd om tijdelijk lagere inkomsten of hogere kosten te kunnen betalen. Verder is er het risico dat het Rijk gaat bezuinigen om haar begrotingstekort te verkleinen. Gemeenten ontvangen dan ook minder geld. Een inkomstendaling van 1% kost ons ruim € 2 miljoen. We hebben vanaf 2022 ongeveer € 4,5 miljoen per jaar gereserveerd om lagere inkomsten uit het gemeentefonds op te vangen. We houden in 2022 rekening met een groei van ruim 3%. Als de Rijksuitgaven vanaf 2022 niet meer groeien hebben we dus een nadeel van minimaal € 1,5 miljoen.

We willen ons structurele begrotingsoverschot vasthouden als buffer voor structurele risico's

We hebben grote onzekerheden in de begroting. Hiervoor is geen buffer beschikbaar. Daarom willen we het structurele begrotingsoverschot nog niet in onze begroting inzetten. We zijn bang dat we ons dan rijk rekenen met geld wat er niet komt.

Effecten coronapandemie

In het voorjaar van 2020 kreeg Nederland te maken met de gevolgen van de coronapandemie. De gevolgen voor de gemeente zijn ingrijpend. In 2020 verwachten we € 10,8 miljoen aan extra kosten. We krijgen € 9,3 miljoen van het Rijk om de kosten te betalen. Vanaf 2021 verwachten we ook nog voor € 1,4 miljoen aan extra kosten. Hiervoor krijgen we € 1,9 miljoen van het Rijk. Misschien komen er in 2021 nog meer kosten bij. Dit weten wij nu nog niet. Dit hangt bijvoorbeeld af van:

- de impact van de tweede golf
- wanneer er een vaccin is
- en welke maatregelen de overheid (lokaal) doorvoert.

Dat zijn de uitgaven, waarvan we zeker weten dat die zullen komen. Maar er zijn ook nog risico's van bijna € 10 miljoen.

Om de risico's te bepalen hebben we gekeken naar:

- de kosten die zich in 2020 voordoen
- de scenario's van het Centraal Planbureau (CPB)
- de risicoanalyse van andere gemeenten

We hebben de volgende risico's opgenomen:

bedragen x € 1.000

risico's	risico	kans	reservering
lagere inkomsten	4.417	47%	2.060
hogere kosten	5.250	25%	1.300
inkomsten Rijk	p.m.		p.m.
bezuinigingen Rijk	p.m.		p.m.
totaal	9.667	35%	3.360

Voor deze risico's reserveren wij € 3,4 miljoen. Hiervoor hebben we nog geen compensatie gekregen van het rijk.

Andere gemeenten hebben ook risico's voor corona opgenomen

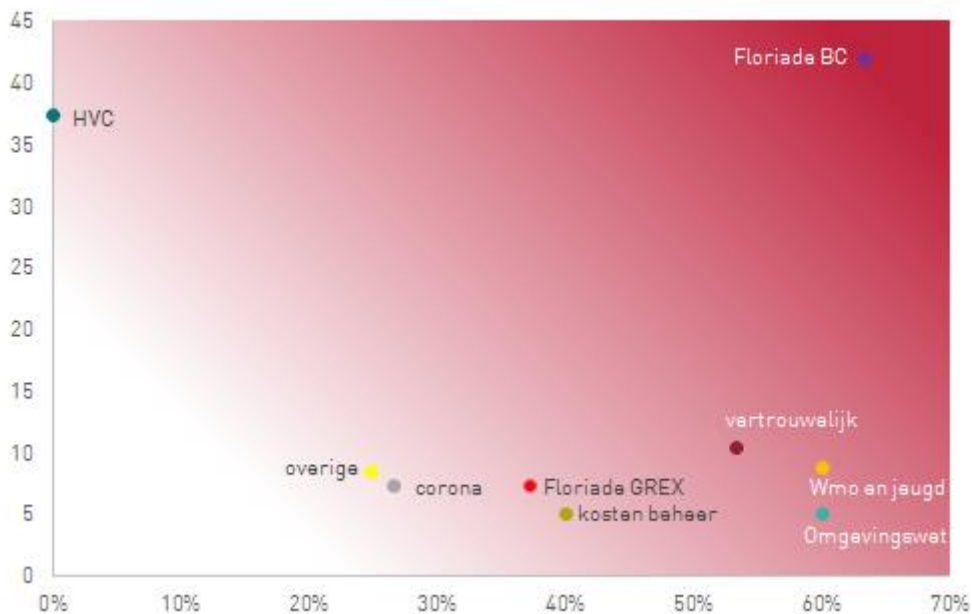
Dit weten we omdat we een korte rondvraag hebben gedaan bij een aantal grote gemeenten. Het risico dat deze gemeenten opnemen voor corona ligt in lijn met ons risico. Bij de meeste gemeenten is het risico iets hoger. Vergelijken is lastig. We weten bijvoorbeeld niet welke tekorten deze gemeenten hebben opgenomen. We hebben de vergelijking vooral gebruikt om te kijken of we geen risico's missen. Dit is niet het geval.

De andere gemeenten geven ook aan dat het lastig is om bedragen te koppelen aan de risico's. Onduidelijk is hoe lang de pandemie nog duurt. Ook is onduidelijk of het Rijk kosten door corona blijft compenseren en of het Rijk gaat bezuinigen.

Enmalige risico's binnen de algemene dienst

Wat verstaan we onder risico's binnen de algemene dienst?

De risico's binnen de algemene dienst zijn risico's die zich voordoen op de uitvoering van de reguliere gemeentelijke taken. Onderstaande grafiek geeft een overzicht van de belangrijkste gemeentelijke risico's. De grootste risico's zijn hier van een toelichting voorzien. Voor een toelichting op de andere risico's wordt verwezen naar het programmaplan.

De Floriade is ons grootste risico. Dit gaat zowel om het organiseren van het evenement als voor de gebiedsontwikkeling en programmering. De Raad heeft voor de zomer besloten om door te gaan met de Floriade. Door de corona verwachten we minder sponsoropbrengsten en bezoekers. Het risico is daardoor met € 13,5 miljoen toegenomen.

We staan als gemeente voor € 37,4 miljoen garant voor de Huisvuilcentrale (HVC). De kans dat deze garantstelling wordt aangesproken vinden wij zeer klein. Daarom is er geen risicoreservering opgenomen. Ook is nog onduidelijk wat de invoering van de Omgevingswet voor de gemeente betekent. Hiervoor is geld gereserveerd.

De risico's van de jeugdhulp en Wmo en de coronapandemie zijn eerder al toegelicht.

Toelichting belangrijkste risico's

Huisvuilcentrale

Almere staat garant voor langlopende leningen van de HVC, zoals overeengekomen bij de oprichting van de HVC. Het risico bestaat dat bij een faillissement van HVC de gemeente Almere wordt aangesproken op haar aandeel (5,9%) van de garant gestelde leningen. De Almeerse garantstelling bedraagt momenteel € 37,3 miljoen, met een maximum van € 39,7 miljoen. De kans dat dit gebeurt is moeilijk in te schatten. Vanwege de positieve resultaten van de HVC de afgelopen jaren hebben wij de kans op een faillissement ingeschat op 0%.

Via de aandeelhoudersvergadering oefent de gemeente Almere invloed uit op het beleid van de HVC. De afgelopen jaren heeft de aandeelhoudersvergadering de volgende maatregelen getroffen:

- een kredietplafond voor de garantstelling van €670 miljoen (Almere: € 39,7 miljoen);
- diversificatie van de activiteiten, waarbij voor nieuwe investeringen geldt dat slechts de kernactiviteiten van de HVC onder garantstelling vallen.

De ambitie van HVC en de aandeelhoudende gemeenten is dat de garantstelling de komende jaren wordt afgebouwd. Hiermee kunnen we het risico voor Almere verkleinen.

Enmalige risico's binnen het grondbedrijf

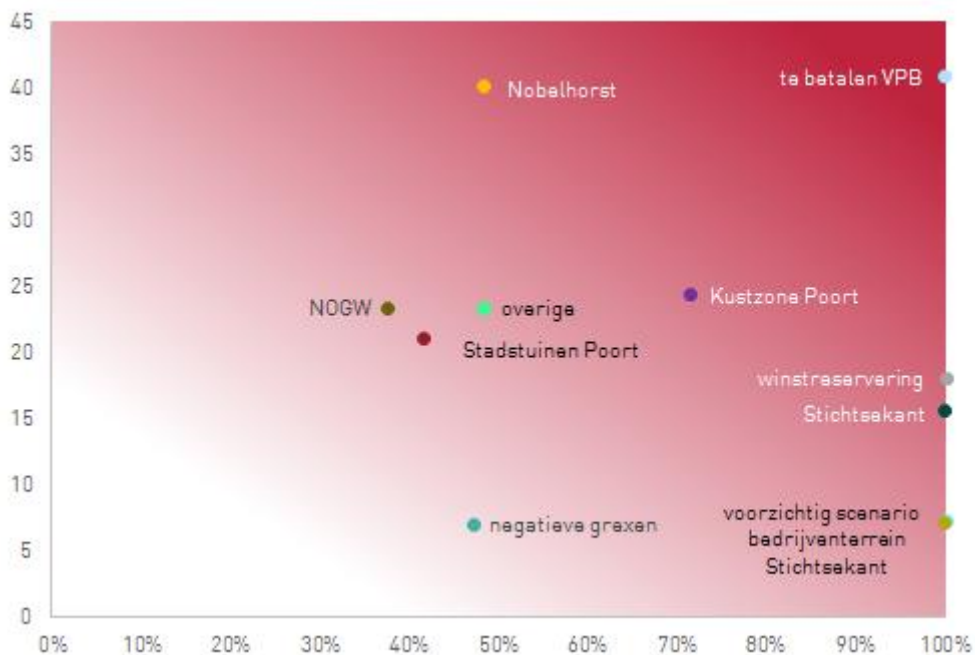
Wat verstaan we onder risico's binnen het grondbedrijf?

De gemeente Almere heeft een groot grondbedrijf. We hebben in het verleden in totaal al € 350 miljoen geïnvesteerd. De komende jaren komt er nog € 0,5 miljard aan investeringen bij. Deze investeringen moeten worden terugverdiend. We verwachten onze kosten terug te verdienen, we lopen hier wel risico's. Tijdens de vorige economische crisis hebben we honderden miljoenen aan verlies moeten nemen. Gelet hierop is het belangrijk om de risico's binnen het grondbedrijf in beeld te hebben.

In onderstaande grafiek geven we een beeld van deze risico's, die zijn onder te verdelen in drie categorieën:

- algemene risico's die voor 100% binnen de reserve van het grondbedrijf worden gedekt. Deze staan helemaal rechts in de grafiek
- risico's van negatieve grondexploitaties: deze worden via een kansberekening uit de reserve van het grondbedrijf bepaald
- risico's van positieve grondexploitaties: deze kunnen worden betaald uit de toekomstige winst

Een uitgebreide toelichting van de risico's van het grondbedrijf wordt jaarlijks opgenomen in het MPGA. Hieronder is een totaaloverzicht van de risico's opgenomen. De risico's zijn niet gewijzigd ten opzichte van het MPGA.

Grote projecten

Er zijn risico's van grote projecten en programma's die los staan van de risico's die voortkomen uit dagelijkse processen en het uitvoeren van beleid. Deze projecten hebben vaak een grote meerwaarde voor de stad en de samenleving of voor de organisatie. Daar komt bij dat deze projecten een verhoogd risicoprofiel hebben. Hieronder geven we per project of programma aan hoe de gemeenteraad de voortgang kan monitoren. In overleg met de gemeenteraad maken we per project afspraken over hoe wij hen informeren.

Programma / project	Wijze van informatievoorziening
Floriade	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Volggroep ▪ Voortgangsrapportage ▪ Separate paragraaf in begroting/jaarrekening ▪ Aanvullend accountantscontrole in opdracht raad
Projecten binnen Fonds Verstedelijking Almere: <ul style="list-style-type: none"> • Flevocampus • Kenniscampus Stadshart • Nationaal Park Nieuw Land – Almeersepoort • Museale voorziening • Station en Omgeving • Almere Centrum • Rondje Weerwater • Kustzone Poort 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Separate paragraaf in begroting/jaarrekening ▪ Waar nodig separate raadsbrief/raadsvoorstel
Transitie / transformatie sociaal domein	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Monitor sociaal domein (min. 1x per jaar) ▪ Kwartaalrapportages Jeugd
Financiële positie grondbedrijf	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Beleidsuitgangspunten bij de begroting ▪ Verwerking bij MPGA incl. voortgangsrapportage
Informatievoorziening Zorg & Welzijn	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rapportages stuur- en kerngroep (maandelijks)
Verbetering Informatiebeheer en archivering	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Voortgangsrapportage ▪ Waar nodig separate raadsbrief/raadsvoorstel
Implementatie Omgevingswet	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Voortgangsrapportage ▪ Waar nodig separate raadsbrief/raadsvoorstel

Financiële kengetallen

Financiële kengetallen zeggen iets over de financiële gezondheid van een gemeente. Het voordeel van kengetallen is dat ze overzicht geven en makkelijk te vergelijken zijn met andere gemeenten. Nadeel is dat ze geen rekening houden met specifieke kenmerken van een gemeente. De volgende kengetallen zijn opgenomen:

- de netto schuldquote;
- de solvabiliteit;
- de grondratio;
- de structurele exploitatieruimte;
- onderbenutte belastingcapaciteit.

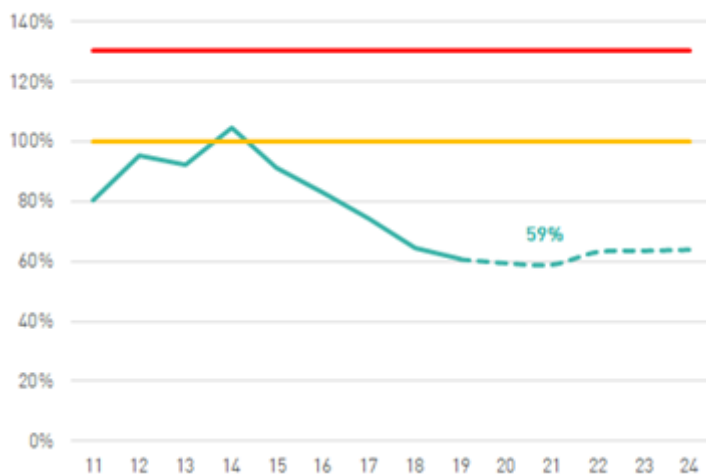
De kengetallen zijn voorgeschreven in een ministeriële regeling.

Schuldpositie

Netto schuldquote

De netto schuldquote laat zien wat de omvang is van de schulden ten opzichte van de begroting. Om de quote te berekenen wordt het totaal van de schulden vermindert met het geld dat we op de bank hebben staan. Dit saldo wordt gedeeld door de totale baten. Een netto schuldquote tot 100% is voldoende, tussen de 100% en 130% is deze matig en hoger dan 130% is deze slecht.

De netto schuldquote is ruim voldoende. De grafiek laat zien dat de schulden de afgelopen jaren zijn afgenomen. De verwachting is dat in de jaren daarna de schulden blijven dalen. De inkomsten uit grondverkoop zijn van doorslaggevend belang voor het afbouwen van de schulden.

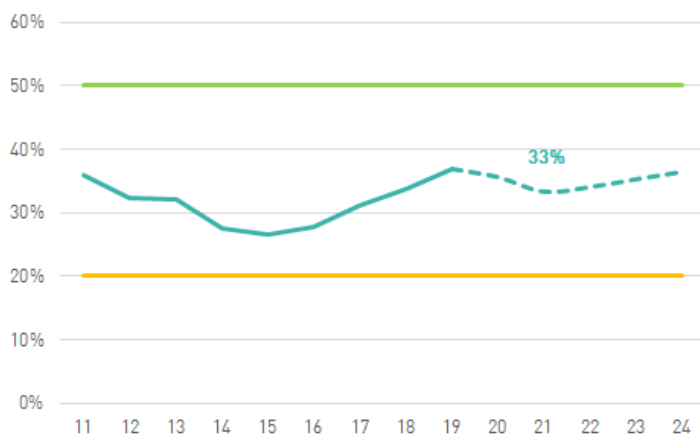
Weerstandsvermogen

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft aan welk deel van onze bezettingen is betaald met eigen vermogen. Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Een ratio lager dan 20% is onvoldoende, tussen de 20 en 50% is deze matig en hoger dan 50% wordt is deze goed.

De solvabiliteitsratio van de gemeente Almere is 'matig'. Sinds 2014/2015 hebben we verliezen genomen op het grondbedrijf. Om deze verliezen te betalen gingen we minder geld uitgeven. Ook is de economie daarna verbeterd. Hierdoor namen de schulden af en ons eigen vermogen toe. Het eigen vermogen is nog wel kleiner dan voor de economische crisis. We verwachten dat de solvabiliteit de komende jaren toeneemt. Dit

is grotendeels afhankelijk van het geld dat we verdienen met gebiedsontwikkeling.

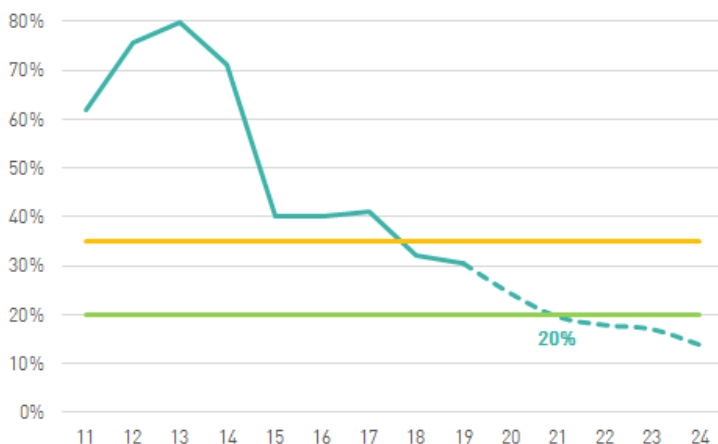

Grondratio

De grondratio is de verhouding tussen de totale boekwaarde van de grondvoorraad en de jaarlijkse baten. De boekwaarde van de voorraden moet worden terugverdiend door verkoop van gronden. Een waarde van minder dan 20% wordt door de toezichthouder als niet risicovol gezien. Een waarde van meer dan 35% is risicovol.

Dit is overigens zeer arbitrair. Je moet ook kijken naar de ontwikkeltaak van de gemeente, de courantheid van de grond etc.

Verwacht eind 2021 komt de grondratio uit op 20% en valt daarmee binnen de gestelde norm.

Meerjarige balans

De tabel hieronder geeft de meerjarige balans weer:

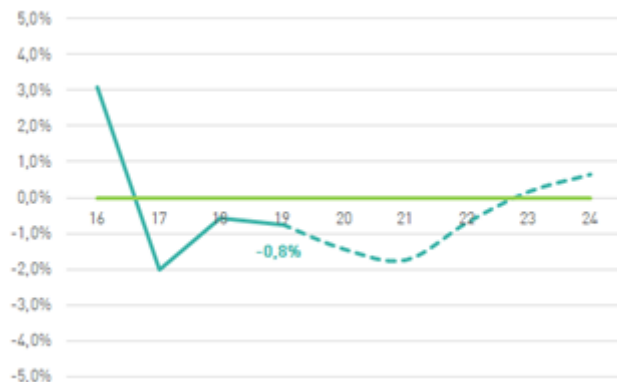
bedragen x € 1 miljoen

activa	2020	2021	2022	2023	2024	passiva	2020	2021	2022	2023	2024
materiële vaste activa						vaste passiva					
economisch nut	790	830	851	928	975	eigen vermogen	401	383	353	382	411
waardecorrectie	-118	-118	-118	-118	-118	voorzieningen	64	63	59	63	67
financiële vaste activa	35	39	46	46	46	langlopende leningen	430	442	467	474	482
vlottende activa						vlottende passiva					
bouwgronden in expl.	333	279	237	222	214	kortlopende leningen	91	88	83	105	105
waardecorrectie gronden	-66	-66	-66	-66	-65	overlopende passiva	102	102	102	102	102
overige vlottende activa	115	115	115	115	115						
totaal activa	1.089	1.078	1.064	1.126	1.167	totaal passiva	1.089	1.078	1.064	1.126	1.167

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft aan of wij onze structurele uitgaven kunnen betalen met structurele inkomsten. Voor het financieel toezicht is dit kengetal heel belangrijk. Het kengetal wordt berekend door het resultaat op de structurele baten en lasten te delen door de totale baten. Een uitkomst van 0% of hoger is voldoende. Een negatieve uitkomst is onvoldoende.

We hebben in 2023 en 2024 reëel begrotingsevenwicht. In de jaren daarvoor hebben we een reëel begrotingstekort. Dit is toegelicht in bijlage: "incidentele en structurele baten en lasten".

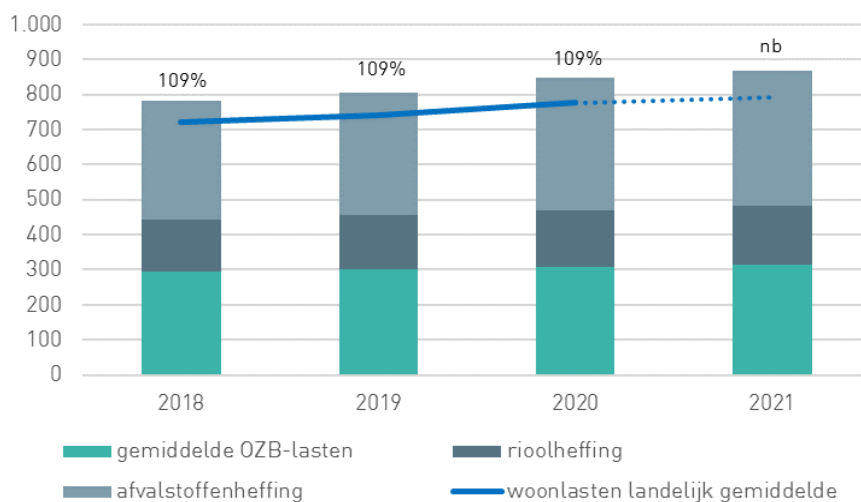
Belastingcapaciteit

Dit kengetal geeft aan hoe hoog de lokale belastingen in Almere zijn vergeleken met de rest van Nederland. Dit noemen we de lokale woonlasten. De lokale woonlasten voor een gemiddeld gezin in Almere liggen 9% hoger dan het gemiddelde van Nederland. Voor 2021 weten we dit niet zeker. We weten niet wat de lokale belastingen van de andere gemeenten in Nederland wordt.

De wetgever ziet dit als 'weerstandscapaciteit'. Artikel 12 van de financiële verhoudings-wet regelt wanneer gemeenten om financiële steun bij het rijk kunnen aankloppen. De gemeentelijke belastingen moeten dan ten minste 20% boven het landelijk gemiddelde liggen.

Er is bij tegenvallers nu dus nog ruimte om de belastingen te verhogen.

Gelukkig bepaalt de gemeenteraad in Almere zelf hoe hoog onze lokale lasten zijn. In Almere kiezen we ervoor onze lokale lasten niet verder te verhogen. We zitten immers nu al boven het landelijke gemiddelde.

3.2 Lokale heffingen

Inleiding

In deze paragraaf laten we zien hoe de lokale heffing zich ontwikkeld.

Bij de begroting vindt er besluitvorming plaats over de tarieven en heffingen

Dan kan er een politiek bestuurlijke discussie over plaatsvinden. We verwerken uw besluiten in de belastingverordeningen en tarievenbesluiten 2021. De gemeenteraad besluit daar uiteindelijk over.

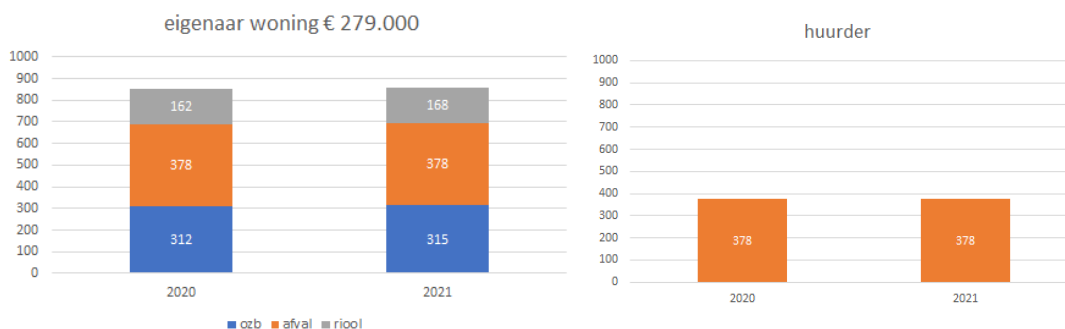
Onze tarieven zijn kostendekkend, we verhogen de tarieven met 1,85% voor de inflatie

Dat doen we om de gemeentelijke taken en diensten op het gewenste kwaliteitsniveau uit te kunnen voeren. Daarbij houden we ons aan de wettelijke norm.

Woonlasten

In 2021 gaat een gemiddeld gezin € 860,56 aan woonlasten betalen

Om u een idee te geven, hebben we dat voor een gemiddeld gezin berekend. Daarbij gaan we er vanuit dat dit gezin in een koophuis woont én onroerende zaakbelasting, afvalstoffenheffing en rioolheffing betaalt. In 2021 betaalt dit gezin € 860,56. Dat is € 9 meer dan vorig jaar. Per gezin zal dat natuurlijk anders uitpakken. Dat is afhankelijk van het type woning waarin dit gezin woont. Een huurder betaalt alleen afvalstoffenheffing. Die betaalt € 0,50 minder dan vorig jaar. Dat komt doordat de afvalstoffenheffing daalt.

Onroerende zaakbelasting

Door weegschaalprincipe géén effect op de ozb-opbrengsten

Bij het verrekenen van de effecten van hertaxatie, hanteren wij het weegschaalprincipe. Dit werkt als volgt: als uit hertaxatie blijkt dat de gemiddelde WOZ-waarde 1% is gestegen, zou een gemiddeld gezin - als we niets doen - meer ozb gaan betalen. Dat willen we niet; dus verlagen wij het tarief met 1%. Hierdoor blijft de ozb-opbrengst vóór en na hertaxatie - voor de gemeente - aan elkaar gelijk. Per woning kan dat natuurlijk wél verschillen. Als een woning meer dan gemiddeld in waarde stijgt, betaalt dat gezin meer ozb. Daar staat tegenover dat dit huis wel meer waard is.

Wat zijn de tariefmaatregelen 2021

In onderstaande tabel zijn de tariefmaatregelen voor 2021 in beeld gebracht. Ook weer voor een gemiddeld gezin. Onder de tabel lichten wij dat toe.

bedragen x € 1

tarief	2020	2020	2020 na	2021 na	tarief
	geraamd	werkelijk	hertaxatie	trend	
WOZ-waarde (a)	252.311	254.577	279.220	279.220	
tarief (b)	0,1224%	0,1224%	0,1106%	0,1127%	
aanslag ozb (a) * (b)	308,91	311,68	308,91	314,62	1,85%

Er is in 2020 te veel betaald: vanaf 2021 verlagen wij de aanslag daarvoor met € 2,77

Dat blijkt uit de uitkomsten van de hertaxatie. Deze is in de zomerperiode afgerond. Uit die hertaxatie blijkt dat de gemiddelde WOZ-waarde van de woningen met waarde peildatum 1-1-2019 met 12,34% is gestegen. Dat is iets meer dan bij de Programmabegroting 2020 geraamd. Bij de begroting hebben wij het tarief met 11,34% verlaagd. Daarbij gingen wij uit van de voorlopige uitkomsten van de hertaxatie. Achteraf is het tarief te weinig verlaagd. Hierdoor zijn de woonlasten voor een gemiddeld gezin € 2,77 hoger uitgevallen. Vanaf 2021 verlagen wij het tarief hiervoor.

In de praktijk zijn er natuurlijk woningen waarvan de WOZ-waarde meer (of minder) stijgt dan gemiddeld en waardoor ook de woonlasten hoger (of lager) uitvallen.

De WOZ-waarde van woningen is met 9,68% gestegen

Onze afdeling belastingen heeft recentelijke een eerste proefwaardering gedraaid en vergeleken met de uitkomsten van de marktanalyse. Uit de eerste analyse blijkt dat de woningen in Almere gemiddeld met 9,68% in waarde zijn gestegen. Dat is gemeten over het "nieuwe" waarde tijdvak, met als peildatum 1 januari 2020. Uit publicaties van het CBS blijkt overigens dat een dergelijke waardestijging zich niet alleen in Almere voordoet, maar in geheel Flevoland. Dat is hoger dan in de rest van Nederland. Daar valt de stijging 7 procent hoger uit.

Wij verlagen onze tarieven daarvoor met 9,68%

Deze gemiddelde waardestijging van 9,68% hebben wij via een tariefsverlaging verrekend in de tarieven. Het tarief - voor 2021- komt dan uit op € 1,106 per 1.000 WOZ-waarde. Hierdoor bedraagt de gemiddelde opbrengst - na hertaxatie - nog steeds op € 308,91 per gemiddelde woning. Dat kunt u ook zien in ons voorbeeld.

We verhogen onze tarieven met 1,85% vanwege loonprijsstijgingen

Ook dit jaar passen wij onze tarieven aan op de loon- en prijsontwikkelingen. Deze trendmatige verhoging baseren wij op de prognoses van het Centraal Planbureau (uit de Macro Economische Verkenning). Volgens het CPB zullen de prijzen (goederen en diensten) in 2021 waarschijnlijk met 1,5 % stijgen en de lonen met 2,75%. Het (gewogen) percentage komt dan uit op 1,85%. Hiermee verhogen we het tarief. Het tarief komt dan uit op € 1,127 per € 1.000 WOZ-waarde.

Afvalstoffenheffing

Maatregelen en afspraken

Wij hebben de taak om het huishoudelijke afval in te zamelen. Hiervoor maken wij diverse kosten. Inwoners van Almere betalen hieraan mee via de afvalstoffenheffing. We willen lage kosten, een goed scheidingsresultaat en weinig restafval. Ons doel is om de hoeveelheid restafval terug te brengen naar 50 kg voor iedere inwoner. Dit is afgesproken in "Almere stad zonder afval". Om dit te bereiken hebben wij afspraken gemaakt voor het scheiden van afval. Daardoor is de hoeveelheid restafval de afgelopen tien jaar

in Almere sterk afgenomen. Uit cijfers blijkt dat voortzetting van de huidige inzamelsystematiek niet leidt tot een verdere daling van het aantal kilo restafval.

We zijn met de gemeenteraad in gesprek over een nieuw afvalinzamelingsstelsel

Wij hebben een voorstel voor een nieuw afvalinzamelingsstelsel aan de gemeenteraad voorgelegd. We willen de kilo's restafval verder laten dalen én de dienstverlening aanpassen. We willen ook dat één en-meerpersoonshuishoudens een verschillend bedrag gaan betalen. U heeft de motie RG191/2020 aangenomen en besloten hierover nog geen besluit te nemen. Eén- en méerpersoonshuishoudens betalen volgend jaar dus nog steeds het zelfde tarief.

Amendement RG129/2020 Perspectiefnota 2021

Bij de perspectiefnota heeft u het volgende amendement aangenomen: "De actualisatie van (...) het meerjarenperspectief 2021-2024 (...) vast te stellen met dien te verstande dat het akkoord m.b.t. de financiering van het nieuwe afvalinzamelsysteem (...) pas ingaat als de raad de beleidskeuzes heeft besproken en goedgekeurd." Met andere woorden: het budget is wel toegekend, maar het college mag het nog niet uitgeven. Het budget staat dus wel in de begroting. U vindt het bedrag van € 3.027.000 in de tabel "kostendekkendheid tarief" aan het eind van deze pagina. Dit is dus onder voorbehoud van uw besluit over dit onderwerp. Het definitieve bedrag hangt af van uw besluit over het nieuwe afvalstelsel. De kosten zijn ten laste van het perspectief gebracht en zitten dus niet in de afvalstoffenheffing.

De afvalstoffenheffing wordt niet verhoogd

In onderstaande tabel zijn de mutaties in de afvalstoffenheffing in beeld gebracht.

bedragen x € 1

omschrijving	in %	bedrag	tarief
tarief 2020			378,18
a. trendmatige verhoging (loon- en prijscompensatie)	1,85%	602.000	7,00
b. nieuwe inzamelvergoeding PMD	-2,60%	-845.000	-9,82
c. hogere verwervingskosten restafval als gevolg strengere GFT eisen	0,63%	203.000	2,36
d. verwerkingskosten en baten Upcyclecentrum & perrons	1,97%	642.000	7,46
e. minder BTW door wetswijziging	-1,98%	-646.000	-7,50
totaal mutaties	-0,13%	-44.000	-0,50
tarief 2021			377,68

a. Trendmatige verhoging

Vanwege de loon- en prijsontwikkelingen hebben wij de afvalstoffenheffing met € 7,00 verhoogd.

b. nieuw inzamelvergoeding voor pmd

Op basis van landelijke afspraken zijn de vergoedingen voor plastic, metaal en drankkartons (pmd) gewijzigd. De afspraak is dat het verpakkende bedrijfsleven meer inzet op recyclen. De kosten voor gemeenten dalen daardoor. In 2021 levert dit een voordeel op van € 0,85 miljoen. De vergoeding voor het ophalen van het plastic afval wordt jaarlijks vastgesteld. Als deze daalt, heeft dat mogelijk gevolgen voor de afvalstoffenheffing na 2021.

c. hogere verwerkingskosten restafval als gevolg strengere gft-eisen

Als gevolg van strengere eisen aan het gft wordt door de verwerker meer gft afgekeurd. Dit moet vervolgens worden verwerkt als restafval. Dit leidt tot daling van de totale verwerkingskosten van gft van € 0,2 miljoen. Hiertegenover stijgt de totale verwerkingskosten van het restafval met € 0,4 miljoen.

d. verwerkingskosten en baten Upcyclecentrum & perrons

Het tekort bestaat uit hogere verwerkingskosten voor met name hout en klein chemisch afval (kca). Daarnaast vallen de opbrengsten van ijzer lager uit.

e. minder BTW door wetwijzing

De belastingdienst heeft aangegeven dat het inzamelen en verkopen van grondstoffen een ondernemerstaak is. Daarom ontvangen we de btw op het inzamelen van dit afval voortaan terug van de fiscus. Hierdoor dalen de kosten. We hebben een toedeling gemaakt van kosten die aan de ondernemerstaak moeten worden toegerekend. Deze toedeling is niet éénzijdig. De belastingdienst heeft hier ook nog geen standpunt over ingenomen. Het kan dus zijn dat dit bedrag de komende tijd nog gaat veranderen.

Kostendekkendheid tarief

In onderstaande tabel hebben wij de kosten en opbrengsten van de afvalstoffenheffing na verwerking van de tariefmaatregelen in beeld gebracht. De kostendekkendheid daalt van 96% in 2020 naar 88% in 2021. Dit komt doordat we het tarief niet verhogen voor de kosten voor het nieuwe afvalinzamelsysteem. Deze kosten dekken we uit de algemene middelen. Door de invoering van het nieuwe afvalinzamelsysteem proberen we de hoeveelheid restafval te verlagen. Hierdoor dalen de kosten en verdienen we de projectkosten vanaf 2024 terug.

Zoals uit onderstaande tabel blijkt wordt als gevolg van de beleidsmatige keuze de kosten van kwijschelding niet volledig in het tarief afvalstoffenheffing verdisconteerd.

bedragen x € 1

rubricering	tarief 2020	maatregelen	trend	tarief 2021	bedrag
personeelskosten stadsreiniging	87,68	0,00	2,38	90,06	7.748
personeelskosten overige afdelingen	9,42	0,00	0,26	9,67	832
afvalinzameling en verwerking	215,73	-17,93	2,43	200,22	17.227
recycling perrons	9,43	5,33	0,00	14,76	1.270
compensabele btw	49,65	-7,50	0,74	42,89	3.689
subtotaal lasten	371,90	-20,10	5,81	357,61	30.766
kwijschelding afgedekt via tarief	8,84	0,00	0,16	9,00	775
kwijschelding niet afgedekt via tarieven	19,46	0,00	0,00	19,46	1.675
dubieuze debiteuren	3,40	0,00	0,06	3,46	298
taakgebonden overhead	16,51	0,00	0,45	16,96	1.460
concern overhead	18,41	0,00	0,51	18,92	1.627
budget nieuw afvalinzamelsysteem		35,18		35,18	3.027
subtotaal lasten	438,53	15,08	7,00	460,60	39.628
opbrengsten afvalstoffenheffing	-378,18	0,00	-7,00	-377,68	-32.494
opbrengsten restfracties	-41,08	12,60	0,00	-28,48	-2.450
eindtotaal	19,28	27,68	0,00	54,46	4.684
percentage kostendekkendheid	96%			88%	88%
aantal objecten					86.037

In de tabel staat een bedrag van € 3,027 miljoen voor de invoering van een nieuw afvalstelsysteem. Wij hebben een voorstel aan de gemeenteraad gestuurd. In dit voorstel staat ook hoe we dit geld willen terugverdienen. Mocht u daar niet mee instemmen, dan zullen we op zoek moeten naar andere oplossingen.

Rioolheffing

Maatregelen en afspraken

Met de rioolheffing worden de kosten van beheer en onderhoud én het nakomen van de zorgplicht voor afval- hemel- en grondwater afgedekt. Deze kosten zijn verbonden aan de inzameling en transport van afvalwater, en het inzamelen, opvangen en afvoeren van regen- en/of grondwater om overlast te voorkomen.

Het jaarprogramma 2021 is afgestemd op de afspraken uit het Waterplan

De rioolheffing wordt jaarlijks bijgesteld op basis van de afspraken uit het Waterplan. Het Waterplan "Stad van het zuiverste water" en de bijbehorende gemeentelijke aanvulling voor de rioolheffing is in maart 2017 vastgesteld. De uitvoering van het jaarprogramma 2021 kan zonder extra tariefsverhoging worden bekostigd.

De rioolheffing gaat met € 6,55 omhoog

In onderstaande tabel zijn de voorgestelde tariefmaatregelen in beeld gebracht. In totaal gaat het tarief met € 6,55 per object omhoog.

bedragen x € 1

omschrijving	in %	bedrag	tarief
tarief 2020			161,71
1. trendmatige verhoging	1,55%	235.000	2,50
2. sparen voor toekomstige vervanging rioolstelsel	2,50%	378.000	4,05
<i>subtotaal mutaties</i>	<i>4,05%</i>	<i>613.000</i>	<i>6,55</i>
tarief 2021			168,26

1. Trendmatige verhoging en verdisconteren hogere pensioenpremie in tarief

Vanwege loon- en prijsontwikkelingen wordt de rioolheffing met € 2,50 verhoogd.

2. Sparen voor toekomstige vervanging rioolstelsel

Het rioolstelsel moet in de periode 2035-2065 vervangen worden. Hiervoor sparen we. Dat doen we via een jaarlijkse verhoging van het tarief met 2,5%. In 2021 wordt het tarief hiervoor met € 4,05 verhoogd.

Kostendekkendheid tarief

Onderstaande tabel brengt de kosten en opbrengsten van de rioolheffing na verwerking van de tariefmaatregelen in beeld. Zoals uit onderstaande tabel blijkt is de rioolheffing niet kostendekkend.

bedragen x € 1

rubricering	tarief 2020	maatregelen	trend	tarief 2021	bedrag
personeelskosten stadsruimte	18,35		0,56	18,90	1.770
personeelskosten overige afdelingen	1,28		0,04	1,32	124
programmakosten	68,30		0,96	69,26	6.485
storting vervangingsfonds	42,25	4,05	0,00	46,31	4.336
storting voorziening rioolherstelprojecten	8,49		0,13	8,62	807
compensabele btw	26,03		0,39	26,42	2.474
subtotaal lasten	164,70	4,05	2,07	170,83	15.995
kwijtschelding afgedekt via tarief	0,58		0,01	0,59	55
dubieuze debiteuren	1,46		0,03	1,48	139
taakgebonden overhead	4,35		0,12	4,47	418
concern overhead	9,66		0,27	9,93	930
subtotaal lasten	180,75	4,05	2,50	187,30	17.537
opbrengst rioolheffing	-161,71	-4,05	-2,50	-168,26	-15.754
overig opbrengsten	-0,11	0,00	0,00	-0,11	-10
Eindtotaal	18,94	0,00	0,00	18,94	1.773
percentage kostendeckendheid	90%			90%	90%
aantal objecten					93.632

Wabo-leges

Maatregelen en afspraken

Bij de omgevingsvergunning gaat het om het verlenen van een dienst. De leges voor de omgevingsvergunning zijn de vergoeding voor het in behandeling nemen van een aanvraag. Dit noemen wij Wabo-leges.

Op de leges maken we geen winst

We mogen op totaalniveau van de legesverordening geen 'winst' maken.

Voor een individuele vergunning mag de opbrengst wel hoger zijn dan de kosten. In de praktijk gebeurt dat ook. Op vergunningen voor grote bouwwerken is dit meestal het geval. Hiermee betalen we een deel van de kosten voor vergunningen van kleine bouwwerken (woningen), zodat die betaalbaar blijven. Ons uitgangspunt is dat binnen die verordening ook voor de afgifte van een Omgevingsvergunning geen winst mag worden gemaakt.

We werken al in de geest van de nieuwe Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging

Bij de programmabegroting 2019 is aangegeven dat de behandeling van aanvragen in innovatieve en complexe gebieden aanzienlijk hogere kosten met zich meebrengt. Het gaat dan om bouwprojecten met een innovatief of duurzaam karakter, waarmee voor een deel vooruit wordt gelopen op de komst van de Omgevingswet en Wet kwaliteitsborging. Voor 2020 en ook voor 2021 verwachten wij dat deze binnen de geraamde legesinkomsten worden gedekt.

We voeren nog geen wijzigingen door in de legessystematiek

Gelet op alle ontwikkelingen op het gebied van de omgevingsvergunningen worden nu geen principiële wijzigingen in de legessystematiek voorgesteld. Ook wachten wij nog de resultaten van het onderzoek naar de financiële impact af. Voor 2022 en volgende jaren wordt dit meegenomen als integraal onderdeel van het gesprek over de bekostiging van VTH onder de Omgevingswet en Wet kwaliteitsborging.

Kostendekkendheid Wabo-leges

In onderstaande tabel hebben wij de kosten en opbrengsten van de Wabo-leges in beeld gebracht. Zoals uit onderstaande tabel blijkt is de vergunningverlening niet kostendekkend.

bedragen x € 1.000

rubricering	bedrag 2020	trend	bedrag 2021
apparaatskosten vth	2.631	72	2.703
apparaatskosten overige afdelingen	553	12	565
programmakosten	4.824	72	4.896
compensabele btw	1.013	15	1.028
subtotaal kosten	9.021	171	9.192
dubieuze debiteuren	93	2	95
taakgebonden overhead	918	25	943
concern overhead	2.130	59	2.189
subtotaal kosten	12.162	257	12.419
leges vergunningverlening	-10.345	-257	-10.602
eindtotaal	1.817	0	1.817
kostendekkendheid	85%		85%

Leges burgerzaken

Maatregelen en afspraken

Dit zijn kosten die worden gemaakt en de leges die worden geïnd voor verstrekking van bijvoorbeeld paspoorten, rijbewijzen en uittreksels. Onder burgerzaken vallen zowel de burgerzakenbalie, als het callcenter, de beantwoording van vragen via internet en de backoffice die de dienstverlening ondersteunt. Voor diverse gemeentelijke diensten en producten zijn leges verschuldigd. Deze zijn vastgelegd in de legesverordening op de heffing en invordering van Leges.

De legestarieven worden met 1,85% verhoogd, tenzij wet en/of regelgeving dit niet mogelijk maakt

De legestarieven worden trendmatig verhoogd met 1,85%, tenzij wet en/of regelgeving dit niet mogelijk maakt. Bij een aantal legestarieven worden tariefswijzigingen doorgevoerd en/of voorstellen verwerkt om legestarieven beter aan te laten sluiten op de dagelijkse praktijk. Ook kan het voorkomen dat bepaalde tarieven op veelvoud van € 0,05 afgerond worden, omdat deze contant betaald mogen worden.

Leges voor afgifte Verklaring Omtrent Gedrag, rijbewijzen, reisdocumenten en naturalisatie

Het Rijk heeft deze tarieven nog niet vastgesteld. De leges hiervoor mag niet meer bedragen dan het wettelijk vastgesteld tarief. De verwachting is dat hierover in de loop van december, en in ieder geval binnen 3 maanden na het vaststellen van de begroting, duidelijkheid is. Vooruitlopend hierop verhogen wij deze tarieven óók met 1,85%. Als de door het Rijk bepaalde tarieven meer dan 5% afwijken van ons voorgestelde tarief, passen we deze tarieven alsnog aan.

Kostendekkendheid leges afgifte documenten balie burgerzaken

In onderstaande tabel hebben wij de kosten en opbrengsten van de leges afgifte documenten balie burgerzaken in beeld gebracht. Zoals uit onderstaande tabel blijkt is de afgifte van de diverse documenten en dergelijke niet kostendekkend. De belangrijkste oorzaak hiervan ligt in de door het Rijk vastgestelde gemaximeerde tarieven (burgerleges).

rubricering	2020	maatregelen	2021
personeelskosten	1,44	0,04	1,48
kantoorkosten balies	0,12	0,00	0,12
afdrachten rijksleges	0,62	0,01	0,63
compensabele btw	0,07	0,00	0,07
<i>subtotaal lasten</i>	<i>2,25</i>	<i>0,05</i>	<i>2,30</i>
taakgebonden overhead	0,24	0,01	0,25
concern overhead	0,60	0,02	0,62
<i>subtotaal lasten</i>	<i>3,09</i>	<i>0,08</i>	<i>3,17</i>
opbrengsten afgifte documenten	-1,81	-0,03	-1,84
Eindtotaal	1,28	0,05	1,33

Parkeren

De parkeertarieven in Almere Stad worden met 1,85% verhoogd

In Almere Stad kennen we drie soorten parkeertarieven: voor het straatparkeren (publiekrechtelijk); voor het garageparkeren (privaatrechtelijk) en voor het parkeerterrein Tegelzetterdek (publiekrechtelijk). In 2021 wordt voor de parkeerterreinen Koolzaadveld, Hennepveld en het niet overdekte deel van de Hospitaalgarage het tarief voor parkeerterreinen ingevoerd. Dan is voor deze terreinen hetzelfde kortparkeertarief van toepassing als voor het Tegelzetterdek.

Betaald parkeren in Almere Buiten wordt niet duurder

Ook dit jaar worden de parkeertarieven in Almere Buiten in 2021 niet verhoogd. De daar aanwezige parkeerapparatuur is verouderd en zal eind 2021 vervangen worden. Na vervanging is er digitaal meer mogelijk. Nu leidt een kleine tariefaanpassing vanwege afronding tot een substantiële verhoging. Nieuwe apparatuur maakt het straks mogelijk om relatief kleine tariefaanpassingen door te voeren. Net als in Almere Stad. In 2022 zal dan een inhaalslag plaats kunnen vinden en kunnen de achterwege gebleven tariefaanpassingen gecompenseerd worden.

Kortparkeertarieven 2021

bedragen x € 1

	Garage parkeren		Straat parkeren		Parkeerterreinen
	Almere Buiten	Almere Stad	Almere Buiten	Almere Stad	Almere Stad
uurtarief	1,64	2,13	1,64	2,66	2,13
starttarief	0,20	0,21	0,26	0,27	0,27
maximum dagtarief	2,00	10,10	2,00	18,62	10,10
maximaal avondtarief	n.v.t.	5,32	n.v.t.	n.v.t.	5,32

Overige tarieven

Overige privaatrechtelijke tarieven

Ook de sporttarieven en de overige privaatrechtelijke tarieven, zoals die voor de voorzieningen in de Havenkom verhogen we met 1,85% vanwege loon- en prijsstijgingen.

Haven en sluis

We verhogen de ligplaatstarieven met 1,85% voor loon- en prijsstijgingen.

Bedrijven, kantoren, et cetera

Net als bij de woonlasten zijn er ook aanpassingen bij bedrijven, kantoren etc. Hieronder hebben wij via een getallenvoorbeeld weergegeven om welke lasten het dan gaat.

bedragen x € 1,-

bedrijven, kantoren	2020	2021	stijging
WOZ-waarde	2.138.138	2.153.991	0,74%
1. ozb eigenaren/gebruikers	12.505,28	12.739,69	1,85%
2. rioolheffing	161,71	168,26	4,05%
3. reinigingsrechten	p.m.	p.m.	

Tarieven voor bedrijven en kantoren

Ozb eigenaren/gebruikers niet-woningen

bedragen x € 1

	2020 geraamd	2020 werkelijk	2021 na hertaxatie	2021 na trend	tarief stijging
WOZ waarde (a)	2.138.138	2.138.138	2.153.991	2.153.991	
niet-woningen eigenaren	0,3244%	0,3244%	0,3220%	0,3280%	
niet-woningen gebruikers	0,2606%	0,2606%	0,2587%	0,2635%	
totaal tarief (b)	0,5850%	0,5850%	0,5807%	0,5914%	
aanslag ozb (a) * (b)	12.505,28	12.505,28	12.505,28	12.739,69	1,85%

De ontwikkeling van de WOZ-waarde bij niet-woningen blijkt aardig te kloppen

Dat blijkt uit een onderzoek naar de ontwikkeling van de WOZ-waarde van ruim 6.300 kantoren, bedrijfsruimten en panden. Deze panden zijn niet dus danig verbouwd en/of aangepast dat dit van invloed is op de WOZ-waarde. Wel is deze in sommige gevallen nog bijgesteld wegens bezwaar en beroep. Deze panden zijn aangepast op de marktwaarde. Uit dit onderzoek blijkt dat de WOZ-waarde van deze panden met 1,68% is gestegen over de periode 2017-2020. Dat is 0,09% minder dan wij in onze tariefsaanpassingen hebben verwerkt. Hiervoor zouden wij de tarieven moeten verhogen. Vanwege deze geringe afwijking doen wij dat niet.

De WOZ-waarde van deze panden is gestegen met 0,74%, hiervoor verlagen wij de tarieven

Op 1 januari 2021 begint een nieuw WOZ waarde tijdvak, met als peildatum 1 januari 2020. Uit de marktanalyse blijkt dat de WOZ-waarde gemiddeld in dit nieuwe tijdvak met 0,74% is gestegen. Hierop hebben wij het tarief verlaagd, zodat u na hertaxatie net zoveel betaalt als in 2020. Overigens liggen de ontwikkelingen in Almere in de lijn met landelijke ontwikkelingen. Deze komt uit op een stijging van 1%.

Wel verhogen we onze tarieven met 1,85% vanwege loon- en prijsontwikkelingen

Ook dit jaar passen wij onze tarieven aan op de loon- en prijsontwikkelingen. Als gevolg daarvan zijn de tarieven met 1,85% verhoogd.

Rioolheffing

Ook bij bedrijven, kantoren – die direct of indirect aangesloten zijn op de gemeentelijke riolering – wordt rioolheffing in rekening gebracht. Dit is geregeld in de verordening op de heffing en invordering van Rioolheffing.

Reinigingsrechten

Hierbij gaat het om de inzameling van afval van bedrijven en instellingen waarvan de gemeente tijdens de wekelijkse inzamelronde het afval inzamelt. De kosten voor deze dienstverlening worden verrekend via het reinigingsrecht. Ook de reinigingsrechten hebben wij op basis van de kostenstijgingen verhoogd. Voor het ophalen van afval van bedrijven worden diverse soorten containers (qua inhoud) gebruikt. Dit is geregeld in de verordening op de heffing en invordering van Afvalstoffenheffing en Reinigingsrechten.

3.3 Grondbeleid

Analyse van de marktsituatie

Huidige woningmarkt situatie

De vraag naar woningen in Almere is de afgelopen jaren sterk gestegen. Door deze vraag en de lage rente, zijn de prijzen van de woningen ook sterk gestegen. Het afgelopen jaar stegen de transactiepreizen in Almere minder hard, de verkoopduur neemt licht toe en het aanbod stabiliseert. Dit is een signaal dat de piek van de markt mogelijk in zicht is. Het prijsniveau ligt echter op een hoog niveau, waardoor het voor een grote groep financieel niet haalbaar is om een woning te kopen of te huren.

Er zijn nog geen significante effecten waarneembaar als gevolg van de coronacrisis. Ook in deze meer onzekere tijd, blijft de vraag naar woningen nog stabiel. Mogelijk zal, wanneer de economische effecten van corona meer merkbaar worden en de maatregelen van het Rijk opdrogen, de onzekerheid bij de woonconsument toenemen en daarmee de vraag afnemen. Tot op heden lijkt dit echter nog mee te vallen. Ook het grondbedrijf ziet in de grondverkoop voor woningbouw in 2020 nog geen grote effecten. Naar verwachting zullen de grondverkoop zoals in het MPGA voor 2020 opgenomen, ook gerealiseerd worden.

De nieuwe woonvisie is door de raad voor de zomer vastgesteld. Voor de nieuwe vast te stellen (ontwikkel)plannen zal deze woonvisie als uitgangspunt gaan dienen. Naar verwachting zullen in 2021 een aantal nieuwe ontwikkelplannen voor woningbouw aan de raad ter besluitvorming worden voorgelegd. In bestaande ontwikkelplannen zal gekeken worden of het mogelijk is om het woningbouwprogramma zo nodig bij te stellen, in lijn met de nieuwe Woonvisie.

Bedrijventerreinen

Het aanbod van bedrijfsruimte is in 2019 met ruim 30 % fors afgenomen tot 92.000 m². Dit komt door een opname van 68.000 m², dat ver boven het langjarig gemiddelde lag van 40.000 m². De daling van het aanbod vindt al 4 jaar op rij plaats. De bedrijfsruimtemarkt in Almere is daarmee zelfs krap geworden. Bijna de helft van het aanbod staat op de bedrijventerreinen De Vaart en Gooisekant.

Ook aan het aantal grondverkoop voor gemengde bedrijvigheid is deze vraag te merken, alhoewel het nog relatief beperkt is. De grootste afname van grondposities vindt momenteel plaats op Stichtsekanal ten behoeve van logistiek. De verwachtingen zijn ook hier positief, alhoewel de effecten van corona op de economie en daarmee de markt van bedrijfsruimte onzeker zijn. Een aantal kleinere grondverkoop hebben onder andere door de toegenomen onzekerheid als gevolg van corona, vertraging opgelopen. De verwachting is voornamelijk wel dat de grondverkoop conform het MPGA in 2020 gewoon zullen plaatsvinden.

Detailhandel

De markt voor detailhandel is al een aantal jaren aan het veranderen. Zo heeft de opkomst van online winkelen effect op de vraag naar fysieke ruimte en heeft op dit moment de coronacrisis ook effecten op het winkellandschap. De focus ligt daarom ook vooral op het versterken van de bestaande winkelgebieden en niet zozeer de uitbreiding. Wij hebben daarom een nieuwe detailhandelvisie opgesteld, die we nog met u bespreken. In de nieuwe detailhandelsvisie zal de fijnmazige structuur van detailhandel in Almere centraal staan en duidelijke kaders worden opgenomen voor de vestigingsmogelijkheden van perifere detailhandel en supermarkten. We willen meer sturen op het vestigen van detailhandel in de centra van Almere, waarbij het verzorgingsgebied van de detailhandelsvoorziening leidend is. Of dit leidt tot een verschuiving of verdere vermindering van de planvoorraad detailhandel zal op dat moment besloten moeten worden.

Kantoren

Sinds 2016 is het aanbod van kantoorruimte in Almere afgenomen. Desalniettemin is het totale aanbod relatief gezien nog steeds ruim. De kantorenmarkt is vooral lokaal en beperkt en is afhankelijk van incidentele omvangrijke transacties. Het aanbod (kantoorruimte op de markt aangeboden met en zonder

gebruiker) is voor 70% te vinden in het zakencentrum bij station Almere Centrum en Poort/Gooisekant. Of als gevolg van corona het kantoorgebruik en de behoefte aan kantoorruimtes gaat veranderen, is op dit moment nog niet inzichtelijk.

De verwachte marktvoorraad (omvang en kwaliteit) de komende jaren kan in principe gehuisvest worden in courante leegstaande panden op courante locaties (Almere Centrum, Gooisekant/Poort en Randstad).

Beleidsvraagstukken en diverse ontwikkelingen

In exploitatie nemen van MVA gronden Vogelhorst fase 2

Een aantal jaren geleden is een groot deel van Vogelhorst fase 2 uit exploitatie gehaald, omdat de verwachting was dat deze gronden niet binnen afzienbare tijd verkocht zouden worden. Twee jaar geleden is weer een klein deel in exploitatie genomen. Op dit moment wordt gesproken met een marktpartij om een koopovereenkomst te sluiten voor circa 10,5 ha van de circa 18 ha van het resterende deel in de MVA. Conform het destijds vastgestelde ontwikkelplan, zal op een meer projectmatige basis dit gebied tot ontwikkeling worden gebracht. Een deel van het programma zal ook voor PO beschikbaar blijven. Op deze wijze komt er versnelling in de ontwikkeling van het gebied en de woningbouwproductie.

Gelet op de besprekingen met de marktpartij wordt bij de Programmabegroting 2021 voorgesteld deze 10,5 ha MVA gronden in Vogelhorst in exploitatie te nemen en toe te voegen aan de Grondexploitatie Vogelhorst. Aangezien deze gronden op dit moment tegen de boekwaarde op de balans staan, leidt dit niet tot vrijval van een verliesvoorziening. Wel heeft dit consequenties voor de nog te realiseren winst in de grondexploitatie Vogelhorst. Deze winst neemt in zijn totaliteit toe, maar als gevolg van de 50%-regel t.a.v. te nemen winsten in een grondexploitatie, zal een deel van de reeds genomen winsten (circa € 1,2 miljoen) mogelijk bij de Programmarekening 2020 gecorrigeerd moeten worden, omdat het Percentage of Completion, door het groter worden van de grondexploitatie, onder de 50% komt.

Extra kosten PO-kavels

In het eerste halfjaar is een visie voor het particulier opdrachtgeverschap (PO) vanaf 2020 gereedgekomen, met daarin een geactualiseerde begroting van de kavelwinkel waarin het verwachte aantal PO-kavels in lijn is met de verwachtingen in het MPGA. Mede door de hoge woningprijzen en de druk op de aannemersmarkt ligt de afzet van PO-kavels lager dan in het verleden werd geraamd. Daarom wordt voorgesteld om de vergoeding per kavel aan de kavelwinkel uit de grondexploitaties te verhogen van € 1.590 naar € 2.115 per kavel. De totale impact voor alle lopende grondexploitaties is ca. € 0,9 miljoen voor de jaren 2020 tot 2030. In de PB 2021 wordt daarom in het weerstandsvermogen van het grondbedrijf al met dit negatieve effect rekening gehouden. Bij het MPGA 2021 wordt het vervolgens in de grondexploitaties zelf verwerkt.

Ontwikkelingsvisie De Voortuin

Bij de programmabegroting 2020 is in de paragraaf grondbeleid rekening gehouden met een negatief financieel resultaat voor het in ontwikkeling nemen van de Voortuin van € 4,5 miljoen. Aangezien De Voortuin onderdeel uitmaakt van de oorspronkelijke visie op het stadsdeel Poort is dit negatieve financiële effect destijds betrokken in de resultaten van het grondbedrijf. De verwachting was dat begin 2020 het ontwikkelingsplan en de grondexploitatie aan de raad zouden worden voorgelegd. Dit is echter niet gelukt. Naar verwachting zal het ontwikkelingsplan en grondexploitatie eind 2020 aan de raad worden voorgelegd. Een groot deel van de te realiseren functies in het gebied betreft leisure-achtige activiteiten, die deels ook opbrengsten uit horeca halen. Door corona is de investeringsbereidheid in deze sector minder groot. De verwachting is daarmee dat het langer zal duren om gronden voor deze functies te verkopen. Het negatieve financiële resultaat neemt daarmee naar verwachting met circa € 0,9 miljoen toe. In de programmabegroting 2021 is daarom in het weerstandsvermogen van het grondbedrijf met dit aanvullende negatieve resultaat rekening gehouden. Mogelijk dat bij de besluitvorming van het ontwikkelplan en grondexploitatie wordt voorgesteld om het gebied niet in zijn geheel in exploitatie te nemen, maar alleen de delen waarvan het wenselijk is dat ze op korte termijn worden gerealiseerd. Een deel van de gevormde reserve kan dan mogelijk vrijvallen.

Naar verwachting vast te stellen grondexploitaties in 2021

Op dit moment is een aantal ontwikkelingsplannen met grondexploitaties in voorbereiding. Naar verwachting zullen deze eind 2020 of in 2021 aan de raad worden voorgelegd. In deze paragraaf grondbeleid wordt hier financieel nog geen rekening mee gehouden. Het gaat om de volgende ontwikkelingen:

- Meergronden: Betreft de herontwikkeling van de locatie Meergronden in het Centrum van Almere Haven. Het verwachte programma is een school, gymzalen en woningen.
- Kruidenwijk zuid/oost: Betreft een oorspronkelijke kantorenlocatie aan de rand van het stadscentrum. Door de vraaguitval naar kantoor is het gebied een aantal jaren geleden uit exploitatie genomen (nu onderdeel van MVA). Op dit moment is een plan in voorbereiding t.b.v. een supermarkt en woningen.
- Stadscentrum Noord-Oost kwadrant: Op het huidige parkeerterrein Festivalplein/Koolzaadveld en het gebouw de Voetnoot wordt ingezet om het hoger onderwijs en de aantrekkelijkheid voor studenten in het stadscentrum van Almere te versterken. Het programma bestaat uit hoger onderwijshuisvesting en studentenwoningen.
- Twentsekant: betreft het gebied met 84 ha bedrijfsterrein aan de A6 bij Nobelhorst. Door achterblijven van de vraag naar bedrijventerreinen, is het gebied in 2016 als materiele vaste activa gronden (MVA) aangemerkt. Intentie is om een deel van het gebied om te kleuren en woningbouw met aanverwante functies te realiseren.

Vennootschapsbelasting

De belastingdienst en Almere zijn al geruime tijd in gesprek over een te sluiten Vaststellingsovereenkomst (VSO) voor de vennootschapsbelasting van het grondbedrijf. Gelet op de huidige stand van zaken en inzichten is de verwachting dat er dit jaar nog een VSO tussen partijen wordt gesloten. Op basis van deze VSO zijn de precieze financiële effecten voor het grondbedrijf inzichtelijk te maken. Vooralsnog is de verwachting dat dit resultaat binnen de reeds gevormde harde en zachte reserves van het grondbedrijf voor de te betalen vpb past.

Financiële impact van een eventuele economische crisis als gevolg van corona

Bij de jaarrekening 2019 is vastgesteld dat het resultaat / vrij beschikbare middelen van het grondbedrijf € 32,2 miljoen bedragen. Aangezien de coronacrisis net haar intrede had gedaan en de (economische) effecten op dat moment niet inzichtelijk waren is door middel van een gevoeligheidsanalyse inzichtelijk gemaakt wat de mogelijke financiële effecten van een forse economische crisis op het grondbedrijf zouden zijn. Dit heeft er toe geleid dat is besloten om vooralsnog het resultaat over 2019 niet over te hevelen naar het concern, maar te wachten tot de Programmabegroting 2021, wanneer er mogelijk meer bekend zou zijn over de economische impact en dan een beslissing te nemen in hoeverre deze middelen wel worden overgeheveld.

Ervaringen Grondbedrijf tot op heden

Op dit moment vinden de bestaande grondexploitaties nog weinig hinder van de coronacrisis en de eventuele economische effecten daarvan. Voor de woningbouw geldt dat de afzet in 2020 nog in lijn ligt met de eerdere verwachtingen en ook de grondprijzen in onderhandelingen nog op het hoog conjuncturele niveau liggen van eind 2019 / begin 2020. Bij de bedrijventerreinen is bij een aantal (relatief) kleinere uitgiftes wel vertraging/uitstel ontstaan als gevolg van onzekerheid door corona, maar de verwachting is ook daar dat voor 2020 en waarschijnlijk ook 2021 de afzet en grondprijzen gerealiseerd kunnen worden. Deze afzet is echter niet verzekerd. De reserveringsovereenkomsten bieden de mogelijkheid om niet tot afname van grond over te gaan, onder kwijtschelding van de betaalde reserveringsvergoeding.

Verwachtingen CPB en effecten voor grondbedrijf

Het CPB stelt regelmatig ramingen op met de economische verwachtingen voor 2020 en 2021, op basis van 4 scenario's. Deze scenario's geven een beeld van de mogelijke economische gevolgen en dan met name wat dit voor consequenties heeft voor het BBP en de werkloosheid.

Deze scenario's bieden echter beperkt houvast voor de prognoses / scenario's van het grondbedrijf. De relatie tussen het bbp en grondprijzen is bijvoorbeeld lastig te leggen en is van veel verschillende factoren afhankelijk. Daar komt bij dat een economische crisis als gevolg van corona een heel ander soort crisis is, dan de (financiële) crisis van 2010/2012. De behoefte aan woningen is op dit moment ook nog steeds groot en de hypotheekrente blijft historisch gezien erg laag. Mogelijk dat een economische crisis deze behoefte afvlakt, maar de verwachting is dat de vraag naar woningen redelijk in stand blijft, eventueel in combinatie met rijkssteun. Het grondbedrijf van Almere is in financieel opzicht voor het grootste deel afhankelijk van grondopbrengsten uit woningbouw. Tevens geldt dat de vastgoedmarkt een 'laatcyclische' markt is. Er is veelal sprake van een vertraging van circa twee jaar ten opzichte van de economische ontwikkeling. Dit komt omdat gebiedsontwikkeling en vastgoedontwikkeling veel voorbereiding en realisatietijd kosten en de partijen daardoor 'vertraagd' reageren op marktontwikkelingen.

Ten aanzien van de mogelijke gevolgen van een economische crisis als gevolg van corona kan gesteld worden dat:

- Tot op heden het grondbedrijf van Almere geen hinder lijkt te ondervinden van een economische crisis voor het jaar 2020.
- Er geen eenduidige verwachtingen zijn t.a.v. de economische ontwikkeling in de komende jaren en de effecten op de vastgoedmarkt en daarmee de resultaten van het grondbedrijf. Dat er nog 'iets' staat te gebeuren, lijkt echter wel zeker.
- Het grondbedrijf van Almere er beter voor lijkt te staan dan ten tijde van de vorige crisis, maar de impact van een economische crisis aanzienlijk kan zijn.
- De in maart opgestelde gevoeligheidsanalyse van een economische crisis een te negatief beeld schetsen (in ieder geval voor 2020) en er mogelijk meer rekening gehouden kan worden met een relatief snel economisch herstel na een forse economische dip (een zogenaamde U of V-crisis).
- Het grondbedrijf de eerste klappen van een crisis goed op kan vangen en dit niet direct tot grote directe verliezen hoeft te leiden, maar wel impact heeft op toekomstig te verwachten winsten. In geval van een langere of diepere crisis kunnen de tekorten echter wel snel op lopen.
- De financiële regelgeving zodanig is dat er wel 'schokbewegingen' kunnen ontstaan op het resultaat. Dus een relatief kleine verslechtering kan wel tot een aanzienlijk financieel effect op het resultaat leiden.
- Indien reeds bestaande projectrisico's optreden of beleidsafwijkingen met een negatief financieel effect worden genomen, verslechterd dit logischerwijs ook het resultaat van het grondbedrijf in de komende jaren.

De geactualiseerde uitkomsten van de gevoeligheidsanalyse over de effecten van een economische crisis zijn in onderstaande tabel weergegeven. In vergelijking met de scenario's in de paragraaf grondbeleid bij de jaarrekening 2019 is gewijzigd dat:

- Voor 2020 wordt uitgegaan van realisatiecijfers conform het MPGA 2020;
- Er wordt uitgegaan van een relatief snel economisch herstel na een economische dip.

componenten scenario	PB 2021	voorzichtig scenario	crisis licht	crisis zwaar
Gemiddelde afzet woningen per jaar 2021 – 2025 (daarna conform 'Voorzichtig')	1.330	850	2021: 900 2022: 500 2023 - later: 760	2021: 900 2022 – 2025: 500 2026 – later: 610
Gemiddelde afzet bedrijven per jaar 2021 – 2.025	14 ha	7 ha	2021: 7 ha 2022 – 2023: 1 ha 2025 – later: 7 ha.	2021: 7 ha 2022 – 2025: 1 ha 2026 – later: 7 ha.
Rente percentage (langjarig gemiddelde)	1,5%	2,0%	2,0%	2,0%
Opbrengstontwikkeling percentage	0	0	2021: -3% 2022: -5% 2023: 0% 2024: 2% 2025: 4% 2026 – later: 1,5%	2021: -5% 2022: -5% 2023: -5% 2024: 0% 2025: 3% 2026: 5% 2027 – later: 1,5%
Kostenontwikkeling percentage	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%
Financieel effect				
Benodigde voorziening negatieve grexen	€ 52 mln.	€ 59 mln.	€ 69 mln.	€ 129 mln.
Beschikbare voorziening in grondbedrijf	€ 52 mln.	€ 52 mln.	€ 52 mln.	€ 52 mln.
Beschikbare harde reserves (marktrisico's + winstreservering)	€ 25 mln.	€ 25 mln.	€ 25 mln.	€ 25 mln.
Indicatie sturing in bestemmingen grondbedrijf of projecten zelf (bijv. kwaliteit)				€ 10 mln.
Niet afgedekt binnen grondbedrijf				€ 42 mln.

Uit deze analyse komt naar voren dat de financiële effecten van het 'lichte' crisis-scenario met een economische terugval van 1 a 2 jaar, binnen de reserves van het grondbedrijf opgevangen kunnen worden. Er dienen in dit scenario wel extra voorzieningen getroffen te worden voor de huidige grondexploitaties met een negatief saldo, maar de bestaande grondexploitaties met een positief saldo, blijven positief. De toekomstige winst in deze grondexploitaties verdampt wel voor een deel.

In het 'zware' crisis-scenario wordt uitgegaan van een economische terugval van circa 3 tot 4 jaar, waarna weer herstel optreedt. Dit lijkt een mogelijk scenario indien er sprake is van een tweede lockdown-fase. Indien dit scenario optreedt leiden een aantal van de huidige grote grondexploitaties met een positief saldo toch tot verliezen en een negatief resultaat. In dat geval nemen de te treffen verliesvoorzieningen ook fors toe. Een deel hiervan kan binnen het grondbedrijf opgevangen worden of door te sturen binnen de projecten zelf. Er resteert in dit scenario nog een tekort van 42 miljoen dat opgevangen zou moeten worden vanuit de algemene middelen.

In voorliggende analyse is het uitgangspunt gehanteerd dat het resultaat van het grondbedrijf van 2019 van € 32,2 miljoen dat bij de jaarrekening 2019 vooralsnog binnen het grondbedrijf is gehouden, bij de Programmabegroting 2021 naar het concern wordt overgeheveld. Alleen in een langere en diepere economische crisis ontstaat er een situatie dat het grondbedrijf de verliezen niet meer op kan vangen. Het wordt vooralsnog niet nodig geacht om voor dit scenario aanvullende reserves binnen het grondbedrijf aan te houden. Aangezien er over 2020 ook een positief resultaat wordt verwacht door het grondbedrijf, kan

indien de situatie het komende half jaar toch fors verslechterd, bij de Programmarekening 2020 dit resultaat over 2020 ook nog worden ingezet als reserve.

Sturingsvoorstel voor de programmering voor het MPGA 2021

Woningbouw

De komende 5 jaar wordt in de bestaande grondexploitaties een grondverkoop verwacht van circa 6.700 woningen (gemiddeld 1.340 woningen per jaar). De grote grondexploitaties Stadstuinen, Nobelhorst en Kustzone Poort leveren het leeuwendeel van deze productie. De voortgang binnen deze bouwfronten is cruciaal om de geprogrammeerde aantallen van het MPGA daadwerkelijk te kunnen halen.

Naast deze aantallen wordt er ook grond in Oosterwold verkocht en wordt er woningbouw buiten de gemeentelijk grondexploitaties gefaciliteerd via transformaties en sloop/nieuwbouw (onder andere in de gebieden Almere Centrum, Ambachtsmark en Louis Armstrongweg). Daarmee moeten in totaal jaarlijks 2.000 woningen, conform de Woonvisie worden gerealiseerd.

Naar verwachting zullen door het toevoegen van nieuwe grondexploitaties voor woningbouw (zoals in het stadcentrum en Twentsekant) de gemeentelijke 'productie' vanuit eigen ontwikkelingen, op de middellange termijn hoog worden gehouden.

Bedrijventerreinen

Naar verwachting kent de afzet van bedrijventerreinen in 2020 een historisch hoogtepunt. Er wordt circa 28 ha bedrijventerreinen verkocht. Ruim 26 ha hiervan is afkomstig van het logistieke segment op Stichtsekant. Voor de komende 5 is de afzet op 67 ha begroot (gemiddeld 13,4 ha per jaar). Gelet op de huidige gesprekken en reserveringsovereenkomsten lijkt dit ook reëel, maar kan mogelijk als gevolg van economische ontwikkelingen veranderen.

Kantoren

De afgelopen jaren verloopt de afzet van kantoorprogramma's conform de begroting. In de grondexploitaties (tot 2023) zit nog een volume van circa 33.000 m2 voor kantoren. Dit programma is beperkt tot het kantorenprogramma dat deel uitmaakt van het onvoorwaardelijke deel van het contract voor Duin in Almere Poort. Er is geen aanleiding om aanpassingen door te voeren in de programmering.

Voorzieningen

Vooralsnog worden er geen wijzigingen voorzien van het geprognosticeerde programma voor (maatschappelijke) voorzieningen.

Totaal programmering

In onderstaande tabel is de programmering in de gemeentelijke grondexploitaties voor de periode 2021-2025 op hoofdlijnen weergegeven.

	totaal PB 2021	2021	2022	2023	2024	2025	totaal 5 jaar	MPGA 2020 5 jaar
woningen (aantallen)	9.007	1.474	1.395	1.375	1.391	1.019	6.654	6.508
kantoren (m2)	33.693	10.848	11.467	11.378			33.693	33.693
bedrijven (ha)	85	18	18	16	10	6	67	65
voorzieningen (m2)	382.962	62.634	39.558	119.853	87.285	30.352	339.682	339.682

Ten opzichte van de zelfde jaren (2021 – 2025) in het MPGA 2020 zijn de verschillen relatief beperkt. Wel is er een toename in verwachte grondverkopen voor woningbouw door het in exploitatie nemen van een deel van Vogelhorst Noord.

Parameters

In onderstaande tabel zijn de langjarige rekenparameters opgenomen voor de grondexploitaties, zoals deze in principe voor het MPG 2021 zullen worden toegepast.

	2021- 2030	vanaf 2030
kostenontwikkeling	2,0%	2,0%
opbrengstenontwikkeling	1,5%	0,0%
rente	1,5%	1,5%
disconteringsvoet	2,0%	2,0%

Langjarig wordt net als voorgaand jaar rekening gehouden met een behoudende grondprijsonwikkeling vergeleken met de kostenontwikkeling. Op de korte termijn (conjuncturele effecten) zijn eventuele hogere verwachtingen in de grondexploitaties zelf verwerkt, zoals ook bij het MPG 2020 is weergegeven. De rentetoerekening en de discontovoet zijn eveneens niet gewijzigd en bedragen respectievelijk 1,5% (bepaling volgens wettelijke regels voorgeschreven) en 2,0% (wettelijk bepaald).

De effecten op het harde vermogen binnen het weerstandsvermogen

Harde buffer

Ten opzichte van de programmarekening 2019 vinden er een aantal mutaties plaats binnen het weerstandsvermogen. Ten eerste wordt voorgesteld om de reserve t.b.v. de effecten van de coronacrisis bij de programmabegroting vrij te laten vallen. Op basis van de verwachte resultaten in 2020 en de geactualiseerde risico-scenario's wordt het niet noodzakelijk geacht om deze reserve binnen het grondbedrijf te houden.

Daarnaast komt op basis van een aantal bijstellingen het vrij beschikbare saldo van het harde vermogen uit op circa € 12,8 miljoen, dat bij de Programmarekening 2020 naar verwachting vrij kan vallen aan de algemene dienst. Dit is nog zonder de winst van het grondbedrijf over de realisatiecijfers in de grondexploitaties van 2020. Deze winst kan pas bij de Programmarekening 2020 worden bepaald.

De belangrijkste reden voor deze positieve mutatie is een gedeeltelijke vrijval van de reserve bedrijventerreinen. Door hoge afzet in 2020 neemt het risicoprofiel van de verkoop van bedrijventerreinen af, waardoor een deel van de reserve kan vrijvallen.

Bij het MPG 2021 worden de effecten en analyses op grondexploitatie niveau en per gebied en het herijkte risicoprofiel van het weerstandsvermogen gepresenteerd en ter vaststelling aan de raad voorgelegd. In de onderstaande tabel is de stand van de reserve weerstandsvermogen weergegeven zoals deze qua ontwikkeling wordt voorzien.

	PR 2019	PB 2021
stand 31-12-2019		107
afdracht Programmarekening 2019		-32
reguliere mutaties (zwerfvuil)		0
Mutaties in voorzieningen negatieve grexen en MVA-gronden		0
Tussentijdse winstneming 2020 uit grondexploitaties		p.m
<i>subtotaal stand reserve</i>	<i>107</i>	<i>74</i>
eerder vastgestelde bestemmingen (winstreserveringen, POK, organisatie, etc.)	-49	-36
reserve tbv markt-en macro economische risico's	-8	-7
reserve tbv specifieke risico's negatieve grexen	-3	-3
reserve tbv toekomstig te betalen Vpb	-10	-10
nieuw grondexploitatie Voortuin	-5	-5
Reserve t.b.v. effecten coronacrisis	-32	0
totaal stand reserve	0	13

Afdracht Programmarekening 2019

Bij het MPGGA 2020 / Jaarrekening 2019 was een bedrag van € 32,2 aan resultaat bepaald. In eerst instantie werd het bedrag gereserveerd in verband met de mogelijke coronacrisis. Zoals in deze paragraaf grondbeleid al staat toegelicht, wordt het vooralsnog niet nodig geacht om dit bedrag binnen het grondbedrijf te reserveren.

Reguliere mutaties

Vanuit het weerstandsvermogen worden jaarlijks kosten voor het ophalen van zwerfvuil in de ontwikkelingsgebieden betaald. In 2020 bedragen deze kosten circa € 0,2 miljoen.

Voorzieningen negatieve grondexploitaties en MVA gronden

Vooralsnog wordt ten opzichte van programmarekening 2019 geen wijziging verwacht t.a.v. de voorzieningen negatieve grondexploitaties en MVA gronden. In de tabel hieronder zijn de voorzieningen weergegeven:

Voorziening negatieve grondexploitaties	PR 2019	PB 2021
2.P.2 Fanny Blankers-Koen Park	5,2	5,2
Almere Buiten Centrum	0,6	0,6
Europa kwartier West	11,5	11,5
Cascadepark West	10,8	10,8
Hogekant	11,3	11,3
Lagekant	4,9	4,9
De Vaart IV/VI	0,6	0,6
VP/OG	2,6	2,6
totaal	51,8	51,8

Voorziening MVA gronden	PR 2019	PB 2021
Overgooi	43,0	43,0
Stichtsekant	9,1	9,1
Twentsekant	35,4	35,4
De Vaart IV/VI	6,1	6,1
Nobelhorst	1,3	1,3
Voortuin	8,0	8,0
Pampushout II	8,5	8,5
totaal	111,4	111,4

Eerder vastgestelde bestemmingen

Het bedrag van de eerder vastgestelde bestemmingen is € 13,5 miljoen afgenomen ten opzichte van programmarekening 2019. De belangrijkste mutatie betreft de vrijval van € 13,3 miljoen van de reservering t.b.v. het afzetrisico voor het relatief ruime aanbod aan grond t.b.v. bedrijventerreinen in Stichtsekant. Uitgangspunt voor deze reserve is dat op basis van externe onderzoeksrapporten er een langjarige afzet wordt voorzien van circa 70 hectare in 10 jaar tijd. Doordat er in de voorgaande jaren veel gronden in exploitatie zijn genomen, ontstaat er in potentie overmaat aan voorraad gronden. Voor deze 'overmaat' aan gronden is een reserve in het weerstandsvermogen gevormd. Als gevolg van goede afzet in 2020 nemen de overmaat af van 43 ha (bij MPGGA 2020) naar 15 ha. Hierdoor kan een deel van de reservering vrijvallen. Daarnaast wordt € 0,2 miljoen uit de reserve voor kosten van zwerfafval in gebiedsontwikkelingen ingezet, waarmee de reserve navenant afneemt.

Reserve tbv macro- en markteconomische ontwikkelingen

In de grondexploitaties is de afzet van gronden opgenomen op basis van reële, maar mogelijk ambitieuze verwachtingen. Als financiële achtervang wordt in het weerstandsvermogen daarom rekening gehouden met een voorzichtige fasering waarin een tegenvallend scenario voor de langjarige grondverkoop is opgenomen, een hogere rekenrente (2,0% versus 1,5%) en een lagere opbrengststijgingspercentage (1,0% versus 1,5%). De reserve in het harde vermogen om dit risico op te vangen bedraagt € 7,3 miljoen voor de Programmabegroting 2021 en is daarmee licht lager dan bij het MPGA 2020. Reden hiervoor is dat als gevolg van de verkopen in 2020 het resterende risico afneemt. Het voorzichtige scenario voor het Programmabegroting 2021 bedraagt:

	2021	2022	2023	2024	2024	totaal	MPGA 2020
woningen (aantallen)	900	900	862	801	796	4.259	4.450
bedrijven (ha)	7	7	7	7	7	35	40
voorzieningen (m ²)	35.023	42.952	49.313	51.351	41.683	220.322	324.763

Grondexploitatie Voortuin

Door de coronacrisis wordt verwacht dat de afzet / invulling van het gebied langer kan duren. Het negatieve financiële resultaat neemt daarmee naar verwachting met circa € 0,9 miljoen toe. De reservering is met dit bedrag opgehoogd. Bij besluitvorming van de raad over het ontwikkelplan en grondexploitatie van de Voortuin zal definitief besloten moeten worden over de inzet van deze middelen.

De effecten op de zachte buffer binnen het weerstandsvermogen

Zachte buffer

De zachte buffer bestaat uit het nog te realiseren vermogen uit de grondexploitaties met een positief verwacht resultaat (winst). Jaarlijks wordt op grond van de winstnemingsmethodiek een deel van het positieve resultaat genomen en betrokken bij het gerealiseerde (harde) vermogen. De berekening van de winstneming wordt bij het MPGA uitgevoerd. Een deel van het nog te realiseren vermogen is gereserveerd voor risico's of specifieke kosten. De mutaties van de zachte buffer met daarin deze posten zijn weergegeven in de onderstaande tabel. De afwijkingen ten opzichte van de jaarrekening 2019 zijn hieronder toegelicht.

	PR 2019	PB 2021
stand nog te realiseren vermogen 01-01-2019/2020	211,9	216,1
winstuitname 2019/2020	-2,1	PM
benodigd vermogen reguliere grondexploitaties	-15,1	-16,0
Reserve financieringsrisico IBBA	-4,0	-4,0
<i>op termijn beschikbaar voor risico's en afdrachten</i>	<i>190,7</i>	<i>196,1</i>
af trek risicokapitaal/zachte buffer voorzichtig scenario		
Specifieke risico's in positieve grexen	-113,8	-113,8
Markt- en macro economische risico's	-37,6	-28,0
Risicoreserve mogelijk te betalen vennootschapsbelasting	-18,1	-18,1
Financieel effect onzekerheid onderwijshuisvesting	-10,0	-10,0
op termijn beschikbaar/zachte buffer	11,2	26,2

Mutatie nog te realiseren vermogen (positieve grondexploitaties)

Ten opzichte van de Programmarekening 2019 is het (bruto) nog te verdienen vermogen in de positieve grondexploitaties toegenomen tot € 216,1 miljoen. Ten opzicht van de stand bij de programmarekening 2019 is het saldo na winst uitname toegenomen met € 4,2 miljoen. Deze toename is toe te schrijven aan het in exploitatie nemen van de MVA-gronden bij Vogelhorst.

Benodigde vermogen reguliere grondexploitaties

Ten behoeve van de kosten van de kavelwinkel voor de verkoop van PO-kavels wordt een grotere afdracht uit de grondexploitaties voorgesteld. Dit leidt tot een extra kostenpost in de grondexploitaties van circa € 0,9 miljoen. Bij het MPGA 2021 zal dit in de grondexploitaties zelf verwerkt worden.

Markt- en macro economische risico's

In de grondexploitaties is de afzet van gronden opgenomen op basis van reële, maar mogelijk ambitieuze verwachtingen. Als financiële achtervang wordt in het weerstandsvermogen daarom rekening gehouden met een voorzichtige fasering waarin een tegenvallend scenario voor de langjarige grondverkopen is opgenomen. Dit leidt tot een buffer in het zachte weerstandsvermogen van € 28,0 miljoen. Ten opzicht van de programmarekening 2019 is de buffer lager. Dit is te verklaren doordat de cijfers van 2020 niet meer in de risico's berekening zit. Het risicoprofiel van de grondexploitaties is daarmee afgenomen.

3.4 Financiering

Inleiding

Geld lenen kost geld

We willen verstandig omgaan met het lenen van geld. Daarom hebben we binnen de gemeente de 'treasury functie'. Dit onderdeel van de gemeente zorgt ervoor dat de gemeente niet te veel, maar ook niet te weinig geld leent voor de investeringen die we doen. Ook proberen we om de rentekosten die we betalen zo laag mogelijk te houden.

De gemeente trekt niet voor elke investering een aparte geldlening aan. We kijken naar het totaal van onze uitgaven en inkomsten, en bepalen dan hoeveel geld we moeten lenen. We moeten dit heel secuur doen. Als we meer geld lenen dan we nodig hebben, kost dat geld.

We verdelen onze rentekosten over onze investeringen

Dit is wettelijk verplicht. Op deze wijze zetten we de rentelasten, samen met de afschrijving op de investeringen, op de verschillende programma's.

De spelregels voor het lenen en uitlenen van geld staan in de wet

Dat is de wet 'Financiering decentrale overheden'. In Almere hebben we deze regels vertaald in het door de gemeenteraad vastgestelde treasury statuut.

Hieronder gaan we verder in op onze treasury activiteiten. Ook schetsen we onze verwachting van de rente ontwikkeling.

Extern rentebeleid

Onze schulden blijven in 2021 € 430 miljoen

Wij verwachten dat er in 2021 niet veel zal veranderen. Sommige leningen worden afgelost en we doen ook nieuwe investeringen. Per saldo blijft onze schuld even groot.

Gemeentes mogen niet speculeren met rente

Dit staat in de wet Wet Financiering decentrale overheden. We willen als gemeente natuurlijk zo weinig mogelijk rente betalen. Leningen met een korte looptijd zijn 1 procentpunt goedkoper dan leningen met een lange looptijd. Maar de rente van leningen met een korte looptijd kan ook snel stijgen. Daarom schrijft de wet voor dat gemeenten een mix moeten hebben van kortlopende en langlopende leningen. Hiervoor staan 2 normen in de wet:

- de kasgeldlimiet;
- de renterisiconorm.

Als een gemeente teveel geld in kas heeft, mag de gemeente dit alleen aan mede overheden uitlenen. Wij noemen dat 'schatkistbankieren'. De gemeente Almere heeft geen overschot in kas, dus wij hoeven geen geld uit te lenen aan mede overheden.

De kasgeldlimiet bedraagt € 82,9 miljoen

Dit limiet houdt in dat de gemeente maximaal 8,5% van het begrotingstotaal met kortlopende leningen mag financieren. Dit komt neer op een bedrag van € 82,9 miljoen. Zie [bijlagenboek](#) voor de berekening. We mogen dit limiet 2 kwartalen overschrijden. Als we ook daarna boven deze grens zitten, moeten we onze toezichthouder informeren. Dat is het college van gedeputeerde staten van Flevoland.

Renterisiconorm

Dit limiet houdt in dat we maximaal 20% van het begrotingstotaal in één jaar mogen aflossen op onze leningen. De wetgever vindt het risico op rentestijgingen anders te groot. Als we afwijken van deze norm, dan moeten we dat melden aan de toezichthouder.

Wij baseren onze renteverwachting op de renteverwachting van de BNG

Of de rente gaat stijgen of dalen hangt van veel factoren af. Bijvoorbeeld van de economische groei, het begrotingssaldo van het Rijk, de inflatie, het consumentenvertrouwen, de politieke spanningen in de wereld en de rentevisie van grootbanken.

Op dit moment pompt de Europese Centrale Bank (ECB) veel geld in de economie. Dit drukt de rente naar een heel laag niveau. De ECB heeft de herfinancieringsrente ongewijzigd gelaten en bedraagt 0,00%. De ECB heeft de rente die de ECB betaalt aan banken zelfs verlaagd van -0,40% naar -0,50%.

Momenteel bedraagt de rente voor kortlopende leningen -0,48%. Wij verwachten dat deze rente in 2021 stabiel blijft. De rente voor vaste geldleningen met een looptijd van 10 jaar is 0,10%. Wij verwachten niet dat de rente de komende tijd gaat stijgen. Wij baseren ons hierbij op de renteverwachting van de BNG. Voor de langere termijn houden we rekening met een risico opslag.

Intern rentebeleid

Wij rekenen aan alle investeringen rente toe. De wet schrijft voor dat de totaal doorberekende rente ongeveer gelijk moet zijn aan de totale rentelasten. Het is niet nodig om het rentepercentage ieder jaar bij te stellen, de werkelijke rente mag een klein beetje afwijken. Op dit moment wordt gerekend met een rentepercentage van 1,5% voor de grondexploitaties en van 1,2% voor de overige investeringen.

Doordat deze rentepercentages niet elk jaar veranderen, ontstaat een klein verschil tussen de te betalen rente en de doorberekende rente. Dit verschil is het zogenaamde renteresultaat.

Meerjarig renteresultaat

Uit onderstaande tabel is af te lezen welk meerjarig renteresultaat wordt verwacht:

bedragen x € 1 miljoen

omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024	2025
rentelasten aangetrokken leningen	-12,6	-11,8	-10,9	-9,7	-8,6	-7,3
rentebaten verstrekte leningen	0,3	0,3	0,5	0,5	0,5	0,5
saldo externe rente	-12,4	-11,5	-10,4	-9,2	-8,2	-6,8
rentebijbeschrijving eigen vermogen	-0,5	-1,0	-1,4	-1,8	-2,2	-2,5
rentebijbeschrijving voorzieningen	-1,6	-1,6	-1,6	-1,6	-1,6	-1,6
saldo interne rentebijbeschrijving	-2,0	-2,5	-3,0	-3,4	-3,7	-4,1
rentetoerekening aan grondexploitaties	5,1	3,9	3,1	2,4	2,0	1,4
rentetoerekening aan algemene dienst	9,7	10,2	10,4	11,4	11,9	12,7
saldo interne rentetoerekening	14,8	14,1	13,6	13,8	14,0	14,1
bijdrage (-) of onttrekking (+) aan perspectief	-0,5	0,7	0,7	1,1	1,1	1,1
renteresultaat	-0,2	0,7	0,8	2,3	3,1	4,3
opslag voor kredietrisico		-0,6	-0,6	-0,9	-1,4	-2,6
opslag voor kredietrisico	-0,2	0,2	0,3	1,5	1,8	1,8

De bovenste twee regels tonen de betaalde marktrente over aangetrokken leningen en de rentebaten die we ontvangen over de aan andere partijen verstrekte leningen.

In de tabelregels daaronder volgen de rentelasten als gevolg van rentebijbeschrijving op reserves en voorzieningen. Deze rentelasten lopen licht op. Dit heeft te maken met het activeren van investeringen in de openbare ruimte. Tegenover deze balanswaarde wordt een reservering geplaatst, waaraan een rente wordt toegerekend die gelijk is aan de rente over de geïnvesteerde bedragen.

De totale rentelasten worden doorberekend aan de investeringen in het grondbedrijf en binnen de algemene dienst.

Het saldo van rentelasten en -baten is het renteresultaat. Uit dat renteresultaat reserveren we een bedrag voor kredietrisico's. Een 'krediet risico' is het risico dat een bank loopt dat zijn kredietwaardigheid slechter wordt. In dat geval moet er een opslag op de rente worden betaald. Op dit moment is deze opslag erg laag.

De Bank voor Nederlandsche Gemeenten (BNG) verwacht dat we weer naar een normale situatie toegroeien, met een reële opslag voor kredietrisico's

Het geld wat daarna overblijft hebben wij ten gunste van het perspectief gebracht.

Rentevisie

Wij willen zo reëel mogelijk te begroten. Dit doen we op basis van de verwachtingen in de markt.

In onderstaande tabel staan de markttarieven gebaseerd op de IRS (interest rate swap) curve. Hiermee is de rente in de begroting doorgerekend. Voor zowel de korte als de lange rente wordt de risico opslag van de BNG-curve toegevoegd. Dit geeft een beeld van de verwachte rentestijging. Die kunnen we dus opvangen.

Rentevisie treasury		2020	2021	2022	2023	2024	2025
markt	korte rente cf forward tarieven	-0,47%	-0,48%	-0,43%	-0,43%	-0,42%	-0,42%
	opslag kredietrisico	0,07%	0,28%	0,43%	0,43%	0,42%	1,42%
<i>buffer</i>	<i>kort geld</i>	<i>-0,40%</i>	<i>-0,20%</i>	<i>0,00%</i>	<i>0,00%</i>	<i>0,00%</i>	<i>1,00%</i>
rente langlopende leningen							
markt	verwachte gemiddelde rente	0,05%	0,15%	0,25%	0,35%	0,43%	0,50%
	opslag kredietrisico	0,00%	0,50%	0,75%	1,00%	1,00%	1,00%
<i>buffer</i>	<i>totaal</i>	<i>0,05%</i>	<i>0,65%</i>	<i>1,00%</i>	<i>1,35%</i>	<i>1,43%</i>	<i>1,50%</i>

EMU-saldo

In de Europese Unie (EU) zijn afspraken gemaakt over het begrotingstekort. Landen binnen de EU mogen een begrotingstekort hebben van 3% op het bruto binnenlands product (bbp). Het bbp is de waarde van alle gemaakte goederen en geleverde diensten van een land in één jaar. Gemeenten moeten zich ook aan deze regel houden. In 2021 mogen de uitgaven van Almere maximaal € 34,4 miljoen hoger zijn dan onze inkomsten.

In 2021 zijn de begrote uitgaven € 11 miljoen hoger dan de begrote inkomsten

Dit past binnen de regel van de EU. In de andere jaren verwachten we een EMU-overschot. EMU staat voor Economische en Monetaire Unie. Het EMU-saldo wordt vooral bepaald door hoeveel investeringen we doen en hoe hoog de opbrengst uit grondverkoop is.

bedragen x € 1 miljoen

	2020	2021	2022	2023	2024
resultaat voor reserves	-22	-47	-2	5	12
+ afschrijvingen t.l.v. exploitatie	23	23	24	25	27
+ bruto dotaties aan post voorzieningen t.l.v. exploitatie	30	23	21	23	20
- investeringen (im)materiële vaste activa	-166	-44	-15	-9	-2
+ niet in exploitatie verantwoorde baten	0	0	0	0	0
+ desinvesteringen (im)materiële vaste activa	0	0	0	0	0
- niet in exploitatie verantwoorde baten desinvesteringen	0	0	0	0	0
- lasten grondexploitatie	-93	-93	-81	-83	-66
+ niet in exploitatie verantwoorde baten grondexploitatie	158	149	137	130	130
- lasten transacties met derden op balanspost voorzieningen	-23	-22	-14	-14	-11
- lasten i.v.m. transacties met derden op balanspost reserves	0	0	0	0	0
- verkoop van effecten	0	0	0	0	0
saldo	73	-11	70	77	110

Het EMU-saldo is alle inkomsten verminderd met alle uitgaven in 1 jaar

Dit is anders dan onze begroting. In de begroting kijken we naar baten en lasten. We sparen we soms voor uitgaven in latere jaren. Dit zijn lasten in de begroting (stortingen in reserves en voorzieningen). Maar dit zijn geen uitgaven en tellen dus ook niet mee voor het EMU-saldo. Ook investeren we, bijvoorbeeld in vastgoed of in de openbare ruimte. Dit zijn uitgaven die meetellen in het EMU-saldo. In de begroting staan de lasten van investeringen verspreid over alle jaren dat we de investering gebruiken. Dit noemen we afschrijvingen.

De grondexploitatie is in de begroting altijd neutraal opgenomen. Het verschil tussen baten en lasten verrekenen we met de boekwaarde die we nog moeten terugverdienen. Bij het EMU-saldo wordt alleen gekeken naar de inkomsten en uitgaven in het jaar zelf.

3.5 Floriade

Tussentijdse rapportage programma Floriade (2020)

Financiën ZPO Floriade

In onderstaande tabellen worden de mutaties in de begroting en realisatie voor 2020 (per 1 augustus) voor het programma Floriade vermeld. De uitgaven van de projecten gerelateerd aan de Floriade lopen niet via de Floriade organisatie, maar worden naar aanleiding van de eerdergenoemde raadsnotie hier vermeld. Afwijkingen boven de € 50.000 worden toegelicht.

Financiën ZPO Floriade

bedragen x € 1.000

Floriade	begroting 2020	wijzigingen PB 2021	begroting nieuw	realisatie	prognose	totaal	saldo t.o.v. begroot
Overhead & Bedrijfsvoering							
Overhead & Bedrijfsvoering	1.791	-111	1.680	849	741	1.590	-90
Programma							
Programmabudget (incl. Comm.)	764		764	361	344	705	-59
Making of	261		261	30	231	261	0
Beheer en Onderhoud	485	275	760	749	183	932	172
Parkeren	3.235	-2.450	785	358	422	780	-5
Veiligheid	60	-60	0			0	0
Kwaliteitsimpuls	1.000		1.000	128	241	369	-631
Innovatiebudget	1.000		1.000	300	200	500	-500
Impulsmiddelen (Parade / Subsidie)	219	-140	79	23	40	63	-16
FVA proj. (bruggen, dialogue, Werkt)	535	-307	228		228	228	0
Onvoorzien	822	-801	21	10	5	15	-6
Indexatie	231	-231	0			0	0
Totaal lasten	10.403	-3.825	6.578	2.808	2.635	5.443	-1.135
<i>Dekking reserve Floriade</i>	<i>-8.13%</i>	<i>3.56%</i>	<i>-4.57%</i>			<i>-3.43%</i>	<i>1.13%</i>
<i>Dekking reserve Floriade</i>	<i>-93%</i>	<i>26%</i>	<i>-67%</i>			<i>-67%</i>	<i>0</i>
<i>Dekking regulier budget</i>	<i>-1.32%</i>	<i>0</i>	<i>-1.32%</i>			<i>-1.32%</i>	<i>0</i>
Resultaat			0			0	0
Floriade gerelateerde proj.							
Rondje Weerwater	11.356		11.356	5.406	5.950	11.356	
Totaal Floriade gerelat. proj.	11.356		11.356	5.406	5.950	11.356	0

N.B. De FVA middelen betreffen alleen de middelen die via de begroting ZPO lopen.

Programmabudget / overhead en bedrijfsvoering

Begrotingswijziging:

Bij de post overhead en bedrijfsvoering wordt het budget voor de programmamanager Veiligheid en Bereikbaarheid overgebracht naar het budget voor Veiligheid (2022), zodat dit kan worden gebruikt voor veiligheidsmaatregelen buiten de hekken tijdens de Floriade expo.

Realisatie:

Vanuit de prognose wordt verwacht dat er minder wordt uitgegeven op het programmabudget en bedrijfsvoering. Dit heeft er onder andere mee te maken dat er minder advieskosten op het gebied van planning en monitoring worden gemaakt.

Beheer en onderhoud

Begrotingswijziging:

Het budget is verhoogd door een deel van de post onvoorzien en index hieraan toe te voegen.

Realisatie:

De kosten voor het beheer en onderhoud vallen fors hoger uit dan verwacht. Dit wordt voor een deel veroorzaakt doordat een groot aantal facturen over 2019 pas laat in 2020 zijn ontvangen (voor ongeveer € 100.000) waardoor deze niet meer konden worden verwerkt in de programmarekening 2019. Daarnaast veroorzaakte het droge voorjaar veel extra werkzaamheden.

Parkeren

Begrotingswijziging:

Omdat het grootste deel van de investeringen op het aanleggen van de tijdelijke parkeerplaatsen en de voorterreinen ten behoeve van de expo pas volgend jaar wordt gerealiseerd, wordt een groot deel van het budget naar 2021 doorgeschoven.

Veiligheid

Begrotingswijziging:

Van het budget voor veiligheid wordt dit jaar geen gebruik gemaakt. Het wordt in de begroting doorgeschoven naar 2022. Vanuit het strategische veiligheidsplan dat in samenwerking met Floriade BV, Politie, Brandweer, GHOR, Omgevingsdienst en diverse interne afdelingen binnen de gemeente wordt opgesteld zal een inschatting gemaakt worden van de kosten van extra maatregelen ten behoeve van de veiligheid buiten de hekken tijdens de Floriade expo. Deze middelen kunnen dan hiervoor worden ingezet.

Innovatiebudget

Realisatie:

De investeringen op het innovatiebudget betreffen het mogelijk maken van het Smart Termal Grid. Een deel van deze bijdrage wordt terugbetaald wanneer er genoeg aansluitingen op dit netwerk tot stand komen. Het restantbudget wordt meegenomen naar 2021.

Impulsmiddelen (Parade / subsidie)

Begrotingswijziging:

Van het budget voor de impulsmiddelen subsidie wordt dit jaar geen gebruik gemaakt. Daarom worden deze middelen doorgeschoven naar 2021.

Onvoorzien

Begrotingswijziging:

Een deel van het budget wordt toegevoegd aan de post beheer en onderhoud. Het grootste deel schuift door naar 2021, mede omdat dit voor een groot deel betrekking heeft op het onvoorzien voor parkeren.

Index

Begrotingswijziging:

De begrote index wordt grotendeels verschoven naar 2021. Dit heeft te maken met de eerder genoemde budgetverschuiving van parkeren. Een klein deel van de index (€ 15.000) wordt toegevoegd aan het budget voor beheer en onderhoud.

Financiën Floriade BV

bedragen x € 1.000

Floriade BV	begroting 2020	wijzigingen PB 2021	begroting nieuw	realisatie	prognose	totaal	saldo t.o.v. begroot
Projectorganisatie	3.200	1.169	4.369	2.746	1.577	4.323	-46
Deelnemers	1.076	-340	736	285	387	672	-64
Evenementen	75	87	162	2	113	115	-47
Floriade Park	315	600	915	249	677	926	11
Commercie	64	171	235	86	149	235	0
Marketing en Communicatie	1.317	-632	685	396	389	785	100
Exploitatie	230	805	1.035	641	461	1.102	67
Financiering	194	90	284		280	280	-4
Onvoorzien							
Totaal lasten	6.471	1.949	8.420	4.405	4.033	8.438	18
Kaartverkoop		-90	-90	-9	-81	-90	0
Exploitatie Derden			0			0	0
Sponsoring	-2.275	2.275	0			0	0
Floriade Business Club	-292	174	-118	-77	-37	-114	4
Provincie Flevoland	-1.000	750	-250		-250	-250	0
Totaal baten	-3.567	3.109	-458	-86	-368	-454	4
Resultaat	2.904	5.058	7.962	4.319	3.665	7.984	22

Wijziging begroting

Nu de scenariokeuze is gemaakt om de Floriade Expo door te laten gaan worden kosten naar voren gehaald. Dit is nodig om op tijd klaar te zijn met de voorbereiding van het evenement in 2022. Hiernaast zijn de inkomsten voor 2020 bijgesteld. Mede als gevolg van corona is de verwachting dat er in 2020 nog geen sponsorbijdragen zullen binnenkomen. De Floriade BV heeft nog steeds de ambitie om de sponsorbijdragen in latere jaren binnen te halen.

Prognose

Vooraf op de onderdelen marketing, communicatie en de exploitatie worden grote stappen gemaakt. Op deze posten wordt extra ingezet. Het betreffen hier kosten die naar voren worden gehaald, wat dus geen gevolgen heeft voor de totale business case.

Balans, leningen BV

De begrote lening aan de Floriade Almere 2022 BV wordt gebaseerd op de cashflow behoefte vanuit de jaarbegroting van de Floriade BV. De jaarbegroting wordt jaarlijks vastgesteld in de Algemene Aandeelhoudersvergadering. In onderstaande tabel wordt het verwachte verloop van de lening aan de Floriade BV over 2020 weergegeven.

bedragen x € 1.000

Floriade BV	begroting 2020	wijzigingen PB 2021	begroting nieuw	realisatie	prognose	totaal	saldo t.o.v. begroot
BV Floriade lening	2.904	5.058	7.962	4.139	3.823	7.962	0

Met de BV is voor 2020 een faciliteit van in totaal € 2,9 miljoen overeengekomen. In april is deze faciliteit opgehoogd naar € 7,2 miljoen, zoals gecommuniceerd in de raadsbrief van 28 april 2020. Deze ophoging was gebaseerd op de financiering die minimaal nodig was om alle drie, door de verkenner onderzochte, scenario's als mogelijkheid te behouden. Inmiddels heeft de raad ingestemd met het scenario doorgaan. De

begroting van de BV is inmiddels aangepast naar dit scenario. De BV is op het moment van opstellen van de paragraaf nog bezig met het actualiseren van de liquiditeitsbehoefte voor 2020. De verwachting is dat deze in lijn zal liggen met de geactualiseerde begroting van 2020 zoals opgenomen in bovenstaande tabel.

Investerings Floriade

Grondexploitatie Floriade

bedragen x € 1.000

Grondexploitatie Floriade	jaarschijf 2020	realisatie 01-08-20	prognose	totaal	saldo t.o.v. begroot
Investerings	16.086	11.342	3.869	15.211	-875
POK / VTU	3.828	2.926	1.141	4.067	239
Opbrengsten	-15.658	-13.362	-3.380	-16.742	-1.084
Totaal GREX	4.256	906	1.630	2.536	-1.720

Investerings:

Verwacht wordt dat het totaalbedrag aan investeringen dit jaar lager uitkomt dan in de jaarschijf was begroot. Dit heeft voornamelijk met de fasering te maken van kosten voor ruim € 1 miljoen (een saldo van kosten naar voren gehaald en naar volgende jaren gefaseerd). Deze investeringen komen in de jaren hierna alsnog terug. Op een aantal gebieden is wel extra investeringen gedaan ten opzichte van de laatste actualisatie van de grondexploitatie: inrichting Haddock-terrein (€ 80.000) en afstemming rondom Rijkswaterstaat (€ 45.000).

POK / VTU:

Ook hier is sprake van een fasering, in dit geval alleen het naar voren halen van kosten (€ 200.000). Daarnaast worden extra kosten gemaakt voor een goede begeleiding voor de aanleg van het Arboretum.

Opbrengsten:

De inschatting is dat er meer opbrengsten binnen komen dit jaar dan begroot. Dit heeft ermee te maken dat de grondoverdracht van de kavels aan Weerwater CV sneller gaat dan gedacht (fasering effect). Hier staat tegenover dat Weerwater CV hierdoor ook de kosten op hun investeringen in het gebied eerder kunnen factureren. Dit komt in de investeringen en POK / VTU naar voren.

Geluidsmaatregelen

bedragen x € 1.000

Materiële vaste activa	begroting 2020	wijzigingen	begroting nieuw	realisatie	prognose	totaal	saldo tov begroot
Geluidsmaatregelen	1.143	-1.143	0				

In 2020 stond een investering begroot voor innovatieve geluidsmaatregelen (diffractoren). Door de stikstofproblematiek en daarna de uitbraak van corona is hier minder voortgang in geweest. Inmiddels zijn de gesprekken weer opgepakt en is de verwachting dat de investering pas in 2021 zal plaatsvinden. Daarom is het budget verschoven naar volgend jaar.

Planning en kritieke paden Floriade

Er zijn vijf momenten in het jaar waarop het college verantwoording aflegt aan de raad over de stand van zaken en behaalde resultaten van het project Floriade, te weten:

1. Bij de Programmarekening (met n.a.v. motie RG-463/2019: de voortgang op de planning, kritieke paden en geactualiseerde risico's en een bijbehorende informerende sessie)
2. Bij de Programmabegroting (met n.a.v. motie RG-463/2019: de voortgang op de planning, kritieke paden en geactualiseerde risico's en een informerende sessie)
3. Met een uitgebreide Voortgangsrapportage met peildatum 1 mei

4. Met een uitgebreide Voortgangsrapportage met peildatum 1 december
5. Bij het MPGA (actualiseren van de grondexploitatie Floriade; betreft alleen de woonwijk)

Wij informeren u met onderstaand schema over de planning en kritieke paden van medio september 2020. Er zijn drie aanpassingen ten opzichte van het schema uit de Voortgangsrapportage 2020-1 (juni 2020):

- De pijlen van programmaonderdelen die toen reeds waren afgerond en daarom een grijze kleur hadden zijn verwijderd uit het schema. Er zijn op dit moment geen nieuwe, afgeronde programmaonderdelen te melden.
- De uitwerking van de thema's voeding en gezondheid loopt door tot eind 2021. Dit aangezien het een integraal onderdeel is van de positionering, toetsingskaders voor inzendingen, samenwerking met overige partners en sponsors, de customer journey, de tijdelijke inrichting en de programmering. De pijl is verlengd (van medio 2020 naar eind 2021).
- De vergunning voor de Dutch Innovation Experience is de laatste vergunning voor permanent vastgoed die in voorbereiding is. Een derde partij is eigenaar van dit proces. De kolom 'eigenaar' is aangepast.

Standlijn medio september 2020						Eigenaar				
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	GA	BV	AM	PF
1 Evenement										
Uitwerking thema's voeding en gezondheid										x
Innovatieve inzendingen							x	x	x	
Subsidies							x	x		x
Sponsorships/partnerships									x	
Betrokkenheid rijk							x	x		
Internationale participanten									x	
Vergunningen tijdelijke paviljoens										
Cultureel / entertainment programma									x	
ticketing										
Uitvoeringsplan Ticketing									x	
Contracten touroperators									x	
Kaartverkoop									x	
Contractering operationeel management									x	
Opleiding en Training									x	
Aanvraag evenementenvergunning									x	
veiligheid/bereikbaarheid										
Uitvoeringsplan Veiligheid							x	x		
Uitvoeringsplan Bereikbaarheid							x	x		
Uitwerking Innovatief vervoersconcept									x	
Beveiligingsplan									x	
Ontwikkeling / realisatie Bewegwijzering									x	
Contracteren Pendelvervoer									x	
Ontwikkeling / realisatie parkeerplaatsen							x			
Ontwikkeling / realisatie entreegebied							x			
Ontmantelen Floriade expo										x
2 Economische spin off: Floriade Werkbedrijf									x	Randstad, UWV
3 Sociaal maatschappelijke spin of: Making Of									x	
4 Gebiedsontwikkeling										
Terreininrichting / aanleg infrastructuur										x
Inrichting Floriadeterrein t.b.v. Evenement									x	
Aanplanten bomen							x	x		
Bos- en haagplanten							x	x		
Overige beplanting							x	x		
Circulaire bruggen							x			x
Vergunningen permanent vastgoed									derde	
Bouw permanente bebouwing Weerwater CV									x	
Bouw Innovatiepaviljoen										x
Bouw Flevocampus									Aeres	
Vervolg realisatie vastgoed Weerwater CV										x

Legenda

- Verloopt volgens planning
- Wijkt licht af, verdient extra aandacht omdat risico op afwijkingen toeneemt
- Wijkt af, vraagt extra aandacht/ maatregelen noodzakelijk
- Afgelopen half jaar afgerond

- GA Gemeente Almere
- BV Floriade Almere 2022 BV
- AM Amvest Vastgoed BV
- PF Provincie Flevoland

Beleidsvoornemens 2021

Programmamanagement en projectorganisatie

Naar aanleiding van de bestuurlijke verkenning Floriade in het voorjaar van 2020 is het programmamanagement aangepast. Dit heeft tot doel de synergie in de samenwerking te vergroten en daarmee een zo succesvol mogelijk evenement in 2022 en structurele baten voor de stad te realiseren. De volgende aanpassingen zijn gemaakt:

- De programmaraad is geïnstalleerd.
- De organisatie van de Floriade Almere 2022 BV is versterkt.
- Het overleg tussen de collegeleden en de Floriade Almere 2022 BV is geïntensiveerd langs de portefeuillelijnen.
- In de gemeentelijke organisatie zijn de verantwoordelijkheden van de zelfstandige programmaorganisatie teruggelegd bij de afdelingen. Integrale sturing op planning en resultaten ten behoeve van de Expo in 2022, de Making Of en het Legacy programma vindt plaats door een ambtelijk opdrachtgever vanuit de concerndirectie en drie programmateams.

Making of

De Floriade is een katalysator van de groene stad van de toekomst; voor de duurzame, groene doelstellingen van Almere. Het komende jaar wordt de samenwerking met bewoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties, andere overheden en kennisinstellingen voortgezet en gewerkt aan een groen en gezond Almere. In de Making Of van de Floriade versterken en versnellen we de ontwikkeling die met Growing Green Cities in 2013 al is ingezet: de ontwikkeling van Almere naar een groene en gezonde stad. Op weg naar de Floriade in 2022 doen we alles dat bijdraagt aan het succes van de Floriade bij de Almeerders. En we gebruiken de Floriade als vliegwiel voor de strategische speerpunten.

Aan de strategische speerpunten wordt ook in 2021 met Almeerders volop uitvoering gegeven. Zowel door het continueren van succesvolle activiteiten als Growing Green Speld uitreikingen en -publicaties, de Almeerse Week van het Insect, de Dutch Food Week, de Floriade Parade en Zet Almere in Bloei als het aanjagen en realiseren van nieuwe initiatieven. We ambiëren in 2021 de centrale locatie te zijn van de Dutch Food Week, zoals Rotterdam dit in 2020 is. Voor Wereldvoedseldag, 16 oktober 2021, wordt een programma ontwikkeld waarbij verbinding met de Flevolandse gemeenten en het Food Forum centraal staat, in aanloop naar de Floriade Expo in 2022.

Werk en participatie

Het Floriade Werkbedrijf is de samenwerking van de gemeente Almere, het UWV en Randstad om zoveel mogelijk kandidaten, door middel van de Floriade, uit de uitkering te bemiddelen naar werk. Basis hiervoor is SROI (social return on investment). Dit biedt de mogelijkheid om kandidaten onder andere in de bouw, energie, groenaanleg te plaatsen in een tijdelijke functie van een half jaar op basis van SROI. Zij worden opgeleid in een pool die specifiek voor deze werkzaamheden is ingericht. Daarnaast worden er ook mensen geplaatst in ondersteunende functies zoals kantinedames, secretaresses, communicatie adviseurs, werkvoorbereiders, etc.

Naast de werkzaamheden die ingevuld moeten worden door en via Weerwater CV kunnen er naar verwachting ook functies op basis van SROI ingevuld worden bij de provincie en de Aeres Hogeschool. Bij Floriade Almere 2022 BV worden ook jaarlijks een aantal kandidaten geplaatst in ondersteunende functies. In totaal verwachten we 60 tot 70 nieuwe kandidaten te plaatsen in 2021. De doelstelling is dat minimaal de helft van de kandidaten doorstroomt naar een reguliere baan. In de praktijk lag dit aandeel de afgelopen jaren aanzienlijk hoger (rond 90%). De effecten van de coronacrisis kunnen echter van invloed zijn.

Innovaties (gebiedsontwikkeling) Floriade

Binnen de gebiedsontwikkeling bieden het digitale domein en mobiliteit mogelijkheden om innovaties te laten zien op de Expo in 2022. Gemeente Almere jaagt dit aan, maar is net als alle andere gemeenten afhankelijk van kennis, kunde, middelen en risicobereidheid van andere partijen.

Daarnaast is er alle ruimte voor partners, exposanten en deelnemers aan de Floriade om in hun programmering op de Expo en/of in het tijdelijke vastgoed dat zij realiseren innovaties te tonen. Deze worden met de Floriade BV verder uitgewerkt in het kader van de programmering en de sponsoring.

Terreininrichting (grondexploitatie)

In 2021 zijn alle bomen en vaste planten van het arboretum geplant. Weerwater CV draagt op 1 juli 2021 de openbare ruimte gebruiksklaar over aan de Floriade BV en zorgt dan ook voor de overdracht van woonrijp gemaakte gronden. Voor deelgebieden waar nog langer bouwwerkzaamheden plaatsvinden zijn aanvullende afspraken gemaakt. Dit betreft met name de inrichting van (een deel van) het centrale plein waar de bouw van toren 2 nog tot eind 2021 doorloopt en delen van de Alleezone waar onder andere nieuwbouw voor de Aeres Hogeschool en de Zorggroep wordt gerealiseerd.

In de eerste helft van 2021 worden naar verwachting de bruggen op het Floriadeterrein opgeleverd en in het najaar van 2021 de Weerwaterbrug. Oplevering van de kabelbaan is voorzien in het voorjaar van 2021.

Floriade BV start vanaf 1 juli 2021 met de opbouw en inrichting van het terrein ten behoeve van de opening van de Expo op 14 april 2022.

Parkeerterrein en voorterrein

Er wordt uitgegaan van één parkeerterrein voor bezoekers die gebruik maken van een eigen auto. Er wordt een tijdelijk parkeerterrein aangelegd bij de afrit Nobelhorst langs de A6 (toekomstig bedrijventerrein Twentsekant). De bezoekers worden van en naar het genoemde parkeerterrein vervoerd met pendelbussen en zoveel mogelijk via de busbanen. Aan de zijde van bedrijventerrein De Steiger worden haltes voor deze shuttlebussen gerealiseerd. Aan deze zijde bevindt zich ook de opstap/entree van de kabelbaan. In 2020 is de planvorming gereed. In 2021 vindt de uitvoering plaats. Dit is dan inclusief het eerder realiseren van de verdubbeling van het ter plaatse aanwezige viaduct op de (verlengde) Tussenring. De uiterste oplevering is voorzien in het eerste kwartaal van 2022, tijdig vóór de start van het evenement. De bezoekers die met het openbaar vervoer komen of met de bus van touroperators worden op het Voorterrein aan de westzijde ontvangen. Voor de touringcarbussen wordt op dat terrein een grote busparkeerplaats aangelegd. Op dat voorterrein zullen ook invalidenparkeerplaatsen en een fietsenstalling worden aangelegd.

Veiligheid

Het veiligheidsplan, waar ook het mobiliteitsplan onderdeel van uitmaakt, ziet toe op alle directe gevolgen van het evenement op het evenemententerrein, maar ook in de omgeving en de toestroom van bezoekers (aankomst en vertrek). Onder de omgeving wordt verstaan: het voorterrein bij de publieksingang, aanrijdroutes richting parkeerplaatsen, parkeerplaatsen, pendelroutes en opstapplaatsen, looproutes en de opstapplaats voor de veerboot. Het veiligheidsplan bestaat uit een strategisch deel en een operationeel plan. In het najaar van 2020 wordt het concept strategisch veiligheidsplan besproken met de gemeenteraad. Het veiligheidsplan is eind 2020 gereed en is onderdeel van de aanvraag evenementenvergunning die begin 2021 wordt ingediend door de Floriade BV. Naar verwachting ligt er dan het eerste kwartaal van 2021 een evenementenvergunning.

Parkmanagement

Het Arboretum is ook na het evenement een in stand te houden onderdeel van de nieuwe woonwijk Hortus. Voor de instandhouding zal een beheervereniging van de gezamenlijke eigenaren worden opgericht, die vervolgens verantwoordelijk is voor het beheer en onderhoud en daarmee de instandhouding. Hierover worden in overleg tussen Weerwater CV en de gemeente afspraken uitgewerkt. De verwachting is dat in het vierde kwartaal van 2020 het voorstel voor het parkmanagement aan de gemeenteraad kan worden voorgelegd. Onderhoud en beheer is tot de Expo de gezamenlijke verantwoordelijkheid van de gemeente, Weerwater CV en Floriade BV. Tijdens de Expo ligt deze verantwoordelijkheid uiteraard volledig bij de Floriade BV. De nieuwe parkmanagementorganisatie kan dan eind 2022 van start gaan.

Financiën 2021

Begroting 2021

In de meerjarenbegroting van de Floriade is voor de jaarschijf 2021 (projectbegroting gemeente) de volgende raming opgenomen.

bedragen x € 1.000

uitgaven	bedrag 2021	inkomsten	bedrag 2021
Bedrijfsvoering- en apparaatskosten	1.570	Almere, Floriade werkbedrijf	1.500
Programmamakosten	587	Bijdrage subsidies	1.000
Making Of	479		
Terreinbeheer/parkmanagement	426		
Veiligheid	298		
Onvoorzien	1.309		
Indexatie	185		
FVA, Werkt, dialogue, progr. en bruggen	530		
Parkeren	4.728		
Impulsmiddelen	190		
totaal uitgaven	10.302	totaal inkomsten	2.500
onttrekkingen reserves		storting reserves	
Onttrekking reserve Floriade	-7.974	Storting reserve Floriade	-2.500
Onttrekking res. FVA (bijdrage provincie Floriade)	-986		
totaal mutaties reserves	-8.960		-2.500
dekking vanuit reguliere middelen	1.342		0

N.B. De FVA middelen betreffen alleen de middelen die via de begroting van de ZPO lopen.

Meerjarige businesscase

bedragen x € 1.000

werkelijk	begroot						totaal PB 2021	totaal PB 2020	verschil
	t/m 2019	2020	2021	2022	2023/ 2024				
uitgaven									
projectorganisatie	8.048	2.212	1.983	1.780	754	14.777	14.863	-86	
dekking reguliere begroting	-3.794	-1.329	-1.343	-1.205	-621	-8.292	-8.090	-202	
terrein	900	-	-	-	-	900	900	-	
communicatie	847	232	175	175	175	1.604	1.604	-	
geluidsmaatregelen	3.557	-	1.143	-	-	4.700	4.700	-	
dekking saldireserve	-3.400	-	-	-	-	-3.400	-3.400	-	
vergroening jachthaven	324	-	-	-	-	324	324	-	
parkeren en mobiliteit	15	785	4.728	972	-	6.500	6.500	-	
div. bijdr. (NTR, BIE, AIPH)	45	-	-	-	-	45	45	-	
Making Of	1.124	261	479	180	-	2.044	2.044	-	
Floriade impuls participatie	21	79	50	50	-	200	200	-	
Floriade impuls subsidie	60	-	140	-	-	200	200	-	
Werkt / bruggen / dialogues	1.147	250	530	802	-	2.729	2.729	-	
veiligheid	27	-	298	608	-	933	645	288	
onvoorziene kosten	112	22	1.309	210	-	1.653	1.923	-270	
beheerlasten	810	760	426	-	-	1.996	1.599	397	
innovaties	-	2.000	-	-	-	2.000	2.000	-	

indexering	-	-	185	416	-	601	728	-127
financieringslasten	-801	-	-	-	-	-801	-801	-
bijdrage voorziening grex	13.477	1.270	-	-	-	14.747	13.477	1.270
dekking saldireserve	-2.700	-1.270	-	-	-	-3.970	-2.700	-1.270
Floriade Almere 2022 BV						68.472	59.633	8.839
totale uitgaven Floriade	19.819	5.272	10.103	3.988	308	107.962	99.123	9.011
inkomsten								
bijdrage Almere	21.603	-	-	-	-	21.603	21.603	-
bijdragen overheden	6.016	675	986	903	-	8.580	8.580	-
bijdrage subsidies	-	-	1.000	1.500	-	2.500	2.500	-
bijdrage werkgelegenheid	-	-	1.500	-	-	1.500	1.500	-
parkeren en mobiliteit	-	-	-	4.398	-	4.398	4.398	-
indexering	-	-	-	1.017	-	1.017	1.017	-
Floriade Almere 2022 BV						60.072	59.882	190
totale inkomsten Floriade	27.619	675	3.486	7.818	-	99.670	99.480	190
RESULTAAT						-8.292	357	8.649

Op een aantal posten binnen de business case Floriade heeft op totaalniveau een verschuiving plaats gevonden. Hieronder volgt per post een korte toelichting.

- Projectorganisatie:
 - Hierop vindt enerzijds een vermeerdering plaats. Dit betreft de toegekende loon- en prijscompensatie (€ 202.000).
 - Het budget wordt verlaagd doordat voor de komende jaren het budget van de functie programmamanager Veiligheid en Bereikbaarheid wordt verschoven naar de post veiligheid (€ 288.000).
- Het budget voor de beheerlasten van het Floriadeterrein wordt opgehoogd vanuit de budgetten onvoorzijene kosten en index (€ 397.000).
- De wijziging in de bijdrage voor de voorziening grex heeft te maken met de besluitvorming van het RV-40/2020 Permanent Vastgoed.
- De wijziging in de business case van de Floriade BV is een uitwerking van RV-31/2020 Resultaat Bestuurlijke Verkenning Floriade Expo 2022.

Afspraken en contracten

De raad heeft expliciet uitgesproken geïnformeerd te willen worden over de belangrijke afspraken en contracten die gemaakt worden en die bepalend zijn voor de Floriade. In onderstaande tabel is weergegeven welke nieuwe afspraken en contracten er in 2020 zijn aangegaan en in welke contracten er wijzigingen zijn.

onderdeel	activiteiten	doel	inhoud afspraken
Gebiedsontwikkeling	Koopovereenkomst met samenwerkingspartner Weerwater CV tranche 2 op 13 maart 2020.	Conform artikel 5.2 uit de ontwikkelingsovereenkomst Floriadeterrein en Stadswijk wordt per (groep) kavel(s) een koopovereenkomst gesloten.	Afspraken over de overdracht van twee kavels ten behoeve van toren 2 door gemeente Almere aan Weerwater CV.
Gebiedsontwikkeling	Koopovereenkomst met samenwerkingspartner Weerwater CV tranche 3 op 29 juli 2020.	Conform artikel 5.2 uit de ontwikkelingsovereenkomst Floriadeterrein en Stadswijk wordt per (groep) kavel(s) een koopovereenkomst gesloten.	Afspraken over de overdracht van veertig kavels door gemeente Almere aan Weerwater CV.

Risico's

Onderstaand treft u de belangrijkste risico's met een financiële impact rondom de Floriade.

bedragen x € 1 miljoen

	restrisico (A)	kans (B)	risicobedrag (A x B)	som van (risico PR 2019)
risicoprofiel algemene dienst				
1. Floriade businesscase	42,0	Div	26,6	13,3
2. Floriade grondexploitatie (geheim)	7,2	Div	2,7	2,5

Floriade businesscase

Rondom het Floriade evenement zijn diverse risico's te onderscheiden, die elk worden gemonitord en waarvoor indien nodig beheersmaatregelen worden getroffen. Op 18 juli 2020 heeft de raad ingestemd met het scenario doorgaan. Afgelopen periode is de risicoanalyse hierop geactualiseerd. Hieruit blijkt dat het risicobedrag stijgt met € 13,3 miljoen ten opzichte van het risicobedrag wat was opgenomen in de Programmarekening 2019. Dit wordt voor een belangrijk deel veroorzaakt doordat de risico's inzake de sponsoropbrengsten en ticketopbrengsten zijn opgehoogd. Daarnaast is een risico opgenomen voor onvoorziene kosten bij de BV.

Beheersmaatregelen

Voor de onderliggende deelrisico's gelden verschillende beheersmaatregelen.

Floriade grondexploitatie

Het risico van de grondexploitatie Floriade is gebaseerd op:

- De algemene marktrisico's binnen het plan. De algemene marktscenario's die van toepassing zijn, zijn gebaseerd op de laatst bestuurlijk vastgestelde MPG.
- Een totaaloverzicht van het risicoprofiel opgebouwd uit gewogen projectrisico's, gewogen projectkansen en algemene marktrisico's.
- Een toelichting op de projectrisico's en projectkansen. Hierbij worden aard, omvang, kans van optreden en beheersmaatregelen vermeld.
- Niet verrekenbare btw in verband met het evenement.

Het risico is met € 0,2 miljoen gestegen ten opzichte van de Programmarekening 2019. Dit wordt veroorzaakt door het extra risico dat naar voren is gekomen vanuit de besluitvorming van het raadsvoorstel Permanent Vastgoed Floriade. Een nadere toelichting op de overige risico's in de grondexploitatie Floriade zijn terug te vinden in de geactualiseerde MPG 2020.

Beheersmaatregelen

In deze fase van het proces zijn er nog geen beheersmaatregelen getroffen.

Floriade businesscase

In onderstaande tabel worden de risico's op de wereldexpositie Floriade benoemd inclusief het bedrag waarvoor een reservering is opgenomen. Onder de tabel wordt per risico een toelichting gegeven. In onderstaande gegevens is de besluitvorming over het raadsvoorstel RV-31 Resultaat Bestuurlijke Verkenning verwerkt.

bedragen x € 1 miljoen

risico's Floriade	omvang	kans	PB 2021	PR 2019
Bijdrage subsidie /derden komt niet tot stand tgv business case	-2,0	0,6	-1,2	-1,2
Bijdrage Prov. Flevoland komt niet tot stand tgv de business case	-2,0	0,6	-1,2	-0,4
Tegenvallende bezoekers kaartverkoop / parkeren	-10,4	1,0	-10,4	-3,8
Sponsorbijdragen vallen tegen	-8,0	0,6	-4,8	-1,9
Tenderopbrengsten vallen 30% tegen	-1,2	0,4	-0,5	-0,5
Beheerbudget niet toereikend	-1,5	0,4	-0,6	-0,6
Diverse kleine risico's	-1,3	20%-40%	-0,2	-0,2
Veiligheidskosten	-1,0	0,6	-0,6	-0,6
Bouwvergunningen	-1,0	0,4	-0,4	-0,4
Kwaliteit evenement	-1,0	0,6	-0,6	-0,6
Organisatiekosten BV	-	-	-	-0,6
Avondprogrammering	-3,3	0,6	-2,0	-2,0
Floriade Business Club	-	-	-	-0,2
Busvervoer	-5,0	0,4	-2,0	-0,4
NIEUW:				
Onvoorzien BV	-1,8	0,6	-1,1	-
Exploitatierisico Toren 2	-2,0	0,4	-0,8	-
Risico bijdragen derden	-0,5	0,4	-0,2	-
Totaal risico's Floriade	-42,0	div.	-26,6	-13,3

Bijdrage subsidie/derden

In de business case is gerekend op een bijdrage van € 2,5 miljoen vanuit subsidie, dan wel vanuit bijdragen van derden (bijvoorbeeld gemeente Amsterdam / MRA).

Risicobeschrijving:

Doordat de periode steeds korter wordt tot aan het evenement en de mogelijkheid om subsidie aan kostenposten te koppelen in de business case hiermee steeds krappere wordt, bestaat de kans dat er geen subsidies aan de investeringen in de business case kunnen worden gekoppeld. Dit leidt tot een te kort in de begroting.

Voortgang:

Door de gemeente, provincie en Floriade BV is gekeken naar diverse subsidiemogelijkheden. Europees zien we echter dat de mogelijkheden hiervoor steeds smaller worden. Veel Europese subsidies lopen tot en met 2020. Daarnaast vinden nu al volop uitgaven plaats en zijn historische kosten in veel gevallen niet geschikt voor subsidie.

Financiële inschatting:

Bij de kwantificering van het risico wordt rekening gehouden dat een groot deel van deze bijdragen niet kan worden gerealiseerd (namelijk € 2,0 miljoen). Hierbij wordt rekening gehouden met een hoge kans van optreden (60%). Er wordt daarom in de risicoreservering een bedrag van €1,2 miljoen gereserveerd.

Het is primair de verantwoordelijkheid van de gemeentelijke Zelfstandige Project Organisatie om de subsidie, dan wel de bijdrage van derden, ten gunste van de business case binnen te halen.

Beheersmaatregelen:

Bij dit risico kan als kans worden gezien om eventuele in-kind bijdrage vanuit de MRA / gemeente Amsterdam te koppelen aan de business case, bijvoorbeeld op het gebied van communicatie, marketing of veiligheid.

Bijdrage Provincie Flevoland

De provincie Flevoland heeft in 2012 € 10 miljoen cofinanciering toegezegd aan de wereldtentoonstelling Floriade. De door de provincie voor de Floriade geormerkte gelden zijn afkomstig uit de tweede tranche van het Investeringsprogramma Flevoland-Almere (IFA). Deze cofinanciering loopt via het Fonds Verstedelijking Almere en dit betekent dat Almere en Flevoland samen bestedingen in de jaarprogramma's van het Fonds Verstedelijking Almere opnemen. Tot op heden is, afgerond, € 5,5 miljoen toegewezen aan de volgende projecten:

- € 2,0 miljoen aan het economisch programma Floriade Werkt!
- € 3,3 miljoen aan het programma Circulaire Bruggen
- € 0,2 miljoen aan de Floriade Dialogues

Risicobeschrijving:

Als gevolg van de eisen/doelen die de provincie stelt aan de besteding van de toegezegde bijdrage aan de Floriade bestaat de mogelijkheid dat de middelen niet kunnen worden gekoppeld aan de investeringen die zijn opgenomen in de business case. Dit leidt tot een tekort in de begroting.

Voortgang:

Voor de resterende € 4,5 miljoen provinciale cofinanciering is door Almere en de provincie een gezamenlijke menukaart opgesteld met een vijftal mogelijke activiteiten. De zoektocht was en is om activiteiten te vinden die zo goed mogelijk passen bij zowel de gemeentelijke kaders (bijdragen aan ontlasten van de business case Floriade) als de provinciale kaders (economische structuurversterking, innovaties, gastheerschap, regionale uitstraling). Voor het jaarprogramma 2020 van het Fonds Verstedelijking Almere is een voorstel tot invulling gehonoreerd. Het voorstel gaat in op een aantal te onderzoeken onderwerpen en is hiermee nog steeds niet heel concreet.

Afgelopen periode zijn diverse gesprekken met de provincie gevoerd over een concrete invulling van de middelen. Hierbij zitten gemeente en Floriade BV niet overal op één lijn met de provincie. Ingeschat wordt dat de koppeling van zo'n € 2 miljoen van de bijdrage van de provincie aan de geplande uitgaven in de business case van de Floriade lastig wordt.

Financiële inschatting:

Bij de kwantificering van het risico is rekening gehouden dat € 2 miljoen van de resterende bijdrage van de provincie niet kan worden gelabeld. Er wordt hierbij rekening gehouden met een grote kans van optreden (60%). Er wordt daarom in de risicoreservering een bedrag van € 1,2 miljoen gereserveerd.

Het is primair de verantwoordelijkheid van de gemeentelijke Zelfstandige Project Organisatie en de Floriade Almere 2022 BV om de provinciale bijdragen ten gunste van de business case binnen te halen.

Beheersmaatregelen:

Vanuit gesprekken met de provincie komt naar voren dat ook de provincie de urgentie heeft om de bijdragen concreet vast te stellen op de verschillende daarvoor benoemde activiteiten. Hierover zal de komende maanden bestuurlijk afstemming plaatsvinden. Insteek aan de gemeentelijke zijde zal zijn om zo veel als mogelijk te matchen met de opgenomen kosten in de business case van de Floriade.

Tegenvallende bezoekers kaartverkoop/parkeren

In de business case van de Floriade BV is een opbrengst van € 40 miljoen (netto) ingerekend vanuit kaartverkoop. Voor de opbrengsten vanuit parkeren is in de begroting van de zelfstandige programmaorganisatie (ZPO) € 4,4 miljoen ingerekend.

Risicobeschrijving:

Het risico bestaat dat de opbrengst vanuit de kaartverkoop en parkeren lager is dan verwacht. Uitgangspunt in de business case is 2 miljoen *betalende* bezoekers. Vele oorzaken kunnen ten grondslag liggen aan de komst van minder of meer bezoekers. Een deel van deze oorzaken wordt als apart risico opgenomen. Deze oorzaken kunnen worden onderverdeeld in de kwaliteit van het evenement, de marketing van het evenement en een aantal exogene factoren, zoals concurrerende evenementen, economische situatie (in de landen waar de bezoekers vandaan komen), weersomstandigheden en veiligheidsissues.

Omdat de elementen waarop de Floriade organisatie kan sturen als aparte risico's zijn opgenomen in deze analyse heeft dit risico alleen betrekking op de exogene factoren.

Een tegenvallend aantal bezoekers leidt niet alleen tot tegenvallende inkomsten vanuit de kaartverkoop en lagere parkeerinkomsten, maar ook tegenvallende spin-off inkomsten (bijvoorbeeld hotelovernachtingen) en een imagooverlies voor de gemeente Almere.

Voortgang:

De afgelopen periode is een verkenning gedaan naar de effecten van de coronacrisis op de Floriade. De pandemie brengt extra onzekerheden met zich mee rondom het aantal bezoekers. Ondanks dat er vanuit wordt gegaan dat er in 2022 een vaccin is tegen dit virus, kan het effect hebben op de mindset van de potentiële bezoeker. In de business case wordt nog steeds uitgegaan van 2 miljoen betalende bezoekers. Dit zullen vooral bezoekers zijn uit Nederland zelf en uit de ons omringende landen. In de risicoreserve wordt rekening gehouden met 20% minder bezoekers.

Financiële inschatting:

Bij de kwantificering van het risico is rekening gehouden met 20% minder betalende bezoekers (kaartverkoop en parkeren), wat leidt tot € 10,4 miljoen minder opbrengsten. In de risicoreservering wordt voor deze specifieke post 100% gereserveerd.

Het is primair de verantwoordelijkheid van de Floriade Almere 2022 BV om de opbrengst kaartverkoop te realiseren. De verantwoordelijkheid voor de opbrengsten vanuit het parkeren liggen primair bij de gemeente.

Beheersmaatregelen:

Door contracten af te sluiten met touroperators, groepsarrangementen en voorverkoop van kaarten te realiseren, wordt meer zekerheid verkregen rondom de kaartverkoop.

Sponsorbijdragen vallen tegen

In de business case Floriade wordt een sponsorbijdrage ingerekend van € 9,6 miljoen.

Risicobeschrijving:

Als gevolg van onvoldoende interesse vanuit de markt in het Floriade evenement en/of de trends die we zien in de sponsoring van bedrijven (sponsoring in de vorm van grote financiële bijdragen loopt steeds verder terug) en een mogelijk verslechterde economische situatie, bestaat de kans dat de sponsoring onvoldoende van de grond komt, waardoor de ingerekende sponsorbijdrage niet (geheel) wordt behaald.

Voortgang:

Vanuit de Floriade Almere 2022 BV was het de intentie om de afgelopen en de komende tijd veel energie te steken in de "dealmaking" rondom mogelijke kleinere sponsors voor Floriade Expo 2022. Door corona is dit niet mogelijk geweest. Ook door de hierdoor ontstane economische situatie bij bedrijven is het risico van het niet behalen van de sponsoropbrengsten verhoogd ten opzichte van vóór de pandemie.

Financiële inschatting:

In de risicoreserve wordt rekening gehouden met een bedrag aan tegenvallende partnerbijdragen van maximaal € 8 miljoen. Dit leidt tegen een grote kans van optreden (60%) tot een risicoreservering van € 4,8 miljoen.

Het is primair de verantwoordelijkheid van de Floriade Almere 2022 BV om de sponsoropbrengsten te realiseren.

Beheersmaatregelen:

De beheersmaatregel om kleinere sponsors te benaderen, wordt de komende periode ingezet.

Tenderopbrengsten vallen 30% tegen

In de business case is een bedrag opgenomen van € 4,0 miljoen voor concessieopbrengsten.

Risicobeschrijving:

Als gevolg van de keuze voor een specifieke samenwerkingspartner, lokale ondernemers, duurzaamheidseisen, de wijze waarop de afrekening plaatsvindt, lagere bezoekersaantallen en/of de kwaliteit van de diensten (bijvoorbeeld catering en merchandise), bestaat de kans dat de opbrengsten lager zijn dan verwacht.

Voortgang:

In een aantal voorgaande Floriades was de catering een zwak punt. Om de kwaliteit van de catering omhoog te brengen is in de samenwerkingsovereenkomst (2016) met de Floriade BV het target voor concessie opbrengsten reeds met € 1,0 miljoen verlaagd. In de komende periode worden keuzes gemaakt ten aanzien van het cateringsconcept en de wijze van afrekening: vast bedrag of percentage.

Aandachtspunten hierbij zijn:

- Hoge prijzen heeft een negatief effect op de bezoekersaantallen (prijzen moeten over het gehele terrein in lijn zijn met elkaar)
- Kwaliteit moet op hele terrein gelijk zijn
- Liquiditeit aanbieder
- Zelfde sfeer en klantbeleving op het gehele terrein
- Aanbod in lijn met thema's (anders klopt het verhaal niet)

Financiële inschatting:

Bij de kwantificering van het risico is rekening gehouden met 30% minder opbrengsten vanuit de catering, wat leidt tot € 1,2 miljoen minder opbrengsten. Er wordt rekening gehouden met een middelmatige kans van optreden (40%). Er wordt daarom vanuit de risicoreservering een bedrag van € 0,5 miljoen gereserveerd.

Het is primair de verantwoordelijkheid van de Floriade Almere 2022 BV om de concessie opbrengst te realiseren.

Beheersmaatregelen:

Bij de contratering zal op dit aspect de geïnventariseerde aandachtspunten moeten worden meegenomen in de keuzes die gemaakt gaan worden.

Beheerbudget niet toereikend

In de business case is een bedrag opgenomen van € 2,0 miljoen voor beheer van het terrein tot en met 2022.

Risicobeschrijving:

Het risico bestaat dat de uitgangspunten die bij de berekening van de beheerkosten zijn gehanteerd in de praktijk niet haalbaar zijn en/of het beheer voor een groter deel voor rekening van de Floriade BV komt en/of dat de kosten van het beheer voorafgaand aan de Floriade hoger zijn dan ingeschat.

Voortgang:

Voor het beheer van het Floriadeterrein is een bedrag opgenomen in de business case. Dit bedrag is extern getoetst. Echter, er is geen rekening gehouden met het definitief ontwerp van het arboretum. Het structureel beheer van het Arboretum is onderdeel van het definitief ontwikkelingsplan dat met de samenwerkingspartner is opgesteld. Met de samenwerkingspartner wordt nu gekeken naar een parkmanagementconstructie. Er wordt gekeken naar een parkmanagementorganisatie voor de periode na het evenement. Voor en tijdens het evenement is de gemeente gezamenlijk verantwoordelijk met de Floriade BV. Of het opgenomen budget in de business case hiervoor toereikend is, is nog niet duidelijk.

Financiële inschatting:

Bij de kwantificering van het risico is rekening gehouden met € 1,5 miljoen extra kosten voor beheer en onderhoud. Er is rekening gehouden met een middelmatige kans van optreden (40%). Er wordt daarom vanuit de risicoservering een bedrag van € 0,6 miljoen gereserveerd.

Het is primair de verantwoordelijkheid van de gemeentelijke Zelfstandige Programma Organisatie en de Floriade Almere 2022 BV om zorg te dragen voor het beheer en onderhoud voorafgaand aan en tijdens de expositie.

Beheersmaatregelen:

Komende periode zal duidelijk worden of de begrote bedragen voor het beheer toereikend zijn. Er zal strak gestuurd moeten worden op de kosten die berekend en ingeschat worden vanuit het parkmanagement. In het laatste kwartaal zal een raadsvoorstel betreffende de parkmanagementorganisatie aan de raad worden voorgelegd.

Veiligheidskosten

Voor het opstellen van een beveiligingsplan en coördinerende werkzaamheden is € 645.000 ingerekend in de business case van de Zelfstandige Programma Organisatie. In de business case van de Floriade Almere 2022 BV is € 1,6 miljoen opgenomen voor de beveiliging op het Floriadeterrein zelf.

Risicobeschrijving:

De Floriade BV is verantwoordelijk voor de veiligheid op het terrein en legt dit vast in het veiligheidsplan dat als basis dient voor de evenementenvergunning. Het budget wat de Floriade BV hiervoor heeft, € 1,6 miljoen, lijkt hiervoor toereikend.

Als gevolg van de huidige terrorismedreiging, de beperkte kennis binnen de gemeente Almere van de beveiliging van een evenement met dergelijke omvang, het grote aantal regeringsleiders en de relatie met omliggende gebieden bestaat de kans dat aanvullende eisen worden gesteld om de veiligheid 'buiten de hekken' te garanderen. Wat extra kosten met zich mee kan brengen.

Voortgang:

Bovengenoemde aanvullende eisen kunnen leiden tot extra inzet aan de kant van de veiligheidsregio of gemeente.

Op basis van het strategische veiligheidsplan dat in samenwerking met Floriade BV, Politie, Brandweer, GHOR, Omgevingsdienst en diverse interne afdelingen binnen de gemeente (Verkeer, VTH, ZPO etc.) wordt opgesteld zal een inschatting gemaakt worden van de kosten van deze extra inzet. Een eerste grove inschatting laat een bedrag zien tussen € 1 miljoen en € 2 miljoen.

Financiële inschatting:

Uitgaande van een bedrag tussen de €1 miljoen en € 2 miljoen en wetende dat er binnen de begroting van de ZPO Floriade nog ruimte is van circa € 0,9 miljoen (out-of-pocket en advieskosten) wordt bij de risico inschatting rekening gehouden met additionele kosten van €1 miljoen tegen een hoge kans van optreden (60%). Er wordt daarom vanuit de risicoreserve een bedrag van € 0,6 miljoen gereserveerd voor veiligheid.

Beheersmaatregelen:

Komende periode worden de gemeentelijke stadsbrede veiligheidsaspecten (onder andere de impact op het centrum en beveiliging parkeerplaatsen) in beeld gebracht, inclusief een inschatting van de kostenraming.

Bouwvergunningen

Risicobeschrijving:

Als gevolg van de gewenste innovatieve investeringen die voor de Floriade zijn vereist bestaat de kans dat het vergunningverleningsproces hier (nog) niet klaar voor is. Tevens bestaat de kans dat vergunningen onder grote tijdsdruk en met onvoldoende kwaliteit aangevraagd worden. Met als gevolg vertraging in de vergunningverlening, dan wel niet verkrijgen van de juiste vergunningen. Dat kan er uiteindelijk toe leiden dat partijen afhaken, omdat het proces te lang duurt, te veel inspanning vergt en/of ze niet de vergunning verkrijgen die ze graag hadden gezien of dat er extra inzet moet worden geleverd op de behandeling van de vergunningen en het toezicht op de bouw.

Voortgang:

Inmiddels is voor de bouwvergunningen een TaskForce ingesteld. Dit betreft een overlegvorm tussen de gemeente Almere, Floriade BV, ZPO, Amvest/Dura, Omgevingsdienst en waterschappen. Hier worden voornamelijk de voorbereidende processen in beeld gebracht en uitgelijnd.

Daarnaast wordt in beeld gebracht welke gebouwen wanneer gerealiseerd worden. Deze worden dan in tijd teruggerekend (planning), zodat ingeschat kan worden wanneer bepaalde vergunningen zullen worden aangevraagd. Er staat een aantal vaste medewerkers klaar om deze vergunningen door te geleiden. Eventueel wordt er extra ingehuurd.

Er kan dan bij vergunningen een keuze worden gemaakt, tussen een:

- aanvraag met een gecertificeerde verklaring. Dat maakt het proces bij gemeente korter, namelijk binnen 4 weken;
- aanvraag zonder gecertificeerde verklaring. Normale tijdsduur van maximaal 14 weken.

Dit risico blijft bestaan bij onverwachte aanvragen of aanvragen kort voor het evenement. Dit kan tot extra druk leiden bij de afdeling VTH om betreffende vergunningsaanvragen tijdig te beoordelen. Hierbij kan extra inzet nodig zijn om de vergunningen tijdig afgerond te krijgen. Daarnaast wordt het risico gelopen dat op het laatste moment naar veel niet-gecertificeerde in plaats van gecertificeerde aanvragen wordt geschakeld. Gevolg is extra inzet van de afdeling VTH.

Financiële inschatting:

Bij de kwantificering van het risico is rekening gehouden met € 1,0 miljoen extra kosten voor de afdeling VTH. Er is rekening gehouden met een middelmatige kans van optreden (40%). Er wordt daarom vanuit de risicoreservering een bedrag van € 0,4 miljoen gereserveerd voor extra inzet op bouwvergunningen.

Beheersmaatregelen:

Om enig gevoel te hebben met zaken waar tegenaan kan worden gelopen en hoe dit is opgelost in eerdere expo's, gaat afdeling VTH de gemeente Venlo bezoeken om daar ervaringen op te halen bij de VTH-afdeling van Venlo.

Kwaliteit evenement

Risicobeschrijving:

In het Expoplan van de Floriade BV wordt gesproken over showcasewoningen waarin buitenlandse steden hun "paviljoen" kunnen inrichten. Daarnaast kunnen deelnemers ook met tijdelijke paviljoens deelnemen of gebruik maken van de overige kavels op het terrein.

Er moeten 192 kavels gevuld worden op het terrein ("witte" vlekken zijn niet wenselijk). Als gevolg van te lage kwaliteit van de inzendingen van de deelnemers, te weinig deelnemers of afzeggingen op het laatste moment bestaat de kans dat aanvullende investeringen nodig zijn om de kwaliteit van de expositie te kunnen garanderen.

Financiële inschatting:

Bij het kwantificeren van het risico is vooralsnog alleen rekening gehouden met € 1,0 miljoen extra kosten voor een kwaliteitsslag op de inbreng van de deelnemers. Er is rekening gehouden met een hoge kans van optreden namelijk 60%. Er wordt daarom vanuit de risicoreservering een bedrag van € 0,6 miljoen gereserveerd.

De kwaliteit van de inzendingen is primair de verantwoordelijkheid van de Floriade Almere 2022 BV.

Beheersmaatregelen:

Er is altijd een kans dat een deelnemer op het laatste moment afzegt. Het blijft zaak om goed in gesprek te blijven met de verschillende deelnemers over hun bijdrage aan de expositie.

Organisatiekosten BV

Risicobeschrijving:

De kans bestaat dat de ingerekende organisatiekosten van de Floriade Almere 2022 BV niet toereikend zijn om de klus te klaren. Dit komt onder andere door de complexe opdracht op het gebied van:

- Het tot stand brengen van partnering / sponsoring;
- Proces rondom het tot stand brengen van de bijdrage van de provincie en het Rijk;
- Inrichting van het gebied (gridstructuur);
- Afspraken maken met achterban NTR (vroeger via productschappen);
- Versplintering kanalen marketing.

Voortgang:

Middels het raadsvoorstel Resultaat Bestuurlijke Verkenning Floriade Expo 2022 is de Floriade BV op bovengenoemde punten versterkt. Daarom is de risicoreservering hiervoor niet meer benodigd.

Financiële inschatting:

Niet meer van toepassing.

(Avond)programmering

Risicobeschrijving:

In de bieding van samenwerkingspartner Amvest wordt uitgegaan van het aanbieden van overnachtingen tijdens het evenement. Een vereiste hiervoor is een goede (avond)programmering. Voor de invulling hiervan worden extra kosten gemaakt, hiertegenover worden ook extra inkomsten verwacht vanuit de overnachtingen (kaartverkoop voor twee dagen; horeca- en merchandise opbrengst etc.). Dit is nu neutraal ingerekend in de business case van de Floriade Almere BV. Amvest rekent op een bezetting van 70% van de aangeboden logies.

Als gevolg van het niet behalen van een bezettingsgraad van 70% op de overnachtingen op het terrein door Amvest bestaat de kans dat de (avond)programmering en de daarmee gemoeide kosten niet worden terugverdiend, waardoor een negatieve kostenpost hierop resulteert.

Voortgang:

Komend kwartaal wordt door de Floriade Almere 2022 BV de programmering en de avondopenstelling uitgewerkt en vastgesteld. Hierbij worden de mogelijkheden onderzocht om drie avonden per week open te zijn en in de zomer iedere avond, waarbij de impact hiervan nader in beeld wordt gebracht. Dit heeft bijvoorbeeld consequenties voor de "customer journey", parkeren en inzet van beveiliging- en hospitality-medewerkers. De invulling van Toren 2 is hier ook van invloed op. Deze uitwerking leidt tot een totaalbeeld van de programmering (inclusief avondopenstelling). Komend kwartaal is nodig om dit alles in kaart te brengen.

Financiële inschatting:

Bij de kwantificering van het risico is rekening gehouden met € 3,3 miljoen extra kosten die worden gemaakt voor de avondprogrammering en die niet kunnen worden terugverdiend door de extra opbrengsten van bezoekers die langer op het terrein verblijven. Er is rekening gehouden met een hoge kans van optreden, namelijk 60%. Er wordt daarom vanuit de risicoservering een bedrag van € 2,0 miljoen gereserveerd.

Het is primair de verantwoordelijkheid van de Floriade Almere 2022 BV om een goede (avond)programmering neer te zetten.

Beheersmaatregelen:

Wanneer de definitieve programmering bekend is, kan het risico beheerst worden door:

- Extra middelen te regelen vanuit subsidies, fondsen op cultureel gebied;
- De mogelijkheid om de programmering af te schalen.

Floriade Business Club

De Floriade Business Club is opgericht om lokaal, regionaal, landelijk en internationaal ondernemers een bijzonder netwerk en betrokkenheid bij de Floriade, inspirerende bijeenkomsten en kennisuitwisseling over duurzaamheid te bieden in de Making Of-fase en tijdens de Floriade. In de business case van de Floriade Almere 2022 BV is een opbrengst meegenomen vanuit de Floriade Business Club van € 1 miljoen. Dit is gebaseerd op 500 leden maal een bijdrage van € 2.022.

Risicobeschrijving:

Als gevolg van te weinig interesse vanuit het bedrijfsleven om zich aan te sluiten bij het ondernemersnetwerk bestaat de kans dat er te weinig inkomsten vanuit de Floriade Business Club worden gegenereerd ter dekking van de business case Floriade.

Voortgang:

Op dit moment zijn er circa 200 leden aangesloten bij de Floriade Business Club. Het aantal leden stijgt langzaam en is hoofdzakelijk vanuit het Almeerse bedrijfsleven opgebouwd. Omdat vanuit de Floriade Almere 2022 BV de inzet de komende tijd vol gaat naar het binnenhalen van sponsors, zal minder tijd besteed worden aan het binnenhalen van nieuwe leden voor de Floriade Business Club. Daarom is er voor gekozen de opbrengsten van de Floriade Business Club af te schalen.

Financiële inschatting:

Niet meer van toepassing.

Busvervoer

In de business case van de Floriade Almere 2022 BV is € 1,2 miljoen ingerekend voor het busvervoer van bezoekers vanaf de parkeerlocaties en de NS naar het Floriadeterrein.

Risicobeschrijving:

In eerste instantie werd rekening gehouden met één parkeerlocatie buiten de stad, parkeren op loopafstand naast het Floriadeterrein en parkeren in de stad (danwel bezoekers reizend met het openbaar vervoer). De parkeerlocaties zijn nu gewijzigd in een of twee grote locaties aan de rand van de stad, waarvoor busvervoer moet worden geregeld. Enerzijds is er dus een uitbreiding van benodigd busvervoer, terwijl anderzijds ook wordt geconstateerd dat de inkoopkosten voor het vervoer zijn gestegen. Er bestaat dus een kans dat de ingerekende €1,2 miljoen niet toereikend is.

Voortgang:

Uit een eerste offerte uitvraag blijkt dat de € 1,2 miljoen niet toereikend is voor busvervoer van NS naar het terrein en voor busvervoer van de twee parkeermogelijkheden richting het terrein. Er wordt hierbij nog gekeken naar allerlei mogelijkheden om dit tekort in te perken.

Financiële inschatting:

Bij de kwantificering van het risico is rekening gehouden met € 5,0 miljoen extra kosten voor het busvervoer van NS / parkeerplaatsen naar het terrein. Er wordt rekening gehouden met een middelmatige kans van optreden (40%). Er wordt daarom vanuit de risicoreservering een bedrag van € 2,0 miljoen gereserveerd.

Het is primair de verantwoordelijkheid van de Floriade Almere 2022 BV om het vervoer vanaf het station, dan wel vanaf de parkeerplaatsen te organiseren.

Beheersmaatregelen:

Er wordt nog gekeken naar diverse mogelijkheden om het tekort in te perken.

Onvoorzien

In de initiële aanvraag van de Floriade BV bij de herijking van de business case werden extra middelen aangevraagd voor onvoorzien uitgaven. Deze post is niet hard toegezegd, maar is meegenomen in de risicoreservering.

Risicobeschrijving:

Als gevolg van onvoorzien zaken bestaat de kans dat er kosten moeten worden gemaakt, die niet zijn opgenomen in de huidige business case van de Floriade BV.

Financiële inschatting:

Bij de kwantificering van het risico is rekening gehouden met € 1,8 miljoen extra kosten tegen een hoge kans voor voorkomen (60%). Daarom is er € 1,1 miljoen meegenomen in de risicoreserve.

Exploitatierisico Toren 2

De Floriade BV heeft met Weerwater CV de afspraak gemaakt om toren 2 te huren tijdens het evenement. De Floriade BV zal de appartementen in deze toren inrichten om deze tijdens de expo als overnachtingsmogelijkheid aan te bieden aan de deelnemers van het evenement.

Risicobeschrijving:

Als gevolg van een huurprijs die niet kostendekkend is of als gevolg van leegstand van de appartementen tijdens de Expo bestaat de kans dat de kosten die worden gemaakt voor de appartementen niet worden terugverdiend.

Financiële inschatting:

Bij de kwantificering van het risico is rekening gehouden met € 2,0 miljoen minder huuropbrengsten tegen een middelmatige kans (40%) van optreden. Hierdoor is er een bedrag opgenomen in de risicoreservering van € 0,8 miljoen.

Risico bijdragen derden

Risicobeschrijving:

In de berekening bij de herijking van de business case van de Floriade BV is rekening gehouden dat de Floriade BV door in-kind leveringen een bedrag van € 0,5 miljoen kan besparen in de business case. Dit is onder andere de verwachting bij het zogenaamde 'WOW'-groen.

Er bestaat de kans, door bijvoorbeeld de economische situatie na de coronacrisis, dat deze in-kind leveringen niet kunnen worden geëffectueerd.

Financiële inschatting:

Bij de kwantificering van het risico is rekening gehouden met € 0,5 miljoen extra kosten tegen een middelmatige kans (40%) van optreden. Hierdoor is er een bedrag opgenomen in de risicoreservering van € 0,2 miljoen.

Floriade grondexploitatie

Het risico van de grondexploitatie Floriade is gebaseerd op:

- De algemene markt risico's binnen het plan. De algemene marktscenario's die van toepassing zijn, zijn gebaseerd op de laatst bestuurlijk vastgestelde MPG.
- Een totaaloverzicht van het risicoprofiel opgebouwd uit gewogen projectrisico's, gewogen projectkansen en algemene markt risico's.
- Een toelichting op de projectrisico's en projectkansen. Hierbij worden aard, omvang, kans van optreden en beheersmaatregelen vermeld.
- Niet verrekenbare btw in verband met het evenement.

De toetsing en kwantificering van de risico's heeft conform de kadernota integraal risicomanagement en weerstandsvermogen van de gemeente Almere plaatsgevonden.

Beheersmaatregelen

In deze fase van het proces zijn er nog geen beheersmaatregelen getroffen.

Financiële inschatting

Binnen deze grondexploitatie zijn er diverse proces – en ontwerprisico's onderkend. Ongewogen is het risicobedrag € 7,2 miljoen. In totaal is het gewogen risicobedrag op basis van de diverse kans percentages berekend op € 2,7 miljoen.

3.6 Verbonden partijen

Een verbonden partij is een privaot- of publiekrechtelijke organisatie, waarin de gemeente zowel een bestuurlijk als een financieel belang heeft. Van een bestuurlijk belang is sprake wanneer de gemeente rechtstreeks invloed heeft op de besluitvorming binnen de verbonden partij. Bij een financieel belang kan de gemeente financieel worden aangesproken wegens het functioneren van de verbonden partij of kan de gemeente geld kwijtraken bij een faillissement van de partij.

Gemeentelijk beleid

Het gemeentelijk beleid is gericht op de beperking van het aantal verbonden partijen, enerzijds uit oogpunt van transparantie van bestuur, anderzijds uit oogpunt van risicobeheersing. De mate van invloed en sturing wordt mede bepaald door de rechtsvorm, de vertegenwoordiging op bestuurlijk en ambtelijk niveau (voorbereidingsgroepen) en het per verbonden partij vastgelegde sturingsarrangement. De beslissing met betrekking tot het aangaan of beëindigen van de samenwerking met een verbonden partij wordt bewust genomen en periodiek heroverwogen. Voor het aangaan van een verbonden partij constructie is een expliciete goedkeuring van de gemeenteraad noodzakelijk. De kaders zijn in 2010 vastgesteld in de kadernota verbonden partijen.

BBV wijzigingen

De informatieverstrekking over de verbonden partijen is aangepast op basis van de wijzigingen in het BBV. Per programma dient te worden vermeld welke bijdrage verbonden partijen leveren aan het werkterrein. Daarnaast wordt in deze paragraaf meer inzicht geboden in de financiële positie en de financiële risico's. Tenslotte dienen verbonden partijen te worden uitgesplitst in de volgende vier typen: gemeenschappelijke regelingen (hiervan hebben we er 5), vennootschappen en corporaties (11), stichtingen en verenigingen (geen) en overige (geen). Hieronder is een lijst opgenomen van alle verbonden partijen.

nr.	naam verbonden partij	programma
Gemeenschappelijke regelingen		
1	Veiligheidsregio Flevoland	Veiligheid
2	GGD Flevoland	Zorg en Welzijn
3	Omgevingsdienst Flevoland, Gooi en Vechtstreek	Ruimte en wonen
4	Gebiedsontwikkeling Oosterwold	Ruimte en wonen
5	Werkvoorzieningsschap Tomingroep	Werk, inkomensondersteuning en inclusiviteit
Vennootschappen		
6	Tomingroep bv	Werk, inkomensondersteuning en inclusiviteit
7	Huisvuilcentrale Noord-Holland (HVC)	Duurzaam, leefbaar en bereikbaar
8	IbbA Lieven de Key	Ruimte en wonen
9	IbbA Ymere	Ruimte en wonen
10	Floriade Almere 2022 bv	Duurzaam, leefbaar en bereikbaar
11	Omala NV	Bestuur, inwoners en economie
12	Omala Airport Garden City CV	Bestuur, inwoners en economie
13	Techofonds Flevoland	Bestuur, inwoners en economie
14	Alliander	Financiën
15	Vitens	Financiën
16	Bank Nederlandse Gemeenten	Financiën

3.7 Bedrijfsvoering

De realisatie van onze gemeentelijke ambities en de uitvoering van onze wettelijke taken, en alles wat daar tussen zit, kan niet zonder ondersteuning van bedrijfsvoering. Bedrijfsvoering staat dus ten dienste van de gemeentelijke doelstellingen. De bedrijfsvoeringsfuncties binnen de gemeente Almere zijn: HRM, informatievoorziening, communicatie, financiën, inkoop en aanbesteding, juridische zaken en huisvesting. In deze paragraaf worden de belangrijkste aandachtspunten vermeld.

Personeel en organisatie

We zetten creatieve en nieuwe manieren in om nieuw personeel te werven. De krapte op de arbeidsmarkt maakt het namelijk moeilijk om goede mensen aan te trekken. Dit komt voor in de bedrijfsvoering zoals ICT en financiën en in het ruimtelijk domein zoals beheer managers. Ook het aantrekken van goede managers en vrouwen voor top posities blijft lastig. Met kandidaten organiseren we daarom korte koffie gesprekken. We brengen een bezoek aan het Floriadeterrein. En gebruiken ook andere manieren om mensen enthousiast te maken over Almere.

We willen in 2021 dat medewerkers nog meer betrokken zijn bij hun werk. De waardering voor de gemeente als werkgever is al hoog. We hebben twee werkbelevingsonderzoeken in 2020 uitgevoerd waaruit dit blijkt. Uit het onderzoek blijkt dat er veel waardering is voor de leidinggevenden en een hoog sociale veiligheid. De onderwerpen waar we aandacht voor hebben zijn de hoge werkdruk en de samenwerking tussen afdelingen.

We hebben in 2020 het charter diversiteit getekend. Hiermee zetten we ons nog duidelijker in voor gelijke kansen voor iedereen. Ongeacht achtergrond, seksuele geaardheid of politieke voorkeur. Wij denken dat juist een divers personeelsbestand leidt tot de beste resultaten. En dat het bijdraagt aan een goede verbinding met onze stad.

Juridische zaken

Ook in 2021 blijven we werken aan het versterken van de informele aanpak. Dit doen we door training en opleiding, maar ook door sturing op professionals. In Almere werken we al een aantal jaar met de informele aanpak. Dit komt erop neer dat we op een natuurlijke en informele manier contact met onze inwoners hebben. Als er een probleem is sturen we geen brief, maar pakken we de telefoon. Bij nieuwe ruimtelijke plannen zoeken we onze inwoners op. Wij willen van hen horen wat ze er van vinden. Kortom we willen denken vanuit de belangen van onze inwoners.

We willen blijven leren van de besluiten die we nemen. Ook als er bezwaar is gemaakt. In dit geval kijken we nog een keer of we echt het juiste besluit hebben genomen. De behandeling van een bezwaar zetten we niet in als middel om ons gelijk te halen. Het gaat ons om de rechtvaardigheid van een besluit nog een keer te toetsen en hiervan te leren. De persoon die de beslissing heeft genomen is hierbij in de lead. De jurist kan ondersteunen wanneer dit nodig is. Deze aanpak draagt bij aan een betere en informele afhandeling van bezwaren. Daarnaast leidt dit tot een betere kwaliteit van de originele besluiten.

Inkoop en aanbesteding

De ingezette route waarbij we in ons inkoop- en aanbestedingsbeleid aandacht hebben voor lokale economie, duurzaamheid en Social Return On Investment (SROI) is daadwerkelijk van betekenis voor de stad. Op basis van deze uitgangspunten werken we eraan de Almeerse bedrijvigheid te ondersteunen en versterken, blijven we aandacht vragen voor het creëren van arbeidsmogelijkheden en leerwerkplekken en dragen we bij aan duurzaamheid. In 2020 hebben we ons inkoopbeleid geëvalueerd en aangescherpt, dit leidt met name tot een verder professionalisering van de inkoopfunctie waarmee we onze doelen nog beter kunnen realiseren.

Informatievoorziening - algemeen

Wij passen onze infrastructuur, de software en de apparatuur aan. In de eerste plaats gaan we in 2021 Microsoft Teams verder uitbreiden. Een grote opgave die nodig is omdat het gebruik door het thuiswerken toeneemt. Het coronavirus heeft namelijk een enorme invloed. Niet alleen op de samenleving maar ook hoe wij ons werk uitvoeren. Thuiswerken was al geen uitzondering in onze organisatie. Toch zal het voor de meeste ambtenaren 'het nieuwe normaal' worden. Een ander groot en risicovol programma is de vervanging van alle applicaties in het domein Zorg & Welzijn. In 2021 gaan we hiermee aan de slag. We willen op tijd klaar zijn voor de invoering in 2022. Tot slot wil de organisatie stappen maken op het gebied van data gedreven werken. Hiervoor zijn we gestart met het programma 'gegevensmanagement'. Met daarin een team van Business Intelligence-specialisten gaan we dit uitwerken.

Informatiebeheer en archivering

We voeren het plan van aanpak 'verbetering informatiebeheer en archivering' verder uit. In 2021 gaan we verder waar we in 2020 mee zijn begonnen. Dat is de uitvoering van het opgestelde 'plan van aanpak verbetering informatiebeheer en archivering'. Het plan beschrijft hoe wij de informatiebeheer en de archivering op orde willen brengen. Dit doen we door achterstanden weg te werken. We geven concreet aan hoe wij als organisatie digitaal gaan werken. We archiveren dan ook alleen digitaal. We hebben continu aandacht voor verbetering op het gebied van informatiebeheer en archivering. We werken hierbij langs drie lijnen, uitgestrekt over meerdere jaren.

1. Informatiebeheer en archivering in de huidige situatie op voldoende niveau (compliant); 2020-2021
2. Digitaal werken en uitsluitend digitaal archiveren; 2020-2023
3. Het professionaliseren en verder ontwikkelen van de organisatie. 2020-2023

Informatieveiligheid en privacy

We gaan zorgvuldig om met de informatie van onze inwoners. We bezitten veel gegevens over de inwoners van Almere. Daar moeten wij altijd voorzichtig mee omgaan. Daarom hebben we als gemeentelijke overheid een grote verantwoordelijkheid op gebied van informatieveiligheid en privacy. De Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) geeft aan hoe we om moeten gaan met persoonsgegevens zowel intern als extern. Het vraagt van ons voortdurende inspanning om aan de gestelde eisen te blijven voldoen. Zo hebben we bewustwordingscampagnes gehouden onder de medewerkers. We denken na over onze volgende stap op de lange termijn. Met als doel dat iedere medewerker zich bewust is van het feit hoe om te gaan met informatie.

Communicatie

Wij streven naar duidelijke communicatie en een toegankelijke organisatie. Onder de noemer 'digitaliseren met verstand' geven we gehoor aan de ambitie uit het regeerakkoord. Daarin staat dat we onze digitale dienstverlening aan inwoners en ondernemers gaan verbeteren. Daarbij is belangrijk om snel te reageren op vragen van onze inwoners. De dienstverlening in ons Klant Contact Centrum (KCC) staat daarom niet stil en we zijn steeds op zoek naar verbetering. De telefoon blijft belangrijk voor het beantwoorden van vragen van inwoners en ondernemers. Corona heeft ook invloed op de dienstverlening. Het is ons gelukt om de telefonische bereikbaarheid op peil te houden. Het KCC is ook bereikbaar via chat. Doven en slechthorenden kunnen binnenkort gebruik maken van een doventolk. Op het gebied van vernieuwing sluiten wij aan bij het project GT-connect. Hier verstaan we de gemeentelijke telecommunicatie onder. Dit VNG-aanbestedingstraject zorgt voor functioneel passende en marktconforme telecommunicatiediensten. Het biedt nieuwe mogelijkheden om de dienstverlening te verbeteren.

Veel stadspromotie-activiteiten zijn niet doorgegaan in de eerste helft van 2020 vanwege corona of werden anders ingevuld. Dit gold vooral voor de activiteiten om de vrijetijds mogelijkheden, waaronder de Almeerse cultuursector, bij een breder publiek onder de aandacht te brengen. Komend jaar zetten we volop in, mogelijk op aangepaste wijze gezien de corona situatie, om hier alsnog mooie stappen in te zetten. Veel aandacht geven we aan activiteiten die betrekking hebben op de Floriade. In aanloop naar de

wereldtuinbouwtentoonstelling nemen we zowel Almeerders als het bredere publiek mee met diverse inspirerende activiteiten en uitingen.

Financiën

We willen dat de begroting makkelijk leesbaar is voor de gemeenteraad. In 2021 gaan we verder met deze klus. We zorgen dat alle onderdelen in de begroting goed leesbaar zijn. Iedereen moet de tekst goed kunnen begrijpen en volgen. Dit geldt niet alleen voor de begroting maar voor alle documenten in de budgetcyclus. We willen ook dat er meer detailinformatie beschikbaar is in de digitale begroting. Bijvoorbeeld de verandering van de budgetten en een beschrijving van de activiteiten. De gemeenteraad weet dan waar het college geld aan uitgeeft.

Daarnaast willen we ons focussen op onze risico's en buffers om die inzichtelijk te krijgen.

We willen onze manier van risico management verbeteren. En daarom gaan we alle risico's in kaart brengen. We moeten genoeg buffers hebben om deze risico's te kunnen opvangen. We zullen daarom onze buffers moeten versterken. Verder willen we de totaalbegroting scherper in kaart brengen. Bij elke begrotingspost willen we weten of deze begrotingspost wel of niet beïnvloedbaar is.

Vanaf de jaarrekening 2021 zal het college zelf verantwoording afleggen of zij rechtmatig heeft gehandeld. In de huidige situatie is het college al verantwoordelijk voor het rechtmatig handelen binnen de gemeente. De accountant controleert elk jaar of het college ook financieel rechtmatig heeft gehandeld. Door een volgende wetswijziging zal deze taak verschuiven naar het college. Dan gaat het college verantwoording afleggen over het financieel rechtmatig handelen binnen de gemeente. De accountant toetst nog wel de juistheid en volledigheid van deze verantwoording. De voorbereidingen van deze wetswijziging als ook de invoering zijn vanaf 2020 in volle gang.

Er is een bestuursopdracht om de prognosekracht van het sociaal domein te verbeteren. Hierbij gaat het om het verbeteren van onze informatie en het professioneler maken van de organisatie. Het doel is dat er samenhang is in beleid, sturing en het lerend vermogen van de organisatie. In 2020 hebben we hiervoor al een aantal stappen ingezet. We hebben gekeken naar wat voor rapportagevormen wij gebruiken binnen de organisatie en het bestuur. En ook de manier waarop wij de overlegstructuren met onze externe partners hebben. En de wijze waarop wij de jaarlijkse tarieven bepalen. Daarnaast zijn we begonnen met het uitwerken en aanscherpen van de beleidscyclus. Zoals de inkoopstrategie, monitoring en sturingsprincipes, beleidsevaluatie en de koppeling met de budgetcyclus. Dit alles met het oog op de komende aanbestedingen in het sociaal domein. We verwachten dat we dit in 2021 gaan beëindigen. Daarnaast heeft de organisatie bestuursopdrachten ontvangen voor jeugd en Wmo. Om de groei voor de volgende jaren terug te dringen moet er een set aan maatregelen komen. Bij de begroting 2021 neemt het college hierover een besluit. Een groot deel van de maatregelen gaan we in 2021 invoeren.

Vastgoed

We zorgen ervoor dat onze gebouwen voldoen aan de wensen van de Almeerders. Onze gemeentelijke gebouwen zijn er voor de mensen in de stad. Wij hebben als gemeenten verschillende gebouwen. We werken in het stadhuis, maar hebben daarnaast ook andere gebouwen zoals sporthallen, buurtcentra en bibliotheken. Daarnaast werken we aan stedelijke vernieuwing. Zowel in Almere Haven als in het centrum van Almere Buiten. Hiermee zorgen we ervoor dat in deze gebieden, onze gebouwen weer klaar zijn voor de toekomst. En onze gebouwen weer jarenlang meekunnen.

Wij verduurzamen onze gebouwen. Op deze manier verbruiken we minder energie. Dit is niet alleen goed voor het milieu maar ook voor onze portemonnee. Het geld wat het ons nu kost om te verduurzamen, verdienen we in ongeveer 15 jaar terug.

In de komende tijd willen we onze gebouwen verder verduurzamen. We willen minder CO₂-uitstoten. Onze doelstelling is om in 2030 de CO₂-uitstoot verminderd te hebben met 49% en in 2050 met 95%. Daarnaast moeten alle gebouwen aardgasvrij zijn. Dit vraagt nu om actie om dit straks te kunnen bereiken.

Overhead en kostentoe rekening

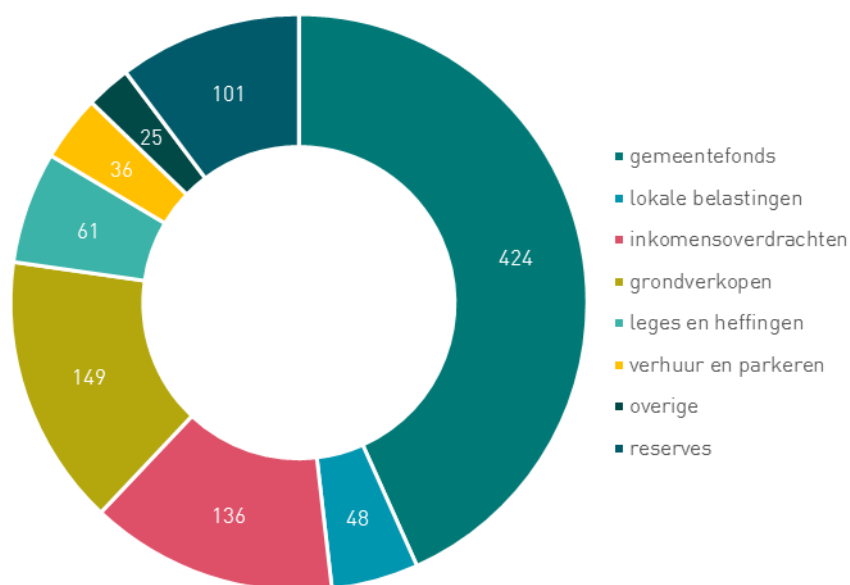
Het BBV schrijft voor dat de overheadkosten en algemene dekkingsmiddelen apart in de begroting zichtbaar gemaakt worden. In dit hoofdstuk maken wij het volume van de overheadkosten en de opbouw hiervan zichtbaar. Ook lichten we op hoofdlijnen toe hoe de overheadtoerekening naar de tarieven en de grondexploitatie eruit ziet. In onderstaande tabel is de begroting van het jaar 2021 opgenomen.

bedragen x € 1.000

	lasten	baten	eindtotaal
Bestuur, inwoners en economie	28.736	3.211	-25.525
Duurzaam, leefbaar en bereikbaar	139.800	87.247	-52.553
Ruimte en wonen	197.431	180.609	-16.823
Zorg en welzijn	220.653	6.944	-213.710
Werk en inkomensondersteuning en inclusiviteit	139.322	89.825	-49.497
Onderwijs, sport en cultuur	101.577	26.096	-75.481
Veiligheid	21.041	745	-20.296
Bedrijfsvoering	4.085	291	-3.794
Financiën	7.166	10.619	3.453
algemene dekkingsmiddelen	1.777	476.814	475.037
overhead	67.518	546	-66.973
stelpost onvoorzien	485		-485
vennootschapsbelasting	250		-250
totaal exploitatie	929.842	882.945	-46.897
reservemutaties	58.238	98.908	40.671
totaal begroting 2021	988.080	981.853	-6.226

De inkomsten van de gemeente bestaan voor 48% uit algemene dekkingsmiddelen

De algemene dekkingsmiddelen zijn de inkomsten die we vrij kunnen besteden. In de grafiek staan de totale inkomsten in de begroting. Het gemeentefonds en de lokale belastingen zijn de belangrijkste vrij besteedbare inkomsten.

De overheadkosten van Almere liggen lager dan bij andere grote gemeenten (referentie)

Voor de overhead en de bedrijfsvoering moeten we verplicht gegevens opnemen. Dit worden indicatoren genoemd. De gegevens staan in de tabel:

	begroot 2021	werkelijk 2019	referentie
Aandeel overhead in totale omzet	6,8%	7,3%	9,4%
Overhead per inwoner in euro's	310	334	410
Apparaatskosten per inwoner	755	736	nb
Bezetting per 1.000 inwoners in fte's	8,7	9,2	7,8
Aandeel inhuurkosten in totale loonsom*	nb	20,2%	21,0%

De overheadkosten 2021 nemen af ten opzichte van de werkelijke kosten in 2019. Dit komt vooral door de taakstelling op overhead en bedrijfsvoering. Ook waren de werkelijke overheadkosten in de jaarrekening 2019 € 0,7 miljoen hoger dan begroot. In verhouding zijn de overheadkosten bij ons lager dan bij andere grote gemeenten.

De apparaatskosten per inwoner zijn 2,6% hoger dan de werkelijke apparaatskosten in 2019. Dit komt vooral door de stijging van lonen en prijzen. De bezetting in fulltime equivalenten (fte's) per 1.000 inwoners neemt af. Het aandeel van de inhuurkosten voor de begroting 2021 weten we nog niet. Dit komt omdat de inhuur op vaste functies (formatie) niet als inhuurkosten worden begroot. Bij de jaarrekening 2020 zal dit bekend zijn.

De overheadkosten in 2021 zijn € 67 miljoen

Onder de overhead vallen werkzaamheden die wij doen om de uitvoering van gemeentelijke taken mogelijk te maken. De overhead bestaat uit de volgende kosten:

bedragen x € 1 miljoen

overhead	bedrag
concernoverhead	
ICT	19,5
financiën en control	9,1
huisvesting en facilitaire zaken	8,2
personeelszaken	5,0
communicatie en callcenter	4,4
juridische zaken en inkoop	4,0
bedrijfsvoering overig	4,4
taakgebonden overhead	13,5
niet toerekenbare overhead	
bestuursondersteuning	4,3
frictie en mobiliteit	0,6
stadsarchief	0,3
<i>totale overheadkosten</i>	<i>73,4</i>
toerekening van overhead binnen de begroting	-6,5
eindtotaal	67,0

De grootste onderdelen binnen de overhead zijn ICT, financiën en control en huisvesting. Dit zijn werkzaamheden die we op één plek (centraal) in de organisatie uitvoeren. We noemen dit concernoverhead. Er zitten ook overheadfuncties binnen de uitvoerende de taken. Dit noemen we taakgebonden overhead. Het gaat hier vooral om management, secretariaat en ondersteunende functies. De taakgebonden overhead begroten we per afdeling.

Kosten voor bestuursondersteuning, frictie en mobiliteit en het stadsarchief vallen ook onder de overhead. Deze overheadkosten dragen niet direct bij aan de taakuitvoering. Deze kosten mogen we niet toerekenen aan onze taken.

De overhead rekenen we toe over de loonkosten per taak

De taken waarvoor het meeste personeel werkt, krijgt dus ook de meeste overhead toegerekend. Wij vinden dit de beste verdeling. Overheadkosten worden meestal gemaakt ter ondersteuning van personeel. Voorbeelden hiervan zijn ICT kosten zoals werkplekken en software. Maar ook huisvesting en ondersteuning vanuit personeelszaken. De concernoverhead rekenen we toe over alle taken. De taakgebonden overhead per afdeling rekenen we alleen toe aan de taken waaraan de afdeling werkt.

In de begroting belasten we overhead door voor een beperkt aantal taken

De overhead staat op een aparte plek in de begroting. In de begroting rekenen we dus in principe geen overhead toe aan onze taken. De toerekening doen we buiten de begroting om. Dit moet zo volgens onze wetgeving. Hierop zijn een aantal uitzonderingen. Het gaat om taken waarvan de kosten betaald worden met geld van andere partijen. De overheadkosten belasten we door naar deze taken. Het gaat om een bedrag van € 6,5 miljoen. Het gaat vooral om de grondexploitatie, Oosterwold, het Fonds Verstedelijking Almere en openbaar vervoer.

We hebben een stelpost onvoorzien voor uitgaven die we niet verwachten

Gemeenten zijn verplicht om een stelpost onvoorzien op te nemen. Hieruit kunnen onverwachte uitgaven worden betaald zonder dat de raad een besluit hoeft te nemen. De stelpost onvoorzien betalen we uit de saldireserve. De stelpost onvoorzien is € 2,25 per inwoner. Op 1 januari 2021 verwachten we 215.445 inwoners te hebben. De stelpost onvoorzien is € 485.000.

We reserveren € 250.000 per jaar voor de vennootschapsbelasting (vpb)

Per 1 januari 2016 moeten wij vpb betalen over de winst op ondernemersactiviteiten. De activiteiten waarover wij zeker vpb moeten betalen zijn de grondexploitaties en het betaald parkeren achter de slagboom. Voor de af te dragen vpb reserveren we ieder jaar € 250.000.

3.8 Onderhoud kapitaalgoederen

Beheer openbare ruimte

Almere wil een aantrekkelijke stad zijn om te wonen, te werken en te verblijven. De inrichting en kwaliteit van de openbare ruimte speelt hierin een belangrijke rol. Wij willen de stad zo beheren dat het aansluit op de behoefte van haar gebruikers en effectief investeren in een balans tussen dagelijks verzorgend onderhoud, planmatig onderhoud, groot onderhoud en vervangingsinvesteringen.

De gemeente investeert in het onderhouden van de kapitaalgoederen wegen, groen en bomen, speelvoorzieningen, water, bouwkundige werken zoals bruggen en openbare verlichting. Deze middelen worden besteed aan het dagelijks onderhoud en aan het uitvoeren van projecten voor (groot)onderhoud en vervangingen. In deze paragraaf wordt weergegeven welke kaders we hanteren voor het onderhoud van de openbare ruimte, welke actuele beleidsontwikkelingen er zijn en welke werkzaamheden we waar in de stad uitvoeren.

Voor een totaaloverzicht van de lasten en baten per activiteit wordt verwezen naar het programma [Duurzaam, leefbaar en bereikbaar](#).

Financiële ontwikkelingen beheer

In de nota opgave beheer is in 2014 geconstateerd dat er een verschil zat tussen het beschikbare beheerbudget en het benodigde beheerbudget. Met de bestuursopdracht beheer uit 2015 is een pakket aan maatregelen genomen, met als doel om dit gat te dichten. Toch zien we nu dat er in de afgelopen jaren een nieuw tekort lijkt te zijn ontstaan. Dit heeft een aantal oorzaken.

Ten eerste zien we dat de groei van de stad en de inrichtingskeuzes die daarbij zijn gemaakt in de afgelopen jaren niet in overeenstemming waren met het extra beheerbudget dat standaard per nieuwe woning binnen de begroting wordt vrijgemaakt. Omdat dit ook al één van de oorzaken was van het in 2014 geconstateerde tekort, is vanaf 2015 gestart met het opstellen van zogenaamde beheerparagrafen. Deze bieden inzicht in de benodigde behermiddelen. In de praktijk gaat dit vaak goed, maar niet altijd. Hier komt bij dat we investeringen doen die het beheer op termijn duurder maken, zonder dat hier extra woningen worden gerealiseerd, zoals in het kader van het Fonds Verstedelijking Almere. Dit zou moeten worden goedge maakt doordat inbreidingsprojecten de gemiddelde beheerkosten per woning goedkoper maken. Dit lukt vooralsnog onvoldoende.

Ten tweede zien we dat sinds 2015 de prijzen voor het beheer en onderhoud van de stad meer zijn gestegen dan de loon- en prijscompensatie die wij via het gemeentefonds ontvangen. We kunnen daardoor met hetzelfde budget minder doen. Om de budgetten weer op het juiste peil te brengen is extra geld nodig.

Ten derde blijkt uit de evaluatie van de bestuursopdracht beheer, die najaar 2020 aan de raad is aangeboden, dat nog niet alle maatregelen succesvol zijn geïmplementeerd. Om de gaten die hierdoor zijn ontstaan te dichten, hebben we het beschikbare beheerbudget anders moeten inzetten. Hierdoor hebben we minder beheerprojecten kunnen uitvoeren. De evaluatie heeft bevestigd dat dit tekort circa € 1,3 miljoen bedraagt. Om de beoogde bezuinigingsopgave alsnog te realiseren, worden diverse bijsturingmaatregelen voorgesteld. Voor sommige van deze bijsturingmaatregelen geldt een afhankelijkheid van andere organisatieonderdelen. De doorvoering hiervan in de komende jaren zal nauwlettend worden gemonitord. Mocht blijken dat het niet lukt om de bij de evaluatie voorgestelde bijsturingmaatregelen door te voeren, dan leidt dit tot vergroting van het meerjarig tekort binnen de beheerbegroting.

Ten vierde vereist de huidige financiële situatie dat we moeten bezuinigen op het onderhoud. Bij de Programmabegroting 2020 ging het om een structurele taakstelling van € 1 miljoen. Hier komt bij deze begroting een incidentele bezuiniging van € 8 miljoen bovenop. Beide bezuinigingsopgaven leiden tot uitstel van groot onderhoudsprojecten en vervangingen. De achterstanden met betrekking tot het onderhoud van de stad lopen hierdoor verder op.

Ten slotte weten we dat er op middellange termijn een vervangingspiek aan zit te komen. Door de snelle en schoksgewijze aanleg van Almere zal rond 2035 een veelheid aan investeringen nodig zijn, bijvoorbeeld om bruggen te vervangen en om woonwijken toekomstbestendig te maken.

Op dit moment is het niet mogelijk om aan te geven wat de precieze omvang is van het tekort op het beheerbudget. Dit zal de komende periode nader worden onderzocht. Naar aanleiding hiervan zullen voorstellen worden gedaan hoe hier het best mee kan worden omgegaan. Hierbij kan zowel worden gedacht aan het beschikbaar stellen van extra budget, als aan het bijsturen binnen de bestaande budgetten.

Visie & ontwikkelingen die impact hebben op het beheer

Met de groei en het ouder worden van de stad staan we de komende jaren voor meerdere grote opgaven. Het ouder worden van de stad betekent dat we de komende jaren in meerdere stadsdelen voor een stedelijke vernieuwingsopgave staan. In het verlengde daarvan zal de komende jaren ook steeds meer de vervangingsopgave zichtbaar worden, omdat grote delen van de openbare ruimte in Almere gelijktijdig zijn aangelegd. Daarnaast is er sprake van een grote klimaats- en duurzaamheidsopgave. Zo staan we aan de vooravond van de energietransitie en hebben we een opgave om wateroverlast, hitte en droogte in de toekomst te beperken. Ook hebben we een opgave om de biodiversiteit te vergroten en hebben we een opgave om zorgvuldiger en circulair met onze grondstoffen om te gaan. Het beheer van de openbare ruimte is hierin een belangrijke sleutel. Hier hoort echter wel een zoektocht bij hoe het beheer van de openbare ruimte kan bijdragen aan deze opgaven zonder dat dit ten koste gaat van de belangrijke kerntaak om de openbare ruimte heel en veilig te houden. Wij werken daarom aan een toekomstbestendig beheer en onderhoud van Almere dat past bij deze grote opgaven. Wij zorgen voor een beheerverantwoordelijke doorontwikkeling van de stad, zowel bij de ontwikkeling van nieuwe gebieden als bij de ontwikkeling van de bestaande stad.

Coronacrisis

De coronacrisis heeft op heel veel vlakken grote gevolgen voor de samenleving. Ook in de openbare ruimte en het beheer daarvan is dat terug te zien. Voor de korte termijn zijn er allerlei maatregelen genomen in de openbare ruimte om de toegang te beperken of een veilig gebruik van de openbare ruimte te faciliteren. Voor de lange termijn is het nog moeilijk te zeggen welke gevolgen de coronacrisis heeft op het gebruik en het beheer van de openbare ruimte, maar we hebben in een korte periode gezien hoe snel het gebruik hiervan kan wijzigen. De kans is aanwezig dat er voor de toekomst andere eisen gesteld worden aan de openbare ruimte die vragen om aanpassingen aan de inrichting en een ander beheer.

Evaluatie bestuursopdracht beheer

Eerder dit jaar is, na een uitgebreide stadsconsultatie, de evaluatie van de bestuursopdracht beheer uit 2015 aangeboden. Eén van de conclusies uit deze evaluatie had betrekking op de maatregel om 16 houten bruggen niet te vervangen maar te verwijderen. Met deze maatregel wordt zowel eenmalig als meerjarig bespaard op de beheerkosten. In de praktijk blijkt de aankondiging van het verwijderen van bruggen op maatschappelijke weerstand te stuiten, zowel vanuit de betreffende bewoners als in de publieke opinie. Gelet op de maatschappelijke effecten van deze maatregel hebben we de wijze van invulling van deze maatregel bij de eindevaluatie van de bestuursopdracht beheer heroverwogen. In de tussentijd is gezocht naar mogelijke alternatieven voor het verwijderen van de bruggen.

De evaluatie en de stadsconsultatie hebben eraan bijgedragen dat een deel van de voorgenomen bezuiniging nu wordt ingevuld door bruggen niet te verwijderen maar te versmallen. Uit een analyse blijkt dat hiervoor de komende jaren de Michauxbrug, de Limburgsebrug, de Manifestatiebrug, de Von Draisbrug en de Rooseveltbrug in aanmerking komen. Dit levert echter niet de volledig beoogde besparing op, waardoor alsnog een aantal bruggen moet worden verwijderd. Het proces hiervoor wordt in ieder geval in gang gezet voor de Overheenbrug, de Twickelbrug, de Zandbrug, de Oranjewoud, de Prinsenbrug en de Schipbeekbrug.

Ontwikkeling instrumentarium

Implementeren assetmanagement

In het rekenkameronderzoek 'lessen beheer en onderhoud' is geconstateerd dat we beter zicht moeten krijgen op de algemene onderhoudsstaat en de levensduur van de kapitaalgoederen en de te verwachten toekomstige onderhoudskosten. Dit is nodig om ons voor te bereiden op de beheeropgave voor de komende decennia, zodat we de juiste keuzes kunnen maken voor de inzet van de behermiddelen in een ouder wordende stad. Het gaat daarbij steeds om het vinden van de juiste balans tussen kosten, prestaties en risico's.

We investeren daarom in de invoering van assetmanagement. Assetmanagement is een doorontwikkeling van beheer waarbij de waarde van het kapitaalgoed ('de asset') centraal staat. Beheren is hierbij meer dan het technisch in optimale staat houden van een kapitaalgoed gedurende de gebruiksfase, waar traditioneel beheer vaak op neerkomt. Assetmanagement voegt daaraan toe dat er vanaf het begin wordt gekeken naar de totale beheerperiode, inclusief de ontwerpfase en bijna nog belangrijker: inclusief vervanging. Het meest onderscheidende is dat er met assetmanagement explicieter gekeken wordt naar het doel van de objecten in de openbare ruimte en het beheer goed wordt afgestemd op het gewenste functioneren: welke kapitaalgoederen hebben we, wat willen we bereiken met de kapitaalgoederen en hoe denken we dat te bereiken?

Om deze vragen goed te kunnen beantwoorden ontwikkelen we en herijken we onze beleidskaders en beheerplannen. In deze beleidskaders wordt richting gegeven aan de uitgangspunten en ambities. In de beheerplannen vertalen we dit naar een beheerstrategie en de benodigde onderhoudsmaatregelen.

Het beheer is echter slechts een schakel in een proces van (her)ontwikkeling van de stad. Daarbij is beheer ook een schakel die veelal aan het einde van het proces zit. Dit betekent dat het beheer van de stad de vruchten plukt van slimme ontwerpkeuzes, maar ook de lasten draagt als de ontwerpkeuzes moeilijk te beheren zijn. Het voorkomen hiervan begint dus al aan de tekentafel.

Dit betekent dat het noodzakelijk is om van elk kapitaalgoed voor alle fasen (van ontwerp tot sloop en vervanging) de beoogde functie, levensduur, het onderhoudsregime en de kosten te kennen. Op dit moment werken we aan het ontwikkelen van een Leidraad Inrichting Openbare Ruimte (LIOR) waarin is vastgelegd aan welke eisen een ontwerp en de vervanging van een object dient te voldoen. Verder ontwikkelen we onze rekentool door zodat we goed inzicht krijgen in de levenscycluskosten van alle kapitaalgoederen in de openbare ruimte.

Programmering groot onderhoud en vervangingen 2021

Het programma groot onderhoud en vervangingen is gebiedsgericht opgebouwd, inclusief een aantal stedelijke projecten. De totale programmering voor 2021, ingedeeld in gebied en soort uitgaven, staat in onderstaande tabel.

bedragen x € 1.000

	totaal	water	vri/ovl	infra	spelen	groen	woonwijken
Buiten/Hout	2.996	405	0	0	0	12	2.579
Haven/Poort	652	0	0	144	261	247	0
Stad	3.948	452	93	1.453	0	134	1.816
Stedelijk	2.377	158	1.310	624	168	117	0
totaal	9.973	1.015	1.403	2.221	429	510	4.395

Hieronder wordt op hoofdlijnen beschreven welke activiteiten in 2021 worden uitgevoerd. Een uitgebreide toelichting per gebied staat in de bijlage [Bestedingsplan groot onderhoud en vervangingen 2021](#). Binnen het programmajaar kan het voorkomen dat activiteiten om uiteenlopende redenen niet door kunnen gaan. Om snel te kunnen schakelen is in het bestedingsplan groot onderhoud en vervangingen 2021 daarom een

reservelijst opgenomen. Een deel van deze activiteiten gaan we wel voorbereiden maar nog niet aanbesteden en een ander deel van de reservelijst zijn activiteiten die weinig voorbereiding vergen en die we kunnen realiseren wanneer dit nodig is. Met het vaststellen van de begroting wordt ook deze reservelijst vastgesteld.

Het programma voor 2021 is tot stand gekomen door de projecten uit het MPBA binnen het financiële kader te prioriteren op basis van het afwegingskader. Hierbij is voorrang gegeven aan eerder gemaakte afspraken in het kader van het Meerjaren-infrastructuurprogramma Almere (MIPA) en investeringen in het kader van de bestuursopdracht beheer. Ook is rekening gehouden met en voorrang gegeven aan activiteiten die wegens technische noodzaak in 2021 uitgevoerd dienen te worden. In de bijlage bestedingsplan groot onderhoud en vervangingen 2021 worden alle projecten die we in 2021 uitvoeren toegelicht.

Onderhoudsniveau

In de vigerende Visie Beheer Openbare Ruimte 'Beheer maakt het verschil' zijn de beheerniveaus vastgesteld. In de bestuursopdracht beheer zijn deze naar beneden bijgesteld. In grote lijnen geldt voor de centrumgebieden het zogenoemde A-niveau (extra) en voor hoofdinfrastructuur en woongebieden B-niveau (basis). Deze niveaus sluiten aan bij de landelijk gehanteerde kwaliteitsnormen van het CROW. CROW is een onafhankelijke kenniscentrum voor infrastructuur, openbare ruimte en verkeer en vervoer. Op onderdelen wordt een lager kwaliteitsniveau gerealiseerd. Zo beperken vrijwel alle onderhoudsinspanningen op bedrijventerreinen en in het buitengebied zich tot kwaliteitsniveau C (laag).

Beleidskaders

Met de Visie Beheer Openbare Ruimte 'Beheer maakt het verschil' heeft de raad in december 2012 de kaders voor het beheer van de openbare ruimte vastgelegd. In de visie is vastgelegd dat het beheer zich richt op het duurzaam in stand houden en verbeteren van de functionaliteit van de openbare ruimte en het verbeteren van de maatschappelijke waardering. Daarbij wordt ingezet op het behouden of versterken van de eigen identiteit en diversiteit van de openbare ruimte, in samenspraak met bewoners, bedrijven en overige instellingen en organisaties in de stad. Met de Visie Beheer Openbare Ruimte zijn de kwaliteitsniveaus voor het beheer van Almere vastgesteld. In 2015 heeft de raad de rapportage bestuursopdracht beheer vastgesteld, waarmee is gekozen voor het vooralsnog tijdelijk verlagen van het onderhoudsniveau voor verschillende elementen en gebieden.

Verbeteringen aan de openbare ruimte worden gerealiseerd over een langere periode. Daarom is het belangrijk om nu te anticiperen op de uitdagingen van de toekomst. Dit is de reden voor de vernieuwing van de Visie Beheer Openbare Ruimte 'Beheer maakt het verschil' waar veel inhoudelijke beleidsuitgangspunten in samenkomen en we de brede ambities voor de openbare ruimte tot 2030 in verwoorden. De vernieuwde visie wordt in 2021 aan u voorgelegd.

Als uitwerking van de Visie Beheer Openbare Ruimte zijn voor enkele elementen aanvullende beleidskaders opgesteld. Zo is in het bomenkader opgenomen hoe we omgaan met de boomstructuren in Almere en waar de invloed van bewoners beperkt of juist groot is. In 2020 heeft u het bomenkader geëvalueerd en opnieuw vastgesteld. Het Waterplan 2017-2022 beschrijft de kaders voor het beheer van het water, waarbij we inzetten op slim waterbeheer, een (recreatief) aantrekkelijke waterstad, versterken van biodiversiteit in het water en het circulair benutten van (afval)water. En in de visie 'Samen op avontuur' zorgen we ervoor dat er voldoende plekken en voorzieningen zijn voor spelen, sporten en ontmoeten. Beleidskaders voor beheer van het groen en de wegen, voetpaden, groot onderhoud wijken en fietspaden zijn in ontwikkeling of worden in deze collegeperiode ontwikkeld.

Riolering

In het Waterplan 'Stad van het zuiverste water' zetten gemeente Almere en Waterschap Zuiderzeeland samen de koers uit voor de inrichting en het beheer van het stedelijk water: van riool tot recreatie. Het is zowel een strategisch als uitvoeringsgericht plan dat steunt op een gezamenlijke visie van inwoners, ondernemers, maatschappelijke partners en overheden. In deze visie komt een beeld naar voren van

Almere als een 'stad van het zuiverste water'. Een stad die water omarmt als een bron van leven, plezier en economie. Een stad die steeds beter duurzaam weet om te gaan met alle kringlopen van hemelwater, oppervlaktewater, bodemwater en afvalwater.

Het Waterschap en wij spannen ons dagelijks in voor een goed functioneren van alle waterketens. Daarvoor is een uitgebreide 'blauwe infrastructuur' van riolen tot zuiveringsinstallaties en van sloten tot gemalen. Alle onderdelen van deze blauwe infrastructuur hebben een levensloop- of groeicyclus. Ze vragen om beheer (zoals periodiek baggeren of snoeien, inspectie en onderhoud) en hebben een vervangingstermijn. Het goed uitvoeren van deze beheertaken vormt ons dagelijks werk.

Dankzij het doordachte ontwerp van een groen en blauwe stad bestaat Almere tegenwoordig voor maar liefst 11% uit water binnendijs. In andere Nederlandse steden schommelt dat percentage tussen de drie en acht. Het royale groenblauwe netwerk geeft ons nu een voorsprong in de weerbaarheid tegen klimaatverandering en biedt een kraamkamer voor natuurontwikkeling en recreatie. Een tweede historische keuze die Almere positief onderscheidt van andere Nederlandse steden is het gescheiden rioolstelsel. In veel wijken van oudere steden worden afvalwater en regenwater via één buis afgevoerd ('gemengd stelsel'), met als nadelen hogere zuiveringskosten, overstort van vuil water bij hevige regenbuien en een gebrekkige doorspoeling van grachten en sloten. Deze problemen kennen wij niet omdat het schone regenwater rechtstreeks naar de dichtstbijzijnde watergang wordt geleid.

Beleidskader

De volgende algemene en wettelijke kaders zijn van toepassing op de riolering:

- Waterwet, die gemeenten de zorgplicht geeft voor het inzamelen en verwerken van hemelwater en het voorkomen van structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand. Tevens voorziet de waterwet in een bekostigingssysteem (verbrede rioolheffing) voor kosten die voortvloeien uit de zorgplicht.
- Wet Milieubeheer, die gemeenten verplicht tot het inzamelen en transporten van stedelijk afvalwater. De hiermee gepaard gaande kosten kunnen worden gedekt uit de verbrede rioolheffing.
- Wion, die het registreren van alle ondergrondse (riool)voorzieningen bij het kadaster voorschrijft.

Onderhoudsniveau

Voor het onderhoudsniveau riolering is geen landelijk kwaliteitssysteem beschikbaar. Vooralsnog wordt uitgegaan van niveau basis. Hierbij verkeren de (technische) voorzieningen in deugdelijke staat, kan afvalwater grotendeels ongehinderd afstromen en is de bedrijfszekerheid van rioolgemalen voldoende gewaarborgd.

Financiën en programmering

Het beheer en onderhoud van de riolering worden volledig gedekt uit de rioolheffing. Hieruit worden het dagelijks onderhoud en investeringen in groot onderhoud en vervangingen met betrekking tot de riolering betaald.

In 2021 starten we en zetten we diverse werkzaamheden voort. Zo plegen we groot onderhoud aan sloten en greppels in Almere om de waterberging en afvoer te borgen/verbeteren. We renoveren diverse gemalen en vervangen duikers, rioolbuizen en gemalen. Bij het Almeerderzand vervangen we het vacuümsysteem en in het Lumièrepark leggen we drainage aan.

Gemeentelijk vastgoed

Het vastgoed van de gemeente Almere stelt de inwoners van Almere in staat om onderwijs te volgen, te sporten, te recreëren, elkaar te ontmoeten en om zaken met elkaar te doen. Daartoe heeft de gemeente geïnvesteerd in functionele en beeldbepalende gebouwen die bijdragen aan de aantrekkelijkheid van de stad als geheel. Deze worden goed onderhouden zodat we hier in de toekomst gebruik van kunnen blijven maken. Voor gebouwen die leegkomen zoeken we een nieuwe maatschappelijke functie of proberen we te transformeren. Indien die functie er niet meer is, stoten we die gebouwen af.

Beleidskader

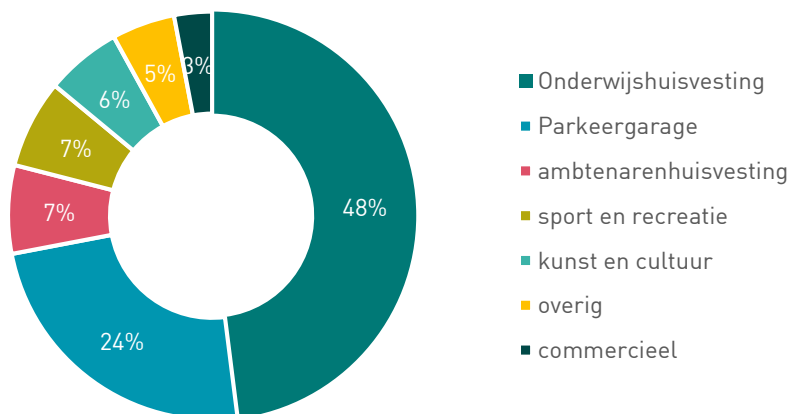
Het beleidskader wordt gevormd door de kadernota vastgoedbeleid 2013-2020. We sturen op waarde behoud van de gebouwen. Dat doen we door de gebouwen goed te onderhouden, de beschikbare m² goed te benutten, waar nodig levensduur verlengende maatregelen te nemen, de gebouwen energiezuiniger te maken of door een nieuwe bestemming te zoeken waardoor het gebouw opnieuw van waarde wordt. Eind 2020 wordt een herziene en geactualiseerde kadernota vastgoedbeleid aangeboden voor besluitvorming.

Meerjaren Perspectief Vastgoed Almere 2021-2024

Het Meerjaren Perspectief Vastgoed Almere 2021-2024 (MPVA) biedt zicht op ontwikkelingen die van invloed zijn op de vastgoedportefeuille. Daarbij houden we zicht op belangrijke (beleidsmatige) trends en ontwikkelingen. Met behulp van dit MPVA zijn we in staat om te sturen op het behoud van de waarde van ons vastgoed voor de stad. Het MPVA wordt jaarlijks geactualiseerd.

Met ons gemeentelijk maatschappelijk vastgoed huisvesten wij activiteiten die in belangrijke mate bijdragen aan de maatschappelijke opgaven voor de stad. De inzet is onder andere gericht op het bijdragen aan de programma's op het gebied van onderwijs, cultuur, toerisme, stedelijke vernieuwing Almere Haven en Buiten Centrum. Een ontwikkeling met impact is de Sectorale Routekaart Gemeentelijk Maatschappelijk Vastgoed. Hierin wordt beschreven hoe het doel van 95% CO₂-reductie in 2050 bereikt kan worden.

Vastgoedportefeuille

De vastgoedportefeuille omvat 343 objecten in eigendom. Dit vormt een kernportefeuille waarmee een bijdrage wordt geleverd aan diverse beleidsdoelen. Zoals uit de grafiek blijkt bestaat bijna de helft hiervan uit onderwijsgebouwen. Naast deze objecten in eigendom worden ook nog 16 objecten gehuurd.

Leegstand

De leegstand in onze portefeuille bedraagt slechts 1,9%. Bij de berekening van dit percentage wordt onderwijshuisvesting, gelet op de zorgplicht van de gemeente, buiten beschouwing gelaten. De beperkte leegstand zorgt voor een beperkte mate van flexibiliteit om nieuwe huisvestingsvragen op te vangen. Veel gemeenten vinden een leegstandspercentage van 4% wenselijk. Onze gebouwen staan nooit volledig leeg. Als het nodig is schakelen we een tijdelijke beheerder in.

Verduurzaming

De afgelopen jaren is succesvol gewerkt aan de verduurzaming van ons gemeentelijk vastgoed. De tot nu toe genomen maatregelen verdienen zich in circa 15 jaar terug, waarbij rekening wordt gehouden met rente en afschrijving. We staan nu voor de omvangrijke uitdaging om ons vastgoed verder te verduurzamen. Uitgangspunt is het reduceren van de CO₂-uitstoot met 49% in 2030 en 95% in 2050. Daarnaast moeten alle gebouwen aardgasvrij worden gemaakt. Dit is beschreven in de Sectorale Routekaart Gemeentelijk Maatschappelijk Vastgoed. Deze sectorale routekaart bevat de aanzet voor gemeenten om in 30 jaar hun maatschappelijk vastgoed te verduurzamen. Dit moet resulteren in een gemeentelijke routekaart die elke vier jaar herijkt moet worden. Deze gemeentelijke routekaart is niet vrijblijvend. Gemeenten hebben zich

gecommitteerd aan de doelstellingen van het Klimaatakkoord. De verduurzaming van het gemeentelijk maatschappelijk vastgoed is daar een onderdeel van.

Het streven naar een volledig energie neutrale gemeentelijke vastgoedportefeuille in 2050 is een langdurige, complexe en financieel omvangrijke opgave en gaat fors verder dan de tot nu toe genomen maatregelen. Gelet op de noodzaak van verdere verduurzamingsmaatregelen die voortvloeien uit het Klimaatakkoord en de verplichting om een eigen routekaart te hebben willen wij eind 2020 met een raadsvoorstel komen om het beleid en de uitgangspunten van de gemeentelijke routekaart duurzaam vastgoed Almere te laten vaststellen.

Onderhoud

Onderhoudsniveau

Conform de kadernota vastgoed Almere worden de gebouwen onderhouden op conditieniveau 3 conform NEN 2767. Bij de programmabegroting 2020 is besloten het conditieniveau van het Stadhuis, De Nieuwe Bibliotheek, De Kunstlinie en het Topsportcentrum te verlagen van conditieniveau 2 naar 3.

Financiën

Om de kosten voor planmatig onderhoud te egaliseren wordt gewerkt met een tweetal voorzieningen voor planmatig onderhoud. De een wordt gebruikt voor gymzalen en tijdelijke onderwijshuisvesting en de ander voor maatschappelijk vastgoed, parkeren en overige gebouwen. De voorzieningen worden gevoed door dotaties. Deze dotaties zijn conform de kadernota gebaseerd op een voortschrijdend 10 jaar gemiddelde. Het verloop van deze voorzieningen wordt hieronder geschetst.

In onderstaande tabel wordt het verloop van de voorziening planmatig onderhoud gymzalen en tijdelijke onderwijshuisvesting weergegeven.

bedragen x € 1.000

Jaar	Beginstand	Dotatie	Uitgaven	Eindstand
2020	2.236	1.032	1.332	1.936
2021	1.936	1.077	1.429	1.584
2022	1.584	1.064	1.331	1.317
2023	1.317	1.064	1.052	1.329
2024	1.329	1.124	1.262	1.191
2025-2030	1.191	6.330	5.949	1.572

In onderstaande tabel wordt het verloop van de voorziening planmatig onderhoud voor het maatschappelijk vastgoed, parkeren en de overige gebouwen weergegeven.

bedragen x € 1.000

Jaar	Beginstand	Dotatie	Uitgaven	Eindstand
2020	12.727	5.078	7.442	10.363
2021	10.363	5.172	6.961	8.574
2022	8.574	5.172	5.750	7.996
2023	7.996	5.071	6.585	6.482
2024	6.482	5.071	3.457	8.096
2025-2030	8.096	30.444	38.153	387

Levensduur verlengende investeringen

Gymzalen

Bij een aantal gebouwen van 35 jaar of ouder, zijn levensduur verlengende maatregelen nodig. Het gaat om de gymzalen en sportaccommodaties uit de eerste bouwperiode. Voor de gymzalen die in fase 1 worden

aangepakt en de verbouwing van de sportaccommodatie aan het Rie Mastenbroekpark zijn kredieten toegekend bij de Programmabegroting 2017. Er zijn inmiddels zes gymzalen van de acht gymzalen aangepakt. De levensduur verlengende ingrepen van de gymzalen Leeuwardenplein en de Amsterdamweg zullen vervallen. De gymzaal Leeuwardenplein zal op termijn buiten gebruik worden gesteld, waarbij de huidige gebruikers naar verwachting gebruik kunnen maken van de faciliteiten van de sporthal Stedenwijk. De gymzaal aan de Amsterdamweg zal vervangen worden als onderdeel van de voorgenomen bouw van een brede buurtschool in Stedenwijk. De vrijgekomen budgetten zullen worden ingezet voor de levensduur verlengende ingreep van de sportzaal aan het Pijnackerpad. Deze is onderdeel van de gym- en sportzalen die in de 2e fase voorzien waren om aangepakt te worden.

Buitensportaccommodatie

De kleedruimten op de buitensport locatie Rie Mastenbroek verkeren in slechte staat. Vanwege diverse gebreken (ventilatie, technische installatie, toegankelijkheid en veiligheid) is een ingrijpende aanpak onontkoombaar. De uitvoering staat gepland voor 2020/2021. De aanbesteding heeft inmiddels plaatsgevonden. Maar de geoffreerde bedragen liggen substantieel hoger dan het beschikbaar budget. Onderzocht wordt of door middel van versobering van het programma de levensduur verlengende ingreep toch uitgevoerd kan worden binnen het beschikbare budget.

Gymzalen fase 2

Object	bouwjaar	jaar van aanpak
Gymzaal Slagbaai 14	1984	2021 of verder
Gymzaal Pijnackerpad	1983	2021 of verder
Gymzaal Binnenkruierstraat	1984	2021 of verder
Gymzaal Watertuin Churchillweg	1985	2021 of verder

Vanwege de staat waarin gymzaal Pijnackerpad verkeert wordt deze aangepakt met het beschikbare vrijgekomen budget van de gymzalen Leeuwardenplein en Amsterdamweg. Voor de levensduur verlengende ingrepen en tegelijkertijd energie neutraal maken van de drie overige gymzalen zal worden onderzocht in hoeverre deze daadwerkelijk aan de orde zijn. Hiervoor zullen – indien nodig - kredieten worden aangevraagd bij de Programmabegroting 2022.

Asbestverwijdering sporthallen

Er is onderzocht hoe we de sanering van de asbest houdende dak- en gevelbekleding van de sporthallen in Waterwijk en Buiten gaan aanpakken in combinatie met andere maatregelen. Bij de Programmabegroting 2019 is hiervoor een krediet toegekend. De geoffreerde bedragen waren echter fors hoger dan het beschikbare budget. Door te kijken naar andere ontwerp mogelijkheden is het benodigd bedrag verlaagd. Desondanks is er een aanvullend krediet nodig van € 0,9 miljoen. De structurele meerkosten hiervan bedragen € 48.000. Uitvoering zal plaatsvinden in 2021. De kapitaallasten die zijn opgenomen voor 2020 en 2021 kunnen daarom vrijvallen.

Verkoop en sloop

Verkoop

Verkoop van vastgoed is aan de orde als een pand leeg is gekomen en de afwegingen – zoals genoemd in de kadernota vastgoedbeleid - zijn doorlopen. De afwegingen betreffen de volgende vragen:

- kan het pand een beleidsdoel ondersteunen?
- kan het pand herbestemd worden voor een nieuwe functie, die aansluit bij ambities van de gemeente?
- is het vastgoed mogelijk nodig in de toekomst voor een maatschappelijke functie?
- ligt het pand op een strategische locatie, waardoor verkoop van de grond ongewenst is?

Als er geen reden meer is om het pand te behouden wordt het pand verkocht. In de kadernota is vastgelegd dat gebouwen worden verkocht volgens de principes: transparant, openbaar en marktconform. Het kan voorkomen dat er zwaarwegende maatschappelijke- of beleidsbelangen spelen, die pleiten voor een andere keuze bij verkoop dan de hoogste prijs, bijvoorbeeld om transformatie naar woonruimte mogelijk te maken.

Gebouwen met gronden kunnen worden verkocht voor herontwikkeling. Naast de prijs voor de locatie zijn de sloopkosten voor de nieuwe eigenaar.

De goedkeurende rol van de raad bij verkoop is nader vormgegeven. Sinds 2014 wordt de lijst met potentiële verkoop panden jaarlijks bij de programmabegroting ter goedkeuring voorgelegd aan de raad. Afhankelijk van de marktomstandigheden komt verkoop al dan niet daadwerkelijk tot stand. Als de verkoop niet loopt, kan gekozen worden voor verhuur. Het pand verdwijnt dan in het volgende jaar van de geactualiseerde verkooplijst.

Er staan op dit moment geen panden op de nominatie om verkocht te worden.

Sloop

Sloop is aan de orde als een gebouw niet meer geschikt is voor (tijdelijk) hergebruik, te verouderd is, investeringen niet rendabel zijn en er geen belangstelling meer voor is. De volgende panden komen in aanmerking om op termijn gesloopt te worden als verhuur of verkoop geen optie meer is.

Object	Voorgenomen sloop
Kastanjeplein 41 (TOH Kastanjeplein)	2020
Bongerdstraat 10 (TOH Bongerdstraat)	2020
Operetteweg 96 (TOH Operetteweg)	2021
Lierstraat 1 (TOH Lierstraat)	2021
E.F. van den Banweg 25 (TOH van den Banweg)	2022
Walt Disneyplantsoen 88 (TOH Walt Disneyplantsoen)	2023
J.J. Slauerhoff 51 (TOH J.J. Slauerhoff)	2023

Toelichting:

De tijdelijke onderwijshuisvestingsgebouwen (TOH's) zijn niet meer nodig wegens overcapaciteit en komen daarom in aanmerking om gesloopt te worden.

Investeringen

Verduurzaming gemeentelijk vastgoed

Er wordt een krediet aangevraagd van € 99.000 voor de aanleg van zonnepanelen bij drie gymzalen. De kapitaallasten, op basis van annuïtair afschrijven, worden gedekt door de berekende besparingen in energiekosten en SDE subsidie.

Besparingsmaatregelen	Afschrijving	Investering	Kapitaallasten	Besparing per jaar
Zonnepanelen gymzalen	15 jaar	99.000	7.000	7.000
Eindtotaal		99.000	7.000	7.000

3.9 Fonds Verstedelijking Almere

In 2013 is de Rijksstructuurvisie Amsterdam Almere Markermeer inclusief de Uitvoeringsovereenkomst Almere 2.0 vastgesteld. Hierin staan de regionale opgaven beschreven op het vlak van ecologie, bereikbaarheid en verstedelijking in de oostflank van de Metropoolregio Amsterdam. Ook zijn afspraken gemaakt onder welke condities Almere met 60.000 woningen kan groeien. De afgelopen jaren zijn op basis van deze afspraken al veel resultaten geboekt. Er wordt fors in het spoor geïnvesteerd om meer treinen te kunnen laten rijden. De verbreding van de A6-A1-A9 is in volle gang. De Markerwadden krijgen vorm. En ook in Almere zelf is het goed zichtbaar. De gebiedsontwikkeling Oosterwold is in uitvoering. Almere heeft twee hogescholen binnen de stadsgrenzen. En er is een serie sleutelprojecten vanuit het Fonds Verstedelijking Almere gestart.

Algemeen

Inleiding

In 2020 is gewerkt aan een volgend meerjarenprogramma FVA, voor de periode 2021-2025. Het jaarprogramma 2021 is een mix van projecten die reeds in uitvoering zijn op basis van jaarprogramma 2017-2021 en nieuwe projecten op basis van het meerjarenprogramma 2021-2025. In 2020 is een aantal grote sleutelprojecten uit het meerjarenprogramma 2017-2021 in uitvoering gekomen, zoals het station Almere Centrum, de nieuwbouw Aeres Hogeschool (Flevo Campus) en de aanleg van het evenementenstrand bij Almere Poort (Kustzone Poort / Duin). De uitvoering van deze en vele andere projecten, wordt in 2021 voortgezet. Bij de besluitvorming over het Meerjarenprogramma 2021-2025 in de gemeenteraad en Provinciale Staten, is een motie aangenomen om te onderzoeken of en zo ja hoe, sport een onderdeel van het Meerjarenprogramma kan worden. Dit wordt in 2021 uitgewerkt.

In de eerste helft van 2020 kregen we te maken met de coronacrisis. Deze zal effect hebben op de uitvoering van vele projecten. Voor (bijna) alle projecten geldt dat, op het moment van het opstellen van deze paragraaf, nog niet goed te zeggen is, wat het effect in de komende tijd zal zijn. Bij het opstellen zijn de oorspronkelijke planning en doelstellingen van de projecten leidend geweest. We houden scherp in de gaten wat de effecten van de coronacrisis zijn. Begin 2021 maken we de balans op of in het programma de juiste activiteiten uitgevoerd worden in het licht van de veranderde realiteit. Indien nodig, stellen we plannings, uitvoering en mogelijk ook doelstellingen van projecten bij.

Besluitvorming

Met het vaststellen van de begroting door de gemeenteraad wordt het jaarprogramma 2021 vastgesteld. De uitvoering van projecten uit het jaarprogramma 2021 is onder voorbehoud van goedkeuring van de provinciale bijdrage door Provinciale Staten van de provincie Flevoland. Zij nemen hierover bij de vaststelling van de provinciale begroting een besluit.

Jaarprogramma 2021

In onderstaande tabel zijn de bijdragen van de partners aan het fonds weergegeven. Daarna treft u de fondsaanvragen voor 2021 per programmalijn aan.

bedragen x € 1.000

Verdeling nieuwe middelen jaarprogramma 2021	totaal	gemeente	provincie	rijk
Bijdrage Almere	8.082	8.082		
Revolverende middelen	38	38		
Bijdrage Provincie	8.975		8.975	
Bijdrage Rijk, grondverkoop Oosterwold	17.019			17.019
<i>totaal beschikbaar</i>	<i>34.114</i>	<i>8.120</i>	<i>8.975</i>	<i>17.019</i>
Proceskosten programma Almere 2.0	-1.200	-1.200		
Handelingsperspectief	-1.000	-1.000		
Programmasturing lijnen 1 t/m 6	-1.250	-363	-238	-650
Bijdrage organisatiekosten Oosterwold	-150	-150		
<i>Programmalijn 1: Hart van de stad</i>				
Station en stationsomgeving	-5.230	-1.504	-996	-2.729
(Rondje) weerwater	-3.648	-1.049	-696	-1.903
Almere Centrum	-1.853	-533	-354	-967
Floriade	-2.750		-2.750	
<i>Programmalijn 2: Leer- en werkomgeving</i>				
Floriade Werkt	0		0	
Flevo Campus	-4.549	-1.308	-868	-2.373
Internationale Campus	-265	-76	-51	-138
Kenniscampus Stadshart	-600	-173	-114	-313
MBO ICT Field Lab	-500	-144	-95	-261
<i>Programmalijn 3: Circulaire economie en energie</i>				
3.1.1 Circulaire economie – Citylab	-756	-217	-144	-394
3.1.2 Circulaire economie – Competitie Upcycle City 2.0	-90	-26	-17	-47
3.1.3 Circulaire economie – stedelijke grondstofstromen	-1.028	-296	-196	-536
3.1.4 Circulaire economie – PRICE	-720	-207	-137	-376
3.1.5 Circulaire economie – stedelijk voedselsysteem	-430	-124	-82	-224
3.2.1 Duurzame energie – energiefonds	0	0	0	0
3.2.2 Duurzame energie – balanceren energienet	-180	-52	-34	-94
3.2.3 Duurzame energie – Ultradiepe geothermie	-160	-46	-31	-83
<i>Programmalijn 4: Cultuur en toerisme</i>				
Kustzone Almere Poort/Duin	-3.350	-963	-639	-1.748
Museale voorziening	-2.080	-598	-397	-1.085
Nationaal Park Nieuw Land - Almeerse Poort	-1.695	-487	-323	-884
<i>Programmalijn 5: Vernieuwend Wonen</i>				
Experimenten Vernieuwend Wonen	-800	-230	-153	-417
<i>Programmalijn 6: Groene en waterrijke identiteit</i>				
Unieke landschappen: Almeerderhout	-372	-107	-71	-194
Unieke landschappen: Eemvallei	-100	-29	-19	-52
Excellent groene en gezonde leefomgeving	-280	-80	-53	-146
Ecologische verbindingen	-465	-134	-89	-243
Beheer en onderhoud	-1.720	-495	-328	-898
Risicobuffer	-500	-144	-95	-261
<i>totaal kosten</i>	<i>-37.721</i>	<i>-11.728</i>	<i>-8.975</i>	<i>-17.019</i>
saldo fonds 2021	-3.608	-3.608	0	0

Verdeling van de middelen

Het fonds wordt gevoed door gemeente, provincie en Rijk. Bij de verdeling van de middelen over de diverse overheden worden de volgende afspraken gehanteerd:

- De kosten voor de programmaorganisatie Almere 2.0 en het handelingsperspectief komen ten laste van de bijdrage van de gemeente Almere.

- De uitgaven voor Floriade Expo 2022 komen ten laste van de specifieke bijdrage van de provincie voor Floriade. Deze bijdrage bedroeg bij aanvang €10 miljoen. Na vaststelling van het jaarprogramma 2021 resteert er niks meer voor Floriade.
- Het Rijk draagt haar hele bijdrage bij. De overige uitgaven worden door de gemeente en provincie gedeeld.

Bijdragen Fonds Verstedelijking Almere

Gemeentelijke bijdrage en overige

De gemeentelijke bijdrage bestaat uit een decentralisatie uitkering voor de groeiopgave van Almere via het gemeentefonds (€ 8 miljoen in 2021). Tevens worden de revolverende middelen weer ingebracht in het fonds (totaal € 38.000). De revolverende middelen betreffen terugbetalingen van de € 300.000 procesgeld Oosterwold die is voorgefinancierd vanuit het FVA.

Provinciale bijdrage

De provinciale bijdrage in 2021 bestaat uit de reguliere bijdrage van € 6,22 miljoen en de nagekomen bijdrage voor Floriade van € 2,75 miljoen.

De totale bijdrage vanaf 2016 tot en met 2021 ziet er dan als volgt uit:

bedragen x € 1.000

	Regulier	Floriade	Totaal
2016	1,8	2,0	3,8
2017	7,3	0,0	7,3
2018	4,7	2,1	6,8
2019	3,3	1,4	4,7
2020	9,9	1,9	11,8
<i>subtotaal t/m 2020</i>	<i>27,1</i>	<i>7,3</i>	<i>34,3</i>
2021	6,2	2,8	9,0
totaal	33,3	10,0	43,3

Uit onderstaande tabel blijkt dat de bijdrage conform afspraak is. Voor de duidelijkheid worden de financiële afspraken hieronder op een rij gezet. Er is door de provincie een reserve Almere 2.0 gevormd van € 10 miljoen waaraan in de jaren 2016 tot en met 2020 jaarlijks € 4,2 miljoen wordt toegevoegd. Daarnaast heeft de provincie op 19 december 2018 besloten bij de afronding van het IFA-programma het restant aan IFA-middelen over te hevelen naar het Fonds Verstedelijking Almere 2.0. Dit betreft een bedrag van € 5,6 miljoen. Vanaf 2021 wordt er jaarlijks € 6,7 miljoen toegevoegd aan de reserves.

Samenvattend

bedragen x € 1 miljoen

financiële afspraken	bedrag
Floriade	10,0
€ 4,2 miljoen in 2016 t/m 2020	21,0
restant IFA-middelen	5,6
<i>tot en met 2020</i>	<i>36,6</i>
vanaf 2021	6,7
totaal	43,3

Rijksbijdrage

De rijksbijdrage bestaat uit de gerealiseerde opbrengst bij verkoop van rijksgrond in Almere Oosterwold van de 1e 7.000 woningen op standaardkavels, en op termijn Almere Pampus voor 8.000 woningen. Van de in 2019 verkochte gronden, wordt de opbrengst in 2021 ingebracht in het Fonds Verstedelijking Almere. Dit betreft een bedrag van € 17 miljoen.

Proceskosten

De programmaorganisatie Almere 2.0 is ondergebracht bij de gemeente Almere. De hiermee samenhangende kosten worden gefinancierd uit de gemeentelijke bijdrage aan het fonds. Het budget voor deze proceskosten in 2021 bedraagt € 1,2 miljoen.

Handelingsperspectief

In september 2018 heeft het bestuurlijk overleg Almere 2.0 besloten om te komen tot een nieuw Handelingsperspectief MRA Oostflank. Hierbij wordt naast een visie voor het gebied, een strategie en een uitvoeringsagenda opgesteld met de betrokken partijen. Het opstellen van deze visie wordt in hoge mate in 2020 afgerond.

Voor 2021 wordt een bijdrage van € 1 miljoen gevraagd uit het FVA. In 2021 zal het werk voor het Handelingsperspectief op hoofdlijnen bestaan uit:

- Afronden actuele toekomstvisie en strategie inclusief het voeren van gesprekken met de stad, raden en staten
- Het voorbereiden van noodzakelijke politiek-bestuurlijke besluitvorming binnen de verschillende overheden
- Opstellen van een uitvoeringsstrategie en agenda op basis van een actuele visie en strategie
- Inzichtelijk maken van de bestuurlijke doelen, kosten van uitvoering, mogelijkheden van bekostiging en partnerschappen
- Actualiseren afsprakenkader en organiseren besluitvorming

De te maken kosten behelzen zowel ambtelijke inzet als het uitvoeren van onderzoeken.

Programmasturing

De werkzaamheden binnen de programmalijnen omvatten meer dan alleen de sleutelprojecten. Om die reden is € 0,25 miljoen voor programmasturing voor de sleutelprojecten 1 tot en met 4 en 6 gereserveerd.

Bijdrage organisatiekosten Oosterwold

Binnen de groeiopgave van Almere neemt Oosterwold een bijzondere plaats in. Het betreft een volledig nieuwe vorm van gebiedsontwikkeling. Voor de ontwikkeling van het gebied is een Gebiedsorganisatie namens meerdere overheden ingericht. Nu er tegelijkertijd volop gekocht, gewoond en gebouwd wordt, doet zich echter een steeds groter aantal vraagstukken voor dat niet goed kan worden belegd. Het valt buiten de scope van de Gebiedsorganisatie Oosterwold. En het is niet oplosbaar binnen de reguliere processen van de gemeente. De gemeente heeft daarom in 2018 een taskforce Oosterwold in het leven geroepen. In eerste instantie om de knelpunten op te lossen, maar vooral ook om de vertaalslag naar reguliere processen van de gemeente vorm te geven. Dit levert al enkele jaren problemen op in de bedrijfsvoering van de gemeente Almere. De verwachting is dat deze taskforce na 2020 nog tenminste 2 jaar actief zal moeten zijn. Voor 2021 en 2022 is daarom 2 keer € 150.000 gereserveerd.

Programmalijn 1: Hart van de Stad

Om Almere op de lange termijn een rol als onderscheidende kern binnen de grootstedelijke regio Amsterdam te laten vervullen, krijgt het hart van de stad de komende jaren een forse verstedelijkingsimpuls. Er wordt toegewerkt naar een centrum met een voorzieningenniveau en functiemix dat hoort bij een stad van 200.000 tot 300.000 inwoners.

Station (en omgeving) Almere Centrum

De gemeente Almere, provincie Flevoland, ProRail en NS hebben de handen ineen geslagen om een stationscomplex te realiseren waar reizigers zich prettig en veilig voelen, hun fiets makkelijk en veilig kunnen parkeren, dat de barrière opheft tussen de noord- en zuidzijde van het centrum en een moderne uitstraling heeft met voorzieningen. In 2020 zijn de voorbereidende werkzaamheden en de uitvoering van de daadwerkelijke aanpassingen gestart.

Het project bestaat uit een 4-tal deelprojecten:

- Deelproject I: Stationscomplex (gedeelde verantwoordelijkheid NS, ProRail en gemeente)

- Deelproject II: Stationsoverkapping (100% verantwoordelijkheid ProRail)
- Deelproject III: Openbare ruimte (100% verantwoordelijkheid Gemeente)
- Deelproject IV: Afbouw retail-ruimten NS Stations (100% verantwoordelijkheid NS)

Initieel is er € 25,1 in het FVA gereserveerd voor het project Station en stationsomgeving. Dit bedrag wordt in dit Jaarprogramma opgehoogd met de index 2021 van € 0,4 miljoen en € 0,7 miljoen vanuit de risicobuffer. Tot en met 2020 is reeds een bedrag van € 21 miljoen in eerdere Jaarprogramma's gevoteerd. Voor 2021 wordt er een claim gedaan op het FVA van het resterende bedrag, te weten € 5,2 miljoen.

Voor het totaalproject is € 46,5 miljoen benodigd. Dit bedrag wordt gedekt vanuit de verschillende betrokken partijen. De cofinanciering is in 2020 geformaliseerd voor een totaalbedrag van € 20,3 miljoen.

Rondje Weerwater

Het Weerwater wordt dé plek waar Almeerders komen om te sporten, te recreëren en elkaar te ontmoeten. Bestaande wandel-, fiets- en sportroutes rond het Weerwater worden aaneengesloten en van een uniforme en bijzondere uitstraling voorzien. Daarnaast wordt een brug voor fietsers en voetgangers aangelegd tussen de Filmwijk en de Floriade. Het Weerwater is hiermee de verbindende schakel tussen Almere Centrum en de Zuidoever van het Weerwater. Als onderdeel van de 8-pleinenstrategie Almere Centrum wordt de Esplanade, gelegen aan het Weerwater, een aangename verblijfsruimte in het centrum, met continue evenementen die 'te gast zijn'.

In de afgelopen jaren is gewerkt aan de planvorming en het aanleggen van de track en de herinrichting van de Esplanade. Het Rondje Weerwater is nog niet afgerond, de komende jaren wordt daarom ingezet op het verder realiseren van de doelstellingen door middel van het afmaken van herinrichting Esplanade (waterzijde) en aanleggen van de Weerwaterbrug, het creëren van ontmoetingsplekken en het stimuleren van het gebruik van het water via voorzieningen (vaarverbinding) en programmering.

Voor 2021 wordt een totale claim op het FVA gedaan van € 3,6 miljoen.

Almere Centrum

Dankzij een intensieve samenwerking van ondernemers, vastgoedeigenaren, bewoners, instellingen en de gemeente en substantiële investeringen in de openbare ruimte, de marketing, het vastgoed en de voorzieningen heeft het centrum van Almere zich in de afgelopen tien jaar ontwikkeld tot een aantrekkelijk gebied. De komende jaren wordt deze koers doorgezet, vanuit een gezamenlijke visie met centumpartners (Almere Next Level).

Het sleutelproject bestaat uit:

- Het optimaliseren van de functiemix
- Een hoofdroute met karakteristieke pleinen en een groene loper
- Een hierop afgestemde en wisselende programmering
- Het intensiveren van de unieke samenwerking

Voor 2021 wordt er een totale claim gedaan op het FVA van € 1,8 miljoen.

Daarvoor worden in 2021 de volgende werkzaamheden verricht:

- Realisatie Groene Loper op basis van visie Kunstproducent Mothership
- Bijdrage voor de communicatie, marketing, en organisatie Almere Centrum

Floriade: bruggen en programmering

In 2022 is Almere het toneel voor de wereldtuinbouwtentoonstelling Floriade Expo 2022.

De provincie Flevoland heeft hiervoor in 2012 € 10 miljoen cofinanciering toegezegd. Deze middelen worden via het FVA bestemd. Projecten die hieruit gefinancierd worden zijn Floriade Bruggen, Floriade Programmering, Floriade Dialogues en Floriade Werkt! (programmalijn Leer- en werkomgeving).

Floriade Bruggen

Bij het groene, duurzame karakter van de Floriade en de beoogde latere gebiedsontwikkeling horen duurzame, innovatieve bruggen. Hiertoe is de markt uitgedaagd om met innovatieve, circulaire ontwerpen te komen voor enkele van de bruggen die in het gebied moeten worden aangelegd. De winnende ontwerpen krijgen de kans om hun showcase tijdens en na de Floriade aan de wereld te presenteren.

De middelen van het FVA functioneren als aanjaaggeld, waarmee de organisatie en het proces van de challenge is gefinancierd en een deel van de bruggen. De reeds toegekende middelen uit voorgaande jaren zijn toereikend om dit sleutelproject verder uit te voeren. Er worden dus geen nieuwe middelen aangevraagd voor 2021.

Floriade programmering

Voor de resterende middelen (€4,5 miljoen) van de provinciale cofinanciering voor de Floriade, is een gezamenlijke menukaart opgesteld met een aantal mogelijke activiteiten. De zoektocht is om activiteiten te vinden die zo goed mogelijk passen bij zowel de gemeentelijke kaders (bijdragen aan ontlasten van de business case Floriade) als de provinciale kaders (economische structuurversterking, innovaties, gastheerschap, regionale uitstraling).

In de eerste maanden van 2020 is intensief gesproken over de daadwerkelijke invulling en nadere uitwerking van het laatste deel van de provinciale bijdrage. Deze gesprekken zijn echter op een laag pitje gezet door de coronacrisis. Naar aanleiding van de coronacrisis is een onderzoek uitgevoerd naar drie scenario's voor de Floriade: afbouw, uitstel en realisatie oorspronkelijk plan. Inmiddels is besloten om door te gaan met het oorspronkelijke plan in 2022 en zijn de gesprekken hervat. Zo snel mogelijk worden afspraken gemaakt over de concrete invulling van de middelen.

Doordat de gesprekken over de nadere uitwerking van de inzet provinciale bijdragen van de verschillende onderdelen (tijdelijk) zijn stilgelegd, is de prognose voor de begrote uitgaven voor 2020 gehalveerd. Deze middelen worden doorgeschoven naar de jaren erna. Voor 2021 worden de resterende beschikbare middelen van €2,75 miljoen vanuit het FVA aangevraagd.

Programmaliijn 2: Leer- en werkomgeving

De gemeente Almere streeft naar een goede, complete en kwalitatief hoogwaardige onderwijsinfrastructuur. Almere wordt een stad waar alle mensen hun talenten optimaal kunnen ontwikkelen, een leven lang. Een stad waar het onderwijs naadloos aansluit op de arbeidsmarkt, waar ondernemerschap en innovatie floreren en waar Almeerse jongeren in hun eigen stad kunnen blijven wonen om te studeren. Een stad waar kennisinstellingen, bedrijven, studenten en werknemers zich graag willen vestigen omdat hier altijd goede werknemers te vinden zijn, er een innovatief en ondernemend klimaat heerst en in samenwerking wordt gewerkt aan nieuwe kennis en producten. Met de ligging aan de oostkant van de metropoolregio Amsterdam (MRA) en aan de rand van het productiegebied van Flevoland biedt de stad Almere volop kansen voor de ontwikkeling van een kennis- en economisch cluster.

Floriade Werkt!

Op het toekomstig evenemententerrein van Floriade Expo 2022 wordt het Innovatiepaviljoen gerealiseerd, waar de provincie Flevoland als gastheer aan bedrijven en instellingen een podium biedt om te netwerken en te experimenteren. De inhoudelijke vulling wordt mogelijk gemaakt vanuit het project Floriade Werkt! door het organiseren van Challenges en een subsidieregeling voor het bedrijfsleven. De Challenges zijn innovatiewedstrijden bedoeld om 'reuring' te genereren op weg naar Floriade, het Innovatiepaviljoen te vullen met activiteiten, maar ook om een bijdrage te leveren aan de doelen van Flevo Campus en aan de structurele versterking van de Almeerse economie.

De reeds toegekende middelen zijn toereikend om deze activiteiten te bekostigen.

Flevocampus

Flevo Campus is een initiatief om te komen tot een sterk cluster van onderzoek, ontwikkelen, opleiden en ondernemen. Flevo Campus richt zich op vernieuwingen die te maken hebben met voedsel(voorziening) in stedelijk gebied, onder meer in relatie tot gezondheid en groene stedelijke ontwikkeling.

Met kennisinstellingen, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties uit de stad, regio en landelijk, wordt samengewerkt om deze ambitie te verwezenlijken.

De aangevraagde bijdrage uit het Fonds Verstedelijking Almere in 2021 bedraagt € 4,5 miljoen. Deze bijdrage is verdeeld naar verschillende thema's:

1. Onderzoeken
2. Opleiden en Kennisstad
3. Ondernemen
4. Projecten en activiteiten
5. Fysieke ontwikkeling
6. Organisatie- en communicatie kosten

Internationale Campus

Met het sleutelproject Internationale Campus wordt het huidige aanbod aan internationaal onderwijs in Almere (2 scholen) op één locatie gehuisvest, wordt het aantal plekken uitgebreid en de herkenbaarheid en positionering van de scholen versterkt. De Internationale Campus zal in eerste instantie geschikt zijn voor in totaal 700 leerlingen: dit zijn 400 leerlingen Voortgezet onderwijs en 300 leerlingen Primair onderwijs.

Met een internationale campus wil Almere een aantrekkelijk vestigingsklimaat scheppen voor internationale werkgevers en werknemers.

In 2020 wordt het definitief programma van eisen vastgesteld en de aanbesteding gestart. Eind 2020 zullen ontwerp, kavel en vergunningstraject gereed zijn. Begin 2021 wordt gestart met bouwen; de verwachte oplevering is in het najaar van 2022. De bijdrage van de MRA (€ 600.000) wordt in 2020 ingezet. Daarom resten in 2020 nog middelen uit het FVA, die in 2021 gebruikt zullen worden. De aangevraagde bijdrage uit het FVA in 2021 is daarom beperkt en bedraagt € 265.000.

Kenniscampus Stadshart

De lange termijn investeringen van provincie en gemeente in Windesheim werpen hun vruchten af. Windesheim is klaar om als brede hogeschool door te groeien naar een Kenniscentrum voor de stad en regio. Uit het FVA wordt een bijdrage gevraagd waarmee kan worden gewerkt aan onderwijs en onderzoek in de regio in het programma Urban Innovation. De basis hierin is het hbo, maar in sterke verbinding met mbo en wo.

Voor 2021 wordt een bijdrage uit FVA gevraagd van € 600.000,-. Deze middelen worden ingezet op de volgende activiteiten:

- Onderwijs: marktverkenning onderwijsaanbod, opzetten (nieuwe) onderwijsvormen, uitvoeren onderwijs, vormgeven samenwerking met andere leerlijnen (mbo-hbo en hbo-wo) en internationale werkbezoeken.
- Onderzoek: analyse bestaande onderzoeksprogramma's en samenstellen onderzoeksgroep (incl. werving lector op de pijler 'wonen' met invalshoek maatschappelijke innovatie).
- samenwerking werkveld (fieldlabs): netwerk in beeld brengen, verkenning en selectie inrichting fysieke werkplek voor het programma Urban Innovation in diverse fieldlabs op locatie in de wijk/stad, opzetten selectieproces voor (innovatie)vraagstukken uit de praktijk, die in de fieldlabs ontstaan en/of kunnen worden onderzocht.

MBO ICT FieldLab

Het project MBO ICT Fieldlab beoogt de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt te verbeteren door studenten gericht op te leiden voor ICT-functies.

Voor 2021 wordt € 500.000 aangevraagd bij het FVA. Hiervoor worden de volgende activiteiten gedaan:

- Ontwikkelen van een expertiseplatform van het vakonderwijs (practoraat)
- Programmakosten ontwikkeling praktijkonderwijs
- Inrichten ICT Fieldlab bij ROC Flevoland (Almere Buiten)
- Marketing

De activiteiten op het gebied van onderwijs, trainingen en cursussen worden bekostigd door het ROC en uit de opbrengsten uit trainingen voor werkzoekenden (door uitkerende instanties) en commerciële trainingen (door bedrijven). Hiervoor wordt een samenwerkingsovereenkomst met het ROC opgesteld.

Programmaliijn 3: Circulaire economie en Energie

Circulaire Economie en Duurzame Energie zijn een bron van innovatie en economische kansen. Door in te zetten op deze economische kansen, helpen we bij de overstap op Duurzame Energie en benutten we grondstoffen beter. In deze programmalijn zijn de volgende sleutelprojecten opgenomen:

- **3.1 Circulaire economie:** dit sleutelproject onderscheidt meerdere deelprojecten: Citylab, Competitie Upcycle City 2.0, Stedelijke grondstofstromen, Praktijk- en Innovatiecentrum Circulaire Economie (PRICE), en het Stedelijk Voedselsysteem. Tevens is het bestaande project Citylab stedelijke grondstoffen hierin onder gebracht.
- **3.2 Duurzame Energie:** bestaat uit balanceren energienet en doorzetten ultradiepe geothermie. Het reeds lopende Energiefonds is ook onderdeel van dit sleutelproject.

Citylab

Het Citylab is een gecontroleerde regelluwe testomgeving voor nieuwe economische activiteiten rond het opwaarderen van reststromen.

De aanvraag voor het Jaarprogramma 2021 bedraagt € 756.000,-. Deze bijdrage wordt ingezet voor de volgende resultaten:

- Nieuw bestemmingsplan De Steiger definitief
- Tweede editie Steiger festival
- Opening nieuwe locatie voor circulaire bedrijvigheid op De Steiger
- Opening openbare ruimte aantrekkelijk en circulair
- Bedrijfspanen zijn gestart met opknappen en verduurzamen
- Uitputting van het Stimuleringsfonds
- Diverse activiteiten en programmering bij landelijke of regionale bijeenkomsten, zoals Week van de Circulaire Economie, We make the city Festival, Floriade Festival, Dag van de duurzaamheid, Nationale Kringloopdag en Social Enterprise Day

Competitie Upcycle City 2.0

Het succes van de eerste competitie leverde de motivatie en inspiratie voor het opzetten van een tweede competitie. De focus wordt daarbij gelegd op circulair bouwen/ circulaire Leefomgeving. Voor 2021 wordt € 90.000 aangevraagd voor de voorbereidingen van de competitie.

Stedelijke grondstofstromen

In 2021 wordt ook verder ingezet op de ontwikkeling om lokale/regionale reststromen en afgedankte producten in een lokale kringloop te brengen. Het gaat hierbij om twee concrete projecten:

- Realisatie van een Circulair Ambachtcentrum
- Realisatie van een Sorteerhub op de Vaart.

Tevens wordt in 2021 gestart met het lectoraat *Duurzaam verwaarden van de groene stedelijke ruimte*.

In totaal wordt voor 2021 € 1.027.500 aangevraagd. Daarvoor wordt gewerkt aan de volgende onderdelen:

- Realisatie grondstoffendepot voor Speeltoestellen en Hout

- Opzetten digitale grondstoffenmarktplaats
- Twee pilots voor het opwaarderen van (nieuwe) grondstofstromen en proeven met uitsorteren van nieuwe grondstofstromen in de Sorteershuis op de Vaart
- Opschalen productie plasticfabriek (circa 500 ton/jaar)
- Realisatie producten van opgewaardeerde grondstoffen in de Almeerse openbare ruimte
- Opstellen businesscase Circulair Ambachtscentrum
- Lectoraatsplan gereed en aanstellen lector (Aeres Hogeschool)
- Symposium Duurzaam verwaarden van de groene stedelijke ruimte

Praktijk- en innovatie centrum Circulaire Economie (PRICE)

De doelen van PRICE zijn driedig:

1. Het versnellen van kennisvalorisatie en innovatie.
2. Het in de praktijk brengen van kennis en competenties voor de arbeidsmarkt.
3. Het ontwikkelen van nieuwe processen, technieken en verdienmodellen met sociale en economische impact

Voor 2021 wordt € 720.000 aangevraagd. De volgende activiteiten worden uitgevoerd:

- Marketing en communicatie; o.a. ontwikkelen huisstijl en website maken
- Inventarisatie circulaire verdienmodellen
- Opstellen checklist circulaire verdienmodellen voor PRICE projecten
- Ophalen challenges bij markt en onderwijs op het gebied van circulaire leefomgeving en deze omzetten naar concrete projecten
- Twee themabijeenkomsten
- Uitvoeren businesscase

Stedelijk voedselsysteem

Almere ontwikkelt in afstemming met stakeholders uit de voedselketen en met regionale partners een adaptieve voedselstrategie, die in 2020 wordt opgeleverd. Vanuit de voedselstrategie van Almere worden in 2021-2025 stappen gezet om te komen tot een duurzaam stedelijk voedselsysteem.

Voor 2021 wordt hiervoor € 430.000 aangevraagd voor de volgende activiteiten:

- Opzetten van een actieve triple-helix voor voedsel-gerelateerde bedrijvigheid en logistiek in de provincie;
- Opzetten van een fieldlab 'korte ketens' in Almere;
- Ontwikkelen van een lokale infrastructuur voor afzet van regionaal geproduceerd voedsel;
- Verkenning voor een Foodhub / Foodcyclecentrum;
- Voorbereiden tentoonstelling voedselinnovaties tijdens Floriade Expo 2022;
- Opstellen Bid Global Summit Milan Urban Food Policy Pact (MUFPP) in 2022 in Almere.

Energiefonds

Het Energiefonds is een lopend project uit het meerjarenprogramma FVA 2017-2021. Via het Energiefonds kunnen bewoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties voor hernieuwbare energieprojecten (aanvullende) financiering aanvragen in de vorm van een lening. Het project is nog niet afgerond in 2020. Er zullen nog beheerkosten gemaakt worden gedurende de looptijd van de leningen. Voor het jaarprogramma 2021 wordt geen nieuwe aanvraag gedaan.

Balanceren energienet

Ons energiesysteem gaat veranderen. Om de druk op systemen te ontlasten is een betere afstemming van vraag en aanbod belangrijk. Dit heet balanceren. Het uiteindelijke doel is CO₂-reductie.

In 2020 is een verkenning gestart op welke manier vraag en aanbod beter in balans kunnen worden gebracht. Daarvoor zijn twee mogelijkheden in beeld:

1. balanceren elektriciteit op buurniveau;
2. innovatieve warmte uitwisseling op een bedrijventerrein.

Voor beide opties wordt de haalbaarheid van een pilot uitgewerkt. Voor 2021 wordt een bijdrage uit het FVA van €180.000 aangevraagd om de gekozen optie uit te werken tot een pilotproject dat gerealiseerd kan worden.

Ultradiepe geothermie

In de afgelopen jaren is onderzoek gedaan naar de mogelijkheden voor het aanboren van ultradiepe aardwarmte. De potentie van geothermie bedraagt ongeveer 20% van de Almeerse energievraag. Hiermee kan de basis last van het huidige warmtenet verduurzaamd worden. De doorlooptijd van een geothermisch warmteproject tot aan winning bedraagt gemiddeld 7 à 8 jaar.

Voor 2021 wordt vanuit het FVA een bijdrage van €160.000 gevraagd, waarmee de kosten van een projectleider, communicatie en bijdrage aan onderzoeken gedekt worden.

Programmaliijn 4: Cultuur, recreatie en toerisme

Binnen Programmaliijn Cultuur, recreatie en toerisme zoeken we naar mogelijkheden om unieke plekken te creëren waar altijd iets te doen is en mensen elkaar kunnen ontmoeten. We ontwikkelen gebieden, trekpleisters, die bezoekers nieuwsgierig maken en buiten de stadsgrenzen meer dan herkenbaar zijn. Daarnaast ontwikkelen we voorzieningen, die de aantrekkingskracht van onze stad vergroten.

Kustzone Almere Poort/Duin

Kustzone Almere Poort/Duin is een unieke plek in de regio waar ruimte is en strand, watersport en cultuur hand in hand gaan. De ontwikkeling voor de kustzone wordt ingezet vanuit het gebied op en om het Almeerderstrand. Tevens wordt ingezet op het versterken van natuur- en culturrecreatie door ontsluiting, bewegwijzering en een impuls te geven aan de programmering.

De totale omvang van de aanvraag voor het Jaarprogramma 2021 bedraagt € 3,35 miljoen. De invulling bestaat op hoofdlijnen uit:

- Aanleg nieuw, verbreed evenementenstrand
- Inrichten recreatiestrand Almeerderstrand
- Verbeteren bereikbaarheid Kustzone
- StrandLAB Almere: het samen met partners uitrollen van de culturele strategie in de kustzone
- Ontwikkelen van culturele programmering in samenhang met sport en toeristisch recreatieve activiteiten
- Communicatie en marketing

Museale voorziening

In 2016 is bij de start van Almere 2.0 de wens uitgesproken voor een museale voorziening in Flevoland/Almere. De stad groeit de komende jaren naar 300.000 inwoners en wil de culturele infrastructuur uitbreiden op een manier die aansluit bij de kernkwaliteiten van Almere en die bovendien een bovenregionale aantrekkingskracht heeft. Het nieuwe museum richt zich op toegankelijke, aansprekende kunst die past bij Almere en Flevoland, met een nadruk op ruimtelijke, hedendaagse en multimedialkunst. Om dit basisprofiel van de museale voorziening zowel zakelijk, financieel en inhoudelijk van een kader te voorzien en uit te werken tot een businesscase, is in 2020 een kwartiermaker aangesteld.

Voor 2021 wordt voor dit sleutelproject € 2,08 miljoen aangevraagd. Hiervoor worden de volgende activiteiten verricht:

- Uitrollen activiteitenprogramma gericht op Landart / Ode aan het landschap, inclusief internationaal congres en evenement Cultuur & Techniek (met middelen van provincie)
- Ontwikkelen en opzetten van meerjarig en interactief publieksonderzoek
- Ontwikkeling marketing- en communicatiestrategie voor nieuwe museum (inclusief naam en huisstijl)
- Activiteitenprogramma opstellen vanaf 2021
- Voorbereidende werkzaamheden voor de realisatie van het Kunstpaviljoen. Het Kunstpaviljoen is voor de komende 5 tot 10 jaar de voorloper van het museum dat wordt opgericht. Het Kunstpaviljoen wordt tijdens de Floriade geopend.
- Ontwikkelen van meerjarig tentoonstellings- en activiteitenprogramma (2022-2025)

Nationaal Park Nieuw Land – Almeerse Poort

Flevoland heeft een natuurgebied dat uniek is in Nederland en Europa: Het Nationaal Park Nieuw Land bestaande uit de Oostvaardersplassen, Lepelaarplassen, Marker Wadden en het Markermeer. De groeiende belangstelling, resulterend in een toename van het aantal bezoekers vraagt om een slimme aanpak waarmee kwetsbare natuur ontzien wordt en tegelijkertijd de kwaliteit van de beleving en de opvangcapaciteit vergroot worden. Dit doen we door realisatie van poortgebieden zoals de Almeerse Poort.

Voor 2021 wordt € 1,7 miljoen nieuwe middelen aangevraagd. De activiteiten op hoofdlijnen in 2021 zijn:

- Uitvoering civiel- en cultuurtechnische werkzaamheden (Landschap). De vertragingen zijn grotendeels ingelopen, vergunningen bijna rond en het is aannemelijk dat er eind 2020 (na aanbesteding) en in 2021 daadwerkelijk uitvoering van deze werkzaamheden plaatsvindt.
- Continuering uitvoering Marketing, Communicatie en Programmering
- Realisatie uitbreiding Natuurbelevingscentrum De Oostvaarders. Het Definitief ontwerp is gereed; aanbesteding zal in 2020 plaatsvinden. Aannemelijk is, dat in 2021 de realisatie gestart wordt.
- Realisatie Observatorium in kerngebied Oostvaardersplassen. Naar verwachting zal ook hiervoor de aanbesteding in 2020 plaatsvinden en de uitvoering in 2021 kunnen starten.
- Realisatie Randzonde De Vaart
- Besluitvorming uitvoeringsprogramma 2^e fase Almeerse Poort (Kotterbos, 2^e fase Oostvaarders bos, Lepelaarplassen)
- Planontwikkeling (placemaking, workshops, co-creatie)
- Visievorming Oostvaardersoever/Westvaarders in samenwerking met RWS en provincie.
- Uitvoering Beheer.

Programmaliijn 5: Vernieuwend wonen

Om de kwalitatieve groei van Almere te versterken en vernieuwing van het wonen met concrete experimenten aan te jagen, wordt een bijdrage gevraagd vanuit het FVA voor financiering van het Woningbouwatelier. Het Woningbouwatelier is een samenwerkingsverband tussen de gemeente, het Ministerie van Binnenlandse zaken en koningsrelaties (BZK) en het Rijksvastgoedbedrijf (RVB). De Rijksbouwmeester is betrokken als bijzonder adviseur.

Concrete doelstellingen zijn:

- Het opzetten en uitvoeren van experimenten die werken aan nieuwe oplossingen voor actuele beleidsthema's / vraagstukken op de woningmarkt:
 - ✓ Betaalbaarheid en toegankelijkheid van de woningvoorraad;
 - ✓ Verduurzaming en circulaire economie;
 - ✓ Doorwerking van sociale transformaties (wonen en zorg, vergrijzing, gezondheid);
 - ✓ Fysieke aanpak van wijken (verdichting, functiemenging, transformatie);
 - ✓ Woonwerk combinaties.
- Het actief ophalen van ervaringen, lessen en inzichten uit de experimenten, en deze kennis breed delen via een eigen (digitaal) platform en andere landelijke platforms.
- Een positieve bijdrage leveren aan de kernopgave van Almere 2.0 'een sociaal en fysiek duurzame stad met een toekomstbestendige woningvoorraad' en het imago van de stad Almere als de plek waar in beginsel elke woning en woonwens gerealiseerd kan worden.
- Het komen tot innovaties die het functioneren van de woningmarkt kunnen verbeteren, zowel binnen Almere als elders in Nederland. Dit behelst In samenwerking met partners stimuleren van herhaalbaarheid en opschaalbaarheid van experimenten.

Voor 2021 wordt € 800.000,- aangevraagd uit het FVA om de volgende experimenten mogelijk te maken:

- Prijsvraag Who Cares, project Binnenhaven
- Digitale zelfbouw WikiHouse (voor het reeds lopende experiment WikiHouse is een Interreg subsidie toegekend).
- Duurzaam en digitaal bouwen op Floriade Expo 2022
- Bouwen door de buurt
- Circulair bouwen (in samenwerking met Programmaliijn Circulaire economie en Energie, deelproject Competitie Upcycle City 2.0, zie paragraaf 3.1.2)

- Doorontwikkeling opgave wonen met zorg

Programmaliijn 6: Groene en waterrijke identiteit

De kwaliteit van het landschap draagt bij aan het vestigingsklimaat en economisch succes van de stad. Groen en water in de stad bieden een aantrekkelijke, gezonde leefomgeving. Almere heeft de potentie hier excellent in te zijn. In de komende jaren zetten we in op het beter benutten en waar nodig versterken van de bijzondere landschappen in en om Almere.

Unieke landschappen: Stadsbos Almeerderhout

Het doel van dit project is om het boscomplex Almeerderhout te ontwikkelen tot een icoon van de groene en gezonde stad.

Voor het jaar 2021 wordt een bedrag aangevraagd van € 372.000. Het jaar 2021 staat in het teken van verdere planuitwerking en het treffen van voorbereidingen voor de start van de realisatie in 2022. De volgende activiteiten worden uitgevoerd:

- Ontwikkeling kansenstrategie voor participatie, placemaking en innovatie samen met stakeholders en initiatiefnemers
- Vaststellen kaders participatie en inrichting
- Begeleiding initiatieven derden
- Opstellen uitvoeringsplan bossferen
- Opstellen voorlopig ontwerp boscircuit en bosiconen (fase 1)
- Start quickwins placemaking en activering
- Bosloket openen (meedenken, meewerken, meedoen)
- Start uitvoering transformatie bossferen.

Voor dit project is een cofinanciering beschikbaar van Staatsbosbeheer, van in totaal € 5 miljoen voor de periode 2020-2025 vanuit het Fonds Groen Blauw Raamwerk Almere.

Unieke landschappen: Eemvallei

De ambitie voor het project Eemvallei is om een aaneengesloten landschapszone midden door Oosterwold te maken.

Voor 2021 wordt een bijdrage van € 100.000 gevraagd. Met de bijdrage uit het FVA wordt een aanjager aangesteld. In 2021 heeft de aanjager de opdracht om partijen te verbinden en om, op basis van de ambitie en het gezamenlijk plan, de randvoorwaarden en werkwijze tussen partijen te verkennen en helpen bepalen. Daarna zal de aanjager vooral een rol hebben in de onderlinge afstemming en helpen om knelpunten en kansen te signaleren en aan te pakken.

Excellente groene en gezonde leefomgeving

Het doel van dit project is tweeledig: het verbeteren van de gezondheid van inwoners en het klimaatbestendig maken van de stad. Hiervoor wordt ingezet op:

- Het aansluiten van huizen op de groene gebieden in de stad, zoals de parken, de bossen en plassen;
- Nabij gelegen (bestaande) parken/bossen/oevers een kwaliteitsimpuls te geven;
- Programmeren en stimuleren van meer beweging, ontspanning, ontmoeting en educatie in de openlucht voor jong en oud;
- Het realiseren van groen en water in de openbare ruimte dat zorgt voor schaduw en afvoer en opslag van regenwater.

In 2020 wordt een eerste verkenning gedaan (initiatiefase) en wordt de scope bepaald. In het jaar 2021 wordt eerst het project gedefinieerd een projectplan gemaakt en vastgesteld. Daarna wordt toegewerkt naar een ontwerp waarin duidelijk wordt welke ingrepen waar plaats gaan vinden in Almere. Voor 2021 wordt een bijdrage van € 280.000 gevraagd. De middelen voor 2021 worden met name besteed aan een projectleider, het ontwerpproces en communicatie. Zo wordt het project in gereedheid gebracht voor realisatie, die in 2022 zal starten.

Ecologische verbindingen

Met dit project willen we een toekomstbestendig natuurnetwerk realiseren, dat de ecologische kerngebieden van Almere en Zuidelijk Flevoland verbindt; dwars door de stad. Hiervoor is de versterking van vier essentiële ecologische verbindingen nodig (zoals opgenomen in het Ecologisch Masterplan), namelijk:

1. Verbinding Kromslootpark & Lepelaarplassen, langs de Hoge Wetering
2. Verbinding Vroege Vogelbos & Almeerderhout, langs de A6/ De Steiger
3. Verbinding Buitenhout & Vaartsluisbos
4. Verbinding Almeerderhout, Buitenhout, Kotterbos De natuur vanuit de kerngebieden en verbindingzones de stad in brengen.

In 2020 wordt in afstemming met de Visie Ecologie geïnventariseerd wat knelpunten zijn in de betreffende verbindingen en welke maatregelen nodig zijn om deze op te lossen. Vervolgens wordt een uitvoeringsplan gemaakt waarin per locatie de maatregelen worden benoemd. 2021 staat in het teken van het opstellen van de ontwerpen voor de diverse locaties. Daarnaast is het streven om in het najaar van 2021 enkele quick-wins te realiseren. Hiervoor wordt in 2021 een bedrag van € 465.000 aangevraagd.

Beheer en onderhoud

In het meerjarenprogramma 2017-2021 is een eenmalig bedrag van € 1,7 miljoen opgenomen voor beheer en onderhoud, voor onderstaande projecten. Dit bedrag is gereserveerd voor meerdere jaren.

bedragen x € 1.000

beheer	bedrag
(Rondje) Weerwater	-942
Almere Centrum	-231
Kustzone Almere Poort/Duin	-548
totaal kosten	-1.720

Risicoreservering

Voor 2021 is er een risicobuffer gevormd van € 0,5 miljoen.

In 2020 is een bedrag van € 1,0 miljoen gereserveerd. Hiervan is € 0,7 miljoen toegekend aan het sleutelproject Station en stationsomgeving. De niet ingezette middelen van € 0,3 miljoen blijven staan tot de jaarrekening 2020. Indien ze niet zijn ingezet, vallen ze vrij binnen het FVA.

Meerjarenperspectief

Meerjarenbegroting

De programmaliĳnen inclusief de sleutelprojecten en beheer en onderhoud zijn uiteengezet in een meerjarig perspectief. In dit overzicht zijn de ingerekende kasstromen in het fonds inzichtelijk gemaakt. Het meerjarenperspectief tot en met 2025 laat een overprogrammering zien van € 10 miljoen. De verwachting is dat de overprogrammering met het bijstellen van planningen en begrotingen in de loop van de tijd wordt opgelost.

bedragen x € 1.000

Meerjarenperspectief FVA	realisatie t/m 2019	2020	2021	totaal	2022- 2025	totaal
bijdrage Almere	37.843	8.436	8.082	54.361	32.328	86.689
bijdrage Provincie	22.526	11.770	8.975	43.271	26.800	70.071
bijdrage Rijk	8.217	14.130	17.019	39.366	41.000	80.366
revolverende middelen	162	44	38	243	57	300
totaal beschikbaar	68.748	34.380	34.114	137.241	100.185	237.426
<i>Budgetten voor Proceskosten</i>						
proceskosten programma Almere 2.0	-3.879	-1.200	-1.200	-6.279	-4.800	-11.079
Handelingsperspectief, optie 1	-341	-2.359	-1.000	-3.700	-10.000	-13.700
Bijdrage organisatiekosten Oosterwold	-300	0	-150	-450	-150	-600
<i>subtotaal proceskosten</i>	<i>-4.520</i>	<i>-3.559</i>	<i>-2.350</i>	<i>-10.429</i>	<i>-14.950</i>	<i>-25.379</i>
<i>Budgetten voor projecten</i>						
Programmaliĳn 1: Hart van de Stad	-10.774	-26.624	-24.138	-61.536	-9.595	-71.132
Programmaliĳn 2: Leer- en werkomgeving	-7.506	-4.691	-8.218	-20.415	-22.919	-43.334
Programmaliĳn 3: Circulaire economie en Energie	-6.498	-3.585	-4.420	-14.502	-11.530	-26.032
Programmaliĳn 4: Cultuur en toerisme	-4.809	-5.474	-11.914	-22.196	-27.178	-49.374
Programmaliĳn 5: Vernieuwend Wonen	-2.034	-974	-1.088	-4.097	-3.200	-7.297
Programmaliĳn 6: Groene en waterrijke identiteit	0	0	-1.467	-1.467	-17.283	-18.750
Overige projecten	-485	0	0	-485	0	-485
Beheer en onderhoud	-406	-402	-2.184	-2.992	0	-2.992
Risicobuffer	0	-300	-500	-800	-2.000	-2.800
<i>subtotaal projecten</i>	<i>-32.512</i>	<i>-42.050</i>	<i>-53.929</i>	<i>-128.491</i>	<i>-93.704</i>	<i>-222.196</i>
totaal jaaruitgaven	-37.033	-45.608	-56.279	-138.920	-108.654	-247.575
<i>vrije ruimte</i>	<i>31.715</i>	<i>-11.229</i>	<i>-22.165</i>	<i>-1.679</i>	<i>-8.469</i>	<i>-10.149</i>

4 Bijlagen

4.1 Opvolging aanvaarde moties

Perspectiefnota 2021 (vastgesteld op 25 juni 2020)

RG114 Structurele bezuiniging wijkteams

De motie draagt het college op om de wijkteams te zien als een belangrijke sleutel waarmee volumegroei in de WMO beperkt kan worden en dus kan helpen het financieel perspectief sluitend te krijgen. De motie vraagt verder van het college om bij de begroting te kijken naar een dusdanige bezetting van de wijkteams dat genoemde verschuiving van formele/individuele zorg naar informele/collectieve zorg gerealiseerd kan worden en daar duidelijke afspraken over te maken,

Wij zijn het met u eens dat de wijkteams belangrijke schakels zijn in het Almeers welzijnswerk. Ze helpen met vraagstukken op verschillende gebieden. Daarnaast spelen de wijkteams een rol in het versterken van de burgerkracht en sociale cohesie. Vanwege het belang van de wijkteams in ons welzijnswerk gaan we de bezuiniging op de wijkteams teruggedraaien. Met de wijkteams blijven we werken aan de gewenste verschuiving van dure zorgtrajecten naar meer goedkopere zorgtrajecten. Hiervoor is het nodig problematiek tijd te herkennen. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan de motie.

RG-119 Geen verhoging lokale heffingen

De motie draagt het college op om de lokale heffingen voor 2021 niet te verhogen anders dan voor de inflatie correctie en/of doorbelasting van kostenverhogingen

We verhogen de tarieven voor 2021 met 1,85% voor inflatie. Dat doen we om de gemeentelijke taken en diensten op het gewenste kwaliteitsniveau uit te kunnen voeren. Daarbij houden we ons aan wettelijke norm. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan de motie.

RG-120 Groeiopgave

De motie verzoekt het college: het rijk te herinneren aan gemaakte afspraken en op de rem te trappen als er tegenover het realiseren van de groeiopgave geen of onvoldoende financiële tegemoetkoming staat, Wij zullen onze gesprekspartners blijven wijzen op de eerder gemaakte afspraken. Hiermee zorgen we ervoor dat er voldoende financiële tegemoetkoming is bij het realiseren van de groeiopgave. Wij zijn doorlopend in gesprek met het Rijk, en ook de provincie en de gemeenten om ons heen, over de groeiopgave van Almere. Het Rijk en de provincie Flevoland dragen - conform de gemaakte afspraken - financieel bij via onder meer het Fonds Verstedelijking Almere en het programma Stedelijke Bereikbaarheid Almere. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan de motie.

RG122 Inhuur externe medewerkers bij gemeente Almere

De motie verzoekt om vanaf 2021 minimaal 1,5% per jaar te besparen op de kosten van inhuur, zodat de besparing in 2024 uiteindelijk 6% bedraagt, de raad uiterlijk 01 juni 2021 te informeren over de voortgang, en zich maximaal inspant om aan de norm van 10% te voldoen.

Wij gaan verstandig om met personeelskosten. Vacatures vullen wij zoveel mogelijk in met vast personeel. Toch ontkomen wij er niet aan om personeel in te huren. Dit is geen doel op zich, maar in sommige situaties wel de verstandige optie. De norm van 10% geldt voor ministeries. Gemeenten hebben meer inhuur. In 2019 bedroeg dit in Almere 20,2%. Dit is vergelijkbaar met andere grote gemeenten. Wij hebben daarbij uiteraard aandacht voor de kosten die inhuur met zich meebrengt. Wij zullen u voor 1 juni 2021 informeren over het verloop van de kosten van inhuur van extern personeel.

RG-127 Zero Based Budgetting

De motie verzoekt om bij begrotingsbespreking 2021 een overzicht van begrotingsposten te presenteren waarbij zero based budgeting kan worden toegepast. Daarnaast een pilot project 'Zero based budgeting' voor een fors overschreden begrotingspost uit te voeren, bijvoorbeeld binnen het sociaal domein. En

daarnaast om reserves en begrotingsposten waar geen activiteiten op zijn uitgevoerd op basis van zero based budgeting te motiveren.

Wij zullen het komende jaar de totaalbegroting verbeteren. Dit doen we door de toelichtingen per activiteit te verduidelijken en ook inzicht te geven in kostensoorten. Ook willen we de beïnvloedbaarheid per activiteit en kostensoort in beeld brengen. Bij de Programmabegroting 2021 wordt via een aparte totaalbegroting inzicht gegeven in alle uitgaven en inkomsten van de gemeente

Programmabegroting 2020 (vastgesteld op 14 november 2019)

Afvalstoffenheffing

De motie roept ons op om naar de organisatie van onze stadsreiniging te kijken. Ons wordt gevraagd te kijken of wij het ophalen van het afval goedkoper zouden kunnen uitbesteden. Ook wordt gevraagd om knoppen waarmee de hoogte van het tarief beïnvloedt kan worden.

Een onderzoeksbureau doet momenteel onderzoek naar het functioneren, presteren, de bedrijfsvoering en andere organisatievormen van onze afvalinzameling. Dit onderzoek bevindt zich in de afrondende fase. We verwachten de uitkomsten van het onderzoek en het advies over het vervolg in het najaar van 2020 aan u aan te bieden. Het raadsvoorstel voor een nieuw afvalinzamelsysteem bevat ook de door u gevraagde knoppen waar u aan kan draaien om het tarief te beïnvloeden.

Woningnood

Met de motie wordt het college opgedragen om zorg te dragen de raad uiterlijk in januari 2020 een volledige Woonvisie kan bespreken.

De Woonvisie is inmiddels met u besproken vastgesteld.

Spaarzaamheid leidt tot sparen

De motie vraagt ons om het positieve resultaat van de jaarrekening 2019 te storten in de algemene reserve. Bij de jaarrekening mogen geen voorstellen voor resultaatbestemming worden gedaan. Op deze wijze kan het 'tekort' aan besparingen van de begroting 2020 worden gecompenseerd.

In de jaarrekening zitten 'voorstellen voor resultaatbestemming'. Dit zijn voorstellen van het college om geld dat over is uit te geven voor een bepaald doel. Wij doen dit alleen als het echt niet anders kan.

In de kadernota reserves en voorzieningen zijn daarvoor ook spelregels afgesproken. Dit betekent dat wij alleen geld opzijzetten voor projecten die wij met tijdelijk geld betalen. Soms is door vertraging minder uitgegeven aan een project. Wij vragen dan om toestemming dit geld door te schuiven. Dit kan dan niet worden gespaard. Het geld dat over is in de jaarrekening zullen wij sparen om het tekort aan besparingen te compenseren. Dit doen wij door het in onze algemene reserves te storen. Op deze manier halen wij het tekort aan besparingen in.

Welzijnskader 2020

De motie roept op om eerst de bespreking van het Welzijnskader 2020 met de daaraan verbonden besluitvorming af te wachten, alvorens definitieve besluiten te nemen met betrekking tot de nu voorgenomen besparingen vanaf 2021 op welzijn.

Vanwege corona is er vertraging ontstaan in de bespreking van het Welzijnskader 2020. Met het agendavoorstel 'Voortgang herziening welzijnsbeleid' van 24 september 2020 bent u geïnformeerd over de oorzaken van de vertraging van de bespreking van het Welzijnskader 2020 en het voorgestelde vervolgproces. Wij verwachten het Welzijnskader eind 2020 of aan het begin van 2021 op te leveren en aan u voor te leggen voor besluitvorming.

Vanwege deze vertraging voldoen wij niet aan deze motie. Met het agendavoorstel zoeken wij naar een proces wat zoveel als mogelijk tegemoetkomt aan uw oproep.

Programmabegroting 2019 (vastgesteld op 8 november 2018)

RG-228 Opvang gewonde dieren

Met de motie opvang gewonde dieren roept de gemeenteraad op om bij de evaluatie van het dierenwelzijnsbeleid in 2020 te onderzoeken of er mogelijkheden zijn om binnen de gemeente Almere een gezamenlijke opvanglocatie te realiseren voor wilde inheemse dieren die ziek of gewond zijn en hierbij de mogelijkheid voor (financiële) steun bij de provincie Flevoland te onderzoeken.

We werken aan de evaluatie van het dierenwelzijnsbeleid 2016-2022. Uiterlijk in de eerste helft van 2021 informeren wij u over de uitkomsten van deze evaluatie. In dit kader worden ook gesprekken gevoerd met opvangorganisaties die mogelijk interesse hebben om hun activiteiten in de toekomst Almere onder te brengen. Hiermee is uitvoering gegeven aan de motie.

RG-231 Borgen en verhogen beheerniveaus

Met de motie borgen en verhogen beheerniveaus wordt gevraagd om inwoners en bezoekers mee te laten praten over op welke wijze de differentiatiemiddelen voor beeldbepalende plekken worden ingezet. In het voorjaar van 2019 is met een raadsbrief het proces over de wijze waarop wij de bewoners en bezoekers van onze stad gaan betrekken bij het verhogen van het beheerniveau op beeldbepalende plekken beschreven. Om de stad niet te overvragen gaat het college de stadsgesprekken bundelen wat betreft het inzetten van de evaluatie Bestuursopdracht Beheer, de differentiatiemiddelen en de Visie openbare ruimte.

In het najaar van 2019 heeft een stadsconsultatie plaatsgevonden waarin het college de stad bevraagd heeft over de inzet van differentiatiemiddelen voor beeldbepalende plekken. Over de uitkomsten van de evaluatie van de bestuursopdracht beheer bent u onlangs met een raadsbrief geïnformeerd. Over de dilemma's die voortvloeien uit de evaluatie zal, aan de hand van de visie openbare ruimte, later dit jaar een gesprek gevoerd worden. Hiermee is uitvoering gegeven aan de motie.

4.2 Uitgangspunten en eenheden

Ons financieel perspectief wordt sterk beïnvloed door de groei van de stad. De financiële vertaling daarvan vindt plaats aan de hand van vele kengetallen. Deze kengetallen hebben we op basis van geschetste ontwikkelingen en/of prognoses in het voorjaar vastgesteld. Onderstaand treft u de belangrijkste kengetallen aan.

(aantal eenheden)

	Fysieke structuur per 1 januari				
	2020	2021	2022	2023	2024
woonruimten (definitie BAG)	86.535	88.042	89.729	91.608	93.593
woningbouwprognose in 't jaar	1.534	1.687	1.879	1.985	1.908
oppervlakte land (in ha)	12.905				
oppervlakte binnenwater (in ha)	2.091				
oppervlakte buitenwater (in ha)	9.881				
oppervlakte bebouwd (in ha)	820	840	860	890	910
oeverlengte (in hectometers)	6.016				
kernen	6				

Woningproductie

Op 1 januari 2020 bedraagt onze woningvoorraad circa 86.535 woningen. Dat is recentelijk door het CBS vastgesteld. In de tabel hebben we de woningen opgenomen die in de periode 2020 -2024 worden opgeleverd. Op basis van de meest recente scenario's gaan wij er vanuit dat de woningbouw in Almere gestaag voortgang zal vinden. Omdat tussen het moment van grondverkoop en oplevering van de woningen gemiddeld zo'n 1½ á 2 jaar zit, tellen de woningen pas na 2 jaar mee voor het gemeentefonds en de onroerende zaak belastingen.

(aantal eenheden)

	Sociale structuur per 1 januari				
	2020	2021	2022	2023	2024
inwoners	211.893	215.445	218.718	222.216	225.794
Jeugdigen (van 0 t/m 17 jaar)	47.876	48.106	48.393	48.869	49.461
ouderen (65 jaar en ouder)	24.891	26.402	27.972	29.590	31.223
ouderen (tussen 75 t/m 84 jaar)	6.113	6.355	7.149	7.866	8.504

Inwoners

Het inwonertal is op basis van de meest recente woning- en bevolkingsprognoses geactualiseerd. De tendens is dat de woningbezetting op langere termijn daalt van circa 2,5 inwoners per woning in 2020 naar 2,4 inwoners op langere termijn (2030).

Jongeren en ouderen

Ook de raming van het aantal jongeren en ouderen is gerelateerd aan de woningprognose. De bevolkingsopbouw van Almere naar leeftijd wijkt sterk af van het gemiddelde van Nederland. Almere heeft een relatief jonge bevolking. Hoewel Almere de komende jaren nog een stad blijft met een relatief jonge bevolking, zal de groep '65-plussers' op termijn veel harder (gaan) groeien dan andere leeftijdsgroepen. Zo bedroeg het aantal '65-plussers' op 1 januari 2019 nog 10,3% van de bevolking; in 2025 zal dat oplopen naar 14,3%. Op grond van de meest recente bevolkingsprognose is sprake van 'vergrijzing'. Daarnaast hebben wij de groep '75-84 jarigen' opgenomen. Deze 'ouderen' zijn een belangrijke (kosten)indicator voor de Wet Maatschappelijke Ondersteuning. Almere heeft relatief weinig '75-84 jarigen'. Het aantal was op 1 januari 2019 ruim 2,8%, maar zal op langere termijn oplopen naar 4,0% (2025).

(aantal eenheden)

	Aantal leerlingen				
	2020	2021	2022	2023	2024
basisonderwijs	19.972	20.012	20.081	20.338	20.620
leerlingen (V)SO-LOM, MLK, IOBK	1.241	1.244	1.245	1.251	1.263
leerlingen VSO ouder 12 jr incl. ZMLK	874	892	891	896	901
leerlingen VO	12.673	12.636	12.621	12.699	12.762

Leerlingen

In de tabel zijn de leerlingenprognoses voor het onderwijs opgenomen per 1 oktober van het vorig jaar. Deze zijn opgesteld aan de hand van de prognosestatistiek en afgestemd op de prognoses van het aantal jeugdigen (0 t/m 18 jaar). In 2020 staan de leerlingen vermeld uit het schooljaar 2019-2020. Hierop wordt de reguliere bekostiging gebaseerd.

	WOZ waarde Onroerende zaakbelasting (indicatief na hertaxatie)				
	2020	2021	2022	2023	2024
WOZ waarde woningen	21.710	24.236	24.753	25.329	25.937
WOZ waarde niet woningen	3.540	3.617	3.668	3.720	3.771

Onroerende zaakbelasting (OZB)

De raming van de opbrengst OZB zijn gekoppeld aan het volume aan woningen en niet woningen. De WOZ waarde is vastgesteld, met als peildatum 1 januari 2020.

Op 1 januari 2021 begint een nieuw waarde tijdvak voor de WOZ, met als peildatum 1 januari 2020. Uit de eerste analyse blijkt dat de woningen in Almere – ten opzichte van 1 januari 2018 - gemiddeld met 9,68% in waarde zijn gestegen en kantoren en utiliteitsbouw (niet woningen) met gemiddeld 0,74%. De ramingen van de WOZ-waarde zijn hierop aangepast.

(aantal eenheden)

	Objecten rioolheffing - afvalstoffenheffing				
	2020	2021	2022	2023	2024
objecten rioolheffing	91.988	93.632	95.443	97.391	99.36
objecten afvalstoffenheffing	84.479	86.037	87.759	89.635	91.549

Riool- en afvalstoffenheffing

Dit betreft de raming van het aantal objecten dat is/wordt meegenomen bij de becijfering van de heffing. Deze ramingen zijn nu bijgesteld op de ramingen van de woningbouwprognose. Deze ramingen stellen we jaarlijks bij de Perspectiefnota bijgesteld.

waarvoor	Loonprijsbijstelling	
	Publicatie	2021
Loongevoelige budgetten	CPB: prijs overheidsconsumptie beloning werknemers	1,40%
	aanvullend vanwege de doorwerking van onze CAO-afspraken	1,35%
Prijsgevoelige budgetten	CPB: prijs overheidsconsumptie netto materieel	1,50%
Gesubsidieerde instellingen	CPB: prijs overheidsconsumptie beloning werknemers& netto materieel	1,43%
Lokale heffingen	CPB: Loonprijsgevoelige uitgaven gemeentelijk takenpakket	1,85%

Jaarlijks stellen we onze budgetten bij op de loonprijsontwikkelingen. Deze loonprijsbijstelling is nodig om de gemeentelijke taken en diensten op het gewenste kwaliteitsniveau uit te kunnen voeren. Dat doen we via een tweetal indexcijfers, die het Centraal Planbureau hiervoor jaarlijks publiceert. Deze percentages geven een indicatie van de verwachte prijsstijgingen voor het komend jaar. Bij de prijsstijging van de gesubsidieerde instellingen gaan we uit van een mix van loon- en prijsgevoelige uitgaven. Dit in de verhouding 70% lonen en 30% prijzen. Dat hebben we vorig jaar met de instelling afgesproken. De loonprijsstijging over ons gemeentelijk takenpakket bedraagt 1,85%. Met dit percentage verhogen wij onze lokale heffingen.

4.3 Overzicht incidentele en structurele baten en lasten

In deze bijlage geven wij inzicht in de structurele meerjarenbegroting en de aanwezige incidentele budgetten per programma. In de structurele meerjarenbegroting worden alle incidentele baten en lasten weggelaten, zodat er een structureel beeld ontstaat van de begroting en het begrotingssaldo.

In het vervolg van deze bijlage wordt inzicht gegeven in:

- de structurele meerjarenbegroting
- de incidentele baten en lasten
- incidentele stortingen en onttrekkingen in/aan reserves
- structurele stortingen en onttrekkingen in/aan reserves

Structurele meerjarenbegroting

bedragen x € 1 miljoen

onderwerp	2020		2021		2022		2023		2024	
	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten
exploitatie										
1. Bestuur, inwoners en economie	23,2	2,1	29,8	3,2	26,3	3,2	23,8	2,8	23,5	2,8
2. Duurzaam, leefbaar, bereikbaar	145,1	80,1	140,6	86,2	135,7	93,9	138,2	88,6	136,4	90,0
3. Ruimte en wonen	205,2	200,3	197,4	180,8	168,3	166,5	159,5	159,1	157,4	157,1
4. Zorg en welzijn	223,5	6,8	220,7	70,7	213,6	69,4	210,7	69,3	209,5	69,4
5. Werk en inkomen	175,5	128,1	139,3	102,6	140,7	105,5	142,7	107,9	144,9	110,4
6. Onderwijs, sport en cultuur	97,8	33,3	101,6	27,7	95,6	29,9	97,0	30,2	90,2	17,7
7. Veiligheid	21,2	1,0	21,0	1,0	20,9	1,0	20,7	0,8	20,7	0,8
8. Bedrijfsvoering	73,6	1,0	70,5	0,8	69,9	0,8	68,3	0,8	68,3	0,8
9. Financiën	4,9	494,6	9,7	408,8	19,6	420,5	27,9	434,6	34,2	448,1
totaal exploitatie	969,6	947,5	930,6	881,5	890,6	890,7	888,5	894,1	885,1	897,1
reservemutaties	127,6	144,8	58,2	100,7	44,7	37,7	37,1	31,0	35,6	29,3
totaal begroting	1.097,4	1.092,1	988,8	982,6	935,3	928,4	926,0	925,0	920,6	926,4
af incidentele baten en lasten										
exploitatie	247,6	225,1	226,9	189,0	178,2	176,3	165,0	160,5	160,4	158,1
structureel budget floriade*	-1,3		-1,3		-1,3		-0,8		-0,8	
reservemutaties	109,8	139,3	49,3	95,1	36,3	36,2	28,3	29,5	26,4	27,8
structurele begroting	-741,4	727,7	-714,0	698,5	-722,2	715,9	-733,5	735,6	-734,6	740,4
structureel begrotingssaldo		-13,7		-15,5		-6,2		1,5		5,8

Vanaf 2023 is er reëel begrotingsevenwicht. Vooral in de jaren 2020 en 2021 is er sprake van een niet reëel sluitende begroting. De meeste voorgestelde bezuinigingen gaan namelijk pas later in 2022 of 2023 in. In de eerste jaren zijn er met name tijdelijke maatregelen of voordelen, zoals een overschot op de bijstand en bezuinigingen op het beheer van de stad. Daarna blijft er nog een tekort over in de eerste drie jaar van ruim € 6 miljoen per jaar. Het reële begrotingssaldo in 2024 is gelijk aan het 'normale' begrotingsresultaat.

Incidentele baten en lasten en reservemutaties

Incidentele baten en lasten zijn activiteiten die wij tijdelijk uitvoeren. Ze hebben een einddatum. Het gaat vaak om projecten en programma's. Ook valt het incidenteel beleid hieronder. De grootste projecten en programma's zijn:

- de Floriade
- de grondexploitatie,
- de verkoop en ontwikkeling in Oosterwold.
- het Fonds Verstedelijking Almere (FVA)

Deze activiteiten zijn incidenteel maar lopen wel door in de gehele perspectiefperiode.

Incidentele baten en lasten

De tabel hieronder geeft een totaalbeeld van de incidentele baten en lasten per programma.

bedragen x € 1 miljoen

onderdeel	2020		2021		2022		2023		2024	
	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten
1. Bestuur, inwoners en economie	2,2	-0,6	7,8	0,5	4,7	0,5	2,5	0,0	2,1	0,0
2. Duurzaam, leefbaar en bereikbaar	34,6	-2,0	18,8	1,8	13,3	8,4	13,5	0,2	9,8	0,2
3. Ruimte en wonen	183,4	183,3	175,2	164,6	146,6	150,4	138,3	143,2	136,3	141,1
4. Zorg en welzijn	4,1	-0,1	3,5	0,4	2,1	0,1	0,6	0,1	0,0	0,1
5. Werk en inkomensondersteuning	3,1	6,4	0,5	0,1	0,1	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0
6. Onderwijs, sport en cultuur	15,0	6,8	18,7	1,1	9,6	1,6	9,2	1,9	11,6	1,7
7. Veiligheid	0,8	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0
8. Bedrijfsvoering	3,9	-0,1	1,6	0,0	1,4	0,0	0,8	0,0	0,7	0,0
9. Financiën	0,5	31,2	0,5	20,3	0,0	15,1	0,0	15,0	0,0	15,0
<i>totaal exploitatie</i>	<i>247,6</i>	<i>225,1</i>	<i>226,9</i>	<i>189,6</i>	<i>178,2</i>	<i>176,3</i>	<i>165,0</i>	<i>160,5</i>	<i>160,4</i>	<i>158,1</i>
reservemutaties	109,6	139,3	49,3	95,1	36,3	36,2	28,3	29,5	26,4	27,6
totaal begroting	357,4	364,4	276,2	284,1	214,5	212,5	193,2	190,0	186,8	186,0

De meeste incidentele baten en lasten staan op programma 3. Op dit programma staan de grondexploitatie, Oosterwold en een groot deel van het FVA. De Floriade is opgenomen onder programma 2.

Floriade

In de tabel is de begroting van de Floriade opgenomen, exclusief de kosten van de gebiedsontwikkeling. Voor een volledig overzicht van de begroting van Floriade verwijzen we naar de paragraaf Floriade.

bedragen x € 1 miljoen

onderdeel	2020		2021		2022		2023		2024	
	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten
Duurzaam, leefbaar, bereikbaar										
apparaatskosten	1,5		1,3		1,1		1,1		0,3	
bijdragen derden				1,5		2,5				
communicatie en making of	1,6		0,8		0,4		0,2			
parkeren Floriade	0,8		5,7			4,4				
stelposten	3,9		2,1		0,2	1,0				
terreinbeheer	0,8		0,4							
veiligheid			0,3		0,6					
permanent vastgoed	1,5									
bedrijfsvoering										
apparaatskosten	0,8		0,7		0,7		0,5		0,5	
<i>totaal exploitatie</i>	<i>10,7</i>		<i>11,3</i>	<i>1,5</i>	<i>3,6</i>	<i>7,9</i>	<i>1,6</i>		<i>0,8</i>	
reservemutaties	14,4	6,2	3,5	12,0	8,5	2,2	2,0	3,0		
totaal begroting	25,1	6,2	14,8	13,5	11,5	10,1	3,8	3,0	0,8	

Grondexploitatie

De kosten en (grond)opbrengsten van de grondexploitaties zijn in onderstaande tabel opgenomen. De meer- of minderopbrengst wordt verrekend met de boekwaarde bouwgronden.

bedragen x € 1 miljoen

onderdeel	2020		2021		2022		2023		2024	
	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten
Ruimte en wonen										
grondexploitatie	93,0	157,6	93,3	149,1	81,3	137,2	83,0	130,2	65,7	129,6
mutatie boekwaarde	64,7		55,8		56,0		47,2		64,0	
totaal begroting	157,6	157,6	149,1	149,1	137,2	137,2	130,2	130,2	129,6	129,6

Oosterwold

De gebiedsontwikkeling van Oosterwold vindt plaats via kostenverhaal. De bijdrage van initiatiefnemers wordt gestort in de voorziening kostenverhaal. Uit deze voorziening betalen we de gemeentelijke kosten van de gebiedsontwikkeling. De grondopbrengsten worden gestort in het Fonds Verstedelijking Almere (reservemutaties).

Daarnaast zijn er kosten opgenomen voor het interventieteam Oosterwold, deze kosten worden gedekt uit de algemene middelen. Ook maken we kosten voor archeologisch onderzoek, hiervoor ontvangen wij bijdragen van de initiatiefnemers.

bedragen x € 1 miljoen

onderdeel	2020		2021		2022		2023		2024	
	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten
Ruimte en wonen										
interventieteam	0,8	0,2	0,5	0,2	0,3	0,2				
bijdrage archeologie	0,4	0,4	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
grondopbrengsten		15,5		9,5		8,0		8,0		8,0
kostenverhaal	8,4	8,4	5,3	5,3	4,5	4,5	4,5	4,5	3,0	3,0
<i>totaal exploitatie</i>	<i>9,6</i>	<i>24,5</i>	<i>6,0</i>	<i>15,2</i>	<i>5,1</i>	<i>12,9</i>	<i>4,7</i>	<i>12,7</i>	<i>3,2</i>	<i>11,2</i>
reservemutaties	15,5		9,5	0,1	8,0	0,1	8,0		8,0	
totaal begroting	25,1	24,5	15,5	15,3	13,1	13,1	12,7	12,7	11,2	11,2

Fonds Verstedelijking Almere

In onderstaande tabel staan de budgetten per raadsprogramma en project. De kosten per project betalen we vanuit de reserve die wordt aangevuld door bijdragen van de overheden.

bedragen x € 1 miljoen

onderdeel	L 20	B20	L21	B21	L22	B22	L23	B23	L24	B24
Bestuur, inwoners en economie										
4.2 Nationaal Park Oostvaardersplassen	0,8		6,0	0,5	3,4	0,5	2,4		2,0	
<i>Totaal Bestuur, inwoners en economie</i>	<i>0,8</i>		<i>6,0</i>	<i>0,5</i>	<i>3,4</i>	<i>0,5</i>	<i>2,4</i>		<i>2,0</i>	
Duurzaam, leefbaar en bereikbaar										
0.1 Proceskosten Almere 2.0	2,4		1,0		2,5		2,5		2,5	
1.4 Floriade	2,0		0,8		0,1					
1.4b Floriade Dialogue	0,1		0,1		0,1					
2.1 Floriade Werkt	0,2		0,4		0,6					
3.0 Proceskosten PL3	0,3		0,3		0,3		0,3		0,3	
3.1 Energiefonds	0,2	0,1	0,4	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
3.4 Stad zonder gas	0,2		0,4		0,2		0,2		0,2	
3.5 Opwaarderen reststromen	1,7		0,0							
3.6 Duurzaamheidsagenda	1,4									
3.7a CE Citylab			1,1							
3.7b CE Competitie upcycle city 2.0			0,2		0,7		0,6		0,6	
3.7c CE Stedelijke grondstoffenstromen			0,9		0,3		0,3		1,0	
3.7d CE PRICE			0,7		0,9		1,3		0,6	
3.7e CE Stedelijk voedselsysteem			0,4		0,6		0,5		0,4	
3.9 Balanceren energienet			0,2		0,2		0,4			
6.0 Proceskosten PL6			0,3		0,3		0,3		0,3	
6.1 Unieke landschappen: Almeerderhout			0,4		0,6		2,6		2,6	
6.2 Unieke landschappen: Eemvallei			0,1		0,1		0,1		0,1	
6.3 Excellent groene en gezonde leefomgeving			0,3		2,8		1,3		0,3	
6.4 Ecologische verbindingen			0,5		1,4		1,4		0,2	
<i>Totaal Duurzaam, leefbaar en bereikbaar</i>	<i>8,2</i>	<i>0,1</i>	<i>8,2</i>	<i>0,1</i>	<i>11,6</i>	<i>0,1</i>	<i>11,7</i>	<i>0,1</i>	<i>9,0</i>	<i>0,1</i>
Ruimte en wonen										
0.1 Proceskosten Almere 2.0	1,0		1,0		1,0		1,0		1,0	
1.0 Proceskosten PL1	0,4		0,3		0,3		0,3		0,3	
1.1 Station en omgeving	7,5		10,6							
1.2 Almere Centrum	0,3		0,7		0,4		0,4		0,4	
1.3a Rondje Weerwater			0,4		0,6		0,4		0,4	
1.5 Floriade Programmering	0,5		2,9		0,6					
4.0 Proceskosten PL4	0,2		0,2		0,2		0,2		0,2	
4.1a Kustzone Poort/Duin	0,6									
5.1 Jaarlijks Experiment	1,2	0,2	1,1		0,8		0,8		0,8	
<i>Totaal Ruimte en wonen</i>	<i>11,7</i>	<i>0,2</i>	<i>17,2</i>		<i>3,9</i>		<i>3,1</i>		<i>3,1</i>	

onderdeel	L 20	B20	L21	B21	L22	B22	L23	B23	L24	B24
Onderwijs, sport en cultuur										
2.0 Proceskosten PL2	0,2		0,2		0,3		0,3		0,3	
2.2 Flevocampus	3,6	0,1	4,7	0,1	2,6	0,1	2,6	0,1	2,5	
2.3 Flevocampus (Kennisstad Almere)	0,5		0,1							
2.4 Internationaal Onderwijs		0,6								
2.5 Urban Innov.Hogeschool Windesheim			1,1	0,5	1,4	0,8	1,4	0,8	3,7	0,6
2.6 MBO ICTLAB			0,8	0,3	0,8	0,4	1,0	0,6	1,0	0,6
4.1a Kustzone Poort/Duin	0,6		1,6		2,0		1,5		1,5	
4.5 Eden			7,0							
4.7 Museale Voorzieningen	0,5		2,0	0,3	2,6	0,4	2,1	0,5	2,1	0,5
<i>Totaal Onderwijs, sport en cultuur</i>	<i>5,4</i>	<i>0,7</i>	<i>17,5</i>	<i>1,1</i>	<i>9,7</i>	<i>1,6</i>	<i>8,7</i>	<i>1,9</i>	<i>11,0</i>	<i>1,7</i>
Bedrijfsvoering										
0.1 Proceskosten Almere 2.0	0,2		0,2		0,2		0,2		0,2	
<i>Totaal Bedrijfsvoering</i>	<i>0,2</i>		<i>0,2</i>		<i>0,2</i>		<i>0,2</i>		<i>0,2</i>	
Financiën										
Bijdrage overheden		20,5		17,2		14,9		14,9		14,9
<i>Totaal Financiën</i>		<i>20,5</i>		<i>17,2</i>		<i>14,9</i>		<i>14,9</i>		<i>14,9</i>
Eindtotaal	26,3	21,4	49,2	18,9	28,8	17,1	26,1	16,9	25,3	16,7

Incidenteel beleid

In onderstaande tabel staan de andere incidentele budgetten. We hebben hierin ook incidentele hogere uitgaven en lagere inkomsten door corona opgenomen. Ook incidentele besparingen, zoals op beheer en onderhoud en het Fonds stedelijke vernieuwing zijn opgenomen

bedragen x € 1 miljoen

onderdeel	2020		2021		2022		2023		2024	
	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten
exploitatie										
Bestuur, inwoners en economie										
Bestuur	0,5		1,1		0,8					
Bestuursondersteuning	0,1		0,1		0,1		0,1		0,1	
Burgerzaken	0,2	-0,6								
Economische ontwikkeling	0,9		0,5		0,5					
Gemeenteraad en ondersteuning	0,1		0,1							
Innovatie										
Duurzaam, leefbaar en bereikbaar										
Afval	2,0	-0,4								
Beheer en onderhoud	2,1	0,0	-6,0	-0,1	1,0		0,5		0,5	
Floriade										
Fonds Stedelijk Vernieuwing	7,8		5,1							
Milieu en duurzaamheid	2,2	0,2			0,0					
Opgave Almere Centrum	0,3									
Parkeren		-2,3								
Vervoer	1,8	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4	0,0	0,1	0,0	0,1
Wijkontwikkeling	0,3		0,4							
Ruimte en wonen										
Commerciële producten	0,8	0,7								
Grondexploitatie	0,2		0,0		0,0		0,0		0,0	
Omgevingsvergunningen	2,1		1,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ondersteuning grondbeleid	0,2		0,2		0,2		0,2		0,2	
Ruimtelijke ordening	0,7	0,0	0,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stimuleren woningbouw	0,4	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,0	0,2	0,0	0,2
Zorg en welzijn										
Jeugdhulp & Jeugdbescherming	1,2		2,6	0,1	2,1	0,1	0,6	0,1		0,1
Jeugdwelzijn & Jeugdgezondheidszorg										
Maatschappelijke ondersteuning	0,1	-0,2	0,2							
Maatschappelijke opvang	2,5	0,1	0,6	0,3						
Sociaal domein algemeen	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0				
Welzijn en gezondheid	0,3									
Werk en inkomensondersteuning en inclusiviteit										
Inkomensondersteuning	0,2	6,0								
Minimabeleid	0,2		0,7		0,2		0,2			
Participatie	1,2	0,3	-0,3		-0,2					
Re-integratie	1,9	0,1	0,1	0,1						
Onderwijs, sport en cultuur										
Kunst en Cultuur	2,4	-0,3	0,2							
Onderwijsbeleid	3,6	3,1	0,1		0,1					
Onderwijsbeleid 0-4 jaar	3,0	3,6	0,4		0,4					
Onderwijshuisvesting	1,1		1,9		0,9		0,9		1,0	
Sportbeleid	0,1		0,1		0,1					
Sportgebouwen en -velden	0,4	-0,3	0,4		0,4		0,4		0,4	

onderdeel	2020		2021		2022		2023		2024	
	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten
Veiligheid										
Openbare orde	0,1	-0,2								
Veiligheidsbeleid	0,6	0,5	0,3	0,2	0,2	0,2				
Veiligheidsregio	0,0									
Bedrijfsvoering										
Bedrijfsvoering	0,6	-0,1								
ICT	1,7		0,3		0,3					
Overhead primair proces	0,1									
Personeelszaken	0,8		0,4		0,2		0,1			
Vastgoed en facilitaire zaken	0,1	0,0								
Financiën										
Buffers	0,5		0,5							
Gemeentefonds		11,9		3,1		-0,1		-0,1		-0,1
Lokale belastingen		-0,4				0,1				
Overige vergoedingen en kosten		-0,7				0,2		0,2		0,2
Totaal exploitatie	43,3	21,6	11,3	4,4	4,1	1,1	2,2	0,6	1,4	0,6

Incidentele reservemutaties

Onttrekkingen en stortingen in reserves zijn incidenteel. Het gaat om de inzet van bestemmingsreserves ter dekking van incidenteel beleid. Maar ook de inzet van algemene reserves in de begroting.

bedragen x € 1 miljoen

onderdeel	2020		2021		2022		2023		2024	
	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten
Saldo van rekening		5,3								
Saldireserve	28,7	14,5		8,1		1,8				
Gerealis. weerstandsvermogen		32,4		0,2		0,2		0,2		0,2
Afschrijvingen Investerings	1,1		1,8		1,2				1,3	
Onderwijs LeerPakket meubilair		1,1	0,6	1,9	0,9	0,9	1,6	0,9		1,0
Egalisatie expl huurgronden ca	0,1		0,1		0,1		0,1			0,1
Initiële Ontwikkeling		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0
Egalisatiereserve Verkiezingen	0,3		0,0	0,3	0,0	0,3	0,0			0,0
Hoger Onderwijs										
Fonds Beeldende Kunst	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ondergronds Afvaltransport OAT										
Cameratoezicht		0,0								
Egalisatiefonds Parkeren										
Fonds Wijkontwikkeling		0,4		0,4						
Stadhuis & Personele Huisvest.	0,1									
IBBA+										
Floriade	0,6	6,2	5,0	12,0	8,5	2,2	2,0	3,0		0,0
MIPA/VSBA	0,5	2,1								
Opkomst bevordering verkiezing						0,1				
Incentive Erfpacht		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0
Startersleningen	0,2		0,2		0,2		0,2		0,2	
Fonds Verstedelijking Almere	36,0	49,8	26,7	61,7	22,9	30,4	22,9	25,4	22,9	26,6
Reserve Beheer en Onderhoud	2,4	0,7	3,1	2,0		0,0		0,0		0,0
Reserve Sociaal Domein		2,9								
Reserve Incidenteel Beleid	1,0	4,1		0,9						
Frictiereserve		1,0		0,4		0,2		0,1		
Reserve Energie Werkt!		0,2								
Investerings Openbare Ruimte	24,9		11,8		2,5		1,3		1,8	
Afschrijving investeringsbijdr		0,1		0,1						
Weerstandsvermogen Algemene D	2,0	10,6								
Fonds Stedelijk Vernieuwing	10,5	8,0		7,0						
Reserve Ruimtelijke Ontwikkeling	1,5									
totaal begroting	109,8	139,3	49,3	95,1	36,3	36,2	28,3	29,5	26,4	27,8

Structurele reservemutaties

De inzet van reserves voor kapitaallasten mag als structureel worden gezien. Dit zijn de reserves (afschrijvingen) investeringen in de openbare ruimte en stadhuis en personele huisvesting.

De storting in de reserve investeringen openbare ruimte voor vervangingsinvesteringen in de stad zijn ook structureel. Deze investeringen herhalen zich ieder jaar. We hebben de reserve voor het sociaal domein ook als structurele mutatie meegenomen. Hieruit worden kosten van de regionale WMO betaald. Ook wordt er structureel € 0,9 miljoen gestort voor infrastructuurprojecten

bedragen x € 1 miljoen

onderdeel	2020		2021		2022		2023		2024	
	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten
Reserves voor kapitaallasten										
Afschrijving Investerings Ope	0,5	1,4	0,9	1,3	1,4	1,3	1,8	1,3	2,1	1,3
Investerings Openbare Ruimte	12,7		7,8		6,0		6,0		6,0	
Stadhuis & Personele Huisvest.	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0	0,1
Overige reserves										
MIPA/VSBA					0,9		0,9		0,9	
Reserve Sociaal Domein	4,5	4,0		4,1						
totaal begroting	17,8	5,5	8,9	5,6	8,4	1,5	8,8	1,5	9,2	1,5

4.4 Kredieten onderwijshuisvesting

bedragen x € 1.000

omschrijving	PPN2021	mutaties	PB2021
2020			
Vlechtwerk	1.023	-1.023	0
Paul Kleestraat	1.900	-1.900	0
Verwondering, Nobelhorst	8.993	-8.993	0
Odyssee, Homeruskwartier	6.797		6.797
TOH Poort	2.000		2.000
TOH Almere	4.000		4.000
<i>subtotaal 2020</i>	<i>24.713</i>	<i>-11.916</i>	<i>12.797</i>
2021			
Vlechtwerk		1.023	1.023
Paul Kleestraat		1.900	1.900
Verwondering, Nobelhorst		8.993	8.993
Zeeraket, Muiderduin	7.688		7.688
<i>subtotaal 2021</i>	<i>7.688</i>	<i>11.916</i>	<i>19.604</i>
2022			
Prisma, Europakwartier Oost	7.057	-7.057	0
ASG, Nobelhorst	6.619	-6.619	0
Internationale campus	19.808	-19.808	0
MLF, Nobelhorst	22.646	-14.208	8.437
Duinvlinder, Muiderduin	8.510		8.510
<i>subtotaal 2022</i>	<i>64.639</i>	<i>-47.692</i>	<i>16.946</i>
2023			
Prisma, Europakwartier Oost		7.057	7.057
ASG, Nobelhorst		6.619	6.619
MLF, Nobelhorst		14.208	14.208
1e bs Oosterwold	6.619		6.619
1e gymlokaal Oosterwold	1.565		1.565
2e gymlokaal Oosterwold	1.565	-1.565	0
Internationale campus		19.808	19.808
IHP Stedenwijk	17.873		17.873
<i>subtotaal 2023</i>	<i>27.623</i>	<i>46.126</i>	<i>73.749</i>
2024			
4e bs Nobelhorst	7.585		7.585
2e bs Oosterwold		6.619	6.619
2e gymlokaal Oosterwold		1.565	1.565
Europakwartier Oost 2	6.020		6.020
IHP Meergronden	29.672	1.200	30.872
<i>subtotaal 2024</i>	<i>43.277</i>	<i>9.384</i>	<i>52.662</i>
Totaal t/m 2024	167.940	7.819	175.759

4.5 Kredieten investeringen gemeentelijk materieel

Investeringen maatschappelijke nut

bedragen x € 1.000

omschrijving investering	soort investering	dekkingsbron	bruto investering
elementenverharding Almere-Haven centrum	nieuw	Beheerplan Investeringen	656
Michauxbrug Almere Hout	aanvullend	Beheerplan Investeringen	80
Limburgsebrug	aanvullend	Beheerplan Investeringen	101
FVA - project Almere Centrum	aanvullend	RES FVA	4.957
FVA - Kustzone Almere Poort/Duin	aanvullend	RES FVA	387
FVA - rondje Weerwater	aanvullend	RES FVA	4.846
Leeghwatersluis	aanvullend	Beheerplan Investeringen	192
De Werven	aanvullend	Beheerplan Investeringen	460
Wijde Blikbrug	nieuw	Beheerplan Investeringen	230
Grote Brekkenbrug	nieuw	Beheerplan Investeringen	230
verkeersregelinstallatie en toepassen LED programma 2021 ev.	nieuw	Beheerplan Investeringen	1.049
dynamisch reizigers informatie systeem (dris) bushaltes	nieuw	Beheerplan Investeringen	300
Steiger 20.01 lesplaats Almere-Stad	nieuw	Beheerplan Investeringen	235
steiger 30.13 Buenos Airesstraat havenkom	nieuw	Beheerplan Investeringen	235
Leeghwatersluis	aanvullend	Beheerplan Investeringen	15
PP Avonturijn en Olivijn	aanvullend	Beheerplan Investeringen	272
Asfalt Oorweg	aanvullend	Beheerplan Investeringen	200
Krombrug	aanvullend	Beheerplan Investeringen	27
Von Draisbrug	nieuw	Beheerplan Investeringen	467
Beitelbrug	nieuw	Beheerplan Investeringen	210
Stedenwijk midden/zuid	vervanging	Beheerplan Investeringen	1.900
spelen 2019-2022	vervanging	Beheerplan Investeringen	460
Dunlopbrug	vervanging	Beheerplan Investeringen	30
PCG september 2020		Beheerplan Investeringen	
totaal			17.539

Investerings economisch nut

bedragen x € 1.000

omschrijving investering	soort investering	dekkingsbron	bruto investering
betaalautomaten Haven	nieuw	Beheerplan Investerings	200
tablets ter vervanging van iPads	vervanging	Financiering Algemene Middelen	470
gemaal Overture	aanvullend	Rioleringsplan Inversteringen	99
vuilwaterberging Pocketpark	nieuw	Rioleringsplan Inversteringen	236
camera's stadstoezicht	vervanging	Financiering Algemene Middelen	900
herstel terrein Koolzaadveld		Parkeerexploitatie	-164
herstel Acta terrein		Parkeerexploitatie	164
vervangen duikers Almere	nieuw	Rioleringsplan Inversteringen	500
vervangen lijngoten in chinees graniet Stad Centrum	nieuw	Rioleringsplan Inversteringen	150
vervangen rioolgemaal Dagenweg	nieuw	Rioleringsplan Inversteringen	80
vervanging meubilair	vervanging	Financiering Algemene Middelen	75
renovatie sluis garage	nieuw	RES Afschrijving	1.240
fietsenstalling tourniquets	nieuw	Parkeerexploitatie	500
duurzaamheidsinvesteringen	nieuw	Financiering Algemene Middelen	99
renovatie gymzaal Pijnackerpad	nieuw	Financiering Algemene Middelen	800
renovatie accomodatatie voetbalvereniging ASC Waterwijk	nieuw	SPUK Investerings SiSa	270
buitensportvoorziening Voortuin extra	nieuw	Financiering Algemene Middelen	4.635
2e rugbyveld Fanny Blankers-Koenpark	nieuw	Financiering Algemene Middelen	780
playground Hout Noord	nieuw	Financiering Algemene Middelen	650
kunst in de openbare ruimte	nieuw	Financiering Algemene Middelen	2.000
doorontwikkeling Erfgoedhuis	nieuw	Financiering Algemene Middelen	175
Land Art	nieuw	Financiering Algemene Middelen	350
aanpassing sporthal Stedenwijk	nieuw	Financiering Algemene Middelen	70
software leerplicht	nieuw	Financiering Algemene Middelen	60
vervanging paspomaat	vervanging	Afgifte documenten	175
vervanging voertuig 62 (open auto)		Afvalstoffenheffing	310
vervanging voertuig 63 (open auto)		Afvalstoffenheffing	310
vervanging voertuig 64 (open auto)		Afvalstoffenheffing	310
vervanging voertuig 159 (service auto)		Afvalstoffenheffing	50
vervanging voertuig 220 (service/perron auto)		Afvalstoffenheffing	285
uitbreiding OID montage wagen		Afvalstoffenheffing	350
uitbreiding open auto		Afvalstoffenheffing	310
minicontainers 2021		Afvalstoffenheffing	300

ondergrondse inzamel depots 2021		Afvalstoffenheffing	1.800
bovengrondse inzamel depots 2021		Afvalstoffenheffing	380
duobakken en grondstoffen bakken		Afvalstoffenheffing	360
wisselcontainers perrons		Afvalstoffenheffing	75
aanpassing blauwe zone	nieuw	Parkeerexploitatie	250
Aannemersopdrachten		Beheerplan Investerings	200
PCG september 2020		Beheerplan Investerings	
totaal			19.804

4.6 Reserves

bedragen x € 1.000

naam reserve	saldo per 01- 01- 2020	bij: overig	bij: rente	af	saldo per 31- 12- 2020	bij: overig	bij: rente	af	saldo per 31- 12- 2021
<i>Algemene Reserves</i>	<i>95.483</i>	<i>30.710</i>		<i>25.089</i>	<i>101.104</i>			<i>8.137</i>	<i>92.967</i>
Saldireserve	44.798	28.710		14.473	59.034			8.137	50.897
Buffer	50.685	2.000		10.615	42.070				42.070
<i>Algemene Reserves- grondbedrijf</i>	<i>106.574</i>			<i>32.400</i>	<i>74.174</i>			<i>200</i>	<i>73.974</i>
Voorlopige resultaten	297.014				297.014				297.014
Gerealiseerd weerstandvermogen	-			32.400	-			200	-
	190.440				222.840				223.040
<i>Bestemmingsreserves</i>	<i>194.168</i>	<i>95.247</i>	<i>485</i>	<i>80.760</i>	<i>209.141</i>	<i>57.269</i>	<i>969</i>	<i>90.571</i>	<i>176.807</i>
Afschrijvingen Investerings		1.063			1.063	1.773	21		2.857
Onderwijs LeerPakket meubilair	2.693			1.114	1.579	600		1.924	255
Egalisatie expl huurgronden ca	772	129			901	129			1.030
Egalisatiereserve Verkiezingen	854	347			1.201	36		305	932
Fonds Beeldende Kunst	8	8		8	8	8		8	8
Cameratoezicht	6			6					
Fonds Wijkontwikkeling	821			426	395			395	
Stadhuis & personele huisvesting	1.244	117		146	1.215	44		128	1.131
IBBA+	728				728				728
Floriade	7.849	447		5.079	3.217	3.881		9.452	-2.354
MIPA/VSBA	9.609	500		2.064	8.045				8.045
Opkomst bevordering verkiezing	25	25			50	25			75
Incentive Erfpacht	97			21	76			21	55
Startersleningen	81	178			259	229			488
Fonds Verstedelijking Almere	63.556	35.951		49.788	49.719	26.671		61.687	14.703
Reserve Programmabudget Raad	286				286				286
Reserve Beheer en Onderhoud	985	2.402		728	2.659	3.064		2.017	3.706
Reserve Sociaal Domein	11.032	4.462		6.890	8.604			4.089	4.515
Reserve Incidenteel Beleid	4.020	1.000		4.089	931			900	31
Frictiereserve	1.650			952	698			410	288
Egalisatiereserve Vennootschapsbelasting	599				599				599
Reserve Energie Werkt!	195			195					
Investerings Openbare Ruimte	60.165	36.624			96.789	20.809			117.598
Afschrijving Investerings Openbare ruimte	20.287		485	1.351	19.421		948	1.347	19.022
Afschrijving investeringsbijdrage Klokhuis	119			57	62			57	5
Reserve huisvestingsverordening	900				900				900
Fonds Stedelijk Vernieuwing	5.586	10.520		7.845	8.261			7.831	430
Reserve Ruimtelijke Ontwikkeling		1.474			1.474				1.474
<i>Resultaat</i>	<i>5.262</i>			<i>5.263</i>	<i>-1</i>				<i>-1</i>
Saldo van rekening	5.262			5.263	-1				-1
totaal	401.487	125.957	485	143.511	384.418	57.269	969	98.908	343.747

4.7 Voorzieningen

bedragen x € 1.000

naam voorziening	saldo per 01- 01- 2020	bij: overig	bij: inflatie correctie	saldo af per 31- 12- 2020	bij: overig	bij: inflatie correctie	saldo af per 31- 12- 2021
<i>VZ Arbeidskosten gerelateerd</i>	13.373	870	143	1.318 13.068	870	148	739 13.347
Wachtgeld voormalig wethouders	649	211		406 454	211		262 403
Pensioen voormalig wethouders	11.948	659	143	400 12.350	659	148	420 12.737
Nabestaandenpensioen zwembad	80			80			80
Sociaal statuut culturele instellingen	152			13 139			13 126
Frictievoorziening	544			499 45			44 1
<i>VZ Bijdragen, Risico's & Verpl</i>	19.568	10.888		9.996 20.460	6.812		8.892 18.379
Parkeren Stadscentrum Oost	4.300			4.300			4.300
Kostenverhaal Oosterwold	12.920	10.656		9.996 13.580	6.087		8.660 11.006
Grondopbrengst Oosterwold	708			708			708
Juridische risico's	1.640			1.640			1.640
Boscompensatie Natuurbescherming		232		232	725		232 725
<i>VZ Onderhoud & Vervanging</i>	31.280	10.795		12.047 30.028	11.391		12.398 29.020
Groot onderhoud onderwijsgebouwen	2.236	1.032		1.332 1.936	1.077		1.429 1.584
Vervanging riolering	14.821	3.887		1.560 17.148	4.335		2.619 18.864
Rioolherstelprojecten	1.495	798		1.713 580	807		1.389 -2
Onderhoud gebouwen niet-onderwijs	12.727	5.078		7.442 10.363	5.172		6.961 8.574
totaal	64.221	22.553	143	23.361 63.555	19.073	148	22.030 60.746

4.8 Bestedingsplan groot onderhoud en vervangingen

Inleiding

In het Bestedingsplan groot onderhoud en vervangingen 2021 is de programmering voor groot onderhoud en vervangingen in de openbare ruimte voor 2021 opgenomen. Onderlegger voor het bestedingsplan 2021 is het Meerjarenperspectief Beheer Almere (MPBA). In 2015 heeft de raad – met het vaststellen van de Programmabegroting – ingestemd met de ontwikkeling van dit instrument. Het MPBA is een transparant afwegingskader, waarin naast technische grondslagen (veiligheid, functionaliteit), ook signalen vanuit de stad en bestuurlijke keuzes worden gewaardeerd en geprioriteerd in relatie tot de beschikbare middelen.

Per gebied (Buiten/Hout, Haven/Poort, Stad en Stedelijk) wordt toegelicht welke projecten er voor komend jaar gepland staan en welke projecten op de reservelijst staan.

Afwegingskader MPBA

Het afwegingskader bestaat uit een aantal door het college vastgestelde criteria, op zowel technisch alsook sociaal, economisch en maatschappelijk vlak. Elk criterium heeft een bestuurlijke wegingsfactor meegekregen. De criteria tellen dus niet allemaal even zwaar.

De groot onderhoud- en vervangingsprojecten die worden afgewogen op basis van genoemde criteria zijn van technische aard of komen voort uit wensen uit de stad. Het MPBA 2021 - 2024 bevat daarnaast een indicatief programma- voor de jaren 2022 tot en met 2024, waarbij duidelijk is welke activiteiten wij wel en niet (kunnen) uitvoeren.

Bij Programmabegroting 2017 is afgesproken dat we de komende jaren werken aan de doorontwikkeling van het MPBA. Hierbij hebben we aangegeven dit te doen door onder andere meer scherp te brengen in de vertaling van de bestuurlijke koers binnen het stelsel van criteria en hun onderlinge weging. In 2019 zijn de criteria door het college aangepast en in lijn gebracht met de huidige bestuurlijke koers. Op basis van het hernieuwde afwegingskader zijn de projecten in het MPBA afgewogen. Dit heeft geleid tot het Bestedingsplan 2021, welke als bijlage bij de Programmabegroting wordt aangeboden.

Kaders

Het Bestedingsplan wordt in lijn met de geldende (beheer)kaders opgesteld. Dit betekent dat we het Bestedingsplan opstellen en uitvoeren in het kader van de Almere Principles, de beleidsambities Growing Green Cities, de Visie beheer openbare ruimte (2012), de Bestuursopdracht beheer en de overige vigerende beleidskaders (zoals het Bomenkader en het speelbeleid).

Met de projecten in het Bestedingsplan zorgen we voor een (sociaal) veilige en leefbare stad. Bij de uitvoering van onze werkzaamheden zullen we onze werkzaamheden veilig en efficiënt uitvoeren, waarbij we onze werkzaamheden afstemmen met andere werkzaamheden en activiteiten in de stad. Een voorbeeld hiervan is dat we in het stadscentrum van 15 november tot en met 1 januari geen (grote) werkzaamheden meer uitvoeren.

De projecten voeren we uit binnen het financiële kader voor groot onderhoud en vervangingen. Dit kader is in 2021 wegens de financiële tekorten van de gemeente eenmalig verlaagd met € 8,5 miljoen naar € 9.973.000. Dit zijn kosten derden, exclusief apparaatskosten. Binnen dit kader is voorrang gegeven aan de afspraken die zijn gemaakt binnen het MIPA en maatregelen naar aanleiding van de Bestuursopdracht Beheer. Waar mogelijk voeren we projecten uit met cofinanciering.

Reservelijst

Met het vaststellen van dit bestedingsplan wordt ook de reservelijst vastgesteld. Binnen het programmajaar kan het voorkomen dat projecten om uiteenlopende redenen niet door kunnen gaan. Om snel te kunnen schakelen is in het voorliggende bestedingsplan een reservelijst meegenomen. Een deel van deze projecten gaan we wel voorbereiden, maar nog niet aanbesteden. Een ander deel van de reservelijst zijn activiteiten

die weinig voorbereiding vergen en die we kunnen realiseren wanneer dit nodig is. Deze lijst bestaat uit projecten die buiten het financiële kader van 2021 zijn gevallen.

In 2021 betreffen dit de projecten die wegens de financiële positie van de gemeente zijn uitgesteld. Per gebied is weergegeven welke projecten dit betreft.

Financiën

Het programma is gebiedsgericht opgebouwd, en daarnaast onderscheiden we een aantal stedelijke projecten. De totale programmering voor 2021, ingedeeld in gebied en soort uitgaven, staat in onderstaande tabel.

bedragen x € 1.000

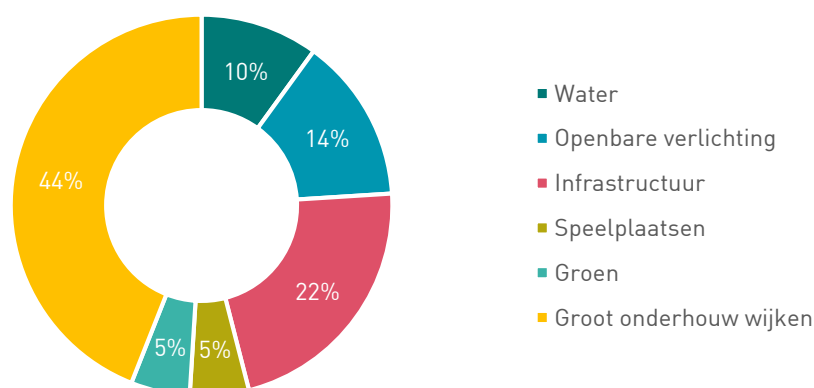
	totaal	water	vri/ovt*	infra	spelen	groen	GO wijken
Buiten/Hout	2.996	405	0	0	0	12	2.579
Haven/Poort	652	0	0	144	261	247	0
Stad	3.948	452	93	1.453	0	134	1.816
Stedelijk	2.377	158	1.310	624	168	117	0
Totaal	9.973	1.015	1.403	2.221	429	510	4.395

* verkeersregelinstantaties en openbare verlichting

De bestedingen per discipline worden in onderstaande diagram weergegeven.

Almere Haven / Poort

Bestedingslan 2021

Groot Onderhoud Wijken

Het groot onderhoud aan de wijk De Marken en de wijk De Hoven wordt wegens de financiële positie van de gemeente Almere met twee jaar uitgesteld. Wel zal er gestart worden met de eerste rioleringswerkzaamheden.

Infra

In 2021 zal de Dunlopbrug worden vervangen. De brug is aan het einde van de levensduur en technisch slechte staat. De verlichting in de haven van Almere Haven is aan het einde van de levensduur, echter wegens de financiële positie van de gemeente wordt het onderhoud met een jaar uitgesteld. Dit geldt ook voor het vervangen van de armaturen van de straatverlichting voor de duurzamere LED variant.

Groen

We zetten in 2021 het groot onderhoud aan de bomen aan de Westerdreef voort. Hiermee waarborgen wij de veiligheid en wordt het bomenbestand verder verduurzaamd. Dit zorgt ervoor dat de bomen de levensduur bereiken die ze kunnen bereiken en voorkomt daarmee vervroegde afschrijving van het bomenbestand. De werkzaamheden aan de populierenstructuur aan de Brikweg, zodat er een gezonde en complete laanstructuur ontstaat met het oog op een gezonde en lange levensduur, stellen we met een jaar uit.

Water

De steiger Burgerspad is in het verleden diverse malen gerepareerd. Inmiddels is de steiger dusdanig versleten dat vervanging noodzakelijk is. In 2021 wordt de steiger vervangen.

Reservelijst Almere Haven en Poort

Indien wegens projectvertraging er financiële ruimte ontstaat in de beheermiddelen door vertraging in andere projecten worden reserveprojecten uitgevoerd. In 2021 zullen dit de projecten zijn die wegens de financiële positie van de gemeente met een jaar zijn uitgesteld. Voor Haven en Poort zijn dit de volgende projecten:

- Groot onderhoud populierenstructuur Brikweg
- Verlichting haven Almere Haven
- Vervangen armaturen voor LED verlichting

Almere Buiten / Hout

Groot Onderhoud Wijken

De Regenboogbuurt in Almere Buiten is gebouwd tussen 1994 en 1998 en kenmerkt zich doordat het ontwerp is gemaakt vanuit het thema kleur onder leiding van landschapsarchitect Hans Laumanns en beeldend kunstenaar Floor van Dusseldorp. Kleuren in onderdelen woningen (o.a. gevels) en openbare ruimte zijn op elkaar afgestemd (straatnaamgeving, groenvoorzieningen, straatmeubilair). De buurt telt ca. 2000 woningen.

De Regenboogbuurt heeft op meerdere plekken te maken met extreme bodemdaling. Om de toegankelijkheid van woningen te waarborgen en wateroverlast te voorkomen is het gewenst om het maaiveld in meer of mindere mate op te hogen. Traditioneel vind dit plaats met zand. Door het hoge gewicht van zand treedt vervolgens nieuwe bodemdaling op, waardoor het probleem zichzelf in stand houdt en bovendien een grote kans geeft op schade aan de riolering. Door het toepassen van andere materialen en technieken willen we proberen deze schade te verkleinen. Het groot onderhoud is opgedeeld in vier fasen. De eerste fase is reeds afgerond. De komende jaren zullen de overige drie fasen worden uitgevoerd.

Uit inspectie is gebleken dat openbare ruimte van de gehele Bloemenbuurt niet meer voldeed aan de kwaliteitsnormen die de gemeente Almere stelt aan de openbare ruimte. Hierbij gaat het bij verhardingen om verzakkingen, oneffenheden, boomwortelopdruk, te wijde voegen en te grote hoogteverschillen tussen woningen, kunstwerken en verhardingen. Inmiddels is Bloemenbuurt Noord, Zuid en Oost afgerond. In Bloemenbuurt West vinden de laatste werkzaamheden in 2021 plaats.

De laatste werkzaamheden van het groot onderhoud Hoofdstedenbuurt aan de Oslostraat worden met een jaar uitgesteld.

Infra

Door de lange warme en droge zomer van 2018 zijn op veel fietspaden de schades toegenomen. Het Rietveldpad bevat scheuren die zo breed zijn dat er groen/onkruid is ingegroeid. Bij avond (fietspad is niet verlicht) is de kans groot dat een fietser in de scheur rijdt en valt. Het fietspad is in 2020 afgesloten voor

fietsers en kent slechts een recreatieve functie. In 2021 zal het fietspad afgesloten blijven en eind 2021 of begin 2022 worden verwijderd.

In 2020 zijn we gestart met het eerste deel van het groot onderhoud aan de Groenekadeweg en de Grote Vaartweg. Door scheurvorming, gaten en verzakking van de wegen was groot onderhoud noodzakelijk om de veiligheid van de weg te kunnen waarborgen. Het tweede deel van het groot onderhoud wordt wegens de financiële positie van de gemeente met een jaar uitgesteld. Dit geldt ook voor de Groenekadebrug. De brug is in 1990 aangelegd en vertoont houtrot. Om te voorkomen dat op korte termijn de gehele brug moet worden vervangen moet er groot onderhoud worden gepleegd. Dit onderhoud wordt met een jaar uitgesteld zodat het onderhoud aan de Groenekadeweg en Groenekadebrug in 2022 in een keer uitgevoerd kan worden.

De overige infrastructurele projecten die we met een jaar uitstellen zijn:

- Groot onderhoud Jaap Edenpad
- Groot onderhoud Middachtenlaan
- Groot onderhoud Vlotbrugweg
- Vervangen armaturen voor LED verlichting

Groen

In de Kwartaalstraat zijn de bomen te dicht tegen de erfgrans geplaatst. Daarbij is gekozen voor een boomsoort die flink overgroeit. Daarnaast is er een risico van wortelopdruk. Om dit te voorkomen worden de bomen verwijderd en worden bomen op grotere afstand geplaatst.

De bomen aan de Middachtenlaan staan ook te dicht tegen de erfgrans en in slechte groeiomstandigheden (in verharding). Als gevolg hiervan groeien de bomen slecht en geven ze overlast. Daarnaast staan ze te dicht op elkaar, waardoor er geen duurzame lange levensduur mogelijk is. Om die reden moeten de bomen worden verwijderd en vervangen. De eerste (voorbereidings)werkzaamheden zijn in 2020 uitgevoerd. Wegens de financiële positie van de gemeente wordt het project uitgesteld naar 2020.

Water

De deklaag van de Buenos Airessteiger is in slechte staat. De deklaag wordt in 2021 vervangen. Hierbij zal worden bekeken of de huidige steiger in deze omvang behouden moet blijven of verkleind kan worden. In 2021 wordt groot onderhoud aan de Schannullekesluis gepleegd. Het systeem en de veiligheidsmaatregelen zijn verouderd, de software en hardware ligt niet gelijk met de overige zelfbedieningsluizen binnen Almere. Dit leidt tot een risico op gebied van werking en betrouwbaarheid, beheersbaarheid van het object en het imago van Almere Waterstad.

Reservelijst Almere Buiten en Hout

Indien wegens projectvertraging er financiële ruimte ontstaat in de beheermiddelen door vertraging in andere projecten worden reserveprojecten uitgevoerd. In 2021 zullen dit de projecten zijn die wegens de financiële positie van de gemeente met een jaar zijn uitgesteld. Voor Buiten en Hout zijn dit de volgende projecten:

- Groot onderhoud Oslostraat (Hoofdstedenbuurt)
- Groot onderhoud Groenekadeweg
- Groot onderhoud Groenekadebrug
- Groot onderhoud Jaap Edenpad
- Groot onderhoud infra Middachtenlaan
- Groot onderhoud Vlotbrugweg
- Vervangen armaturen voor LED verlichting
- Groot onderhoud bomen Middachtenlaan

Almere Stad / Centrum

Groot Onderhoud Wijken

In 2021 wordt verder uitvoering gegeven aan fase 4 van het groot onderhoud Stedenwijk Midden en Zuid. Daarnaast wordt gestart met de eerste werkzaamheden van het groot onderhoud in Muziekwijk Zuid. Dit betekent een kwaliteitsinjectie van de wijken voor de komende tientallen jaren. We zorgen voor het ophogen van verzakkingen, kwaliteitsverbetering van het groen, verduurzamen van openbare verlichting, oplossen van parkeerproblematiek en het verhogen van de sociale veiligheid.

Infra

Het Fongerspad is er slecht aan toe. Het fietspad dat zich in een hoofdfietsroute bevindt kent veel scheuren en verzakkingen. In 2021 wordt in samenwerking met het MIPA programma het pad vervangen en verbreed. De bestrating (en het groen) van de Mandolinestraat is tussen de 40 en 50 cm verzakt. Bij regen blijft het water liggen door de diverse verzakkingen. Op deze locatie wonen veel senioren die hun woning moeilijk kunnen betreden door de verzakkingen. In 2021 wordt de straat herstraat.

Almere kent diverse bruggen met een levensduur van 35 jaar en ouder. Dit betekent dat we de Wijde Blikbrug en de Grote Brekkenbrug in Waterwijk vervangen. Ook starten we met de voorbereidingen voor het groot onderhoud of het vervangen van de Voetbalbrug in Stedenwijk, de Verstoppertjesbrug in Kruidenwijk, de Knikkerbrug in Kruidenwijk, de Touwspringbrug in Kruidenwijk, de Hoepelbrug in Kruidenwijk, de Schommelbrug in Kruidenwijk, de Giethoornbrug in Stedenwijk en de Manifestatiebrug in Stedenwijk. In 2021 starten we in samenwerking met het MIPA aan de asfaltwerkzaamheden van het fietspad van de Baanbrug tot de Manifestatiebrug.

In het stadscentrum zullen we de ophanging/hekwerken van de betonelementen inspecteren en vervangen waar nodig. Hiermee borgen we de veiligheid van onze inwoners en bezoekers. Het dynamisch reizigers informatie systeem van het centraal station is vanwege het bereiken van de einde levensduur aan vervanging toe. In 2021 vervangen we deze. Dit geldt ook voor enkele informatiesystemen in de stad. Ook deze vervangen we. De busbaanbrug ten hoogte van de halte Flevoziekenhuis vertoont scheurvorming in het beton en nabij overgangen met asfaltdeklaag. Het vermoeden is dat er in een constructieve fout is dat leidt tot deze schade. In 2021 onderzoeken we dit en treffen we onderhoudsmaatregelen. Het asfalt van het fietspad van het stationsviaduct is aan het einde van de levensduur. De komende jaren wordt het stationsgebied heringericht. Door tevens het fietspad aan te pakken maken we werk met werk.

De infrastructurele projecten die we met een jaar uitstellen in Almere Stad zijn:

- Groot onderhoud rotondes Rijnweg en Landdrostdreef
- Herstraten Gezellenhof (Hofje en weg) en Schilderhof (Stadscentrum)
- Vervangen van de dynamische verkeersafsluitingen aan de Koopmanstraat; Schoutstraat; Esplanade; Regisseurstraat
- Vervangen armaturen voor LED verlichting

Groen

Er is in 2020 onderhoud gepleegd aan de eiken aan de Hagevoortdreef. Er staan op dit moment teveel eiken, waardoor ze niet volledig kunnen uitgroeien en de levensduur wordt beperkt. De overige eiken zullen we waar mogelijk verplanten. Dit zorgt er tevens voor dat de plaagdruk van de eikenprocessierups wordt verminderd. In 2021 ronden we de laatste werkzaamheden af.

De bomen aan de competitieweg zijn in een verslechterde conditie. Het is een plek waar veel bezoekers van binnen en buiten de stad komen. Hier wordt o.a. geparkeerd voor Almere City. Er is veel spoorvorming in de verharding wat wateroverlast oplevert. Door meer duurzame bomen toe te passen, die meer water verbruiken, kan er meer wateroverlast voorkomen worden. Ook het vergroten van de bladmassa van de bomen zorgt ervoor dat er minder regenwater de grond bereikt, maar zorgt ook voor meer verkoeling bij hitte. Het vervangen van deze bomen leidt tot een duurzaam bomenbestand.

Water

De steiger aan de Leeghwaterplas is eind 2019 in brand gestoken. De steiger is dusdanig beschadigd dat deze niet meer gerepareerd kan worden en vervangen moet worden. In 2020 is de steiger afgesloten. In 2021 vervangen we deze.

Dit geldt ook voor de steiger Lesplaats. De algehele staat (het dek, palen en beschoeiing) van deze steiger is, volgens de inspectie, slecht. Zo slecht dat de dragende kracht in het geding is. Daarom wordt de steiger in 2021 vervangen. Deze steiger wordt gebruikt als stop/opstaphalte van Almere Rondvaarten. Het betreft een grote steiger. We onderzoeken in 2021 of de steiger kleiner uitgevoerd kan worden. Daarnaast wordt de steiger in het Beatrixpark vervangen. Ook voor deze steiger geldt dat deze in slechte staat is.

Er worden natuuroevers aangelegd in de Noorderplassen en het Weerwater zodat wij voldoen aan de Europese Kaderrichtlijn Water. In 2019 zijn we gestart met de eerste werkzaamheden. Deze worden in 2021 voortgezet.

Reservelijst Almere Stad

Indien wegens projectvertraging er financiële ruimte ontstaat in de beheermiddelen door vertraging in andere projecten worden reserveprojecten uitgevoerd. In 2021 zullen dit de projecten zijn die wegens de financiële positie van de gemeente met een jaar zijn uitgesteld. Voor Almere Stad zijn dit de volgende projecten:

- Groot onderhoud Muziekwijk-Zuid
- Groot onderhoud rotondes Rijnweg en Landdrostdreef
- Herstraten Gezellenhof (Hofje en weg) en Schilderhof (Stadscentrum)
- Vervangen van de dynamische verkeersafsluitingen aan de Koopmanstraat; Schoutstraat; Esplanade; Regisseurstraat
- Vervangen armaturen voor LED verlichting

Stedelijke opgaven

Infra

Om het asfalt van de busbanen en de halteplaatsen voor de perrons in de busbanen technisch op orde te houden is cyclisch onderhoud nodig. Het uitgangspunt is 1x per 12 jaar groot onderhoud uitvoeren. Gelet op de hoeveelheid kilometers busbanen (circa 60 km) plegen we aan 5 kilometer per jaar onderhoud).

Het uitstellen van cyclisch onderhoud zorgt dat de deklagen meer slijtage (scheur- en spoorvorming variërend van matig tot ernstig) gaan vertonen als gevolg van ouderdom en het steeds intensiever wordende busverkeer. Ook de weersomstandigheden (langdurige droogte, hitte en vorst) zorgen voor versnelde verslechtering van het wegdek in de busbanen. Met het groot onderhoud zorgen we ervoor dat de busbanen van goede kwaliteit zijn. Door de financiële positie van de gemeente zijn we genoodzaakt een groot deel van het groot onderhoud uit te stellen naar 2022. Enkel aan de meest urgente delen van de busbanen zal in 2021 groot onderhoud aan worden gepleegd.

Verder gaan we bij groot onderhoud asfalt de detectielussen ten behoeve van de verkeersregelinstallaties herstellen en vervangen we enkeleabri's, zodat deze weer een goede en veilige wachtplaats voor reizigers zijn. Daarnaast vervangen we enkele voedingskasten van de openbare verlichting en enkele lichtmasten, hiermee voorkomen we dat de verlichting uitvalt door storingen in verouderde voedingskasten. Ook zullen enkele drempels worden aangepast aan de verkeerssituatie en wordt verder gewerkt met het verhogen van de brugleuningen conform de huidige (aangepaste) wetgeving.

Groen

De massaal oprukkende essentaksterfte is in heel Nederland een probleem en leidt ook in Almere tot een versneld vervangingsprogramma voor essen, zowel als laanboom als in de bosvakken. De essentaksterfte vormt een risico voor de veiligheid. 70% van de geraamde kosten worden afgedekt door een reserve. De

overige 30% wordt vanuit het Bestedingsplan groot onderhoud en vervangingen gefinancierd. We zijn gestart met het verwijderen en vervangen van deze essen in 2018. De afgelopen periode hebben we dit voortgezet en ook in 2021 loopt dit vervangingsprogramma door. Hierbij volgen we het ritme van de ziekte. Ook zetten we het omvormen van de populierenopstanden in de bosgebieden voort. Deze populieren hebben het einde van hun levensduur bereikt en worden vervangen door soorten met een langere levensduur.

Water

Groot onderhoud aan de sluizen is noodzakelijk om vermeende technische levensduur, een juiste werking en veiligheid van de gebruiker te garanderen. Het object suis is opgebouwd uit verschillende componenten. Veel van deze componenten hebben onderhoud nodig welke zich niet elk jaar aandient. In 2021 plegen we groot onderhoud aan de Schanullekesluis, Beatrixluis, Kromme Weteringsluis en Havenkomsuis.

Spelen

In 2019 is het speelbeleid door de raad vastgesteld. Met dit beleid als uitgangspunt wordt er jaarlijks groot onderhoud gepleegd aan meerdere speeltoestellen en ondergronden van speeltoestellen in de gehele stad. Wegens de financiële positie van de gemeente zijn we hier in 2021 niet toe in staat Dit betekent dat in 2021 het niet mogelijk is om te voldoen aan het speelbeleid. De achterstand die hierdoor ontstaat heeft ook effect op de vervangingsopgave die de komende jaren op ons afkomt. De speelbuurt in het Beatrixpark is echter in dusdanig slechte staat dat uitstellen leidt tot onveilige situaties. Aan deze speelbuurt wordt in 2021 wel groot onderhoud gepleegd.

Reservelijst Stedelijk

Indien wegens projectvertraging er financiële ruimte ontstaat in de beheermiddelen door vertraging in andere projecten worden reserveprojecten uitgevoerd. In 2021 zullen dit de projecten zijn die wegens de financiële positie van de gemeente met een jaar zijn uitgesteld. Voor de stedelijke projecten zijn dit de volgende projecten:

- Vervangen VRI's aan dreven vervangen door VRI's
- Groot onderhoud busbanen
- Herstel bewegwijzering
- Vervanging en groot onderhoud speelbuurten
- Herstellen wortelopdruk
- Groot onderhoud beplantingsvakken

Afkortingenlijst

A-F

ACM	Almere City Marketing
AGGA	Aanpak gezond gewicht Almere
AiB	Amsterdam in business
AKT	Almere Kenniscentrum Talent
A&O fonds	Arbeidsmarkt- en ontwikkelingsfonds
APV	Algemene plaatselijke verordening
ASG	Almeerse Scholen Groep
AVG	Algemene verordening gegevensbescherming
BBV	Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten
BIS	(Culturele) basisinfrastructuur
BIZ	Bedrijven-investeringszones
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
Btw	Belasting toegevoegde waarde
B&W	Burgemeester & Wethouders
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CPB	Centraal Plan Bureau
ECB	Europese Centrale Bank
EMU	Economische en Monetaire Unie
FVA	Fonds Verstedelijking Almere

G-N

Gft	Groente-, fruit- en tuinafval
GGD	Gemeentelijke (Gemeenschappelijke, Gewestelijke); Gezondheidsdienst Dienst voor Openbare nenwerkende gemeenten
GGZ	Geestelijke gezondheidszorg
GHOR	Geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio
GIDS	Gezond in de stad
GR	Gemeenschappelijke regeling
GRGO	Gemeenschappelijke Regeling Gebiedsontwikkeling Oosterwold
GreX	Grondexploitatie
Hbo	Hoger beroepsopleiding
HRM	Human resource management
HVC	Huisvuilcentrale
IbbA	Ik bouw betaalbaar in Almere
ICT	Informatie- en communicatietechnologie
IFA	Investeringsprogramma Flevoland-Almere
IKC	Integraal Kind Centrum
IPS	Individuele Plaatsing en Steun
IRS	Interest Rate Swape
JGZ	Jeugdgezondheidszorg
KAF	Kunstlinie Almere Flevoland
Kca	Klein chemisch afval
KCC	Klantcontactcentrum
KING	Kwaliteitsinstituut Nederlandse Gemeenten
KOT	Kinderopvangtoeslag
LHBTI	Lesbische, homoseksuele, biseksuele, transgender en intersekse
MAP	Module Arbeid en Participatie
MIPA	Meerjaren infrastructuurprogramma Almere
MIRT	Meerjarenprogramma Infrastructuur Ruimte & Transport
MO-platform	Maatschappelijke ondersteuningsplatform
MPBA	Meerjarenperspectief Beheerexploitaties Almere
MPGA	Meerjarenplan Grondexploitatie Almere
MRA	Metropoolregio Amsterdam
MVA	Materiële Vaste Activa
NEN	Nederlandse norm

O-Z

OAB	Onderwijsachterstandenbeleid
OAT	Ondergronds Afvaltransportsysteem
OFGV	Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek
OGGZ	Openbare Geestelijke Gezondheidszorg
OJA	Onderwijs jeugdhulp arrangementen
OLP	Onderwijsleerpakketten
OMALA	Ontwikkelingsmaatschappij Airport Lelystad Almere. De nieuwe naam wordt Lelystad Airport Businesspark
OW	Omgevingswet
Ozb	Onroerendezaakbelasting
PGB	Persoonsgebonden budget
Pmd	Plastic verpakkingen, blik/metaal en drankenkartons
PO	Particulier Opdrachtgeverschap
POK	Planontwikkelkosten
PVT	Participatie verklaringstraject
RAV	Regionale Ambulance Voorziening
RES	Regionale Energie Strategie
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
RRAAM	Rijksstructuurvisie Amsterdam Almere Markermeer
RvC	Raad van Commissarissen
SAF	Samenwerking Afvalketen Flevoland
SROI	Social Return On Investment
SVn	Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten
Tozo	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers
VMCA	Vrijwilligers en Mantelzorg Centrale Almere
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
Vpb	Vennootschapsbelasting
VTH	Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
VSO	Vaststellingsovereenkomst
Wabo	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
Wion	Wet informatie-uitwisseling ondergrondse netten
Wkb	Wet Kwaliteitsborging
WLF	Woonlastenfonds
Wlz	Wet langdurige zorg
Wmo	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WOZ	Waardering Onroerende Zaken
Wsw	Wet sociale werkvoorziening
ZLF	Zelfstandigenloket Flevoland
ZPO	Zelfstandige programmaorganisatie
Zzp	Zelfstandige zonder personeel